

Lucrări Nr.

GLASUL BISERICII

REVISTA SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI
ANUL LVI NR. 1-4 IANUARIE - APRILIE 2000

GLASUL BISERICII

REVISTA SFINTEI MITROPOLII
A
MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

Anul LVI, nr. 1-4
ianuarie - aprilie 2000

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte:

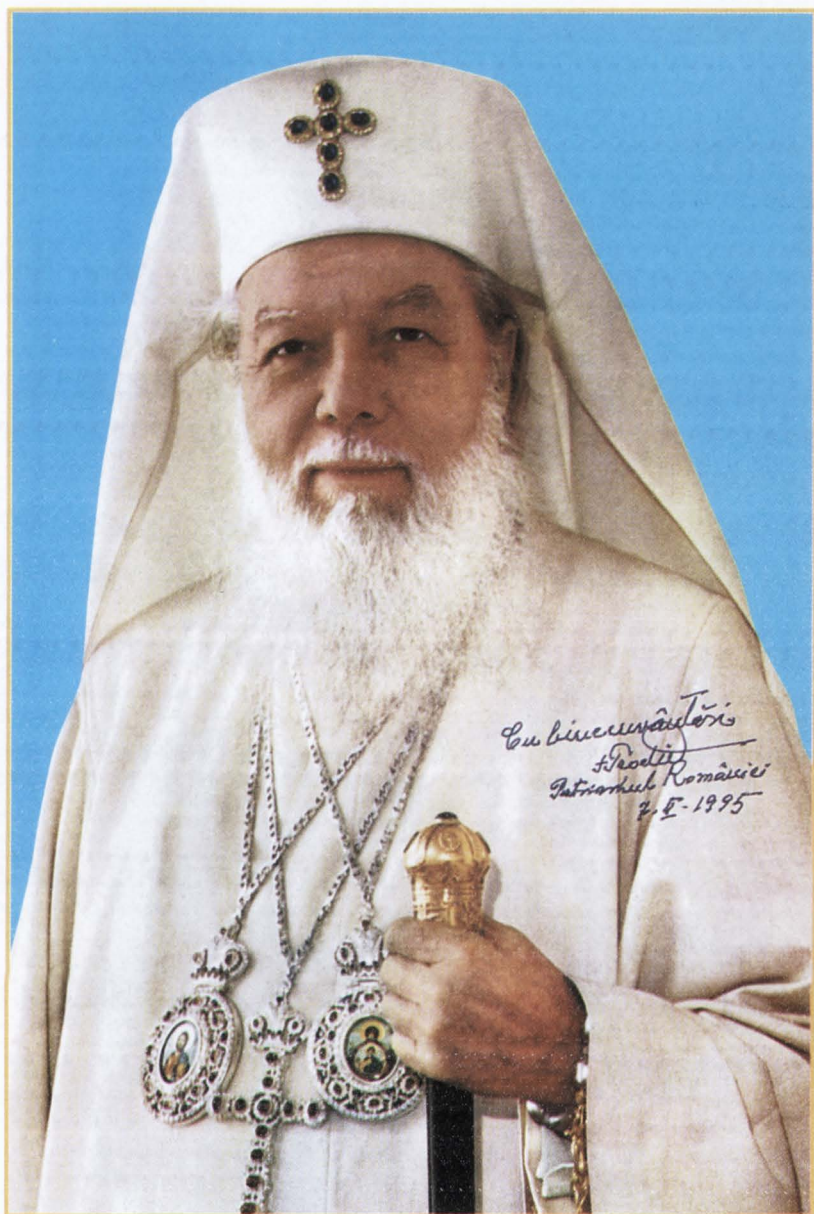
Prea Fericitul Părinte
TEOCTIST
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei
și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Vicepreședinți:

Î.P.S. *Lucian* al Tomisului
Î.P.S. *Nifon* al Târgoviștei
P.S. *Epifanie* al Buzăului
P.S. *Calinic* al Argeșului
P.S. *Casian* al Dunării de Jos
P.S. *Damaschin* al Sloboziei și Călărașilor
P.S. *Galaction* al Alexandriei și
Teleormanului
P.S. *Teodosie Snagoveanul*

Redactori responsabili:

P.C. Pr. Mihai Hau
P.C. Diac. Gheorghe Pop

PREA FERICITUL PĂRINTE
† TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

*Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în mijlocul membrilor Adunării Eparhiale a
Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor
(Ianuarie 2000)*

C U P R I N S

I. EDITORIAL

Cununa anilor – † Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române 7

II. POPAS ANIVERSAR

„Timp binecuvântat“ – Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la 85 de ani, † Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei	12
Bucuria unui popas duhovnicesc – Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la 85 de ani, Gheorghe Vasilescu	16
La cununa împlinirilor – Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la 50 de ani de arhierie, Gheorghe Vasilescu	29
Biserica noastră are în fruntea sa un monah, Protos. Sebastian Pașcanu	58

III. PAGINI DE SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Cuvânt la Sfinții Trei Ierarhi, Arhim. Ambrozie Meleacă	63
Cuvânt la Duminica a 17-a după Rusalii (a canaaneencei), Pr. dr. Vasile Gordon	72

IV. ARTICOLE ȘI STUDII

Personalitatea pilduitoare a Sfântului Vasile cel Mare (330 - 379), Arhim. dr. Ioasaf Popa	76
Sfântul Grigorie Teologul despre părinții și frații săi, Prof. Adrian N. Popescu	85
Învățătura ortodoxă despre prezența lui Dumnezeu în creație, Pr. lect. dr. Ion Popescu	93

V. ORTODOXIA ÎN LUMINA BETLEEMULUI

Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la Locurile Sfinte, † Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei	103
---	-----

VI. VIAȚA BISERICESCĂ ÎN MITROPOLIA MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

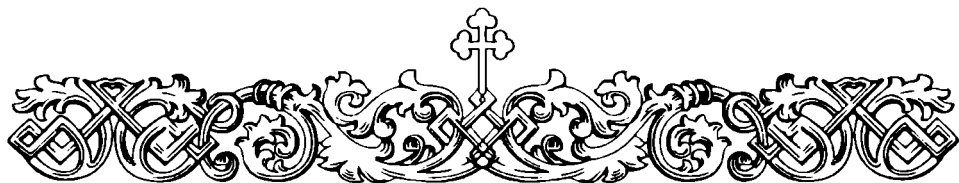
Lucrările Adunării Eparhiale ale Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, Pr. prof. Dorin Zarioiu	111
Din agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (1 ianuarie – 30 martie 2000), Pr. Nicolae Vladu	125
P.C. Pr. Alexandru Armand Munteanu, noul vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Redacția	140
Alegerea și instalarea Înalt Prea Sfințitului Dr. Nifon Mihăiță în scaunul de Arhiepiscop al Târgoviștei, Gheorghe Vasilescu	144

VII. BISERICA ȘI ȘCOALA

În slujirea învățământului religios – prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi la Facultatea de teologie din București, Pr. Florin Șerbănescu	191
De ziua praznicului Sfântului Grigorie Teologul la Seminarul teologic din București, Prof. Adrian N. Popescu	196
Un nou laborator duhovnicesc – sfințirea Școlii Postliceale Sanitare „Fundeni”, Diac. Gheorghe Pop	203
Sfințirea capelei din incinta liceului „Grigore Moisiu” din București, Prof. Alexandru Paul	206
Troparul Sfântului Grigorie Teologul, patronul spiritual al Seminarului teologic din București, Muzica: Pr. conf. dr. M. Velea	209

VIII. DE SUFLET . . .

Împreună cu sinistrații de Sfintele Paști, Biroul de Asistență Socială al Arhiepiscopiei Bucureștilor	210
Legenda Sfintei Cruci, Pr. Aurel Nicolae	213

I. EDITORIAL

CUNUNA ANILOR*

Ziua de naștere este unică în viața fiecăruia dintre noi. Dacă „*pentru orice lucru este o clipă prielnică și vreme pentru orice îndeletnicire*” (Eccl. 3, 1), atunci în ziua aceasta ne pogorâm în cele mai dinlăuntru ale ființei noastre, către acel *alter ego* de unde izvorăște încrederea atât de necesară depășirii greutăților ivite în cale. Acestui om lăuntric, menținerii și creșterii lui se cuvine să-i acordăm întreaga noastră grijă, deoarece, „*chiar dacă omul nostru cel din afară se trece, cel dinăuntru se înnoiește din zi în zi*” (II Cor. 4, 16).

În această zi, din perspectiva responsabilității la care Biserica m-a chemat, vă rog să-mi îngăduiți să vă împărtășesc frățește unele din stările grele sufletești, dar și din bucuriile pe care le-am întâmpinat în viață până la această vârstă, binecuvântată de Dumnezeu cu prisosință. Cum ați auzit, din cele ce s-au spus cu acest prilej, am plecat din casa părinților mei pe calea slujirii Bisericii la o vârstă fragedă. Purtând în inimă clipa despărțirii de părinți și frați, nu pot trece niciodată cu vederea chipurile lor și imaginea satului din care Dumnezeu m-a chemat, ca să ajung apoi la starea aceasta plină de responsabilitate. Am simțit, așadar, dreapta Sa povățuindu-mă, care, iată, astăzi așează punți de legătură între noi, ca această întâlnire, semnificativă prin cuprinderea și statura participanților. Bucuria mea de astăzi, de rugăciune cu Ierarhii și credincioșii, a fost sporită de sfințirea altarului Paraclisului Sf. Gheorghe din Reședința Patriarhiei. Deși n-am făcut dinainte un plan amănunțit, lucrarea, s-a

* Cuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la aniversarea a 85 de ani - Aula Palatului Patriarhiei, 7 februarie 2000.

săvârșit, prin așezarea Sfințelor Moaște în piciorul Sfintei Mese, prin ungerea cu Sfântul și Marele Mir, prin așezarea icoanelor celor patru Apostoli și Evangheliști și a hrisovului de sfințire.

Nu sunt într-un totu vrednic de această cinstită, de a fi îndeplinită această lucrare raportându-mă la străluciții mei înaintași, cei patru patriarhi de dinaintea mea, față de care am mare recunoștință și iubire, dar, iată, Dumnezeu m-a mângâiat să fim astăzi împreună la această împlinire duhovnicească. Sfințirea Paraclisului a încoronat lucrările de înălțare a turlei centrale, sub păstoria Prea Fericitului Patriarh Justinian, și a unor lucrări de consolidare a catapetasmai și de curățire a picturii.

Dimineață, în Catedrală, după slujba Sfintei Liturghii, cutremurat de zarea de lumină și de îndatoririle care apar după fiecare nou pisc depășit în viață, afirmam că deseori Dumnezeu face să apară clipe de bucurie chiar și din necazuri. Nădăjduind în El, putem afla și în supărări momente de liniștire, de împăcare. Vă spune aceasta, iubitorilor, un om care a trecut prin multe asemenea clipe în deceniile vieții sale.

Una din apăsările sufletului meu am suportat-o atunci când, după dobândirea libertății, unii din frații noștri politicieni s-au năpustit, cu acuzații asupra mea, în legătură cu demolarea unor biserici din București. Ei nu cunoșteau, însă, dinăuntru cum s-au petrecut lucrurile. Vinovăția mea a constat în faptul că, și spun acum pentru prima dată aceasta, am rămas tacit solidar cu înaintașii mei în această problemă. N-am cutezat să spun atunci că aceste tragedii ale bisericilor s-au petrecut înainte de a veni eu la București, în această responsabilitate. Dar am recunoscut și am împărtășit durerea credincioșilor pentru dispariția bisericilor, deși făcusem intervenții pentru salvarea celor ce le-am aflat nedemolate. Și pentru că, în ianuarie 1990, nu mai era timp de alte explicații, considerând nepotrivită o asemenea imagine, după acele clipe frumoase din decembrie 1989, m-am hotărât să nu mai rămân în slujirea de Patriarh. Dar Dumnezeu a voit însă altfel decât am gândit eu atunci, în acele încercări, și am dat apoi ascultare Sfântului Sinod de a-mi relua funcția.

Acestea au fost însă precedate de momentele înălțătoare din ziua de 22 decembrie 1989, între orele 14,00 - 15,00, când m-am aflat la postul de televiziune, spunând un cuvânt de încurajare către toată suflarea românească, chemat de aici, de la Patriarhie, de către tinerii care, asemenea stolurilor de păsări primăvara, m-au înconjurat și m-au însoțit până acolo într-o permanentă manifestare de dragoste pentru Biserica Ortodoxă

Română. Am fost însoțit atunci de I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului aflat în București, și de părintele Ion Bănățeanu, secretarul Cabinetului Patriarhal. Am trăit, deci, clipe de mare responsabilitate și de bucurie. Am primit apoi scrisori din țară și de peste hotare cu mulțumiri pentru ceea ce am putut spune în acele clipe spre întărirea românilor de pretutindeni.

Au fost momente copleșitoare, de care amintesc, nu ca să mă dezvinovățesc pentru ceea ce s-a întâmplat cu bisericile demolate, pe care le voi deplânge mereu. În conștiința mea am încercat să răscumpăr oarecum dispariția lor prin lucrările de restaurări făcute înainte de decembrie 1989, între care consolidarea bisericii Sf. Spiridon Nou, din București și a altor mănăstiri din eparhiile păstorite, despre care a vorbit atât de frumos Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Daniel al Moldovei la televiziune, menționând și bisericile care au fost zidite din nou și pe cele restaurate. Au trecut peste noi zile și evenimente tulburătoare.

Sunt copleșit de bucuria pe care mi-o aduc atașamentul și încrederea dumneavoastră în persoana care reprezintă Biserica noastră, în ierarhii din jurul meu, căroră le-am simțit sprijinul în toate demersurile pe care le-am făcut în ultimii zece ani pentru binele slujitorilor sfințelor altare.

Privind acum înainte, se cere de la noi iubiți frați, foarte multă responsabilitate, răbdare și înțelepciune de a ne cerceta înlăuntrul nostru și de a găsi rezerve ca să depășim momentele acestea grele pe care le străbatem. Suntem un popor vrednic de a conviețui în comunitatea statelor europene, iar Ortodoxia nu este străină sau potrivnică unității Europei, deși unele aspecte de secularizare se arată în contradicție cu valorile noastre religioase și tradiționale românești. Noi însă rămânem deschiși înțelegerii și dialogului pentru intrarea țării noastre în Uniunea Europeană, oferind spiritul de echilibru al Ortodoxiei, bunătatea și toleranța românească.

Trăiesc chiar în aceste clipe neliniștea profesorilor, a minerilor, a tuturor celor care cer o îmbunătățire îndreptățită a existenței lor și a familiilor lor. Împărtășesc, de asemenea, grija și preocupările Guvernului, a tuturor aceluia care gândesc la binele și fericirea țării, față de criza prin care trecem, deși uneori se face într-un mod atât de diferit, dar care trebuie să ajungă la o sinteză și la un spirit de unitate națională în viața socială. Nu trebuie să uităm de valorile noastre românești, pe care ni le oferă credința în Dumnezeu, așa cum le-au trăit moșii și strămoșii noștri. Să nu ne descumpănim, prin atâtea dezbinări, căci ar fi un mare pericol. Mă

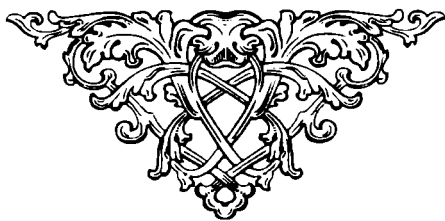
gândesc în aceste clipe și la elevii care riscă să rămână cu situația școlară neîncheiată, la studenți, la tineretul țării noastre, și împărtășesc grija și neliniștea lor și a părinților lor. Dar ce putem face ca să salvăm valorile și unitatea neamului nostru decât să ne împletim eforturile, mai ales acum, când ni s-a deschis această șansă europeană?

Am înțeles aprecierile dumneavoastră că și în aceste momente grele, Biserica Ortodoxă Română, prin strădaniile slujitorilor ei, se află alături de poporul nostru, în toate frământările și năzuințele lui. De aceea, mă adresez acum fraților mei de la Sfântul Altar, pentru a le reaminti, apelând la înțelepciunea Sfinților Părinți, că nu este o slujire mai frumoasă pe pământ decât preoția, rugăciunea și Liturghia în care aflăm cu adevărat liniștea și bucuria. Dar slujirea noastră se cere astăzi îmbogățită și lărgită, așa încât darurile Sfântului Altar să se reverse dincolo de zidurile bisericii. Ne trebuie o mai mare statornicie și mijloace de a ne apăra credințioșii în fața atacurilor tot mai vehemente ale prozelitismului sectar. N-are cine să-i apere. Nici legile nu-i pot apăra, pentru că ele trebuie să se armonizeze oarecum cu cele europene, care nu sunt întotdeauna după așteptările noastre. De aceea, noi, Biserica, trebuie să facem lucrul acesta, printr-o înviorare a lucrării pastorale și misionare în toate parohiile și mănăstirile țării. Numai așa vom păstra identitatea valorilor proprii și ne vom putea deschide mai cuprinzător, prin dialog către cultură, către lume și în mod deosebit să contribuim la unitatea creștină a Europei.

Vă mulțumesc tuturor pentru participarea la această întâlnire. În semn de iubire vă îmbrățișez pe fiecare în parte. Apreciez în mod deosebit prezența Eminenței Sale Jean Claude Périsset, Nunțiul Apostolic, reprezentantul Sanctității Sale Ioan Paul al II-lea, care s-a arătat ca un frate pentru noi, înscriind prin vizita de anul trecut la București o pagină de neșters în istoria contemporană, ceea ce ne obligă pe toți să păstrăm îndemnul la dialog și să-l consolidăm. Un semn de binecuvântare și de dragoste este și prezența alături de noi a I.P.S. Ioan Robu, Arhiepiscop și Mitropolit romano-catolic de București. Mă bucur că este cu noi I.P.S. Mitropolit Grigorie de Velico Târnovo, care ne-a adus mesajul de dragoste frățească al Sanctității Sale Patriarhului Maxim al Bulgariei, precum și Părintele Constantin Caraisaridis, de la Atena și profesor la Facultatea de Teologie din Craiova, un prieten sincer al Bisericii noastre. Cu bucurie văd aici pe Excelența Sa Dl. Valerii Keneaikin, Ambasadorul Federației Ruse la București, pe care-l salut și-l asigur de legăturile noastre frățești cu

Sanctitatea Sa Patriarhul Alexei al II-lea al Moscovei și al întregii Rusii. Se află aici și I.P.S. Mitropolit Vladimir de la Chișinău. Deși nu știu dacă a venit ca reprezentant al Sanctității Sale Patriarhul Alexei al II-lea, sunt plăcut surprins, pentru că, împreună cu I.P.S. Mitropolit Petru al Basarabiei, întregeste bucuria zilei de astăzi. Trăim, iată, un moment unic, când cei doi ierarhi care slujesc românii din stânga Prutului se află în mijlocul nostru. Dacă sunt aici cei doi ierarhi români, prin ei îi îmbrățișez pe toți frații noștri de pe acele plaiuri strămoșești. Acestea sunt roadele binecuvântate ale urmării lui Hristos, în mărturisirea Ortodoxiei noastre, care ne unește cu Biserica ecumenică. Iată semne de bucurie și de mulțumire pentru care se cuvine să fim recunoscători Bunului Dumnezeu.

† Teoctist
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

II. POPAS ANIVERSAR

„TIMP BINECUVÂNTAT” – PREA FERICITUL PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST LA 85 DE ANI

Când aniversăm ziua de hirotonie sau întronizare a unui ierarh aducem mai întâi mulțumiri lui Dumnezeu pentru ajutorul pe care l-a dat ierarhului respectiv în lucrarea de slujire a Bisericii; când aniversăm ziua de naștere a unui slujitor al Bisericii și a fiecărui credincios în parte, atunci, mai întâi aducem mulțumiri lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra întregii vieți a persoanei respective.

Astăzi, noi am adus mulțumire lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra întregii vieți a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, ca fiu al Bisericii, ca monah, ca preot și apoi ca arhieru.

Cea dintâi mulțumire, care cuprinde toate aceste mulțumiri pentru binefacerile primite, este recunoștința pentru însuși darul scump al vieții. Ziua de aniversare a nașterii ne aduce aminte că viața noastră, a fiecăruia dintre noi, este dar al lui Dumnezeu. Acest lucru l-a spus într-o formă foarte simplă, concentrată, pe înțelesul tuturor, dar plină de semnificație, poetul nostru național Mihai Eminescu: „din mila Sfântului facem umbră pământului”. Nu era obligatoriu ca lumea aceasta să existe și nici nu era o necesitate ca fiecare dintre noi să existăm; se putea și fără noi. Dar, dacă existăm, existăm în primul rând pentru că Dumnezeu ne iubește, chemându-ne la viață și dăruindu-ne-o ca pe darul cel mai sfânt al Său

* Cuvântarea Înalț Prea Sfințitului Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei rostită cu ocazia împlinirii a 85 de ani de viață ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Catedrala Patriarhală, 7 februarie 2000.

către noi. Ne-a făcut după chipul Său și chipul Său este chipul Sfintei Treimi. Deci, fiecare ființă umană creată după chipul lui Dumnezeu are existența ca dar, iar viața își împlinește rostul său numai atunci când se trăiește cu dăruire de sine. Viața însăși este darul lui Dumnezeu către noi, iar noi cultivăm și facem să rodească acest dar în măsura în care trăim viața cu dăruire de sine față de Dumnezeu și față de aproapele. De aceea, porunca cea mai mare din Sfânta Evanghelie este porunca iubirii: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău și din toată puterea ta*” (Marcu 12, 30). Și a doua poruncă tot așa de mare este „*să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți*” (Marcu 12, 31). De ce, oare, centrul Evangheliei lui Hristos este legea iubirii? Tocmai pentru că viața este dar al lui Dumnezeu și numai când trăim în iubire față de Dumnezeu și față de semenii existența noastră devine dăruire de sine. De aceea, adesea, în cultul Bisericii Ortodoxe se spune să ne dăruim „pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu”.

Această dăruire de sine este împlinire de sine. Mântuitorul spune că „*cine va voi să-și scape sufletul îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va scăpa*” (Marcu 8, 35). Numai în măsura în care iubim pe Dumnezeu și pe semenii noștri existăm cu adevărat.

De aceea, un creștin ortodox nu ar spune **cogito ergo sum**, gândesc deci exist, ci ar spune totdeauna **când iubesc atunci exist cu adevărat**. Această dăruire de sine, ca răspuns al iubirii lui Dumnezeu față de noi, se vede mai ales din forma slujirii lui Dumnezeu și a aproapelui. Când iubirea nu este slujire față de Dumnezeu și față de aproapele poate să rămână egoistă, poate să devină posesivă și nereditoare; dar atunci când viața noastră este iubire față de Dumnezeu ca slujire adusă Lui prin rugăciune, prin împărtășirea cu Sfintele Taine și prin facerea de bine, atunci avem de-a face cu o iubire curată, o iubire sfântă și o viață transformată în ofrandă, în prescură, în lucru care se sfințește prin iubirea lui Dumnezeu jertfelnică, arătată în Hristos.

Pornind de la acest adevăr mare al iubirii ca dăruire de sine și ca împlinire a vieții, astăzi am adus mulțumire lui Dumnezeu pentru darul sfânt al vieții dăruit Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care a știut din acest dar să facă o dăruire de sine, încă din fragedă copilărie pentru Hristos și pentru Biserică. Din tinerețe s-a dăruit pe sine devenind monah. Viața de călugăr este o viață de jertfă. Întreaga viață creștină este o viață de jertfă, de dăruire de sine, dar călugăria este o jertfă în mod mai accentuat.

De aceea, monahul se prezintă în fața Sfântul Altar sub formă de cruce stând jos pe pardoseală, ca o dăruire totală de sine. Toată slujba de tundere în monahism este o slujbă de dăruire de sine, de jertfelnicie. Și prin această slujbă de bucurie, căci în măsura în care facem din viața noastră dăruire de sine pentru Dumnezeu și pentru semeni, avem bucurie adevărată.

De asemenea, Prea Fericitul Părinte Patriarh a accentuat această dăruire de sine când a acceptat să fie diacon. Diaconul este slujitorul, este cea dintâi treaptă a preoției, este chipul Mântuitorului care a spălat picioarele ucenicilor la Cina cea de Taină și a zis: „*Iată v-am dat vouă pildă*”, sau „*cel ce voiește să fie mai mare între voi, să vă fie vouă slugă*”. Apoi, o altă treaptă de dăruire de sine, de jertfelnicie, a fost acceptarea preoției. Cu cincizeci de ani în urmă, în 5 martie 1950, Prea Fericitul Părinte Patriarh a fost chemat la altă treaptă jertfelnică și anume cea de arhieru.

S-a dăruit pe sine pentru Hristos și Biserică în anii de episcop-vicar la București, în anii de episcop la Arad, în anii de Mitropolit al Olteniei, în anii de Mitropolit al Moldovei și Sucevei și, de 15 ani, se dăruiește pe sine lui Hristos și Bisericii Sale ca Patriarh al României.

Această dăruire de sine s-a arătat ca bucurie și jertfelnicie a Prea Fericitului Părinte Patriarh în anii mulți în care a înțeles foarte adesea taina mare a Crucii și a Învierii pe care noi o cântăm în fiecare duminică, atunci când spunem „*iată prin Cruce, a venit bucurie la toată lumea*”. Cu atât este mai mare dăruirea de sine cu cât este mai mare simțul răspunderii. Responsabilitatea este cea care răstignește în noi eroismul. Iar cine prin responsabilitate, se gândește mai întâi nu la sine, ci la Biserica lui Hristos, acela primește și bucurii, bucuria darurilor lui Dumnezeu.

Prea Fericitul Părinte Patriarh a cunoscut în anii acestia de dăruire de sine taina Crucii pentru că în multe feluri a fost încercat. A păstorit în vremuri grele, a fost episcop-vicar și apoi Episcop în vremuri destul de dificile și Mitropolit al Olteniei și al Moldovei în vremuri în care credința era puternic încercată. A simțit ajutorul lui Dumnezeu chiar și atunci, în încercări, căci Dumnezeu nu ne trimite niciodată mai mari încercări decât le putem duce. Prin aceasta El ne îndeamnă să cunoaștem și mai mult ajutorul Lui. De aceea, a avut și bucuria rodirii, bucuria pe care o dă Hristos celor care cu jertfelnicie se dăruiesc Lui și Bisericii Sale.

Iată de ce, Prea Fericirea Voastră, la acest moment aniversar de 85 de primăveri, suntem recunoscători lui Dumnezeu pentru darul mare al vieții, darul sfânt care vine de la Sfânta Treime. Suntem în același timp

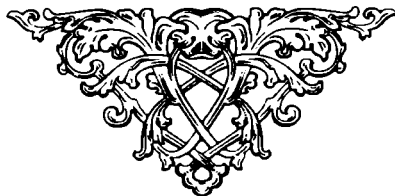
îndemnați din tot cugetul nostru să Vă felicităm pentru felul în care ați cultivat darul vieții, pentru că nu este suficient să avem viața ca dar și să existăm, ci cu atât mai mare este vrednicia cuiva cu cât înmulțește acest dar, îl înfrumusețează, dăruindu-se lui Hristos și Bisericii ca o ofrandă sfântă care se adaugă la ofranda sfinților de-a lungul veacurilor, a sfinților slujitori care ne ajută cu rugăciunile în viața noastră.

În numele tuturor membrilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în numele clerului și al credincioșilor Bisericii noastre, Vă aducem mulțumiri Prea Fericirii Voastre pentru felul în care Vă dăruiti pentru Biserică, pentru felul în care sunteți părinte care arătați multă dragoste față de colegii și fiii duhovnicești din Sinod, față de întregul popor român.

În același timp, Vă felicităm, Prea Fericirea Voastră, pentru râvna deosebită cu care iubiți Biserica și în vremuri de încercare și în vremuri de libertate, pentru că în libertate avem alte încercări decât cele din timpurile de persecuție. În toate aceste vremuri, Prea Fericirea Voastră ați arătat o pasiune deosebită pentru Biserică, o dragoste nețărmurită, ceea ce înseamnă că darul sfânt al vieții lucrează cu multă tărie în conștiința și în toată activitatea Prea Fericirii Voastre.

Vă dorim ani mulți și binecuvântați, cu rodire tot așa de mari și frumoase ca până acum. *Să trăiți întru mulți și fericiți ani!*

† Daniel
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

BUCURIA UNUI POPAS DUHOVNICESC – PREA FERICITUL PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST LA 85 DE ANI

În viața fiecăruia dintre noi, a obștii în care trăim, a instituției pe care o slujim și a poporului din care facem parte, aniversările sunt adevărate popasuri duhovnicești, momente de bucurie pentru ceea ce am împlinit și izvoare de nădejde în urcușul spre desăvârșire, la care suntem cu toții chemați. Prin aceasta, ele se constituie în trepte necesare și firești ale existenței, căci măresc perspectiva viitorului și dau valoare împlinirilor, ajutându-ne să înțelegem mai bine sensul vieții și slujirii noastre. De aceea, nici nu poate fi concepută viața omului fără asemenea momente de bilanț și de aspirație spre noi înfăptuiri. Bucuria aniversărilor poartă însă pecetea timpului în care trăim, a epocii pe care o străbatem și a înțelegerii din partea semenilor pe care-i slujim.

Acesta este cadrul în care, în fiecare an, la 7 februarie, obștea noastră dreptmăritoare trăiește momente de aleasă bucurie duhovnicească, pentru că sărbătorește ziua de naștere a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române. În fiecare an, în această zi, intrată în tradiția noastră bisericească, clerul și credincioșii se adună în număr mare pe Dealul Patriarhiei ca să aducă Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist mărturia dragostei și a recunoștinței lor pentru înțelepciunea, energia și stăruința cu care Prea Fericirea Sa lucrează neîncetat spre folosul Bisericii și neamului românesc.

Anul acesta, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a pășit în al 14-lea an de Arhipăstorie în scaunul de Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, a fost sărbătorit în chip deosebit, pentru că, la 7 februarie, a împlinit frumoasa vârstă de 85 de ani, din care 50 de ani de slujire arhierescă. Festivitățile aniversare din ziua de 7 februarie au debutat cu sfințirea paraclisului Reședinței Patriarhale de către Prea Fericitul Părinte

Patriarh Teoctist și un sobor de ierarhi ai Sfântului Sinod, au continuat cu slujba Sfintei Liturghii săvârșită de Prea Fericirea Sa în Catedrala Patriarhală, înconjurat de membri ai Sfântului Sinod, în prezența unui mare număr de credincioși, și s-au încheiat cu o frumoasă festivitate de omagiere a Prea Fericirii Sale, organizată în Holul cel mare al Palatului Patriarhiei, în colaborare cu Societatea Română de Radiodifuziune.

Sfîntirea paraclisului

Paraclisul Reședinței Patriarhale, spațiul liturgic cel mai apropiat de Cabinetul de lucru al Prea Fericitului Părinte Teoctist, loc de rugăciune și reculegere al Prea Fericirii Sale înaintea oricărei decizii importante pentru viața Bisericii noastre, a cunoscut de-a lungul anilor importante lucrări de consolidare și restaurare.

Ridicat o dată cu vechea stăreție, ctitorită de Constantin Vodă Șerban (1654-1658), transformată apoi în reședință mitropolitană, paraclisul a fost consolidat pe vremea mitropolitului Teodosie (1668-1672 și 1679-1708), cu contribuția domnitorului Gheorghe Duca (1673-1678), când se presupune că i s-a dat și hramul Sfântul Mare Mucenic Gheorghe. Mai târziu, în 1723, cum amintește pisania grecească a versificatorului Dumitru Nottara, de pe peretele dinspre nord, i s-au făcut lucrări radicale de restaurare și înfrumusețare, de către domnitorul Nicolae Mavrocordat (1719-1730) și Mitropolitul Daniil (1719-1731), înfățișați în chip de ctitori pe peretele dinspre apus. Între altele, paraclisul a fost zugrăvit, i s-a făcut tâmpla de lemn sculptat în stil brâncovenesc și ușa în două canate, fixată în ramă cioplită în piatră. Acum, i s-a dat, ca al doilea hram, Sfântul Daniil. În anul 1880, în vremea mitropolitului primat Calinic Miculescu (1875-1886), pictorul G.I. Pompilian a spălat pictura și a completat zugrăveala căzută pe alocuri, iar peste câteva decenii, între 1960-1961, vrednicul de pomenire patriarhul Justinian (1948-1977) a refăcut turla de pe naos, căzută în urma unui cutremur în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. În spiritul înaintașilor săi, între anii 1987-1989, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rânduit conservarea și restaurarea tâmplei și consolidarea exteriorului.

Prin eleganța proporțiilor, absida pentagonală și turla sa sveltă, prin valoarea picturii bine conservate, frumusețea compoziției decorative și măiestria cu care este lucrată tâmpla de lemn ajurat și poleit, paraclisul își merită atributul de unicat de artă și arhitectură, adevărat giuvaer al Reședinței Patriarhale. La aceasta se adaugă și faptul că paraclisul adăpostește o parte din Moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur, ferecate

într-o ripidă de argint aurit și așezate într-o raclă cu geam, de stejar sculptat. Ele au fost dăruite Patriarhiei Române de Cardinalul Florenței, Silvano Piovanelli, cu prilejul vizitei la București în octombrie 1997.

Sfințirea paraclisului, după lucrările din ultimele decenii, s-a tot amânat, dar Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist n-a dat-o uitării, așa cum însuși mărturisește: „Purtam de mult timp în sufletul meu nădejdea să o împlinesc cândva”. Și iată, Dumnezeu a ajutat Prea Fericirii Sale să sfințească paraclisul în acest an, chiar la 7 februarie, când își aniversează ziua de naștere.

Alături de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, la slujba de sfințire a luat parte un sobor de ierarhi ai Sfântului Sinod, alcătuit din I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Mitropolit Petru al Basarabiei și I.P.S. Mitropolit Serafim al Germaniei și Europei centrale, P.S. Episcop Laurențiu al Caransebeșului și P.S. Episcop Sofronie al Ungariei, precum și P.S. Teofan Sinaitul și P.S. Vincențiu Ploieșteanul, Episcopi Vicari Patriarhali, P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și P.S.

Visarion Rășinăreanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Potrivit rânduielilor tipiconale, duminică, seara, s-a săvârșit slujba vecerniei, iar a doua zi, luni, 7 februarie, dimineața, la orele 8.30, în prezența credincioșilor, grupați în vestibul și în foisorul de la intrare. spațiul din paraclis fiind prea mic pentru a-i putea cuprinde pe toți, s-a oficiat sfințirea apei. La timpul cuvenit, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și ierarhii slujitori, înconjurați de preoți și diaconi de la Catedrala Patriarhală, au săvârșit spălarea și ungerea cu Sfântul și Marele Mir a Sfântului Prestol, timp în care s-a dat citire urătorului document:

Paraclisul Palatului Patriarhal din București, sfințit în 7 februarie 2000

Act de sfințire

Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh, sfințitu-s-a acest dumnezeiesc paraclis astăzi, 7 februarie 2000, de către Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în al paisprezecelea an curgător al arhipăstoririi în Scaunul patriarhal, în prezența unui important număr de ierarhi, preoți, diaconi și credincioși ai Bisericii noastre.

Evenimentul a avut loc ca urmare a lucrărilor executate în anii 1960 și 1961, când vrednicul de pomenire Patriarhul Justinian a refăcut turla de pe naos, și între anii 1987-1989, când s-a restaurat catapeteasma, grav afectată de trecerea timpului și s-a curățat pictura.

Mulțumind cu adâncă smerenie lui Dumnezeu pentru această împlinire, să-L rugăm să-și îndrepte fața către acest altar, primind rugăciunile ce se vor înălța aici, în „sfântul, cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Său jertfelnic, Amin“!

Actul de sfințire, scris pe pergament și semnat de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și de soborul slujitorilor, a fost așezat în piciorul Sfintei Mese, dimpreună cu Sfintele Moaște, și s-au pecetluit cu târnoseală, apoi, Sfânta Masă, pe care s-au aplicat icoanele celor patru Apostoli și Evangheliști, a fost acoperită cu un giulgiu de borangic și cu veșmintele rânduite, după care s-a trecut la stropirea cu aghiasmă și ungerea cu Sfântul și Marele Mir a Sfântului Altar, a icoanelor din catapeteasmă și a bisericii în interior.

La sfârșitul slujbei de sfințire Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adresat celor prezenți următoarele cuvinte de zidire sufletească:

Iubiți Părinți și frați,

„Se cuvine a lua aminte că atunci când sfintele altare se deschid și se sfințesc, când sfintele biserici din parohii se înalță, când sfintele mănăstiri și schituri întocmesc rânduieli de viață monahilor și de laudă lui Dumnezeu, după regulile Sfinților Părinți, când pruncii țării se botează și darurile Duhului Sfânt se revarsă cu îmbelșugare asupra lor, transformându-i în fiii ai Bisericii, așa cum

S-a pogorât și astăzi, pentru a sfinți acest dumnezeiesc altar al paraclisului Sfântul Gheorghe din această reședință, să avem credință că Dumnezeu nu ne părăsește niciodată, ci ne ajută când ne îndreptăm către El rugăciunea, iubirea și mulțumirea noastră smerită. Cu fiecare zi închinată lui Dumnezeu și Sfinților Lui, cu fiecare faptă de iubire ne convingem că numai El poate schimba viața noastră și transforma în bine viața lumii întregi.

A Lui este slava, închinăciunea și puterea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!"

După aceste cuvinte înălțătoare, Prea Fericitul Părinte Teoctist și ierarhii slujitori, înveșmântați în odăjdii, înconjurați de preoți și diaconi, s-au deplasat la Catedrala Patriarhală, pentru slujba Sfintei Liturghii, străbătând distanța dintre paraclis și catedrală prin mulțimea credincioșilor, înșiruiți pe două rânduri, care au ținut să exprime astfel Prea Fericirii Sale sentimentele lor de prețuire și recunoștință la împlinirea vârstei de 85 de ani.

Între timp, în paraclis, după slujba de sfințire, Prea Sfințitul Episcop Vicar Patriarhal Teofan Sinaitul, ajutat de preoți și diaconi anume rânduiți, a săvârșit Sfânta Liturghie, după care, potrivit datinei, credincioșii au trecut prin Sfântul Altar, pentru a se închina și săruta Sfânta Masă și Moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur, procesiunea prelungindu-se până seara târziu.

Slujba Sfintei Liturghii

Dis-de-dimineată, în Catedrala Patriarhală, pregătită sărbătorește pentru acest popas duhovnicesc, s-au adunat în număr mare preoți din București și împrejurimi, studenți teologi și elevi seminariști, împreună cu profesorii lor, călugări și călugărițe, precum și numeroși credincioși, în majoritate tineri, pentru a întâmpina după datină, cu Imnul arhieresc, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și pe membrii Sfântului Sinod. Erau de față consilieri de la Administrația Patriarhală și Arhiepiscopia Bucureștilor, protopopi din Capitală, stareți și starețe de mănăstiri, precum și deputați, senatori și personalități ale culturii și vieții publice românești.

După slujba Sfintei Liturghii, săvârșită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, înconjurat de soborul arhierilor, de preoți și diaconi, s-au înălțat rugăciuni de mulțumire și recunoștință către Bunul Dumnezeu pentru cei 85 de ani dăruiți până acum Prea Fericirii Sale și pentru a-i dărui și în continuare Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist zile îndelungate,

Bucuria unui popas duhovnicesc: Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la aniversarea a 85 de ani, în Catedrala Patriarhală (7 februarie 2000)

sănătate și spor în greua misiune de Întâistător al Bisericii Ortodoxe Române.

Aducând aleasă cinstire Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, la împlinirea vârstei de 85 de ani, din partea membrilor Sfântului Sinod, a clerului și credincioșilor Bisericii noastre, I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei a adresat Prea Fericirii Sale un călduros cuvânt de omagiere (publicat în acest număr al revistei „Glasul Bisericii”).

Îmbrățișând frățeste pe I.P.S. Mitropolit Daniel pentru gândurile frumoase și pentru felicitările adresate, Prea Fericitul Părinte Teoctist a răspuns următoarele:

Iubiți frați și surori în Domnul,

„În anumite împrejurări ale vieții trăim clipe unice, îndeosebi, când ajungem pe culmea anilor de viață, așa cum am ajuns eu astăzi. Sunt recunoscător Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei pentru cuvintele frumoase rostite cu acest prilej. Mă bucură prezența celorlalți ierarhi, prezența Dumneavoastră, a preoților și credincioșilor din București și din alte părți ale țării.

În asemenea momente, nu se poate da grai sentimentelor pe care le trăiește cineva la vârsta și la responsabilitatea mea în Biserică. Ea, Biserica ne cheamă și

ne alege prin Duhul Sfânt și ne călăuzește pașii spre a sluji credincioșii, care devin, apoi, prin aceeași lucrare de comuniune, frații și colaboratorii noștri. Cum s-a spus foarte frumos, viața este darul lui Dumnezeu. Mulțumesc Bunului Dumnezeu pentru cununa anilor la care El m-a adus. În aceste clipe, îmi aduc aminte cu iubire arzătoare de bunii mei părinți, Dumitru și Marghioala, de cei nouă frați și surori, plecați la cele veșnice, pe care îi pomenesc la fiecare Liturghie și rugăciune. Părinții nu mi-au dat numai viață pământească, ci, cu vegherea lor grijulie creșterii trupești din anii copilăriei, mi-au transmis cu dărnicie din tezaurul de credință și virtuți al sufletului lor, care, cred eu, că a rodit grabnica mea hotărâre de a pleca pe drumul cel foarte anevoios al monahismului, când nu împlinisem patrusprezece ani.

Alături de sfințele lor chipuri, îmi aduc aminte de învățătorul din sat, Gheorghe Romanescu, și mai târziu, cu anii, s-au adăugat cetele părinților din mânăstirile pe unde Dumnezeu mi-a purtat pașii, de la care am învățat „măsura lucrurilor” întru toate. Pentru toți, mă rog fierbinte, închinându-le gânduri și simțăminte dintre cele mai curate, care se pot rosti în asemenea împrejurare.

Mulțumesc bunilor credincioși, vrednicilor slujitori ai altarelor din Biserica noastră, cărora le sunt recunoscător pentru tot ceea ce fiecare, cu inima și cu fapta, au împlinit lipsurile mele, ca jertfa lucrării noastre comune să fie bineplăcută lui Dumnezeu și oamenilor. Pe toți îi îmbrățișez cu toată dragostea, în primul rând pe frații mei ierarhi din Sfântul Sinod, pe harnicii colaboratori de la Patriarhie, din învățământul teologic de toate treptele, pe cei de la Arhiepiscopia Bucureștilor, consilieri și protopopi. Îi încredințez și cu acest prilej că devotamentul lor pentru Sf. Biserică și pentru creșterea sufletească a fiilor ei, râvnitori statornici în urcușul lor spre desăvârșire, această strădanie a noastră a tuturor, împlinită de noi în spiritul comuniunii slujirii noastre, ne va fi de mare mângâiere și sprijin purtării jugului lui Hristos.

În duhul smereniei neîmplinirilor sfințelor încredințări ale sfântului Sinod și așteptărilor întregii obști dreptmăritoare românești îmi plec genunchii în fața Prea Sfintei Treimi pentru străbaterea cu credință și răbdare a acestor decenii de viață, pe un drum deseori anevoios și întortochiat, din copilărie și până la vârsta sortită de psalmist osteneților dureroase. Dar pentru această picătură de bucurie de astăzi, îndeosebi, rog pe Dumnezeu să dăruiască fiecăruia dintre cei prezenți aceeași stare de bucurie în viață, în familie și în rosturile pe care le aveți în societate. Cu acest dar al bucuriei care izvorăște din bucuria Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, putem birui și greutățile cele lăuntrice din ființa noastră, cele personale, dar și pe cele cu care ne zbatem ca popor și ca țară.

Vă rog frățește să vă alăturați rugăciunii mele ca Dumnezeuul Păcii să ne dăruiască pace și bunăvoință între noi și să reverse asupra noastră credință, nădejde și dragoste. Amin!"

Cuvântul cald și părintesc al Prea Fericirii Sale a mișcat inimile tuturor și le-a întărit nădejdea că Biserica noastră, sub călăuzirea Întâistătătorului ei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, își va împlini cu cinste și de acum înainte misiunea ei sfântă în viața neamului românesc.

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a oferit Crucea Patriarhală Părintelui Constantin Caraisaridis, preot la Atena și profesor la Facultatea de Teologie din Craiova, pentru dragostea și atașamentul arătate de Cucernicia Sa, de-a lungul anilor, Bisericii Ortodoxe Române.

După intonarea Imnului patriarhal, de către Corala „Nicolae Lungu“ a Sfintei Patriarhii, dirijată de P.C. Pr. Constantin Drăgușin, care a dat și răspunsurile la Sfânta Liturghie, Prea Fericitul Părinte Teoctist și membrii Sfântului Sinod au ieșit din Catedrală, în urările de dragoste și prețuire ale celor prezenți și s-au îndreptat spre holul cel mare al Palatului Patriarhiei, pentru a participa la adunarea festivă de sărbătorire a Prea Fericirii Sale cu prilejul aniversării zilei de naștere.

Adunarea festivă

Patriarhia Română și Societatea Română de Radiodifuziune au organizat în holul cel mare al Palatului Patriarhiei o adunare festivă dedicată sărbătoririi Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la împlinirea vârstei de 85 de ani. Participarea Societății Române de Radiodifuziune la această festivitate a fost determinată de aniversarea împlinirii unui deceniu de la prima transmisie la radio, în direct, a slujbei Sfintei Liturghii de la Catedrala Patriarhală, oficiată în 1990 chiar de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. De atunci, slujba Sfintei Liturghii se transmite în direct, la radio, în fiecare duminică, încât a devenit o tradiție a vieții noastre spirituale. Întrucât acest eveniment a coincis cu aniversarea zilei de naștere a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, conducerea Societății Române de Radiodifuziune a emis o medalie și o plachetă omagială, cu valoare numismatică, pe care le-a oferit Prea Fericirii Sale, în cadrul acestei festivități, ca semn de prețuire și aleasă cinstire pentru lucrarea ziditoare ce-o desfășoară, cu statornicie și dăruire, în folosul Bisericii și neamului românesc.

La adunarea festivă, alături de membrii Sfântului Sinod care au slujit în sobor la sfințirea paraclisului și la slujba Sfintei Liturghii, au fost

prezenți și alți ierarhi ai Sfântului Sinod, sosiți în București, de la eparhii, în cursul dimineții sau în jurul prânzului, și anume: P.S. Episcop Gherasim al Râmnicului, P.S. Episcop Epifanie al Buzăului, P.S. Episcop Calinic al Argeșului și Muscelului, P.S. Episcop Galaction al Alexandriei și Teleormanului, precum și P.S. Arhiepiscop Vicar Irineu Slătineanu al Episcopiei Râmnicului. Au fost, de asemenea, prezenți I.P.S. Mitropolit Grigorie de Velico - Târnovo, reprezentantul Sanctității Sale Patriarh Maxim al Bulgariei, și P.C. Pr. Constantin Caraisaridis, din Grecia. Printre invitați s-au numărat și Excelența Sa Jean Claude Périsset, Nunțul Papal la București, I.P.S. Ioan Robu, Arhiepiscop și Mitropolit romano-catolic de București și Mgr. Albert Rauh, directorul Institutului romano-catolic pentru Bisericile Orientale de la Regensburg-Germania. De asemenea, între cei de față s-au mai aflat și I.P.S. Mitropolit Vladimir de la Chișinău și P.S. Episcop Justinian de la Tighina. Au mai participat reprezentanți ai Președenției, Guvernului și Parlamentului, generali și ofițeri superiori, personalități ale culturii și vieții publice, conducerea Societății Române de Radiodifuziune, colaboratori ai Prea Fericirii Sale de la Administrația Patriarhală și Arhiepiscopia Bucureștilor, profesori de la școlile teologice, protopopi, stareți, preoți, călugări, reporteri de televiziune și corespondenți de presă de la ziarele centrale, precum și membri ai corpului diplomatic.

Aduarea festivă a fost deschisă de P.S. Teofan Sinaitul, Episcop Vicar Patriarhal, care a arătat că *„obștea ortodoxă românească s-a adunat astăzi pentru a cinsti după cuviință pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, ce împlinește anul acesta mai multe soroace: 14 ani de pastorație ca Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, peste 70 de ani de viață monahală, 50 de ani de când poartă responsabilitatea de Arhiepiscop în sânul Bisericii noastre și bineînțeles, frumoasa vârstă de 85 de ani”*. În acest cadru, Prea Sfinția Sa a evocat pe scurt personalitatea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, *„care reflectă acum, la apogeul experienței și al vârstei mature, dominantele unei alcătuirii caracteristice Ortodoxiei românești: înfrățit cu credința, înainte-mergător cu făclia sfințeniei și a dreptății, învățând pe toți să poarte grija lucrurilor bune, ca nimeni să nu rămână fără roade”*.

În continuare, a luat cuvântul Dl. Andrei Dimitriu, director general al Societății Române de Radiodifuziune, care a spus următoarele:

**Prea Fericate Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfințiile și Prea Sfințiile Voastre,
Domnilor miniștri și Domnilor parlamentari,
Doamnelor și domnilor,**

„Sunt onorat și mândru, deși s-ar impune mai multă smerenie, să fiu prezent astăzi aici, la această fericită sărbătorire a Întâistătorului Bisericii noastre naționale, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Ceea ce un popor întreg, păstorit cu atâta iubire și înțelepciune de Prea Fericirea Voastră, simte și vede în toți acești ani, este creșterea autorității, a rolului activ al Bisericii Ortodoxe Române în lumea creștină mondială, consolidarea exemplară a credibilității Bisericii, prima instituție din România din acest punct de vedere, și lucrarea misionară tot mai evidentă și mai plină de izbânzi.

Lucrarea ziditoare pe care ați făcut-o și o faceți cu atâta spor și dăruire, este expresia binecuvântată a gândului creștin de dragoste, iubire și speranță pe care îl ilustrați cu atâta generozitate.

În timpul păstoririi Prea Fericirii Voastre, prezența pilduitoare, ca și reinstalarea mântuitoare a Bisericii strămoșești în sufletele noastre și în societatea românească pe locul pe care Dumnezeu i-a hărăzit-o, au reprezentat succesele cele mai importante ale acestei perioade de incertitudini, neliniști și disperări.

Mi-aș permite să reamintesc câteva dintre reușitele Prea Fericirii Voastre care au marcat și vor marca decisiv viața Bisericii Ortodoxe, reușite în care sprijinul partidelor politice, al autorităților, al societății civile, al mass-mediei au fost de o reală importanță: dezvoltarea învățământului teologic; recuperarea într-o bună măsură a bunurilor aparținând Bisericii Ortodoxe Române; reactivarea Mitropoliei Basarabiei; înființarea Mitropoliei Germaniei și Europei Centrale; deschiderea ecumenică care a permis dialogul plin de promisiuni cu toate Bisericile creștine; primirea la București, în dragoste frățească, a Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea; buna conlucrare cu Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, cu alți înalți ierarhi din Bisericile surori; lucrarea stăruitoare și plină de promisiune pentru unitatea creștină, care va fi ținta strategică a mileniului viitor; salarizarea clerului; organizarea asistenței religioase în spitale, armată, azile, orfelinate; patronarea unor instituții și acțiuni de filantropie creștină, alături de zidiri sau refaceri de biserici, așezăminte monarhale și administrative.

Ctitoriile Prea Fericirii Voastre Vă așează în nobila galerie a marilor ctitori de credință și iubire ai acestui popor.

După supraviețuirea martirică a credinței noastre creștine în condițiile binecunoscute și atât de nefericite din timpul regimului comunist ateu, rezidirea Templului nostru creștin în fiecare din noi, mai înseamnă încă o lucrare stăruitoare pentru a înțelege sensul creștin al iubirii, al dăruirii, toleranței, păcii, speranței și bucuriei și pentru a-l practica cu smerenie.

„Pământul făgăduinței nu este Pământul făgăduinței atât timp cât templul nu este zidit din nou, iar făgăduințele nu se vor împlini decât după ce lucrarea va fi dusă la bun sfârșit“.

Așa cum amintește parabola proorocului Agheu, ierarhul locului, Marele Preot Iosua, a jucat un rol cel puțin la fel de important ca și al guvernatorului Zorobabel, în reclădirea celui de al doilea Templu.

Prea Fericirea Voastră ați înțeles în chip fericit tâlcul acestui mesaj și lucrați cu atâta dăruire harnică pentru ca noi „fiițe gânditoare și înduhovnicite, cum ar fi zis părintele Nicolae de la Rohia, să ne pătrundem de învățămintele Sfintei Evanghelii și să ne mântuim prin credință în Domnul nostru Isus Hristos.

Vă rog să îmi permiteți să amintesc cu acest prilej, că în urmă cu 10 ani Radioul public din România a transmis pentru prima oară în ultimii 40 de ani, în direct, slujba Sfintei Liturghii și aceasta a devenit astăzi o tradiție.

Radiodifuziunea Română, alături de Radio Trinitas, păstorit cu atâtea roade în duh și în fapte de către Înalt Prea Sfinția Sa, Mitropolitul Daniel al Moldovei și Bucovinei, și-a făcut un titlu de glorie și o obligație primordială din reflectarea vieții noastre spirituale, a formării în spirit creștin a ascultătorilor, în susținerea clădirii vieții din cetate în spiritul preceptelor Evangheliei.

Cu prilejul zilei de naștere a Prea Fericirii Voastre, pentru rolul cu totul excepțional pe care îl jucați în promovarea tătului Evangheliei în reînvierea moralei creștine, a spiritului de iubire și toleranță promovat de Biserica neamului nostru, pentru deschiderea ecumenică plină de împliniri și speranțe, Radiodifuziunea Română a decis să vă ofere Placheta Omagială și Medalia de argint aurit, cu valoare numismatică, în semn de omagiu, de adâncă prețuire și de profundă iubire.

Totodată, conducerea Societății Române de Radiodifuziune a decis, ca dovadă a înțelegerii rolului crucial pe care îl are informația și educația religioasă asupra tuturor generațiilor, dar mai ales în modelarea creștină a tinerilor, reînființarea unei structuri redacționale dedicată exclusiv vieții spirituale.

Am decis ca acest moment să coincidă cu aniversarea Prea Fericirii Voastre de astăzi și să vi-l închinăm.

Închei, urând Prea Fericirii Voastre, în numele meu personal și al colegilor din Societatea Română de Radiodifuziune, ani mulți cu sănătate și împliniri, sub aceleași binecuvântate auspicii, cu har, iar grija Bunului Nostru Mântuitor să ne ocrotească pe toți. La mulți ani!"

A luat, apoi, cuvântul Dl. Consilier prezidențial Traian Radu Negrei, care a transmis Prea Fericirii Sale un mesaj de felicitare din partea Președintelui României, Dl. Prof. Emil Constantinescu, în care se spune: *„Acum, când împliniți o frumoasă vârstă, țin să-mi exprim încă o dată încrederea și speranța în rolul Bisericii ca sursă de armonie socială și bunăvoință între toți credincioșii, în spiritul moralei și unității creștine. Vă urez multă sănătate, putere de muncă și spor în strădania de a păstra cu înțelepciune și har comunitatea Bisericii Ortodoxe Române căreia îi sunteți Întâistătător. La mulți ani!"*

Un emoționant mesaj de felicitare a primit Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist de la Sanctitatea Sa Patriarhul Maxim al Bulgariei, citit în auzul celor prezenți de I.P.S. Mitropolit Grigorie de Velico-Târnovo, în care se spune: *„Vă rog să primiți sfintele noastre urări de sănătate și multă putere în activitatea viitoare, de care să ne bucurăm nu numai noi, reprezentanții Bisericii Bulgare, ci și întreaga Ortodoxie. Să vă avem între noi, în Ortodoxie, cu multă sănătate și binefacerile lucrării Prea Fericirii Voastre să dea roade multe și bogate, cum dă acum, tot așa și în viitor, de care să se bucure întreaga Ortodoxie și Biserica Ortodoxă Bulgară. La mulți ani!"*

Calde și sincere urări de sănătate a mai exprimat Prea Fericirii Sale, în nume personal și din partea I.P.S. Arhiepiscop Hristodoulos al Atenei și a toată Elada, Părintele Constantin Caraisaridis, care a spus: *„Vă mulțumesc că pot să transmit urările de sănătate din partea I.P.S. Arhiepiscop al Atenei și a toată Elada, Hristodoulos, dar în același timp să-mi exprim și sentimentele personale de recunoștință că Prea Fericirea Voastră ați ales ziua aceasta mare pentru Prea Fericirea Voastră și pentru Biserica Ortodoxă Română ca să-mi oferiți Crucea Patriarhală. Eu vă declar că, așa cum slujesc Biserica Ortodoxă Română, ca profesor la Facultatea de Teologie din Craiova și ca un prieten sincer al Bisericii Ortodoxe Române la Atena, voi continua activitatea mea și voi fi fiu duhovnicesc devotat al Prea Fericirii Voastre"”*

Încheind șirul vorbitorilor, timpul fiind înaintat, Exceleța Sa Jean Claude Périsset, Nuntial Papal la București, a spus: *„Dumnezeu V-a dat acești ani, Prea Fericirea Voastră, și vă doresc să Vă dea putere să transmiteți noilor generații, ca mărturisitor, această comoară a vieții pe care ați trăit-o în Biserica lui Hristos. Ca monah la Mănăstirea Vorona, ca student la Facultatea de Teologie din București în anii grei ai celui de-al doilea război mondial, apoi, ca*

episcop, mitropolit și patriarh, trebuind să suportați limitele impuse de regimul comunist, ați luptat lupta cea bună a credinței. Să dea Dumnezeu să ne deschidem brațele ca să putem intra împreună uniți pe poarta care este Hristos, refăcând unitatea Bisericii Sale. La mulți ani!”

Mulțumind tuturor pentru prezență și pentru felicitările ce i-au fost adresate cu prilejul împlinirii celor 85 de ani, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în cuvinte emoționante s-a referit la împletirea vieții sale cu viața Bisericii strămoșești, pe care a slujit-o din tinerețe, în vremuri deosebit de grele, având pildă pe vrednicii săi înaintași. (Cuvântarea s-a publicat în acest număr al revistei „Glasul Bisericii”).

Potrivit datinei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a invitat pe toți participanții la recepția oferită cu acest prilej în Salonul cel mare al Palatului Patriarhiei, care s-a desfășurat într-o ambianță plăcută, de unde n-au lipsit toasturile și urările în sănătatea Prea Fericirii Sale. Cu voiciunea-i caracteristică, cu gânduri senine și pline de nădejde în ajutorul lui Dumnezeu pentru viitor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a întreținut îndeaproape cu cei prezenți, adresându-le tuturor aceleași urări de sănătate și bogate împliniri.

După recepție, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, însoțit de I.P.S. Mitropolit Petru al Basarabiei, I.P.S. Arhiepiscop Nifon al Târgoviștei, P.S. Episcop Sofronie al Ungariei și P.S. Episcop Vicar Patriarhal Teofan Sinaitul, i-a vizitat pe bătrânii de la căminul din strada Radu-Vodă, cărora le-a oferit masa de seară. Servind masa împreună cu bătrânii din acest cămin, Prea Fericirea Sa și ierarhii însoțitori s-au întreținut îndelung cu aceștia, întărindu-i duhovnicește în suferințele lor.

Cu prilejul aniversării zilei de naștere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a primit telegrame, mesaie și scrisori de felicitare din partea Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe surori, conducătorilor unor culte creștine, comunităților ortodoxe române de peste hotare, a unor personalități ale vieții culturale din țară și străinătate, precum și de la un mare număr de clerici și credincioși, mărturie a dragostei și prețuirii de care se bucură Prea Fericirea Sa în obștea Ortodoxiei, în lumea creștină și în viața publică internă și internațională.

Împreună cu toți fiii săi duhovnicești, adresăm și noi Prea Fericirii Sale, la împlinirea vârstei de 85 de ani, tradiționala urare românească: *„Întru mulți ani cu sănătate, Prea Fericite Părinte Patriarh!”*

Gheorghe Vasilescu

LA CUNUNA ÎMPLINIRILOR – PREA FERICITUL PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST LA 50 DE ANI DE ARHIERIE

În ziua de duminică, 5 martie a.c., credincioșii și clerul Bisericii noastre, uniți în Duhul comuniunii, au sărbătorit după cuviință, cu prețuire și dragoste, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist cu prilejul împlinirii unei jumătăți de secol de slujire arhierescă, mulțumind cu smerenie Bunului Dumnezeu pentru strădaniile depuse, cu bogate înfăptuiri, de Prea Fericirea Sa în toți acești ani și rugându-L să-l păstreze în pace, sănătos și îndelungat în zile la cârma Bisericii străbune și în noul mileniu, spre slava Prea Sfintei Treimi, apărarea credinței ortodoxe și sporirea duhovnicească a fiilor ei.

Acest popas sărbătoresc a cuprins două momente semnificative, legate unul de altul, și anume: slujba Sfintei Liturghii săvârșită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist în biserica Sfântul Spiridon-Nou, unde acum 50 de ani, la 5 martie 1950 Prea Fericirea Sa a primit hirotonia întru arhieriu, prin rugăciunile ierarhilor liturghisitori, patriarhul Justinian Marina, mitropolitul Firmilian Marin al Olteniei și episcopul Chesarie Păunescu al Dunării de Jos; adunarea de omagiere a vieții și personalității Întâistătorului Bisericii noastre, care s-a desfășurat în Aula Palatului Patriarhiei, impresionantă prin statura participanților și prin ineditul mesajelor și al cuvântărilor rostite inspirat intercalate cu cântări din repertoriul nostru muzical bisericesc, în interpretarea coralei „Te-Deum-Laudamus”, sub conducerea D-lui Prof. Dan Goia.

În biserica Sfântul Spiridon-Nou

În această duminică, dis-de-dimineată, biserica Sfântul Spiridon-Nou, pregătită sărbătorește, era plină de credincioși din București și din alte localități din țară, veniți să întâmpine după datină, cu Imnul arhieresc, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, ajuns acum la cununa celor 50 de ani

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la 50 de ani de slujire arhierescă, în biserica Sfântul Spiridon-Nou, 5 martie 2000

de slujire arhierescă, în ogorul Bisericii lui Hristos. Erau prezenți colaboratori ai Prea Fericitii Sale de la Administrația Patriarhală și Arhiepiscopia Bucureștilor, profesori de la școlile teologice, protopopi, preoți, stareți de mănăstiri, studenți, teologi și elevi seminariști.

La Sfânta Liturghie, alături de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a slujit un impresionant sobor de ierarhi ai Sfântului Sinod, alcătuit din I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Arhiepiscop Nifon al Târgoviștei, I.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei, P.S. Episcop Gherasim al Râmnicului, P.S. Episcop Epifanie al Buzăului, P.S. Episcop Calinic al Argeșului, P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos, P.S. Episcop Teoctist al Aradului, P.S.

Episcop Sofronie al Ungariei, precum și Prea Sfințiții Episcopi Vicari Patriarhali Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul și P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Din soborul ierarhilor slujitori a mai făcut parte și I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, reprezentantul Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, care a venit anume la București spre a participa la acest popas duhovnicesc din viața Bisericii noastre.

După citirea pericopei evanghelice din această duminică (Mat. 25, 31-46), I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a rostit un ziditor cuvânt de învățătură, spunând următoarele:

**Prea Fericate Părinte Patriarh,
Înalți Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Ierarhi,
Popor binecuvântat al lui Dumnezeu,**

„Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de slujire arhierescă de către Prea Fericitul Părinte Întâistătător al Sfintei Biserici Ortodoxe a României, vrednic continuator al tradițiilor și idealurilor creștine, Patriarhia Ecumenică și Prea Cinstitul ei Întâistătător se bucură astăzi cu bucurie mare, slăvesc și mulțumesc lui Dumnezeu, Care totdeauna a luminat și luminează, iată, de 50 de ani încheiați, Tronul Patriarhal al Bisericii din România.

Participarea Patriarhiei Ecumenice la această binecuvântată sărbătoare a fost încredințată smereniei mele ca reprezentant al Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, care, deși cu trupul nu este în mijlocul nostru, cu duhul și cu inima însă este prezent astăzi, aici.

Într-adevăr, Patriarhul Ecumenic este prezent, trăiește și serbează împreună cu noi acest moment solemn, atât pentru faptul că cel cinstit acum, Prea Fericitul Părinte și Întâistătător între ierarhi Teoctist este vrednic de această cinstită frățescă deosebită, cât mai ales pentru că Prea Fericitul Sa a fost totdeauna un bun sfetnic, însoțitor și neprețuit colaborator al Patriarhiei Ecumenice, în inițiativele interortodoxe și interbisericești pe care le-a luat, ca și în celelalte îndatoriri sfinte ale sale.

Este, așadar, întru totul vrednic de cinstirile care i se aduc, deoarece, în lunga și rodnică sa slujire arhierescă, a fost totdeauna cu luare aminte și a trăit intens cuvintele din Apocalipsă referitoare la îngerul Bisericii Smirnei: „Nu te teme de cele ce ai să pătimești... Fii credincios până la moarte și îți voi da cununa vieții” (Apoc. II, 10).

Slujirea arhierescă a Prea Fericitului Părinte Patriarh al României începe în 1950. Prin urmare, astăzi, în zorii unui nou mileniu, suntem îndreptățiți să afirmăm că Prea Fericitul sărbătorește o jumătate de secol de activitate arhierescă luminoasă și binecuvântată în cuvinte și fapte, activitate care a însemnat pentru toți o luptă truditoare, dar și biruitoare, în diferite eparhii ale Bisericii Române.

Cincizeci de ani reprezintă o viață întregă. În cazul Prea Fericitului Părinte, însă, nu este vorba pur și simplu de o perioadă îndelungată de activitate, ci de o viață arhierescă cu adevărat binecuvântată de Dumnezeu, o viață rodnică și bogată în fapte de iubire și facere de bine, o viață plină de jertfe și lupte neobosite pentru slava Bisericii și a evlaviosului popor român.

Credem că nu este o exagerare dacă vom spune că activitatea atât de rodnică și variată a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist al României, în toate

sectoarele vieții bisericești, amintește de iluștrii și marii Ierarhi ai Bisericii noastre, a căror grijă pastorală nu se limita doar la hotarele lor eparhiale, ci se extindea la tot omul și, în sens mai larg, la misiunea Bisericii în această lume.

Este îndeobște recunoscut faptul că lucrarea socială și interbisericească variată a Prea Fericitului Părinte, atât ca Arhiepiscop și Mitropolit, cât și ca Patriarh al României, a fost într-adevăr admirabilă, încât merită să fie numit nu numai Teoctist, ci și Teofilact sau Teolept sau Teotim.

Prea Fericirea Voastră,

Acum, la sfârșit și început de mileniu, Dumnezeiasca Pronie V-a rezervat Prea Fericirii Voastre aici, în România, privilegiul de a ține sus mărețul stindard al misiunii creștine și activității bisericești. Mergeți, așadar, pe acest drum, oricât de accidentat și anevoios ar fi el și evlaviosul popor român Vă va urma. Vă va urma fiecare credincios purtându-și crucea după puterile sale. Chiar de s-ar transforma acest drum ce se întredeschide într-o Golgotă a secolului XXI, nimeni nu se va înfricoșa, ci va cânta și va striga cu glas mare: „Aceasta este biruința-credința noastră care a înfrânt lumea”.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, împreună cu credinciosul popor român, înalță astăzi lui Dumnezeu cel în Treime închinat slavă, laudă și mulțumire pentru activitatea rodnică și binecuvântată depusă până acum de către Prea Fericirea Voastră și Vă dorește din toată inima ca Dumnezeiescul Har să vă țină deplin sănătos, îndelungat în zile și pururea treaz spre priveghere, pentru continuarea luptei de afirmare a Bisericii și în noul mileniu, spre slava lui Dumnezeu. Amin!”

Răspunzând cu mulțumire și recunoștință I.P.S. Mitropolit Iacobos pentru participarea la Sfânta Liturghie și pentru urările adresate. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit următoarele cuvinte de zidire sufletească :

Iubite Părinte Mitropolit Iacobos,

Înalți Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,

Iubiții mei fii și fiice duhovnicești,

„În această sfântă Duminică a intrării în Postul cel Mare al Sfințelor Paști, Sfântul Evanghelist Matei ne redă în mod limpede cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos despre Înfricoșata judecată, când „ unii vor merge la pedeapsă veșnică, iar alții la viață veșnică” (Mat. 25, 46). Este firesc ca Sfânta Evanghelie să stăruie asupra valorii vieții pământești întru dobândirea celei veșnice. Dintotdeauna omul s-a întrebat mereu: De unde vine viața și care este scopul ei pe pământ? Care sunt

crăterile vredniciei noastre și ce se întâmplă cu sufletul după moarte? Când vine ziua judecării din urmă, pe care mulți o tălmăcesc în fel și chip și nimeni n-o cunoaște? Stăpân desăvârșit al sufletului omenesc, frământat de crize de tot felul, Domnul Iisus Hristos răspunde clar neliniștii noastre, cum ați auzit din Sfânta Evanghelie de astăzi, arătându-ne ce trebuie să facem ca să moștenim Împărăția lui Dumnezeu. De aceea, Biserica face totul ca să-i ajute pe credincioși să meargă pe calea mântuirii și să nu se lase prinși în capcanele unor false răspunsuri cu privire la rostul vieții pe pământ.

Am ascultat cu multă atenție cuvântul I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, delegatul Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, care, din dragoste și prețuire față de Biserica noastră, a venit până aici special pentru însemnătatea acestei zile. Parcă ne aflăm în cer, înțelegând cât este de sfântă și mântuitoare comuniunea noastră ortodoxă. În timpul acestei cuvântări atât de pătrunzătoare, gândul mi-a zburat la felul cum se împlinesc cuvintele unei rugăciuni care se rostește la slujba de dimineață: „În Biserica slavei Tale stând, în cer a sta ni se pare, Născătoare de Dumnezeu... deschide nouă ușa milei tale”.

Bucuria mea cu atât este mai deplină cu cât în jurul și în fața mea se află și membri ai Sfântului Sinod, în frunte cu Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, părinți profesori de la școlile de teologie, reprezentanți ai unor eparhii din țară, dumneavoastră, credincioșii de aici și cei ce ne ascultă în aceste clipe. Privind această măreție, mă gândesc cât de minunată este credința noastră ortodoxă. În ea găsim împlinirea ființei noastre, atât la necazuri, cât și la bucurii. Omul nu poate să trăiască singur, ci împreună cu ceilalți. Iată și noi, astăzi suntem aici în binecuvântarea Întâistătătorului Ortodoxiei noastre, Sanctitatea Sa Bartolomeu I, care de multe ori ne-a vizitat țara, a sfințit biserici și paraclise, a binecuvântat prunci și tineri, a mângâiat bolnavi și suferinzi și a pășit în mănăstirile noastre ortodoxe.

Sunt copleșit de emoție ca în fața unei descoperiri dumnezeiești, auzind cum Mântuitorul Iisus Hristos ne cheamă să-i dăm un pahar de apă, să-L cercetăm în închisoare, să-L descoperim între cei săraci, între cei marginalizați, între cei bolnavi și suferinzi. Unii dintre noi, deși ne arătăm sănătoși trupește, suntem bolnavi sufletește și avem nevoie de doctor, care este Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Să-L urmăm, potrivit învățăturii Lui, căci îl vom afla pretutindeni, dacă îl căutăm. Așa a și făcut Biserica noastră din totdeauna, dar mai cu seamă din 1990 încoace. În aceste clipe, preoții noștri se află slujind în spitale, în penitenciare, se roagă la căpătâiul bolnavilor, în căminele de bătrâni și în orfelinate. Ce misiune frumoasă este slujirea preotească și ce însemnată este lucrarea aceasta pe care Biserica noastră nu o putea desfășura înainte de 1989!

Prezența Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Iacobos de Laodiceea, care ne-a împărtășit dragostea și prețuirea Sanctității Sale Patriarhul Bartolomeu I, arată plinătatea vieții ortodoxe, frumusețea ei, ce se revarsă îndeosebi la dumnezeiasca Liturghie. În cuvintele adresate nouă tuturor, descifrăm vrednicia, râvna și evlavia credincioșilor și preoților Bisericii Ortodoxe Române. Aceștia au slujit și au înălțat Biserica noastră. Ei ridică și acum mănăstiri și ctitoresc biserici, adevărate opere de artă și izvoare de sfințenie. Ei l-au întâmpinat pe Sanctitatea Sa Patriarhul Bartolomeu I aici, la București, în Moldova, la Iași, la Neamț, în Transilvania, la Cluj, la Râmneț. Ei l-au primit pe regretatul patriarh al Alexandriei, Partenie, la Râmnicu Vâlcea, la Curtea de Argeș, apoi la Miercurea Ciuc, când l-am instalat pe primul păstor al Episcopiei Covasnei și Harghitei. Ei, așadar, credincioșii și preoțimea sunt mângâierea noastră. Menționând în repetate rânduri vrednicia tuturor fiilor și fiicelor Bisericii noastre, le atribui admirativ frumoasa metaforă din Epistola către DIOGNET, din secolul al II-lea, susținând că ei sunt **sufletul Ortodoxiei românești**.

De aceea, Înalt Prea Sfinția Voastră, în numele acestor credincioși și al celor care în aceste clipe ne ascultă la radio, vă mulțumesc cu adâncă recunoștință și rog pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să continuăm și să sporim lucrarea noastră. Nădăjduiesc că aceste cuvinte de astăzi vor avea darul păcăturii de rouă binecuvântată din dimineața de primăvară, care dă plantelor putere de creștere și de rodire.

Așa sutem și noi, cei din România, cler și popor. Avem nevoie din când în când de o asemenea păcătură de rouă binecuvântată, care vine de la Tronul ecumenic al Ortodoxiei noastre. Vă mulțumim Înalt Prea Sfințite Părinte pentru prezență și pentru cuvânt, și așezăm la inima noastră, a credincioșilor și a preoților Bisericii noastre, aceste gânduri de cinstire nu numai a smeritei mele persoane care, acum 50 de ani, în acest altar primeam harul arhieriei din binecuvântatele mâini ale pururea pomenitului patriarh Justinian Marina, înconjurat de mitropolitul Olteniei, Firmilian și de episcopul Chesarie Păunescu al Dunării de Jos, aceștia doi din urmă fiindu-mi profesori și părinți sufletești, iar patriarhul Justinian, Părinte cu adevărat duhovnicesc, care m-a smuls aproape din rândul clerului monahal și m-a așezat în slujire arhierescă, chiar în acest altar.

Rugăciunea mea se îndreaptă acum plină de recunoștință către Bunul Dumnezeu, ca El să ne binecuvânteze lucrarea și strădaniile, spre slava Mântuitorului Iisus Hristos, a Bisericii Sale, a Ortodoxiei și a neamului nostru românesc. Amin!"

La sfârșitul slujbei, I.P.S. Mitropolit Iacobos a oferit Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, din partea Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, o candelă de argint, spunând: *„Vă rugăm să primiți această candelă, o dată cu urările și rugăciunile noastre ca Bunul Dumnezeu să Vă întărească și să Vă dea viață îndelungată, ca să păstoriți ani mulți de acum înainte, ca Patriarh, Biserica lui Hristos din această țară, iar lumina candelii lui Hristos să ne lumineze pe noi toți și în noul mileniu, în misiunea pe care o avem de îndeplinit“*.

În continuare, I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei a rostit un pilduitor cuvânt despre Taina Hirotoniei, scoțând în evidență darurile și responsabilitatea arhieriei și modul cum Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a înmulțit aceste daruri în cei 50 de ani de slujire arhierescă. Apoi, Înalț Prea Sfinția Sa a oferit Prea Fericirii Sale, din partea Sfântului Sinod, a clerului și credincioșilor Bisericii noastre, o frumoasă icoană a Mântuitorului Iisus Hristos, care să-i amintească pururea de binecuvântarea dumnezeiască.

Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Daniel a spus:

***Prea Fericirea Voastră,
Înalț Prea Sfințite Mitropolit Iacobos,
Prea Sfințiile Voastre,
Prea Cucernici și Prea Cuvioși Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,***

„Ziua de astăzi este o zi deosebit de însemnată, atât pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cât și pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română și pentru Ortodoxie în general, pentru că toți episcopii ortodocși fac parte deodată dintr-o Biserică locală sau națională și din Biserica universală, din Biserica Ortodoxă Ecumenică din lumea întreagă. De aceea, ziua de serbare a hirotoniei fiecărui episcop ortodox are o semnificație pentru întreaga Biserică adevărată a lui Hristos. Pentru noi, care suntem arhieriei, ziua de astăzi ne privește în mod deosebit, pentru că este amintirea arhieriei fiecăruia dintre noi.

În mod cu totul deosebit, astăzi, ne-am adunat aici ca să aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru darurile revărsate în lucrarea arhierescă a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române. Arhieria este treapta cea mai înaltă de slujire în Biserică. Este cea mai intensă reprezentare a Mântuitorului Iisus Hristos, Marele Arhieriu sau Marele Preot Veșnic, cea mai intensă reprezentare a lucrării și prezenței Sale în Biserică. Când S-a Înălțat la cer, Mântuitorul a spus: „Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului“ (Matei 28, 20).

Prezența Lui activă, sfințitoare, mântuitoare, în Biserică, se face în primul rând prin lucrarea arhierescă și preoțescă, în general. De aceea, Mântuitorul Iisus Hristos a spus apostolilor și prin ei urmașilor lor: „Cel ce vă ascultă pe voi pe Mine Mă ascultă, și cel ce se leapădă de voi se leapădă de Mine” (Luca 10, 16). Această reprezentare iconică a lucrării lui Hristos în slujitorii Săi este cel mai mare dar pe care Mântuitorul Iisus Hristos l-a lăsat Bisericii Sale. În ziua întâi a Învierii Sale, Mântuitorul a dat Bisericii Sale, prin apostoli și prin urmașii lor, puterea pe care numai Dumnezeu o are, și anume puterea de a ierta păcatele, puterea de a lega și dezlega, zicând: „Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22-23).

Cu alte cuvinte, arhieria sau preoția, în general, sunt o lucrare în lumea aceasta, dar cu originile din ceruri. Este o lucrare văzută în lumea aceasta, dar nu numai pentru lumea aceasta, ci pentru împărăția cea veșnică a lui Dumnezeu. Demnitatea arhieriei, aceea de a reprezenta în lumea aceasta, în mod văzut, lucrarea nevăzută a Mântuitorului Iisus Hristos, este o mare răspundere. Putem spune că episcopatul sau arhieria are trei demnități, care sunt în același timp trei mari responsabilități: demnitatea și responsabilitatea învățătoarească, demnitatea și responsabilitatea sfințitoare, demnitatea și responsabilitatea pastorală, de conducere a Bisericii. Toate acestea sunt daruri ale lui Dumnezeu, prin care se arată că Biserica este Trupul lui Hristos, nedespărțită de Hristos și este chemată în lumea aceasta să aducă pe oameni la mântuire prin toate aceste trei lucrări.

Cuvântul sau titlul de arhieriu, în Noul Testament, nu-l poartă nici un om decât Mântuitorul Iisus Hristos. Numai El este numit Arhieriu în Epistola către evrei. Taina Lui a fost prefigurată de către marele preot (a cohen hagadol) din Vechiul Testament. Mântuitorul Iisus Hristos este numit Marele Preot veșnic, preoția Lui nu este trecătoare, ci este veșnică, întrucât împărăția Lui este împărăție fără de sfârșit (Evrei 7, 24; 10, 12). De aceea spunem în Crez „a Cărui Împărăție nu va avea sfârșit” (cf. Luca 1, 33).

Atunci ne putem întreba de ce episcopii sunt numiți arhieriei, dacă în Noul Testament numai Hristos este numit Arhieriu? Ei bine, pentru că în scrierile Sfântului Apostol Petru, Mântuitorul - Arhieriu veșnic este numit și episcopul sufletelor noastre, tradus la noi cu supraveghetorul sau păzitorul sufletelor noastre (Petru 2, 25). Deci există o identitate între arhierie și episcopat. Foarte timpuriu, în Biserică avem această identificare a titlului de episcop cu titlul de arhieriu. În sec. al III-lea, deja, vedem folosit ca echivalent pentru arhieriu cuvântul episcop și pentru episcop cuvântul arhieriu.

Deja la începutul sec. al II-lea, Sfântul Ignatie al Antiohiei spune: „Episcopul ține locul lui Dumnezeu în Biserică, nu ca și când Dumnezeu ar fi absent, ci este icoana văzută a prezenței și lucrării nevăzute a lui Dumnezeu”. În altă parte spune: „El este icoana lui Hristos”. De aceea nu se poate săvârși Euharistia fără binecuvântarea episcopului; nu se poate face nimic valabil în Biserică fără binecuvântarea episcopului. Acest mare dar, această mare demnitate și această mare răspundere care este arhieria sau episcopatul în Biserică, este o binecuvântare a lui Dumnezeu, mai ales când acest dar este cultivat și făcut roditor. Toate sunt daruri de la Dumnezeu, dar oamenii se deosebesc între ei prin modul în care cultivă darurile de la Dumnezeu. Azi noi aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru darurile revărsate asupra persoanei Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și aducem în același timp felicitări Prea Fericitului, pentru modul în care a înmulțit darurile primite de la Dumnezeu. 50 de ani de arhierie însemnează 50 de ani de slujire, 50 de ani de responsabilitate neîncetată în fața lui Dumnezeu și în fața oamenilor; 50 de ani de dăruire de sine pe cea mai înaltă treaptă - demnitatea arhieriei.

Dacă ne-am imagina, câtuși de puțin, fără să avem un creion în mână, ce a însemnat responsabilitatea învățătoarească pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist timp de 50 de ani, constatăm foarte repede că aceasta a însemnat mii de predici ținute, zeci de mii de cărți de rugăciune tipărite, peste o sută de mii de Biblii și de Noul Testament tipărite, sute de prefețe la cărți de rugăciune și la cărți de teologie, mii de pagini de scrieri teologice și duhovnicești, de îndemn la păstrarea credinței strămoșești și promovarea ei strămoșească. Dintre toate aceste lucrări, numai dacă le numărăm, vedem o uriașă dăruire de sine, o imensă jertfelnicie în lucrarea învățătoarească în Biserica lui Hristos din neamul românesc. În mod deosebit reținem, aici, ediția jubiliară a Bibliei de la 1688, la care Prea Fericitul, în mod direct, s-a ostenit ca președinte al Comisiei pentru ediția jubiliară. Îmi aduc aminte în 1988, când s-au aniversat 300 de ani de la apariția Bibliei de la București, atmosfera era tensionată. Era în timpul perioadei comuniste, la apogeul răutății ei, și în Aula Facultății de Teologie din București, pe atunci Institut de grad universitar, cu multă greutate a fost, totuși, serbată aniversarea a 300 de ani de la apariția Bibliei, în limba română, a lui Șerban Cantacuzino – Biblia de la București. Spre surprinderea autorităților de atunci, nu a fost scris în prefață nici un cuvânt despre dictatură, despre conducătorii de atunci ai țării. Prea Fericitul, cu multă înțelepciune și mult curaj, pentru că era un mare risc, a reușit să redea o ediție jubiliară, sfântă, curată, frumoasă, care a

concentrat în ea toată frumusețea activității învățătoarești a Prea Fericirii Sale de zeci de ani de arhierie.

Lucrarea sfințitoare sau responsabilitatea în lucrarea sfințitoare a Prea Fericirii Sale se poate descrie pe scurt astfel: sute de biserici sfințite, sute de hirotonii și mii de antimise sfințite. A fost Episcop Vicar aici, la București; nu sfințea Prea Fericirea Sa, ca Episcop Vicar, antimisele, dar ca Episcop la Arad, între 1962-1971, ca Mitropolit al Olteniei, între 1971-1977, Mitropolit al Moldovei și Sucevei, între 1977-1986, și apoi locțiitor de Mitropolit al Moldovei și Sucevei și ca Patriarh al României, a sfințit mii de antimise, pentru mii de biserici care au rămas, totuși, deschise și în care s-au săvârșit Sfintele Taine, chiar în timpul perioadei comuniste. Lucrarea aceasta sfințitoare a fost cu atât mai importantă cu cât era libertate mai puțină, pentru că Prea Fericirea Voastră, dacă socotim bine, din 50 de ani de arhierie, 40 i-ați trăit și ați împlinit lucrări în timpuri grele, în timpuri de mare încercare, de mare jertfelnicie a Bisericii noastre. Lucrarea aceasta sfințitoare s-a arătat prin aceea că, atunci când a venit Revoluția din Decembrie 1989, tinerii noștri știau **Tatăl Nostru** și credincioșii noștri pe stradă spuneau **Dumnezeu este cu noi**. Această lucrare sfințitoare în Biserică este tăria demnității poporului nostru, care a păstrat simțul sacrului. Recent am fost în Cehia și am constatat cu mare amărăciune că peste 50% din populația Cehiei s-a declarat atee, iar numărul credincioșilor este în scădere. Ei bine într-o altă țară trecută prin comunism - România, la recensământul din 1992 s-a constatat că peste 98% dintre oameni s-au declarat credincioși, ceea ce înseamnă că Biserica s-a străduit din toate puterile să rămână fidelă lui Hristos, să transmită noii generații credința în Hristos.

Lucrarea de pastorație, de conducere a Bisericii, prin acești 50 de ani de arhierie, numai Dumnezeu poate să o descrie în toată bogăția și amploarea ei. Peste tot unde Prea Fericirea Voastră ați fost arhieriu ați adus înnoiri, la Arad, de la capela din reședință până la bisericile restaurate și înnoite sau reconstruite. Același lucru la Mitropolia Olteniei, unde în plin comunism ați construit Seminarul teologic care se adaugă și el la puterea sau la responsabilitatea învățătoarească. Apoi, la Centrul eparhial Iași și, aici, la București - peste tot lucrarea aceasta de conducere a Bisericii a arătat două aspecte: dragostea mare pentru Biserică și înțelepciunea de a găsi în orice context, cât de greu ar fi fost el, soluție pentru problemele urgente ale Bisericii. Acesta este marele dar al lui Dumnezeu pe care-l poate citi numai omul care are inimă curată și ochi duhovnicești: să vezi cum transpare prin cruce puterea Învierii lui Hristos.

În anii de patriarhat, toate aceste înnoiri și această râvnă a primit o intensitate deosebită prin opera socială. Cu binecuvântarea Prea Fericirii Voastre s-au înmulțit școlile de teologie, facultățile, seminariile, școlile postliceale medicale, școlile de cântăreți, încât astăzi România este țara cu cele mai multe școli teologice din Europa. Cele mai multe facultăți de teologie ortodoxă din lume se află, aici, în România – ceea ce însemnează că avem și vocații, dar avem și o dorință ca în fiecare parohie, să avem un preot bine pregătit și în fiecare sat, în fiecare cătun, să avem o biserică.

Acestea sunt, desigur, pe scurt, câteva din enumerările lucrării mari arhieresti pe care Prea Fericirea Voastră, cu ajutorul lui Dumnezeu, cu dragoste multă față de popor, le-ați arătat ca lucrări ale Duhului Sfânt, prin cooperarea, prin sinergia arhierescă, ajutat fiind de Sfântul Sinod.

Aș încheia spunând că această lucrare arhierescă are un specific aparte în viața Prea Fericirii Voastre, și anume, după cum vă cunoaștem noi, ucenicii și împreună slujitorii din Sinod, sunteți un om din popor, cu o dragoste profundă, nețărmurită pentru popor. Aveți un dar de la Dumnezeu de a intra repede în legătură cu orice om simplu și de a transmite dragostea lui Hristos sub forma unei dragoste părintești, curată, caldă și directă. Îmi aduc aminte că odată, pe când erăți locțiitor de Mitropolit la Iași și Patriarh la București, la Botoșani, când am traversat împreună un parc - atunci eram Consilier la Patriarhie - un grup de elevi, însoțit de o profesoară, a trecut pe lângă Prea Fericirea Voastră și nu a zis nimic de teamă să nu salute un preot. Prea Fericirea Voastră ați luat-o înaintea lor și ați spus: „Bună ziua, copii” și atunci, rușinați, toți au spus: „Bună ziua, Părinte”. Ușurința aceasta de a intra în contact cu poporul, arată dragostea pe care o aveți față de popor. În al doilea rând, pentru că aveți simțăminte românești profunde și autentice, aveți o deschidere spre universal. Numai românii care sunt cu adevărat români se pot deschide fără teamă, fără dispreț și fără aroganță față de alte Biserici și față de alte popoare.

De aceea, această harismă a Prea Fericirii Voastre, acest dar al Duhului Sfânt a fost recunoscut în multe feluri și mai recent, anul trecut de însuși Sanctitatea Sa Papa Ioan Paul al II-lea, care ne-a vizitat țara și care rămâne în continuare profund impresionat de bunătatea, de deschiderea, de lumina spiritualității ortodoxe românești, pe care Prea Fericirea Voastră ați arătat-o și pe care a arătat-o întregul popor român, fără teamă de a ne pierde identitatea, fără teama de a ne pierde într-o Europă multiplă; iată că Prea Fericirea Voastră reprezentați în acest sens poporul român.

Ca simbol al prețurii noastre, din partea Sfântului Sinod al Bisericii noastre și din partea tuturor credincioșilor, dorim să vă oferim această icoană, care vă amintește pururea de binecuvântarea Mântuitorului Hristos, Arhiereu veșnic, dătătorul de lumină și de mântuire pentru noi toți. Întru mulți ani!"

Vădit emoționat, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a mulțumit cu recunoștință pentru darurile primite și a oferit la rândul său, Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, o frumoasă icoană a Maicii Domnului, lucrată în Atelierele Patriarhiei Române, iar I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, însemnele arhieresti: engolpionul și crucea.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit apoi următoarele:

Iubiți Părinți și frați creștini,

„După ce ne-am îndulcit auzul inimilor din înțelepciunea cuvintelor de învățătură ale I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, solul Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, am ascultat sensul Tainei Hirotoniei în viața noastră a Bisericii, expus cu profunzime teologică de I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, care, în numele clerului și credincioșilor, a prezentat tradiționalele gânduri cu prilejul popasului de astăzi, când împlinesc cinici decenii de slujire arhierescă în Biserica noastră. Sfinții Părinți numesc hirotonia Taina Tainelor Bisericii, pentru că ea continuă și actualizează preoția jertfelnică și mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos. De acest adevăr se cuvine să fie pătrunsă și viețuirea noastră, fie că slujim Sfântul Altar, fie că ne împlinim îndatoririle de credincioși, purtători ai darului dumnezeiesc, împărtășit tuturor prin Tainele Bisericii. Cu nesfârșită recunoștință le mulțumesc înalților ierarhi, care mi-au împărtășit în aceste clipe unice din viață cuvinte și daruri sfinte: Înalt Prea Sfințitului Iacobos, sosit special de la Constantinopol, care mi-a oferit o frumoasă candelă din partea Sanctității Sale Bartolomeu I. și Înalt Prea Sfințitului Daniel, care s-a deplasat din cetatea de scaun a Mitropoliei Iași, ca purtător de cuvânt al clerului și credincioșilor, spre a da strălucire zilei de astăzi, atât de scumpă ființei mele, dăruindu-mi icoana Domnului Hristos. Atât candela, cât și icoana, prin semnificația lor, sunt de o ființă cu împlinirea înfricoșatei răspunderi arhieresti, la care am fost chemat acum cinci decenii. Înțeleg, așadar, că rostul acestei chemări este de a ține candela arhieriei neîncetat aprinsă și de a păstra în suflet icoana jertfei și învierii Mântuitorului Iisus Hristos.

Sunt recunoscător Bunului Dumnezeu că m-a ajutat să slujesc astăzi Sfânta Liturghie în această biserică, având în rugăciunile mele chipurile celor care, acum 50 de ani, mi-au împărtășit harul arhieriei, chiar în acest sfânt lăcaș. Amintirea lor, de celor care m-au hirotonit arhiereu – patriarhul de vie memorie,

Justinian Marina, înconjurat de mitropolitul Olteniei, Firmilian Marin, fostul meu profesor la seminar, și de episcopul Chesarie Păunescu al Dunării de Jos, directorul seminarului în cei opt ani de studiu, 1932-1940, – am purtat-o mereu în sufletul meu de-a lungul acestor cinci decenii și am urmat aceste sfințite modele de slujire în toată lucrarea mea. Dumnezeu a rânduit, în înțelepciunea Sa, ca după 50 de ani, această biserică, unde am fost sfințit arhieru, să ne primească astăzi atât de frumos, cu credincioși, cu copii și tineret, cu frați ierarhi din Sfântul Sinod, cu colaboratori de la Centrul Patriarhal și de la Arhiepiscopia Bucureștilor și cu un cor minunat, corul bisericii, care ne-a înălțat sufletește prin minunatele răspunsuri de la Sfânta Liturghie. Făgăduiesc cu adâncă smerenie înaintea lui Dumnezeu și în fața dumnezeoastră că voi păstra aprinsă candela slujirii arhieresti și de aici înainte, cutezând a pași în lumina Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos. În fața icoanei Lui îmi plec ghenunchii, rugându-L ca prin Harul Său să așeze învățătura zilei de astăzi în sufletele și în viața noastră, spre o rodire îmbelșugată în Biserica neamului nostru.

Iubiții mei frați și surori,

Vă doresc tuturor sănătate, pace și mântuire. Înalt Prea Sfințitului Iacobos, unul din tinerii ierarhi ai Scaunului Ecumenic și Înalt Prea Sfințitului Daniel, mai tânăr încă, dintre ierarhii Bisericii noastre, le doresc să ajungă cu binecuvântarea dumnezeiască la anii mei de arhierie. Această treaptă însumează și dragostea lui Dumnezeu și vrednicia poporului credincios, dar împlinite cu statornicia și dăruirea celui ce o slujește. Răspunzând dragostei ce ne-a arătat-o Sanctitatea Sa Bartolomeu I, trimițându-ne această candelă foarte frumoasă, îi oferim prin Înalt Prea Sfințitul Iacobos icoana Maicii Domnului, pictată și ferecată în Atelierele Patriarhiei Române, cu rugămîntea de a-și aduce aminte de noi, de poporul binecredincios român în rugăciunile sale. I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, care a slujit cu noi astăzi, îi dăruim insignele arhieresti: engolpionul și crucea, pentru a le purta la sfânta și dumnezeiasca slujbă și a ne pomeni la Proscomidie.

Cu aceasta, rog pe Bunul Dumnezeu să ne dăruiască tuturor pace și sănătate, familiilor, copiilor și tineretului țării noastre, mângâiere celor bolnavi și nădejde pentru cei aflați în suferință. La mulți ani!"

În încheiere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a acordat Crucea Patriarhală la doi părinți tineri, directori de seminar, Diac. Mihai Aurel, de la Seminarul Teologic din București și Pr. Nedelea Cărmizaru, de la Seminarul Teologic din Giurgiu, precum și Pr. Marius Cojocar, parohul bisericii Sfântul Spiridon-Nou, care s-au făcut vrednici de această cinstire.

În Aula Palatului Patriarhiei

În aceeași zi, după amiază, la ceas de vecernie, în Aula Palatului Patriarhiei s-au adunat în număr mare preoți și credincioși, profesori, studenți și elevi, monahi și monahii, pentru a aduce cinstire Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la împlinirea celor 50 de ani de slujire ca arhieru în câmpul Bisericii străbune. Alături de membri ai Sfântului Sinod, în Aulă s-au mai aflat I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, reprezentantul Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, și Excelența Sa Jean-Claude Périsset, Nunțitul Papal la București. Au mai participat, Președintele României, Dl. Prof. Emil Constantinescu, miniștri, senatori și deputați, academicieni, profesori universitari, personalități din domeniul culturii și vieții publice, precum și membri ai Corpului Diplomatic acreditați la București.

Pentru a continua atmosfera de meditație și rugăciune inițiată dimineața, în biserica Sfântul Spiridon-Nou, prin slujba Sfintei Liturghii, întâlnirea din Aula Palatului Patriarhiei a debutat cu trei cântări bisericești: *Tatăl Nostru*, de I.G. Comănești, *Mărturisiri-vă Domnului*, de Nectarie Schimonahul și *Înnoiește-te Ierusalime*, de Gavriil Musicescu, interpretate de corala „Te-Deum-Laudamus”.

După ce P.S. Episcop Vicar Patriarhal Teofan Sinaitul a prezentat pe scurt principalele etape ale slujirii Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în cei 50 de ani de arhierie, I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea a citit următorul mesaj de felicitare adresat Prea Fericitului Sale de Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic:

Prea Fericite Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Munteniei și Dobrogei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Autocefale a României, prea iubit frate în Hristos Dumnezeu și coslujitor al smereniei noastre, Teoctist,

„Cu multă bucurie, Vă felicităm din toată inima, Prea Fericitarea Voastră, la împlinirea celor 50 de ani de slujire arhierescă și de Dumnezeu păzită, dintre care cei mai mulți ani, în înalta demnitate de Arhiepiscop al Bucureștilor și Patriarh al României.

Dăm slavă și mulțumire lui Dumnezeu pentru faptul că Prea Fericitarea Voastră ați fost ales, ca oarecând Apostolul Petru, să Vi se încredințeze păstorirea oilor Sale cuvântătoare într-o perioadă de crâncenă prigoană declanșată împotriva creștinilor ortodocși, într-o vastă regiune a planetei noastre, care include și țara Dvs. Înțelepciunea și atenția Prea Fericitării Voastre, ca și neîncetatele rugăciuni înălțate către Domnul, au păzit într-un mod cu totul special turma ortodoxă a

României de multe vătămări și i-au îngăduit să parcurgă această perioadă de criză cu pierderi, pe cât a fost posibil, mai puține.

Fie ca Domnul, Care iubește pe cei ce-L iubesc pre El și dăruiește daruri bogate celor care țin poruncile Sale, să Vă răsplătească, Prea Fericirea Voastră, pentru osteneala pe care ați depus-o pentru cultivarea viei Sale din România, cu lungime de zile, sănătate, colaboratori ascultători și gata de jertfă, turmă cuvântătoare bună, pașnică și iubitoare de Hristos, viață netulburată și cinstită cu dragoste și respect din partea celor pentru care Vă consumați viața, dar mai ales de la Domnul și Dumnezeuul nostru Iisus Hristos, al Căru har și milă nesfârșită să fie cu Prea Fericirea Voastră în vecii vecilor.

Îmbrățișându-Vă așadar, încă o dată, Prea Fericirea Voastră, cu îmbrățișare sfântă, Vă încredințăm de aceleași sentimente de dragoste profundă și cinste deosebită”.

† Bartolomeu,
Arhiepiscop al Constantinopolului
Noua Romă și Patriarh Ecumenic

În continuare, Excelența Sa Jean Claude Périsset, Nuntialul Papal la București, a transmis următorul mesaj de felicitare adresat Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, cu prilejul aniversării a 50 de ani de arhierie, de Sanctitatea Sa Papa Ioan Paul al II-lea:

Prea Fericirii Sale Teoctist,

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

„Cu ocazia împlinirii a cincizeci de ani de la hirotonia într-un arhieru a Prea Fericirii Voastre, mă alătur în stare de rugăciune Bisericii Ortodoxe a României pentru a Vă adresa cele mai calde și cordiale felicitări.

Acum cincizeci de ani, Duhul Sfânt al Domnului cobora de o manieră cu totul specială pentru a vă umple de putere, de lumină și înțelepciune. În aceste zile, când Prea Fericirea Voastră multumește lui Dumnezeu pentru anii de misiune pastorală, Vă asigur de urările mele cele mai călduroase. Vă doresc să trăiți acest moment sărbătoreț, recunoscător față de Dumnezeu, în stare de bucurie, care vin din vocația noastră și din misiunea noastră.

Cu sentimentele mele de iubire frățescă”

Ioan Paul II, Papă al Romei

După prezentarea pieselor corale: *Fie, Doamne, mila Ta*, de Gh. Danga, și *Iubi-Te-voi Doamne*, de Evghenie Humulescu, a luat cuvântul Dl. Prof. Virgil Căndea, vicepreședinte al Academiei Române, care a transmis un

frumos și pilduitor mesaj de felicitare din partea acestui înalt for academic, al cărui membru de onoare este Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Domnia Sa a spus:

**Prea Fericite Părinte Patriarh,
Domnule Președinte al României,
Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Ierarhi,
Domnilor demnitari,
Doamnelor și domnilor,**

„Cuvântul ce urmează ar fi trebuit să fie rostit de Președintele Academiei noastre, Dl. Eugen Simion, care din imperative neprevăzute a fost împiedicat să participe la această reuniune sărbătorească. În felul acesta, am eu mai multe satisfacții. Mai întâi să Vă transmit tuturor salutul Academiei Române, apoi să exprim Prea Fericirii Sale urările calde ale colegilor care au avut bucuria, acum câteva săptămâni, să-l aleagă membru de onoare al celui mai înalt for științific din această țară. Dar în același timp, să vă mărturisesc Prea Fericirea Voastră, dragostea și admirația mea, ca vechi student și, îndrăznesc, ca vechi prieten.

Cincizeci de ani de arhierie ai Patriarhului Bisericii noastre reprezintă o mare sărbătoare nu numai pentru Prea Fericirea Sa și pentru Biserica noastră, dar, prin coincidențele pe care le voi sublinia îndată, pentru întregul popor român. Cincizeci de ani de arhierie, cincizeci de ani de muncă, de trudă, de împliniri și de înfrângeri, de bucurii rare și de suferințe dese. Cincizeci de ani de lumini și umbre, toate la măsura unui înalt demnitar al Bisericii și al țării.

Am avut până azi cinci patriarhi, fiecare cu o distinctă personalitate. Care este aceea a Patriarhului nostru? Căror calități personale datorează dânsul, în primul rând, bogăția de realizări a acestei jumătăți de veac de arhierie? Așa cum îl cunosc de atâția ani, Prea Fericitul Părinte Teoctist se distinge prin câteva cu adevărat multe calități de ierarh al unei Biserici creștine. Aș spune că cea dintâi este de a se trage din lumea satului. Lumea satului care reprezintă principala și cea mai importantă rezervă de oameni, de creatori și ctitori ai acestei țări. Lumea satului, evocată în grandoarea ei, în meritele sale sublime, de mari învățați ai noștri, ca Dimitrie Gusti, Liviu Rebreanu sau Lucian Blaga, care, în discursurile lor inaugurale la Academia Română, tocmai despre satul românesc și despre țăranul român au vorbit. Lumea satului, cu așezarea sa tradițională, cu cuviința sa, cu credința sa, cu tot ceea ce se păstrează bun în transformările din ultimele două secole ale poporului român. Această origine era obligatorie pentru un înalt ierarh după sciziunea care s-a produs în cultura românească, la începuturile modernizării sale, când tradiția a fost încet împinsă către sat, iar în orașe s-au

instalat modernismul și multe pseudo-valori aduse din alte părți. Din acea perioadă, călugăria, preoția, arhieria, dar și multe elite ale societății laice și-au avut obârșia în sate. Și faptul acesta, că oamenii care trebuiau să slujească în continuare Biserica veneau din acest mediu curat, a reprezentat una din marile șanse ale poporului nostru și explică astăzi atât pietatea poporului român, cât și atașamentul nostru față de tradiția ortodoxă în acest popas milenar.

A doua înaltă șansă a Prea Fericitului Părinte Patriarh, la începutul arhieriei sale, este că venea la arhierie după ani mulți de călugărie, de viață mânăstirească. Spuneam că am avut cinci patriarhi, dintre ei doi au avut această șansă, adică patriarhul Nicodim și, acum, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Distincția dintre cei doi călugări, chemați mai întâi la arhierie și după aceea la cârma Bisericii noastre, o vor face biografii, o vor analiza mai târziu în liniște cei care se vor apleca asupra personalității și operei acestor mari ierarhi. Aș vrea să subliniez că, probabil, acestei ucenicii de ani de zile în mânăstire îi datorează Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist virtuțile sale principale pe care i le cunoaștem toți. Mai întâi, îngăduința față de toți, de colaboratori, de cler, de oameni în general. Iar după îngăduință, răbdarea. Virtuți creștine amândouă, care se dobândesc îndeplinind poruncile: „Rabdă și iartă”. Eu însumi l-am văzut adesea dând pildă de îngăduință și răbdare, nu numai față de alții, dar și față de mine, când împrejurările m-au împins să comit vre-un gest nepotrivit în raporturile noastre, ca să constat cu câtă eleganță și discreție trecea peste toate, fără să le amintească niciodată.

Viața arhierească a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist coincide cu timpurile de maximă încercare a Bisericii Ortodoxe Române, cu perioada cea mai grea din istoria Ei. Biserica noastră, de la înființare, a trecut mai întâi printr-o epocă de aur, în care brațele ei seculare, sprijinitorii și apărătorii Bisericii se numeau Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu. Biserica a cunoscut începând cu secolul al XVIII-lea, o perioadă de marginalizare, care a durat până în secolul XX, pentru ca apoi să intre în acea robie babilonică. Sub dictatura totalitară s-a încercat eliminarea Bisericii dintr-o societate împinsă cu vrăjmășie spre ateism. Robie babilonică de numai 40 de ani și încheiată prin voia lui Dumnezeu, nu prin vrednicia oamenilor. Cu această ultimă perioadă, cea mai grea, coincide arhieria Părintelui nostru Patriarh Teoctist. Ca arhieru-vicear, episcop, mitropolit, apoi patriarh Prea Fericitul a avut de înfruntat întregă această epocă. Ceilalți patriarhi, din aceeași vreme, numai parțial. Dânsul a trăit-o în întregime. A băut paharul amărăciunii până la capăt. A rezistat, a întâmpinat ispite și dificultăți despre care nu amintește acum, din aceeași eleganță

și discreție, considerând, fără îndoială, că nu este momentul s-o facă, nevrând să acuze pe nimeni. Păstrează o atitudine creștină exemplară în fața unor încercări prin care mulți trec astăzi, ale calomniei, ale minciunii, ale dușmăniei gratuite. Trece peste toate acestea.

Dar Dumnezeu i-a dăruit să rămână la cârma corabiei lui Hristos, Biserica, și la începutul epocii noi, a reșezării Bisericii în locul ei eminent, cuvenit prin demnitate și statornicit prin tradiție în societatea românească. Zece ani au și trecut de la acest moment de reșezare a Bisericii. Sărbătoarea de azi a Întâistătătorului nostru coincide cu îndreptățită evaluare a acestor zece ani, a ceea ce au însemnat ei în istoria Bisericii Ortodoxe Române. Ea cuprinde capitole luminoase, consemnând nepretuite câștiguri: libertatea deplină a cultului și a învățământului teologic; sporul impresionant al cărților și al revistelor ziditoare de suflet, prin abolirea cenzurii; înmulțirea facultăților de teologie și a seminariilor; ctitorii numeroase de biserici și reactivarea a zeci de mănăstiri și schituri. Dar mai ales acești zece ani au arătat convingător întregii lumi creștine și necreștine ce rezerve uriașe de credință erau adunate în mințile și inimile românilor ortodocși, insuficient manifestate datorită opreliștilor regimului dictatorial, dar active, puternice, care s-au revărsat spontan, încă din decembrie 1989, peste toată suflarea românească, și au rodit îndată, îndeosebi în conștiința generației tinere, nădejdea și garanția societății românești de mâine.

Biserica, în acești zece ani, a fost recunoscută din nou, alături de Armată, ca instituția cea mai puternică și stabilă a statului român, Biserica fiind, în același timp, și cea mai veche instituție a țării noastre. S-a schimbat Domnia, s-a schimbat Armata, s-a schimbat învățământul, s-au schimbat multe, dar Biserica nu, ea a cunoscut o continuitate perfectă din secolul al XIV-lea, secolul întemeierii Țărilor Române, și până astăzi.

Spuneam că această jumătate de secol de arhierie a avut nu numai lumini, dar și umbre. Ele se cheamă în multe feluri. Nu știu dacă trebuie să întunece lumina sărbătorii de azi cu evocarea lor. Le amintesc în treacăt. Ele au fost: prelungirea despărțirii între cele două strane ale Creștinătății românești, asaltul sectant, fenomenul secularizării generale, iar pe ultimul plan, spun pe ultimul pentru că sunt dificultățile cele mai ușor de învins, față de celelalte, lipsurile materiale cu care se luptă astăzi întreaga suflare românească. Dar avem speranțe. Unul din motive este chiar sărbătoarea de astăzi. Cu un asemenea ierarh la cârma Bisericii, avem dreptul să sperăm. Iată de ce, în numele Academiei Române, care, cum spuneam, are în Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, un distins membru de onoare, urez Întâistătătorului Bisericii noastre sănătate și putere, înțelepciunea

și răbdarea pe care ni le-a arătat și până astăzi, pentru a ne păstori întru mulți și fericți ani!"

Un călduros mesaj de felicitare a transmis, din partea învățământului universitar, Dl. Prof. Ion Mihăilescu, rectorul Universității din București, în structurile căreia s-a reintegrat, în 1990, Facultatea de teologie, care a spus:

***Prea Fericirea Voastră,
Stimate Domnule Președinte al României,
Prea Sfintele Voastre,
Domnilor miniștri,***

„Mă simt deosebit de onorat să pot participa la celebrarea a cincizeci de ani de episcopat a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist. Sărbătoarea de astăzi reunește, într-o sinceră bucurie, pe toți credincioșii ortodocși și întregul popor român. Prezența mea, ca rector al Universității din București la această ceremonie nu este întâmplătoare. Legăturile Prea Fericirii Sale cu învățământul superior și cu lumea universitară sunt îndelungate și multiple și au fost evocate în minutele precedente. La începutul anilor '50 Prea Fericirea Sa a fost rectorul Institutului Teologic Universitar din București. Într-o perioadă extrem de grea a reușit să mențină și să dezvolte învățământul teologic universitar și să-l protejeze de imixtiunile unui regim politic ostil lui Dumnezeu și Bisericii Sale. În perioada rectoratului Prea Fericirii Sale s-au format mai multe generații de teologi și de profeți. Mulți dintre profesorii de renume ai Facultății de Teologie Ortodoxă din prezent i-au fost studenți și cu sprijinul său și-au început cariera universitară. Lucrările teologice și universitare ale Prea Fericirii Sale au fost și continuă să fie îndrumare prețioase în formarea teologică și spirituală a studenților și doctoranzilor teologi. În diversele ierarhii pe care le-a deținut, Prea Fericirea Sa a continuat să sprijine învățământul teologic și pe cel universitar, indiferent de instituțiile din care acestea proveneau. Lucrările marilor teologi, publicate sub îndrumarea sau la îndemnul Prea Fericirii Sale, au fost repere esențiale pentru mulți intelectuali români. În numele acestora, Vă mulțumesc, Prea Fericite Părinte Patriarh pentru comorile spirituale pe care ni le-ați oferit.

După 1990, Prea Fericitul Părinte Patriarh a fost principalul artizan al revenirii Facultății de Teologie Ortodoxe în cadrul Universității din București. Menționez al doilea principal artizan, fostul prorector, ulterior rector și actualul Președinte al României, Dl. Prof. Emil Constantinescu. A fost un fapt absolut firesc, întrucât Facultatea de Teologie a fost fondatoare a Universității noastre moderne. Acest fapt ne-a produs plăcuta ocazie de a-l cunoaște personal pe Prea

Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Am avut de-a lungul anilor numeroase discuții și am participat împreună la multe evenimente. Voi spune astăzi public ceea ce n-am spus decât câtorva prieteni apropiați. Am descoperit personal în Părintele Patriarh un mare teolog, un mare ierarh și un mare om. Într-o societate de multe ori încrâncenată, agitată de patimi și de ambiții de multe ori deșarte, Părintele Patriarh este una din rarele excepții fericite. Privindu-l, constat cu bucurie că prin înțelepciune, seninătate, bunătate, dar și prin fermitate și demnitate, Prea Fericitul Părinte Patriarh are dimensiunile patriarhilor biblici. Știe să îndrume, să ierte, să împace pe cei care se dispută, dar știe să și îndrepte pe cei care merg pe căi greșite. Sunt convins că datorită acestor calități, Biserica Ortodoxă Română s-a menținut și a reușit să se afirme în noile condiții sociale și politice.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist este un fidel păstrător al tradițiilor valoroase ale Bisericii Ortodoxe Române. În același timp, este și un inovator, un deschizător de noi drumuri. Sunt semnificative îndemnul adresate eparhiilor și parohiilor de a-și îmbina misiunea lor spirituală cu o dimensiune socială amplificată. Cred că într-o perioadă de mondializare, de globalizare, Bisericile pot avea un rol esențial în menținerea și consolidarea comunităților.

Biserica Ortodoxă și laicatul din România trebuie să aducă un sincer elogiu Patriarhului pentru marea operă ecumenică și misionară pe care a înfăptuit-o. Dacă România a putut să evite conflictele interconfesionale care au zdruncinat sau continuă să macine unele societăți, aceasta se datorează în mare parte Sfântului Sinod și Prea Fericirii Sale. Întâlnirea istorică dintre Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și Papa Ioan Paul al II-lea are o semnificație mondială și reprezintă un moment de răscruce în istoria creștinismului. Ne bucurăm că acest eveniment a avut loc în România și ne bucurăm că prin aceasta, Patriarhul Teoctist rămâne un nume de referință în istoria creștinismului.

85 de ani de viață, sărbătoriți de curând, și 50 de ani de arhierie sărbătoriți astăzi. O viață și o activitate cu multe obstacole, dar și cu mari împliniri. Pentru tot ceea ce ați realizat în timpul Episcopatului și Patriarhatului, puteți fi cu adevărat fericit, Părinte Patriarh.

În numele tuturor celor care vă iubesc și vă prețuiesc, Vă doresc multă sănătate, noi izbânzi și să ne păstoriți încă mulți ani!"

În continuare, Dl. acad. Răzvan Teodorescu a evocat momente semnificative din activitatea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, dinainte și după 1990, unele inedite, privind mai ales strădaniile Prea Fericirii Sale pentru restaurarea bisericilor și mănăstirilor monumente istorice, spunând următoarele:

**Prea Fericirea Voastră,
Înalt Prea Sfințiți Ierarhi,
Domnule Președinte al României,
Ilustre personalități ale vieții politice românești,**

„Răsfoind mai zilele trecute tomurile de acum o jumătate de veac ale unor publicații bisericești, am găsit o fotografie a Episcopului-Vicar de 35 de ani la care ne duce astăzi gândul. Era vremea în care fiul de țaran din neamul Arăpașilor, din părțile Voronei Botoșenene, pășea pragul de arhiereu, cum a spus colegul și prietenul meu Virgil Cândea, în urma atâtor alți arhieri din istoria românilor, pășea aducând cu el zvonul acelei lumi de umilință și de credință care este satul românesc. Și, Prea Fericirea Voastră, privind acea fotografie, am reflectat o dată mai mult la rânduielile dumnezeiești privind lucrurile și oamenii, și am înțeles poate și mai mult din biografia Prea Fericirii Voastre. Am descoperit acolo, în acea fotografie, imaginea unui tânăr energic, robust și zâmbitor. Cu acest zâmbet înțelept de timpuriu pe care-l regăsim și astăzi la tânărul și venerabilul nostru Patriarh. Era momentul în care călugărul cu nume teofor de Teotist, devenea unul dintre cei mai tineri episcopi ai anilor '50 și urca în acei ani cumpliti, în acei ani teribili de ofensivă ateistă, urca alături de alți ierarhi la cârma acelei corăbii a Bisericii pe care o vedem pictată în pridvoarele noastre, însoțind viața monahală, și s-a aflat printre cei care, la cârma sobornicească a acestei Biserici, aveau să lupte, pentru că viața Prea Fericitului a fost o continuă luptă. Avea și o șansă și trebuie rostită aici apăsător. În fruntea acelei echipe de cârmaci, s-a aflat cel care a rămas, dacă nu mă înșel, modelul de viață pentru Patriarhul nostru de astăzi, și care model rămâne în istoria noastră patriarhul salvator al creștinismului nostru modern, Justinian Marina.

Atunci, Prea Fericite, v-ați format, cred, părți din acele daruri despre care s-a vorbit aici. Acel dar care este pentru mine, pentru că fiecare alegem din buchetul de daruri al Prea Fericirii Voastre ceea ce poate înțelege mai bine și ceea ce ne atrage, pentru mine, zic, este știința de a asculta, de a asculta sute și mii de voci, de oameni mari și de oameni mici, ca statut social, pentru că toți suntem fiii Bisericii și fiii lui Dumnezeu, de a-i asculta în tăcere, de a reflecta îndelung, de a încerca să deslușiți ceea ce va fi nu mâine, ci poimâine sau peste luni sau peste ani și să dați apoi răspunsul definitiv și ferm, așa cum se cuvine conducătorului unei comunități spirituale. Și tot atunci se va fi format acea vocație pe care am cunoscut-o, mai ales în momente grele ale Bisericii, aceea de ctitor, aceea de ziditor, această atât de tradițională virtute pe care Patriarhul nostru o reprezintă într-un chip pe care încă puțini oameni o știu. Episcop la Arad, Mitropolit la Craiova,

atunci am avut prilejul de a fi prezentat Prea Fericirii Voastre, apoi Mitropolit la Iași și Patriarh la București, ați fost mereu, o jumătate de veac, pe treptele slujirii creștine, cred că așa se numește o carte, în mai multe volume, și care l-a adus pe cel ce fusese odinioară călugărul de la Neamț, pe cel ce fusese rectorul Institutului Teologic, l-a adus alături de alți eminentei urmași ai țărănimii românești, printre membrii Academiei Române.

Ați apărât, ca și Patriarhul Justinian, Biserica în clipe grele. Ați navigat salutar pe o mare extrem de învolburată și ne-ați adus la un liman la care, în 1990, am avut cu toții o revelație. Revelația că dincolo de libertatea românilor se afla credința lor intactă, se afla credința lor sporită, pe care o datorăm, și nu trebuie uitat și trebuie spus mai departe, pentru că există multă neînțelegere sau rea înțelegere aici, o datorăm, sub semnul lui Dumnezeu, cu toate încercările care le-a trimis, arhierilor, episcopilor, celor care au stat în fruntea Bisericii și care au înfruntat nu o dată răutatea comunistă și teribila neînțelegere și neștiință post-comunistă și post-totalitară a unora. Discret și sobru, nu ați vorbit niciodată despre ceea ce ați făcut atunci când alții nu făceau nimic și conștiința mă obligă, ca astăzi, cu acest prilej, să depun mărturie pentru felul în care acest ctitor, cel care, ca Mitropolit al Olteniei și ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei, restaura de la Tismana până la Putna monumente, într-o vreme în care cuvântul restaurare era abolit. Știe Dumnezeu câte tertipuri, Prea Fericite, nu găseam, îndrăznesc să spun cu mândrie, împreună, în întâlnirile noastre de aur, în condițiile aceluia moment semiclandestin. Sunt poate ultimul mărturisitor, colegul meu Vasile Drăguț sau marele arhitect Ștefan Balș sunt astăzi în lumea umbrelor. Și trebuie să mai mărturisesc că în momentele în care unii dintre noi încercam, cât se putea, cu mijloace puține, să ne împotrivim unor încercări ale acelor vremuri teribile, la mijlocul anilor '80 atunci când se dorea, și s-a realizat, demolarea Văcăreștilor, atunci când se plănuia practic mutarea acestui complex de pe Dealul Patriarhiei, care era simbolul spiritualității românești, Patriarhul nostru ne-a stat alături într-un chip pe care nu pot să-l uit niciodată, și dacă Prea Fericitul n-a vorbit despre acest lucru, să-mi îngăduiți să tac și eu, după ce v-am spus că a fost un luptător, așa cum numai cei apropiați au știut.

Și, iarăși, câtă înțelepciune ați arătat atunci când ulița voia să reformeze Biserica, cea care ne-a reformat pe noi, atât cât suntem astăzi, cei de pe ulițe. Astăzi, Instituția în fruntea căreia sunteți, s-a mai spus, este principalul sprijin al acestui popor, datorită Prea Fericirii Voastre, care recunoaște în fiul de țaran din Moldova, atât de legat de fibra națională, una dintre emblemele sale. Se știe cât de mult ați făcut, alături de colaboratorii Dumneavoastră, nu mai departe decât în

mai, anul trecut, când pentru a doua oară, după revoluție, România se afla în atenția întregii planete, în momentul în care Episcopul Latinității Orientale primea pe Episcopul Latinității de la Roma și din Occident, dându-și acea acoladă care unea cele două părți ale Europei.

Prea Fericite, cuvintele nu pot să exprime ceea ce simțim cu toții și în orice caz nu pot cuprinde o jumătate de veac din treapta supremă în care vă aflați. Dați-ne, rogu-Vă, binecuvântarea și fiți sigur că dragostea noastră cea veche este mereu nouă.

Să ne trăiți, Părinte Patriarh!“

Spre final, formația „Te-Deum-Laudamus“ a interpretat cântările: *Doamne, buzele mele*, de Sabin Drăgoi, *Comoara Ta, Mântuitorule*, de I.D. Chirescu, și *Lăudați pe Domnul*, de Gh. Danga, după care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit o frumoasă și pătrunzătoare cuvântare, prin care a mulțumit tuturor pentru prezența și pentru urările făcute și i-a încredințat pe toți că și de acum înainte va depune în slujba Bisericii aceeași râvnă apostolică ce izvorăște din trăirea credinței ortodoxe și din dragostea de pământul românesc. Prea Fericirea Sa a spus următoarele:

Domnule Președinte al României,

Domnilor miniștri,

Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți, membri ai Sfântului Sinod,

Înalt Prea Sfinția Voastră Părinte Mitropolit Iacobos de Laodiceea, reprezentantul Sanctității Sale Bartolomeu I, Arhiepiscopul Constantinopolului și Patriarh Ecumenic,

Excelența Voastră, iubite frate în Hristos, Jean Claude Périsset,

reprezentantul Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea,

Iubiți frați și surori în Domnul,

„În tradiția Bisericii Ortodoxe există rânduiala ca la împlinirea unor evenimente mai deosebite din viața ierarhilor, cum sunt aniversarea zilei de naștere sau de hirotonie, să se facă un popas duhovnicesc, de rugăciune și de reînviore a slujirii Sfântului Altar. Și aceasta, pentru că în Biserică, noi alcătuim cu toții, slujitori și credincioși, „un singur trup în Hristos“ (Rom. 12, 5).

În virtutea acestui adevăr, atât bucuriile, cât și necazurile noastre le trăim împreună. Îndeosebi o zi ca cea de astăzi, ziua hirotoniei, în care Duhul Sfânt coboară la rugăciunile ierarhilor liturghisitori și conferă harul dumnezeiesc al slujirii arhieresti, cum spune și Sanctitatea Sa Papa, în mesajul care s-a citit aici, se cuvine să fie cinstită după cuviință. Este, am putea spune, chiar o datorie ca fiecare preot să acorde atenția cuvenită momentului hirotoniei sale.

Prețuind mult acest moment, n-ar trebui să vă spun că în fiecare an, în cele cinci decenii, în această zi, dis-de-dimineată, am săvârșit Sfânta Liturghie în liniștea paraciselor eparhiilor pe care le-am păstorit, mulțumind astfel lui Dumnezeu pentru negrăita Sa milostivire de a-mi fi împărtășit harul arhieriei. Astăzi, din iubire pentru cei din jurul meu, am consimțit să slujim Sfânta Liturghie, retrăind momentele de neuitat în biserica Sfântul Spiridon-Nou, unde acum 50 de ani am primit hirotonia în arhieriu. De atunci am rămas legat sufletește de această biserică, ocrotită de unul din cei 318 Sfinți Părinți de la Niceea.

În 1986, când Sfântul Sinod și Măritul Colegiu Electoral Bisericesc m-au chemat la slujirea patriarhală, am găsit-o cu zidurile Sfântului Altar în primejdie de a se dărâma, din pricina lucrărilor de construire a metroului, ce au provocat

*Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist,
Aula Palatului Patriarhiei, 5 martie 2000*

sfântului locaș și casei parohiale un adevărat dezastru, întâmplat chiar în noaptea Sfintelor Paști, care m-a cutremurat adânc. Am simțit atunci o mare tristețe, ce mi-a amintit de anii când vrednicul de pomenire Patriarhul Justinian, alături de care mă aflam, s-a confruntat cu pericolul prăbușirii bisericii Domnița Bălașa, în urma amenajării și canalizării râului Dâmbovița, și cum a izbutit el, cu sprijinul unor ingineri specialiști, ca Gh. Beleş și Dumitru Popescu, să înlocuiască metru cu metru pilonii de lemn de la temelie cu o fundație trainică de beton armat.

Numai că eu mă găseam acum în situația dureroasă și dificilă a demolării bisericilor în București, care mi-a dat, însă, curajul de a face ceva pentru salvarea ei. Dumnezeu m-a luminat și mi-a scos în cale un suflet credincios, pe cunoscutul inginer constructor Suman, care conducea lucrările de construcții ale căminului studenților Facultății noastre de teologie. Cu sprijinul și înțelegerea acestuia și dăruirea familiei de arhitecți și ingineri în rezistență Constantin Pavelescu, în condițiile și cu posibilitățile de atunci, am consolidat și refăcut această frumoasă biserică, iar pictorul I. Samoilă a restaurat admirabila pictură a celebrului Gh. Tattarăscu. Dacă nu se intervenea urgent și cu curaj, n-am mai fi avut astăzi această adevărată catedrală în București, de soarta căreia și fericitul întru pomenire Patriarhul Iustin, înaintașul meu, a fost adânc îndurerat, când s-a întâmplat nenorocirea produsă de săpăturile de la metrou.

Astăzi, de dimineață, la Sfânta Liturghie, am ascultat cu multă atenție cuvântul atât de frumoas și de profund teologic al I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei despre responsabilitatea hirotoniei și am mulțumit cu recunoștință Bunului Dumnezeu pentru ajutor. În clipele când vrei să realizezi ceva și stăruiești cu hotărâre, chiar ceea ce ți se pare imposibil, devine posibil cu ajutorul Său. Acum, la ceas de Vecernie, această zi s-a prelungit cu reactualizarea emoționantă a unor crâmpoșe de inițiativă și înfăptuiri din viața mea, uitate aproape, și care au fost însoțite cu multe griji, cu multe neazuri, dar și cu bucurii, în același timp, cum au arătat aici domnii academicieni Virgil Câdea și Răzvan Teodorescu, și d-l Prof. Ion Mihăilescu, rectorul Universității din București.

M-a impresionat prezența în biserică, la Sfânta Liturghie, și la această adunare, a I.P.S. Mitropolit Iacobos de Laodiceea, un ierarh distins al Patriarhiei Ecumenice, cu care ne cunoaștem de mai mulți ani, și mi-a făcut nespusă bucurie cuvântul său și mesajul Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Constantinopolului. Nu mai mică mângâiere mi-a turnat în suflet și mesajul Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, transmis aici de Excelența Sa Nunțiul Apostolic la București, Jean-Claude Périsset. Prezența Excelenței Voastre, Domnule Președinte al României, Emil Constantinescu, a Înălților Ierarhi și a personalităților din domeniul culturii, a dat o nuanță deosebită popasului din seara aceasta, care a ieșit oarecum din fâgașul său obișnuit, prin datele și faptele inedite expuse aici de domnii academicieni și prin minunatul concert de cântări din tezaurul nostru muzical bisericesc.

N-aș dori să mai adaug ceva acestui desăvârșit buchet de gânduri și de aprecieri, unele uitate de vreme, dar actualizate atât de viu, care aproape că m-au

tulburat. Le păstram numai pentru mine, cum am încă multe în sufletul meu. Dumnezeu însă ne cunoaște pe fiecare, atât cugetul nostru, cât și toate cele năzuite și neîmplinite. Conștiința slujirii Bisericii Mântuitorului Iisus Hristos, mi-a întărit convingerea că ea ne ocrotește, ne călăuzește, ne dă curaj și ne cheamă la o viață nouă, tot mai îmbunătățită.

Vrednicul de pomenire Patriarhul Justinian, al cărui ucenic și fiu duhovnicesc am fost, avea o vorbă: Cuvântul „nu se poate” nu trebuie să existe în viața noastră. Cu ajutorul lui Dumnezeu se împlinesc toate în Biserică. Toate sunt cu putință. Cât timp am fost alături de el, am participat la restaurări de biserici și mănăstiri, ca cele de la Dealu și Vișorâta, de pildă, din 1951. Deși nu exista autorizația pentru aceste lucrări, ele s-au realizat cu sprijinul unor ingineri și arhitecți de seamă, datorită priceperii și curajului Patriarhului Justinian, care a declanșat, astfel, începând din 1949 chiar, în condițiile grele de atunci, o adevărată campanie de restaurări de monumente istorice. Pot afirma că mi-am însușit de la el această preocupare, ca și principiul enunțat mai înainte că în Biserică și pentru Biserică totul devine posibil, prin credința și voința noastre. Eu nu sunt, însă, chiar atât de stăruitor ca Patriarhul Justinian, un veritabil vâlcean, îndestulat sufletește din balsamul cuvintelor filocalice ale starețului mănăstirii Frâsinei și înarmat cu cutezanța oltenească. Firea noastră, a moldovenilor, cum a spus Dl. acad. Răzvan Teodorescu, este domoală și îngăduitoare, față de olteni și vâlceni, care sunt fermi în acțiunile lor. Dar Dumnezeu mi-a ajutat când am trecut prin situații grele.

Sunt copleșit de tot ceea ce s-a spus aici, atât de pătrunzător. Aș vrea acum să pun la inima dumneavoastră, cum stăruim mereu în fața credincioșilor și tineretului nostru, deschiderea și încrederea pe care trebuie să le arătați Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii noastre naționale. Ținem la acest cuvânt care cuprinde taina legăturii dintre învățătura ei și viața poporului român. În ciuda tuturor greutăților istoriei, Biserica ne-a născut din apă și din Duh, ne-a crescut, ne-a hrănit duhovnicește și ne-a format ca popor bun, harnic, demn și statornic pe vatra viețuirii noastre. Ne încurajează respectul exprimat în diferite feluri față de Biserică din partea societății noastre și din partea celor care ne vizitează țara. De aceea, se cuvine să avem mai multă încredere în noi înșine, să slujim Biserica neamului nostru cu mai multă râvnă și statornicie.

Iubiții mei, ne aflăm la început de an jubiliar, anul milostivirii dumnezeiești (Is. 61, 1), când se împlinesc două mii de ani de la nașterea Domnului și

Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Nimic nu poate fi acum mai frumos pentru noi decât să ne afirmăm ca atare, să dăm prin fapte mai multă tărie credinței ortodoxe, care a îmbogățit cu valorile ei veșnice, vreme de două mii de ani, sufletul neamului românesc. Așa ne îndeamnă și Sfânta Evanghelie din această Duminică, a Înfricoșatei Judecări; să împlinim prin fapte datorile creștinești, adevărate de Însuși Mântuitorul Iisus Hristos: „Că am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc; am însetat și Mi-ați dat să beau; bolnav, și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Mat. XXV, 35-36). Ce poate fi mai înălțător, mai uman decât această sinteză de învățătură sfântă, o adevărată cartă de misiune socială a Bisericii noastre, de mare actualitate în vremea de azi. Nimeni nu poate îmbogăți mai mult cu alte idei, cu alte practici, Evanghelia Mântuitorului Iisus Hristos, cum pretind unele asociații zise de binefacere, venite din afara țării, care, sub motivul ajutoarelor, răstălmăcesc de fapt credința, agresează tineretul, destramă familia noastră românească, practicând prozelitismul. Noi trăim aceste adevăruri de credință, le dăm viață la nivelul parohiei în chip modest, nezugomotos, așa cum le-au dat valoare, în cei două mii de ani, înaintașii noștri. În viața unor ierarhi, domnitori, monahi și credincioși, milostenia și ajutorarea celor „mai mici frați” ai lui Hristos constituiau împliniri nelipsite din existența lor. De aceea, gândul meu este, acum, când pășesc la o altă vârstă și la alți ani de slujire, să vă pun la inimă tuturor această îndatorire, de a mărturisi, prin fapte de ajutorare, păstrarea neștirbită a credinței noastre ortodoxe.

După cum bine cunoașteți, Biserica noastră Ortodoxă Română nu este izolată, închisă, ci, prin însăși structura ei divino-umană, a fost și este o Biserică deschisă lumii, societății, dar tinde neconținut spre cele mai înalte ale Duhului, de unde receptează valorile veșnice, de viață dătătoare, și le împărtășește cu iubire fiilor ei și omenirii întregi. Deși avem tradiția pe care o păstrăm cu sfințenie, suntem, însă, prin viziunea adevăratului umanism creștin, o Biserică dinamică, deschisă științei și culturii. Se insistă astăzi, pe bună dreptate, asupra prezenței țării noastre în rândul statelor din Uniunea Europeană. Dar valorile noastre românești, care sunt cele ale Ortodoxiei, sunt cunoscute de secole Europei, prin înaintașii noștri. Actualizate, acestea vor fi mai clar înțelese și pot aduce un spor spiritual la unitatea europeană. Ortodoxia oferă lumii și îndeosebi Europei, de pildă, doctrina socială a frățietății și sobornicității, care rezidă în iubirea Treimică, în diversitatea și în unitatea Sfintei Treimi. Nu întâmplător ne-au cercetat celelalte Biserici, atât în deceniile trecute, cât și în vremea noastră și ne vor căuta și în

viitor. Să privim cu încredere Biserica noastră. Să sădim în sufletele copiilor, ale tinerilor aceste convingeri, că suntem deschiși spre lume, spre dialog și înțelegere, dar ne păstrăm învățătura de credință ortodoxă și tradițiile noastre sfinte.

Toate aceste acțiuni, ca și cele din mileniul viitor, își află izvorul în spiritul de comuniune al Ortodoxiei, care trebuie să existe nu numai pe plan interortodox, dar și între noi, fiii și slujitorii Bisericii și ai Țării. Ortodoxia oferă acest mod de viață în comuniune, începând cu Sfântul Altar, pentru că adevărata comuniune este cea în Hristos, în Sfânta Treime, și continuă cu relațiile dintre noi, cu cele din familie și din societate, care trebuie să se sprijine pe valorile comuniunii creștine. Ne-am înstrăinat prea mult unii de alții, prin diferențieri accentuate și opinii contradictorii, care duc uneori la neînțelegeri și la conflicte păgubitoare. Este necesar, pe baza comuniunii noastre de credință și de neam, să reclădim punțile de legătură dintre generații, dintre păturile sociale, pentru a reface apropierea și frățietatea specifice românilor. Relațiile economice, tehnologia, civilizația chiar, lipsite de acest liant al credinței în Dumnezeu, adâncesc individualismul și egoismul și nu pot asigura apropierea și armonia între oameni. Biserica, prin învățătura Mântuitorului Iisus Hristos, dar și prin slujirea și dăruirea noastră, a tuturor celor ce face parte din ea, zidește legături sufletești puternice, unește gândurile și faptele, care duc la comuniune, la unitate.

Vă mulțumesc pentru participare și pentru cuvintele rostite aici, care îmi dau curaj în lucrarea mea de viitor. Mulțumesc, de asemenea, colaboratorilor mei de la Administrația Patriarhală și de la Arhiepiscopia Bucureștilor care au organizat acest frumos program, împlinit cu concertul oferit de corala „Te-Deum-Laudamus”. Programul ne-a readus în suflete balsamul cântărilor de mare valoare, atât prin textul lor biblic și prin melodii, cât și prin interpretarea artistică. Felicităm călduros pe Dl. Prof. dirijor Dan Goia și pe toți membrii coralei. Rog pe Bunul Dumnezeu să vă dăruiască tuturor sănătate, spre a ajunge și a depăși vârsta mea, cu deplină liniște sufletească.

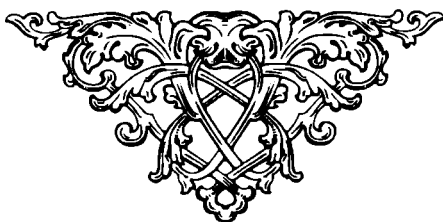
Trecând și acest prag din viață, Îl rog fierbinte pe Dătătorul ei să-mi ajute ca roadele împreunei-slujiri cu toți membrii Sfântului Sinod, cu clerul și credincioșii Bisericii noastre strămoșești să constituie o binecuvântare și o laudă a numelui lui Dumnezeu, în veac și în veacul veacului (Ps. 144, 1)“.

La plecare către reședință Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist , cu voiiciunea tinerească și cu gânduri pline de nădejde în ajutorul lui Dumnezeu pentru viitor, s-a întreținut îndeaproape cu participanții la

această întâlnire de suflet și le-a adresat tuturor aceleași urări de sănătate, zile îndelungate și bogate împliniri.

La acest popas sărbătoresc, ne alăturăm și noi tuturor celor care l-au felicitat pe Prea Fericirea Sa și adresăm Părintelui nostru duhovnicesc, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, fireasca urare: *„Întru mulți ani cu sănătate, Prea Fericirea Voastră, încununată cu roade binecuvântate în slujirea Bisericii și neamului românesc în mileniul viitor!”*

Gheorghe Vasilescu

BISERICA NOASTRĂ ARE ÎN FRUNTEA SA UN MONAH

S-a născut la 7 februarie 1915, într-un sat de țărani, numit Tocileni, din județul Botoșani, din părinții Dumitru și Marghioala, descendenți din neamul Arăpașilor, plugari harnici și blânzi, legați de brazda din care agoniseau cu trudă cele necesare traiului pentru ei și pentru numeroasa lor familie. Satul copilăriei sale, așa cum însuși o mărturisește adesea, „era cuminte ca o mânăstire“, oamenii ajutându-se întreolaltă cu multă dragoste și ducând o veritabilă viață comunitară, ceea ce a și gravat în adâncurile ființei micului Teodor – Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist de astăzi – premisele iubirii vieții comunitare de mânăstire.

La numai 14 ani, luând binecuvântare de la părinții săi, care i-au dat-o cu credința că dăruiesc lui Dumnezeu tot ce aveau ei mai de preț, tânărul Teodor bate la porțile Mânăstirii Vorona, dorind să-și pună viața în slujba lui Dumnezeu, fără a visa măcar că va ajunge să o facă la un nivel și cu o responsabilitate atât de înaltă. Ascultător și râvnitor, aici se lasă călăuzit de îndrumătorul său spiritual, cunoscutul isihast Ghedeon care, luminat de Dumnezeu, a înțeles îndată că drumul fratelui Teodor nu trebuia să se oprească aici. Văzându-l inteligent și cu multă dragoste de carte, acesta l-a recomandat pentru seminarul din puternicul centru de cultură teologică și bisericească de la Mânăstirea Neamț, cetate a cărții și a manuscriselor de veche cultură creștină și a celor mai numeroase traduceri din Sfinții Părinți. La scurt timp însă, mutându-se seminarul monahal, se vede nevoit, în toamna anului 1932, să-și îndrepte pașii către seminarul de la Mânăstirea Cernica.

Aici se distinge prin aceeași sârguință pentru pătrunderea tainelor învățăturii credinței noastre, ca și pentru deprinderea virtuților vieții monahale pe care o îndrăgea tot mai mult. Dând curs năzuinței sale sfinte, la 6 august 1935 primește „îngerescul chip“, luând numele celui ce

păstoria Moldova în vremea binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, iar pe 4 ianuarie 1936, de ziua sfântului ocrotitor, este hirotonit ierodiacon.

Ca student la Facultatea de Teologie din București (1940-1945), suferea cu greu despărțirea de atmosfera binecuvântată a mănăstirii. De aceea, ivindu-se ocazia de a preda ore de muzică la școala de cântăreți bisericești de la Mănăstirea Căldărușani, Ierod. Teoctist o face bucuros, cu sentimentul că „se întoarce acasă”, și că respiră din nou aerul specific vocației sale, legându-se, cu acest prilej, de Mănăstirea Căldărușani, într-un mod cu totul particular.

În primăvara anului 1945, când proaspătul licențiat în teologie, Ierod. Teoctist, se întoarce în patria sa – Moldova –, se anunța un nou și promițător început de „drum”. De Buna-Vestire este hirotonit ieromonah și i se încredințează funcția de mare eclesiarh al Mitropoliei. Formația sa de monah, ca și dragostea pentru mănăstiri, nu au putut trece neobservate de ochii ageri ai Mitropolitului Justinian care, la scurt timp, l-a numit exarh al mănăstirilor moldovene, funcție în care acesta umple vetrele monahale din acest colț de țară de un suflu nou, călăuzindu-le spre a deveni lăcașuri ale practicării milei și dragostei creștine, precum și așezăminte de ajutorare și caritate evanghelică.

Dovedind prețioase calități administrative, în 1948 Arhimandritul Teoctist este numit vicar administrativ al Mitropoliei Moldovei, iar în 1950 Patriarhul Justinian îl ia colaborator apropiat, hirotonindu-l în ziua de 5 martie episcop-vicar patriarhal, cu titlul de „Botoșăneanul”. Alături de „Părintele” și modelul său, despre care Prea Fericitul Părinte Teoctist vorbește totdeauna cu atâta venerație, acesta veghează vreme de 12 ani la bunăstarea spirituală și materială a mănăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor sfătuind, călăuzind, sau chiar punând umărul acolo unde soluționarea dificilelor probleme inerente unui început de regim ostil credinței, și cu atât mai mult monahismului, suscita eforturi aproape supraomenești.

Cine poate ști cât vor fi lăcrimat Patriarhul de atunci și ucenicul său – Patriarhul de astăzi – pentru fiecare cărămidă desprinsă ori smulsă din bolta sacră a sanctualelor neamului, condamnate ori împiedicate de crudul regim să-și mai sfințească ființa? Cât vor fi plâns ei odată cu cei aproximativ 5000 de călugări și călugărițe care au căzut victimă decretului 410? Cât se vor fi frământat ei pentru fiecare mănăstire trecută de necredincioși pe

diabolica listă a îngropării în trecut? Cele mai multe din aceste mănăstiri, cu ajutorul Bunului Dumnezeu, au putut fi salvate, pentru altele trebuind să se găsească, și nu cu mici eforturi, diverse subterfugii de „resocializare” ca: transformarea lor în azile de preoți bătrâni ori preotese, case de odihnă sau de tratament pentru funcționarii centrelor eparhiale, muzee și puncte turistice, sau chiar biserici parohiale.

Nici măcar în iureșul acestei stigmatizări sistematice a monahismului, Episcopul Teoctist nu își putea ascunde dragostea sa pentru mănăstiri. El solicită Patriarhului Justinian binecuvântare de solidarizare cu acestea: sub diplomaticul și agreatul pretext, că aveau de-a face cu veritabile monumente istorice, toate mănăstirile rămase până la urmă în funcțiune au fost temeinic restaurate, unele chiar cu fonduri speciale de la stat. Iată cum își exprima mulțumirea și, totodată recunoștința, Patriarhul Justinian, în cuvântul său rostit la instalarea iubitului său ucenic în scaunul de Întâistătător al Olteniei: *„Ca vicar patriarhal ai continuat să te distingi prin zelul pe care l-ai pus în lucrările de bună chivernisire și împodobire a sfintelor lăcașuri de închinare, a așezămintelor bisericești și, mai ales, nu voi uita niciodată osârdia neprețuită cu care ne-ai ajutat la restaurarea și redarea în folosință a atâtor monumente de artă și arhitectură bisericească din cuprinsul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, între care amintesc cu deosebită satisfacție: Mănăstirea Dealu, Mănăstirea Viforâta, Mănăstirea Sinaia, Mănăstirea Căldărușani, Mănăstirea Ghighiu etc...”* (vezi Noul Mitropolit al Olteniei, în „M.O.” 1-2/1973, pag. 9).

Însă, nu numai în Arhiepiscopia Bucureștilor și în Mitropolia Olteniei și-a manifestat Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist grija față de monahism și mănăstiri, care-l atrăgeau atât de mult, ci și în Episcopia Aradului, unde reface și impulsionează viața unor așezăminte monahale ca Hodoș-Bodrog, Arad-Gai și Prislop, întemeindu-le prețioase colecții de artă bisericească veche, și în Mitropolia Moldovei (mănăstirile: Râșca, Slatina, Secu, Horaița, Neamț, Gorovei, Vorona, Golia ș.a.).

Ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a putut să-și continue aceste frumoase preocupări de la un alt nivel și cu implicații mult mai profunde. Patriarhul-monah a făcut în ultimii doi ani ai regimului comunist ceea ce cu greu ne-am fi putut închipui că ar fi putut-o face cineva: a acordat câte 10 locuri speciale pentru călugări și călugărițe la Institutul Teologic din București. Îmi amintesc cu emoții de impresiile pe

care le-a creat apariția noastră în uniformă în incinta institutului, iar mai târziu aveam să aflăm și câte emoții a avut Prea Fericitul Părinte Patriarh însuși până când a reușit să obțină înscrierea noastră oficială în catalog.

Libertatea redobândită de poporul român în 1989 însă, a dat prilejul Bisericii noastre, Sfântului Sinod și Președintelui acestuia, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, să redea monahismului românesc și mănăstirilor noastre tot ceea ce le fusese smuls cu nemiloasă samavolnicie. O campanie unică de construcții și reconstrucții de schituri și mănăstiri, ca și de restaurare și reînnoire a mănăstirilor și schiturilor ajunse în paragină, se declanșează începând cu această dată. Și, dacă Patriarhul Justinian a reușit, până către apusul vieții sale, să dubleze numărul mănăstirilor ce mai rămăseseră în funcțiune în România în anul 1961, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a mărit aproape de patru ori numărul mănăstirilor ce funcționau la data revoluției anticomuniste din 1989, numărul viețuitorilor dublându-se.

Este una din bucuriile pe care Prea Fericirea Sa și le ascunde cu greu astăzi. L-a binecuvântat Dumnezeu cu bucuria aceasta, de a vedea înflorind din plin ceea ce, fie și numai pentru o clipă, „vrăjmașii” Bisericii au voit să calce în picioare căci, nu știu ca Biserica aceasta să fi mai avut în vreo altă perioadă 412 schituri și mănăstiri. În replică la cei 45 de ani de persecuție, monahismul cunoaște o adevărată explozie în deceniul de libertate postrevoluționară. Este „Învierea” care succede „Golgotei”. Slavă lui Dumnezeu că nu există „Golgotă” fără „Paști”.

De fapt, pentru adevăratul monah și „Golgota” este „Paști”. Am vizitat pe Patriarhul-monah în vremurile tulburi ale anului 1990 „acasă”, adică la întâia sa vocație, la mănăstire, crezând că voi întâlni un om „crucificat” și „singur”. Bucuria de pe chipul-i încrezător în „Înviere” însă, m-a făcut să-mi aduc aminte pe dată că Patriarhul nostru este monah și, iată, monahul din Prea Fericirea Sa biruise omul. Aparținând ca structură sufletească și mentalitate modulii monahal de viață creștină, Sinaia i-a devenit un alt „Sinaia Biblic”, ce-i oferea pentru a doua oară „tablele legii” de care mulți se îndoiau că le primise...

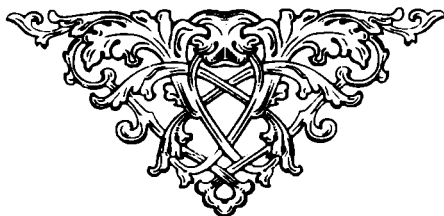
A revenit apoi în București. Atmosferă de „Paști”... În sufletul Patriarhului însă, nu avea să contenească a se rostogoli de atunci pe rând, când „Învierea”, când „Golgota”. Noile și tot mai multele probleme cu care urma să fie confruntată Biserica nu aveau să fie deloc ușoare și, cu atât mai

puțin îngăduitoare. Și, dacă Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a reușit să le facă față tuturor acestora cu succes, aceasta s-a datorat deopotrivă îndelungatei experiențe de arhieru și formației sale de monah.

L-am văzut slujind în biserică, l-am urmărit lucrând la birou și l-am cunoscut și în particular. Nu voi spune însă mai multe. Un singur fapt doar. Și... rog pe Prea Fericirea Sa, să-mi ierte dezvăluirea unui moment de mare finețe sufletească, la care a îngăduit Prea Milostivul Dumnezeu să fiu de față, când monahul din Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și-a cerut smerit iertare de la alt monah...

Atunci mi-am zis și eu, și o spun și acum aici: *„Biserica noastră are în fruntea sa un mare monah“*.

Protos. Sebastian Pașcanu

III. PAGINI DE SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

CUVÂNT LA SFINȚII TREI IERARHI

*„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor,
încât aceștia văzând faptele voastre cele bune
să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri!”
„Doamne, de n-am avea pe sfinții Tăi rugători ...”*

Condacul 1

„Pe apărătorii și luminătorii Bisericii creștinești, pe învățătorii cei mari și înfrânătorii zâzaniilor diavolești, pe surpătorii eresurilor, pe stâlpii cei neclintii ai Bisericii „podoabele cele mai alese ale ierarhilor și întocmai cu Apostolii și ai lumii învățători, pe marele Vasile cel cu dumnezeiască minte; pe Grigorie cel cu dulce glas; și pe Ioan luminătorul a toată lumea, să-i lăudăm credincioșii din toată inima și să le cântăm: „bucură-te, treime de arhieriei mult-lăudată!” (Acatistul Sfinților Trei Ierarhi)

Tropar

„Pe cei trei prea mari învățători despre Dumnezeirea de trei ori mai strălucitoare decât soarele, pe cei ce înflăcărează lumina cu razele dumnezeieștilor dogme, pe gurile cele cu miere curgătoare ale înțelepciunii, care adapă toată făptura cu apele cunoștinței de Dumnezeu, pe marele Vasile și pe Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul, împreună cu strălucitul Ioan cel cu limbă de aur, toți cei iubitori de cuvintele lor, adunându-ne, cu cântări să-i cinștim; că aceștia se roagă pururea Sfintei Treimi pentru noi”.

Iubiți credincioși,

Sărbătorim astăzi pomenirea Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie, de Dumnezeu Cuvântătorul și Ioan Gură de Aur, *lauda ortodoxiei, cununa Bisericii lui Hristos, apostolii pocăinței, tâlcuitoarii cei mai profunzi ai Sfintei Scripturi. Îi laudăm astăzi pe învățătorii și luminătorii lumii, păstoriți plini de râvnă ai creștinilor, dascăli ai dreptei credințe, hrănitarii săracilor, apărătorii văduvelor și povățuitoarii călugărilor.*

Aceste vase ale Duhului Sfânt, pline de sfințenie și binecuvântate cu darul facerii de minuni și al frumoasei vorbiri, au mărturisit în lume dreapta credință, au explicat dogmele Bisericii, au îmbogățit sfințele slujbe și au vindecat multe suferințe trupești și sufletești ale credincioșilor, fiind luminați de Dumnezeu și dăruiți cu multă înțelepciune, au uimit pe filozofii timpului lor, au muștrărat pe împărații cei rău credincioși, au împărțit la săraci averile bogaților muștrând cu mare îndrăzneală păcatul.

Toți trei au agonisit în vasul de aur al sufletului comorile netrecătoare ale teologiei ortodoxe, pe care le-au revărsat din belșug peste inimile însetate de iubire, dreptate și sfințenie. Ei au lăsat Bisericii lui Hristos pildă de sfințenie, zeci de cărți de teologie care apără dogmele ortodoxiei și viața morală. De aceea, ei patronează cu viața și operele lor teologia ortodoxă.

Trăind cu toții în veacul de aur al Bisericii – al IV-lea – și fiind cunosători ai științelor și filozofiei păgâne, dar mai ales ai Sfințelor Scripturi, la sfârșitul persecuțiilor organizate de romani și în plină luptă pentru cristalizarea dogmaticii Bisericii, ca niște titani ai spiritului, Sfinții Trei Ierarhi s-au arătat ca mari și neasemănați apologeti ai credinței creștine.

I. Vom începe cu Sfântul Vasile cel Mare. Acesta vede lumina zilei în anul 330, în Cezareea Capadociei într-o familie aleasă (patricieni) dar și creștină. Familia în care s-a născut Sfântul Vasile cel Mare este, poate, cea mai frumoasă și unică în istoria Bisericii creștine, căci din cei zece copii, cinci au fost trecuți în rândul sfinților. Trei dintre aceștia au fost episcopi: Vasile, Grigorie de Nyssa și Petru de Sevastia. După ce Vasile a terminat cele mai înalte școli ale timpului său, influențat de filozofia și retorica timpului, a oscilat puțin în credința sa, dar sora sa Macrina, după îndelungate convorbiri - spune el - „a fost ca o deșteptare din somn, îndreptându-mi ochii spre Iisus Hristos și Evanghelia Sa”.

Dorind a-L cunoaște pe Dumnezeu, Vasile L-a aflat în trăirea creștină și în învățătura Sfintei Scripturi. În acest scop, el se retrage din lume pe malul râului Iris, unde începe o viață de rugăciune, de muncă și studiu. Călătorește

în Palestina și în Egipt vizitând *mănăstirile* și locurile de solitudine de unde, *ca o albină a adunat tot ce a aflat mai bun*. În Pont, unde se retrage, întocmește *regulile* care stau la baza organizării unei mănăstiri, reguli care sunt actuale și astăzi.

Episcopul Cezareii, cunoscând sfințenia Sfântului Vasile ca și *temeinica lui pregătire* teologică, îi cere ajutor pentru nevoile Bisericii, îl ia pe lângă sine, spre a-l sprijini la conducerea eparhiei și mai ales pentru combaterea ereziilor și astfel, *după moartea episcopului*, peste voia lui, în cele din urmă este ales și *hirotonit episcop*.

Cea dintâi faptă a Sfântului Vasile, în calitate de *episcop* este următoarea: abătându-se în acea vreme asupra Cezareii *o mare foamete* poporul suferea numeroase lipsuri, iar cei bogați scumpeau prețul alimentelor și aruncau prisosul recoltelor de grâu în mare ca nu cumva fiind prea mult, să scadă prețul. Sfântul Vasile *își vinde averea* părintească și o dă săracilor, rostind în același timp *înlăcărare predici*, în care mustra lăcomia bogaților nemilostivi.

Astfel, Sfântul Vasile a dat o *strălucită împlinire* (Cuvintelor) *poruncilor Evangheliei*, prin alinarea suferințelor celor *săraci și nevoiași*; a întemeiat pentru cei *bolnavi un spital*, unde erau primiți bolnavii săraci lipsiți de posibilități materiale. *S-a ocupat personal de îngrijirea suferinșilor*, căutând și doctoriile necesare; însăși reședința sa se afla în apropierea bolnavilor, pentru a avea posibilitatea de a trece zilnic pe la paturile lor; chiar și a celor bolnavi de lepră, numindu-i pe toți „*frații (mei) dragi*” ... A înzestrat de asemenea cu *instalațiile necesare clădirile* în care erau *creșcuți și educați copiii orfani*, dându-le posibilitatea învățării unei meserii. Aceste așezăminte au adus *renumele Capadociei* de „*oraș al mîlei creștine*” și „*cetate a sfințeniei*”. Sub numele de „*Vasiliade*” aceste instituții sociale i-au păstrat peste veacuri Sfântului Vasile *renumele de cel mai mare binefăcător al antichității creștine*.

Sfântul Vasile cel Mare s-a arătat a fi apărător al *dreptei credințe* și luptător împotriva arianismului. Nu s-a sfiit a-l mustra pe *împăratul Valerie* (366-378), care împărtășise erezia ariană, pentru nedreptatea făcută ortodocșilor în Niceea. În *Proloage* se relatează despre minunea pe care a făcut-o înaintea arienilor, când la rugăciunile Sfântului Vasile i s-au deschis ușile înainte (ale Bisericii). (Sunt și alte minuni ale Sfântului, ca: aducerea la credință a avocatului Iosif, prezicerile despre viața preotului Anastasie și minunea cu Sfântul Efreem Sirul).

Sfântul *Efrem Sirul*, supranumit: chitara Sfântului Duh, a avut o revelație pe când se ruga: a văzut *un stâlp de foc* care se ridica până la cer și a auzit un glas care-i spunea: „Efreme, în acest fel este și Sfântul Vasile” - de aceea el a plecat în Cezareea Capadochiei ca să-l cunoască. Iar Sfântul (Vasile) a cunoscut în Duhul, că Efrem sosise în Biserică și l-a hirotonit diacon. Apoi la rugămintea acestuia, care dorea să cunoască limba greacă, împreună rugându-se, a căpătat Sfântul Efrem Sirul îndată cunoașterea limbii grecești, folositoare lui pentru deslușirea cărților scrise în această limbă, cu învățături duhovnicești.

Sfântul Vasile cel Mare a scris o seamă de lucrări din care amintim: „Despre Sfântul Duh”, „Contra lui Eunomiu”, „Rugăciunile monahale”, 300 de „epistole”, „Exaimeronul”, „Sf. Liturghie”, „Regulile monahale”, 92 de canoane, Rugăciuni și Exorcisme.

Pentru toate acestea va fi numit de posteritate „Vasile cel Mare”.

Desigur că toate aceste *osteneli* au făcut ca să-i consume repede viața (sănătatea) precum lumânarea, care arzând în sfeșnic spre a lumina altora topește (consumă) ceara.

S-a mutat către cereștile locașuri când abia împlinise 49 de ani, iar cuvântul la moartea sa (Necrologul) l-a rostit - împletindu-l cu lacrimi, Sfântul Grigorie de Nazianz.

II. Sfântul Grigorie de Nazianz

Acesta s-a născut în S-V Capadociei într-un orașel numit Nazianz. Tatăl său călugărindu-se va ajunge episcop de Nazianz, iar mama sa, *Nona*, deasemeni s-a călugărit. Fiind *afierosit (închinat)* lui Dumnezeu încă din pânțe, (aceasta) avea să-i determine alegerea (în demersurile sale spirituale) de mai târziu.

A studiat la școlile din Cezareea Capadociei, unde l-a cunoscut pe Vasile (cel Mare) viitorul episcop al aceluia oraș. Împreună cu el va continua studiile în Cezareea Palestinei, în Alexandria și, în sfârșit, în Atena. Deși cucerit de retorii Atenei, n-a uitat că era făgăduit de mama sa (din anul 362) lui Dumnezeu. Va fi hirotonit de tatăl său, împotriva voinței sale și va fugi la prietenul său Vasile (cel Mare) în mănăstirea întemeiată de el. Până la urmă va reveni pentru a-și ajuta tatăl la cârmuirea eparhiei.

Sfântul Grigorie de Nazianz va fi hirotonit episcop, dar se va retrage în Seleucia pentru o viață contemplativă, de unde va afla vestea morții prietenului său Vasile cel Mare.

Împăratul *Teodosie*, auzind de el, îl chemă în *Constantinopol unde bântuia erezia lui Arie*. Sfântul Grigorie va înmulți numărul ortodocșilor prin cuvântările frumoase pe care le va ține aici. Chiar filozoful cinic *Maxim* este câștigat la ortodoxie.

Cuvântările sale ținute la Constantinopol în capela *Anastasia* îi vor aduce renumele de „*Teologul*”. Ele sunt îndreptate împotriva lui (și contra lui *Apolinarie* și a lui *Teofilact al Alexandriei*) *Eunomiu* de *Cizic* și a adeptilor săi, deși nu sunt desemnați în mod direct.

Eunomiu făcea confuzie între naștere și creație. Dacă Dumnezeu Tatăl este nenăscut, iar Fiul născut, Fiul nu mai e veșnic și deoființă cu Tatăl. El (și adeptii săi) socoteau că Fiul are un început și că vine la existență în timp. Consecințele (acestei erezii) erau: Fiul nefiind veșnic, e creat; deci nu e Dumnezeu. Nefiind Dumnezeu, chiar dacă a luat firea omenească, nu poate să o înalțe și vine să o mântuiască. Ori Sfântul Grigorie prin *Cuvântările sale* și îndeosebi tocmai prin *Cuvântul la Nașterea Domnului va apăra deoființimea Fiului cu Tatăl*.

Sfântul Grigorie de Nazianz va prezida *Sinodul II Ecumenic* de la Constantinopol dar în urma unor intrigi se va retrage din Sinod și va pleca în singurătatea pe care nu o va mai părăsi până la moarte.

Într-unul din poemele sale mărturisea: „/.../Din ziua în care am renunțat la cele lumești, consacrandu-mi sufletul contemplației cerești, ochii mei au fost orbiți de lumina Treimii a Cărei strălucire depășește tot ceea ce poate concepe mintea omului... Din ziua aceea am murit față de lume și lumea a murit față de mine și aștept să fiu acolo unde este Treimea mea, în toată strălucirea splendorii Sale” (*Poema II*, P.G. 37 col. II).

Cuvântările sale, scrisorile din Pont (aici a sistematizat unele din lucrările lui Origen, numindu-le „*Filocalie*”), cele peste 6000 de versuri, toate învederează *eleganța stilului* (arătând lumii creștine perspectiva unui „*urcuș*” neîncetat în nemărginitele ținuturi ale tainelor și bogățiilor vieții dumnezeiești, capabile să satisfacă în veșnicie toate aspirațiile creștinului).

De o *frumusețe clasică* a rămas prietenia cu Sfântul *Vasile cel Mare*; referindu-se la anii petrecuți în tinerețe la *Academia din Cezareea, Constantinopol, Alexadria și Atena*, Sfântul Grigorie scrie: „Nu cunoșteam decât două căi; una care ducea la Biserică și la dascălii ei și alta, mai neînsemnată, care ducea la dascălii științei. Ne sileam, nu ca unul dintre noi să fie primul, ci în ce chip să dăm locul de frunte unul altuia, căci fiecare dintre noi socoteam cinstea prietenului mai presus de cinstea sa.”

Prietenii nedespărțiți încă din tinerețe s-au deprins cu practicarea virtuților în mânăstirea de la râul Iris din Pont. Ei știau că pentru a fi teolog, a vorbi despre Dumnezeu și mai ales, pentru a-L vedea pe Dumnezeu, trebuie să fii curat cu inima. Trebuie ca mai întâi mintea să stăpânească patimile; de aceea în mânăstire viață îngerească au petrecut, stingând cu lacrimi văpaia patimilor. Cu lacrimi și cu rugăciune, mintea la cer și-au înălțat și „Filocalia” au scris.

III. Sfântul Ioan Gură de Aur s-a născut în Antiohia. Tatăl său, comandant al trupelor imperiale, muri curând după nașterea sa. *Mama sa, Antuza, va dedica copilului viața creștină. Despre ea un înțelept din acea vreme spunea: „nici o femeie n-a fost mai vrednică de a fi numită mamă, ca ea. Minunate mame se găsesc în creștinism!”* Când a plecat la mânăstire Sf. Ioan Hrisostom, mama i-a zis: *„/.../ vrei să mă lași văduvă a doua oară”.*

După încheierea studiilor la cei mai renumiți dascăli ai vremii respective, Ioan a ținut prima lui cuvântare cu ocazia zilei împăratului, fiind lăudat de vestitul retor Libanius. Primește și de la el și de la Diodor din Antiohia toată filozofia și retorica vremii.

Însă în sufletul lui Ioan ardea dorul după o viață liniștită și solitară, căci în cariera sa de orator vedea adesea nedreptăți și răutate; de aceea va pleca spre mânăstire unde va petrece 4 ani sub povățuirea episcopului Meletie. Acesta cunoscându-i viața voia să-l aleagă episcop, dar el fugi (din mânăstire) și se ascunse. Scrise apoi despre treapta preoției arătând cum vede el această înaltă treaptă și de a cărei sfințenie se cutremura, numind-o: *„arta artelor și știința științelor”.*

În cele din urmă va primi preoția fiind cunoscut ca un predicator deosebit. Era așa de iubit și de apreciat de ascultători, încât aceștia îl aplaudau, chiar și când îi mustra, uitând pentru o clipă că se află în biserică și nu la teatru. O femeie din popor a zis la un moment dat: *„Învățătorule duhovnicesc sau mai bine Gură de Aur, adâncă este fântâna sfintelor tale învățături, dar funia minții noastre fiind scurtă nu poate ajunge la apă”.*

Împăratul Arcadie îl cheamă ca patriarh pe scaunul Constantinopolului, în locul lui Nectarie care decedase. Ca patriarh, ținuta sa demnă, seriozitatea sa pornită dintr-o puternică iubire pentru Hristos, rigurozitatea sa în ceea ce privește viața morală a credincioșilor, biciuirea viciilor care se suiseră până la curtea împărătească, provoacă ura dușmanilor săi, care în frunte cu împărăteasa Eudoxia, însoțită de Arhiepiscopul Teofil, îi subminează activitatea. În odiosul Sinod de la Stejar convocat de împărat la insistența

Eudoxiei și de Arhiepiscopul Teofil al Alexandriei, – Sfântul Ioan este acuzat de diferite nelegiuiri mincinoase. Este depus din Scaunul patriarhal și trimis în exil. Auzind despre aceasta poporul a exclamat: „Mai bine să nu vedem soarele, decât să nu-l auzim pe Sfântul Ioan“.

Astfel Sfântul Ioan a fost rechemat de popor în scaunul patriarhal. Revenind în scaun, lupta sa se îndârzește. Acum va ține cunoscutele cuvântări „Despre Statui“, în care o acuza pe Eudoxia că așezase lângă Biserică propria statuie.

Din nou va fi exilat (în anul 404) la Cucuta în Armenia. Din această pricină mulți credincioși au condamnat măsura luată și așa ia naștere „Schisma iuanită“ (care întreține reacția poporului credincios față de nedreapta condamnare).

Sfântul Ioan Gură de Aur se va stinge din viață la Comana, la 14 septembrie 407, ca un ucenic și următor al lui Hristos, zicând: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate“. După moartea sa împăratul Teodosie va aduce sfintele sale moaște la Constantinopol, în biserica Sfinților Apostoli făcând rugăciuni și cuvânt de iertare pentru nedreptatea săvârșită de părinții săi în anul 438 cu Patriarhul Proclu.

Cinstitul său cap se află în mănăstirea Vatopedu din Sfântul Munte, iar mâna sa se află tot la Sfântul Munte, la mănăstirea Filoteiu.

Ne vine greu să cuprindem în puține cuvinte și într-un timp atât de scurt, însemnătatea operei Sfântului Ioan Hrisostomul și valoarea ei pentru Biserică și respectiv pentru ortodoxie.

Caracterizate prin modestie și iubire nespusă, minunatele sale Omilii, mai ales cele exegetice (Omilii la Ev. Matei) - la care un mare teolog apusean, Toma d'Aquino, spunea: „... că ar fi preferat în locul tuturor bogățiilor Parisului“ - pe Sfântul Ioan Hrisostom, „autorul preferat al marilor creatori creștini“. Așa se face că atunci când cineva vorbește frumos, se spune despre el la superlativ: „Parcă ar fi Ioan Gură de Aur!...“

Epistolele sale au rămas ca niște perle în literatura bisericească, pentru apărarea monahismului, despre valoarea fecioriei și a pietății creștine. Nu putem trece cu vederea nici Liturghia lui, care constituie o prescurtare a Liturghiilor Sfinților Iacob și Vasile cel Mare și care se săvârșește cu unele excepții aproape în tot anul, făcându-l mereu prezent în preajma noastră.

Iubiți credincioși,

Mântuitorul Iisus Hristos spune: „În casa Tatălui Meu multe lăcașuri sunt“... una este strălucirea soarelui, alta este strălucirea lunii și alta este

strălucirea stelelor... „Și stea de stea se deosebește în strălucire”. Așa se întâmplă și cu Sfinții Trei Ierarhi între care putem să facem totuși o ierarhizare în ceea ce privește virtuțile lor. De aceea s-a rânduit ca ei să fie pomeniți astăzi împreună. Există și alte motive pentru care sunt pomeniți împreună.

Desigur că instituirea sărbătorii de astăzi are și o motivație de ordin istoric:

Așadar, pe vremea împăratului *Alexie I Comnenul* (1081) s-a născut o neînțelegere între credincioșii din *Constantinopol* privind cinstirea celor Trei Ierarhi. Ca odinioară în vremea Sfântului Apostol Pavel în Corint, când creștinii se numeau „ai lui Pavel”, ai lui *Apollo*, sau ai lui *Chefa*, și când Apostolul Pavel i-a certat zicându-le: „Oare s-a împărțit Hristos? Oare, m-am răstignit eu pentru voi? Mulțumesc lui Dumnezeu că n-am botezat încă între voi, altminteri, ați fi trebuit să spuneți că v-ați botezat în numele meu...” etc. Așa s-a întâmplat și acum. Unii dintre creștini cinsteau mai mult pe Sfântul Vasile, zicând că el este mai înalt în cuvinte, ca unul care a ispitit firea lucrurilor prin sine, era așa de îmbunătățit încât puțin lipsea de a se asemena cu îngerii. Nu făcea pogorământ legii ci era aspru, neavând la el nici un lucru pământesc.

Alții îl înălțau pe Hrisostom că ar fi fost mai iertător și mai îngăduitor. În fine, alții cinsteau ca mai înălțat pe Sfântul Grigorie, ca cel ce a întrecut în înțelepciune și prin frumusețea iubirii pe toți dascălii cei vestiți.

Din această pricină s-au împărțit în grupări ce se chemau unii *vasiliteni*, iar alții *grigoriteni*.

Văzând Sfinții Trei Ierarhi că se dezbină Biserica din cauza lor, s-au arătat în vis unui om sfânt, lui *Ioan Episcopul cetății Euhaitelor* zicându-i: „După cum ne vezi, noi suntem la Dumnezeu și nu este între noi nici o ceartă sau împotrivire, ci fiecare fiind călăuzit de Duhul Sfânt, am învățat și am scris spre mântuirea cea de obște și folosul oamenilor. Tot ce am învățat noi am dat și altora... de aceea nu este între noi unul întâi sau al doilea... Poruncește celor ce se ceartă pentru noi să înceteze, căci noi ne-am sârguit ca să împăcăm lumea și să o aducem la unire.”

„Deci rânduieste-ne o zi la toți trei și ne fă praznic deosebit. Apoi spune credincioșilor că vom fi mijlocitori înaintea Sfintei Treimi, pentru cei care vor săvârși cu credință praznicul nostru”. Și pentru că fiecare din ei erau pomeniți în această lună (ianuarie) s-a rânduit ziua de 30 ianuarie, făcându-li-se slujbe, canoane, tropare și cântări.

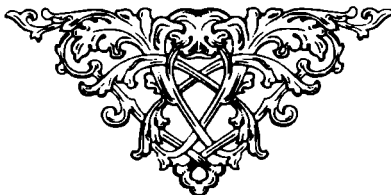
Parafrazând spusele Sfântului Ioan de la sfârșitul Evangheliei sale, că „... Mai sunt și alte lucruri pe care le-au făcut acești sfinți ierarhi și mi se pare că dacă s-ar spune cu deamănuntul nu ne-ar ajunge timpul pentru a povesti...”

Sfinții Trei Ierarhi ni se înfățișează astăzi ca modele pentru noi actualmente teologi, dar viitori liturghisitori și păstori de mâine și exemplul lor este edificator în ceea ce privește înălțimea la care se poate ridica cineva fiind iluminat de Duhul Sfânt.

Este uluitoare teologia înaltă pe care au putut să o dea! Noi ne hrănim din teologia lor (sistematizată de ei). Să ne ajute Dumnezeu să experiem și noi ceea ce ei înșiși au trăit. Bineînțeles că acest lucru nu este ușor presupunând și din partea noastră un anumit efort, renunțări chiar, în perspectiva câștigării bunătăților veșnice! zicând:

*„Bucură-te, luminătorul Bisericii, Vasile, înțelepte,
Bucură-te, mințe cerească, prea mare Arhiereule de Dumnezeu Cuvântător;
Bucură-te, mințe cerească, prea mare Arhiereule de Dumnezeu Cuvântător;
Bucură-te, Ioane, cel cu totul de aur, luminat propovăduitor al pocăinței
Și ca cei ce ați fost întocmai cu Apostolii și lumei învățători,
Stăpânului tuturor pace lumii să dăruiască și sufletelor noastre mare milă”. Amin!*

Arhim. Ambrozie Meleacă

CUVÂNT LA DUMINICA A 17-A DUPĂ RUSALII (A CANAANEENCEI)

*„O, femeie, mare este credința ta!”
(Matei XV, 28)*

Iubiți credincioși,

Cuvintele pe care le-ați auzit fac parte din evanghelia citită astăzi, care ne înfățișează vindecarea fiicei femeii canaaneence, episod ce poate fi numit pe bună dreptate „evanghelia celor marginalizați”. Și iată de ce. Când femeia îi cere Mântuitorului s-o vindece pe fiica ei, care era „rău chinuită de un demon”, El, în loc să facă repede o minune, ca-n alte dăți, îi spune două lucruri care ne pot mira, chiar scandaliza, la o citire superficială a sfintelor evanghelii:

1. „Nu sunt trimis decât numai către oile pierdute ale casei lui Israel”;
2. „Nu este bine să iei pâinea fiilor și s-o arunci câinilor...”.

Cu alte cuvinte, rupând aceste afirmații de contextul evanghelic general, am putea înțelege că Iisus Hristos a venit să mântuiască doar pe cei din interiorul granițelor israelitene, singurii „copii ai împărăției”, cei dinafară neintrând în preocupările Sale, fiind ca niște câini... Că lucrurile nu stau așa, cunoaștem toți cei care am citit cu atenție sfintele evanghelii și am încercat să pricepem că multe afirmații trebuie înțelese mai presus de literă. Prin acest dialog cu femeia canaaneencă El a vrut de fapt să-i mustre și să-i ridiculizeze pe iudeii rigoriști, stăpâniți de egoism și dispreț, care considerau că Mesia este numai al lor, iar ceilalți, păgânii, sunt spurcați, o cantitate neglijabilă, pur și simplu marginalizându-i... Iar prin ~~aparenta~~ ne-auzire a insistenței ucenicilor, Mântuitorul dorește să le dea și

lor o lecție, spre a nu cădea ei înșiși în capcana conaționalilor înguști. Căci numeroase sunt afirmațiile lui Iisus că a venit să mântuiască întreg neamul omenesc, dar din economie de timp amintim una singură: „*Mai am și alte oi care nu sunt în staulul acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc; ele vor asculta de glasul Meu și va fi o turmă și un păstor*” (Ioan X, 16).

Mustrarea iudeilor și avertizarea ucenicilor se face, totodată, cu tactul pedagogic dumnezeiesc prin care Mântuitorul conduce discuția, în urma căreia aflăm că, iată, cineva dintre păgâni gândește și se comportă la un nivel superior multor „fii ai împărăției”. Prin răspunsul ei „*și câinii mărâncă din fărâmiturile ce cad de la masa stăpânilor...*” femeia dovedește deodată: smerenie, inteligență, iubire plină de jertfelnicie pentru copila bolnavă, perseverență în cererea ei, exemplară stăpânire de sine și, mai presus de toate, credință tare că Mântuitorul o poate vindeca. Examinarea aparent umilitoare la care este supusă și răspunsul ei inteligent vor determina nu numai vindecarea copilei ci și aprecierea maximă din partea Mântuitorului. Căci nimănui El n-a mai spus „mare este credința ta”, nici „fie ție precum voiești!” Este adevărat că a rostit cuvinte oarecum asemănătoare, ca „mergi în pace, credința ta te-a mântuit” etc, dar nimănui cu *nuanțele* arătate mai sus.

Iată, așadar, mesajul evangheliei citite astăzi: că Iisus Hristos a venit să mântuiască întreg neamul omenesc, că El nu cere „buletin de Israel” pentru intrarea în împărăția Sa, că pentru El nu există „copii și câini”, ci numai copii, că El nu are în vocabular cuvântul „marginalizat”. În schimb cere: *credință neșovăielnică, smerenie, curaj, inteligență, stăpânire de sine, iubire jertfelnică* și toate celelalte însușiri arătate de femeia cananeeancă. Iar șovăielnicii, fricoșii, aroganții, răii și proștii, de-ar fi de neam cât mare, nu sunt pe placul Mântuitorului și vor găsi ușa ferecată atunci când vor voi să intre pe poarta cerului.

Iubiți credincioși,

Exemplul femeii canaaneence este cât se poate de actual pentru noi, atât ca neam, cât și ca indivizi. Ca neam, pentru că România este considerată încă, de către mulți europeni aroganți, în afara Europei; ca indivizi, considerați de aceeași, abia coborâți din copaci, asimilați cu țiganii Europei etc. Este adevărat că, ieșiți din traumele comunismului, trebuie să facem multe pentru a spori gradul de civilizație al țării în general și al multor români în particular. Pentru aceasta este nevoie, însă, de a înfățișa Europei și lumii întregi calitățile dovedite de femeia

cananeeancă. Căci nici o marginalizare din exterior nu poate prinde teren fără un asentiment dinăuntru al ființei noastre, ca neam și ca persoane. Sau, după cum le spunea filosoful naționalist-creștin Constantin Noica ucenicilor săi la Păltiniș, nimeni nu are dreptul să învinuiască pe cineva pentru nereușitele sale, căci nereușitele se află în limitele interioare ale celui în cauză (Jurnalul de la Păltiniș). Bătălia împotriva marginalizării și urcușul pentru devenirea întru ființă, după expresia aceluiași C. Noica, au fost admirabil versificate de poetul britanic, de origine indiană, *Rudyard Kipling* (1835-1936), laureat al premiului Nobel (1907), în cunoscuta poezie „Dacă” (*If*, în original*). Ea a fost tradusă în românește în mai multe variante și cunoaște o răspândire destul de însemnată. Pentru că ilustrează foarte bine, credem, ceea ce ne cere Mântuitorul prin evanghelia de astăzi, socotim potrivit să reproducem în întregime una din variante, în traducere liberă:

De poți să nu-ți pierzi capul când toți în jurul tău
 Și l-au pierdut pe-al lor, găsindu-ți ție vină,
 De poți, atunci când toți te cred nebun și rău
 Să nu-ți pierzi nici o clipă încrederea în tine;
 De poți s-aștepți oricât, fără să-ți pierzi răbdarea,
 De rabzi să fii mințit, fără ca tu să minți,
 Sau când, hulit de oameni, tu nu cu răzbunarea
 Să vrei a le răspunde, dar nici cu rugăminți;
 De poți visa, fără să te robești visării,
 De poți gândi, fără să-ți faci din asta un țel,
 De poți să nu cazi pradă nicidecum *dezesperării*,
 Succesul și dezastrul privindu-le la fel;
 De rabzi s-auzi cuvântul rostit cândva de tine,
 Răstălmăcit de oameni, ciuntit și prefăcut,
 De poți să-ți vezi idealul distrus și din ruine
 Să-l reclădești cu-ardoarea fierbine din trecut;
 De poți risca pe-o carte întreaga ta avere,
 Iar tot ce-ai strâns în viață să pierzi într-un minut
 Și-atuncea făr-a scoate vreo vorbă de durere
 Să-ncepi agoniseala cu calm, de la-nceput.
 Și dacă trupul tău, slăbit și obosit,
 Îl vei putea sili să-ți mai slujească încă

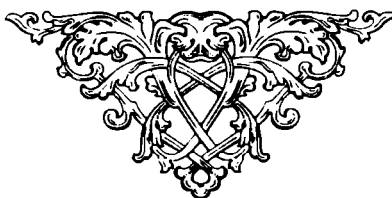
* Vezi, de ex. vol. *Treasures of english verse new and old*, by A.S. Collins, London, 1934, p. 360.

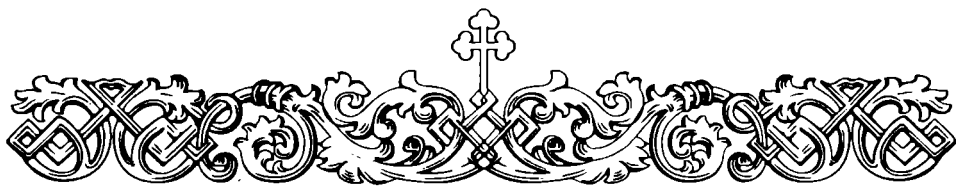
Numai cu strășnicia voinței tale-ncât
Să steie peste vreme așa cum stă o stâncă,
De poți vorbi mulțimii fără să minți și dacă
Te poți plimba cu regii fără a te-ngâmfa,
De nici amicii, nici dușmanii nu pot vreun rău să-ți facă,
Pentru că doar dreptatea e călăuza ta;
Și dacă poți să umpli clipa trecătoare
Să nu pierzi nici o filă din al vieții tom:
*Al tău va fi pământul, cu darurile-i toate
Și ceea ce-i mai mult, să știi, vei fi un OM!*

Iubiți credincioși,

Urmând îndemnurile acestei inspirate poezii, vom deveni, desigur, oameni cu un caracter puternic, dar unind aceste îndemnuri cu viețuirea în virtuțile exemplificate de femeia cananeeancă, ne vom învrednici și de cuvintele Mântuitorului, pe care ea le-a auzit: „*Mare este credința ta; fie ție precum voiești*“. Amin!

Pr. dr. Vasile Gordon

IV. ARTICOLE ȘI STUDII

PERSONALITATEA PILDUI TOARE A SFÂNTULUI VASILE CEL MARE (330-379)

Întreit este praznicul de 1 ianuarie în Biserica Ortodoxă:

- Aducerea la Templu a Pruncului „*Dumnezeu adevărat și om adevărat*”, când I se dă numele de Iisus, adică Mântuitor, și este tăiat împrejur după rânduiala Legii iudaice;

- Anul Nou (civil) cu care prilej, după terminarea slujbei, preoții și credincioșii se roagă prin slujba numită Te-Deum, mulțumind lui Dumnezeu pentru binefacerile din anul trecut și cerându-I ajutorul pentru anul care începe;

- Citirea rugăciunilor Sfântului Vasile cel Mare, când preoții, în genunchi, de asemenea și poporul, citesc rugăciunile de blestemare a diavolului și de ajutorare și izbăvire a credincioșilor din toate cursele, vrăjile și răutățile lui, implorându-se mila lui Dumnezeu pentru toți cei bolnavi la suflete și la trupuri.

Dumnezeu a rânduit ca acest Sfânt să se săvârșească la începutul anului civil, când abia intrase în al cincizecilea an de viață, ca această prăznuire să ne prezinte cea mai completă pildă de trăire și de lucrare, înfăptuită de Hristos-ul cel din el, a „*Cărui minte o avea*” și-n a cărui fire nu mai trăia omul din el, ci „*Hristos trăia*” și lucra prin el.

Vede lumina zilei, se formează, activează și dă roade în vremuri de mare încrâncenare între păgânismul muribund și agresiv și între creștinismul abia scăpat de aproape trei secole de prigoane din partea imperiului roman. În disperare, satana a căutat să racoleze înalte fețe

bisericești, dar lipsite de adevărata credință și mai ales de smerenie, care au născocit că Logosul cel Întrupat nu este Fiul lui Dumnezeu, ci o primă creatură, mai presus de toate creaturile. Sinodul întâi ecumenic (325) demolează această blasfemie, dar coardele ei întinse în Răsăritul creștin continuau să vieze, să îmbrace întrucâtva forme creștine și să amăgească masele credincioșilor. Mai mult, fiii împăratului Constantin au îmbrățișat aceste erezii, iar un nepot al acestuia, împăratul Iulian, zis Apostatul, a prigonit creștinismul, ca să revigoreze păgânismul și să reinstaureze pe zei, folosind și forme creștine. Ezeziile semiariene tindeau acum să afecteze și dumnezeirea Sfântului Duh, spunând că și Sfântul Duh este o creatură. Bisericiile locale ale Răsăritului erau mereu învrăjbite ceea ce face pe Ierarhul Vasile să scrie Sfântului Atanasie de Alexandria ca să mijlocească la Episcopul Romei pentru a le împăca, căci acolo nu erau discuții teologice, înalte ca în lumea orientală, stăpânită de dialectica elină. Pe lângă aceasta, păgânii treceau la creștinism în masă, dar mulți din bogați rămâneau cu moravurile lor hrăpărețe, ceea ce ducea la diferențe sociale insuportabile. Viața pustnicească din Egipt venise și în Asia Mică, dar o parte din pustnici au căzut în extrema rigorismului, stricând și familia și obiceiurile creștine, căutând să-i înregimenteze pe toți în conduita lor extremistă. Un Sinod din Gangra însă pune capăt acestei erezii, iar Sfântul Vasile procedează îndată după acestea, la reorganizarea monahismului, dându-i o orientare după Sfânta Scriptură a Noului Testament, mergând la o apropiere foarte mare de viață comunitară a creștinilor din lume și a celor din mânăstiri, punând chinoviile monahale și pe mulți din călugări în slujba comunităților creștine laice. Pentru toate aceste rodnice activități practice, Sfântul Vasile a fost considerat „*Un roman printre greci*”, căci se știe că romanii apuseni excelau în cele practice pe când elinii (grecii) în filosofare.

De aceea, cine adâncește istoria și frământările de atunci de la începutul dezrobirii creștinismului (secolele IV și parte din V) și le compară cu ceea ce se petrece la noi în țările Ortodoxe, care am fost siliți să hibernăm religios sub păgânismul și ateismul comunist, acela poate constata multe asemănări, mai ales în curgerea istoriei acestor țări după eliberarea de sub întunericul bolșevic și ateu. Or atunci în sec. al IV-lea asistăm la un păgânism care tot credea în puteri divine și se temea de ele, aducându-le jertfe, ceea ce a făcut pe unii apologeți să numească pe astfel de păgâni, „creștini înainte de creștinism”. Acum însă noi ortodocșii

suntem ținta și oarecum prada concepțiilor apusene ale păturilor de vârf, care au apostat de la creștinism, au trecut de câteva secole la secularism, iar în prezent se duce o luptă înverșunată, uneori tacită, dar în apogeul ei vizibilă, împotriva Ortodoxiei în special și a creștinismului, cu puternice rădăcini în primul mileniu, în general. Se încurajează tot ceea ce duce la prăbușirea creștinismului vechi și la unirea tuturor într-o religie nouă (New Ages) „era cea nouă”, care este, în mod cu totul vizibil, anticreștină. Priviți legislațiile apusene, ca să dau un exemplu elementar: în orice țară europeană sau americană nu pot intra în parlament și să legislaze, dacă nu au un prag de 3 sau 5%. Pe când în ceea ce privește fracțiunile religioase din România, chiar dacă au doar câțiva membrii, au drepturi depline în a formula pretenții și a li se da ca și celor al căror număr este aproape majoritar, în cazul nostru de 20 milioane de ortodocși. Este o logică și o aplicare a legilor statului de drept cu totul nedreaptă, numai ca să poată distruge confesiunile majoritare și prin aceasta ființa neamului și a Bisericii noastre bimilenare.

În această de neînvingătoare dilemă, nouă creștinilor ortodocși, care nu suntem apărați de oamenii politici care ne conduc, căci li se întinde momeala: „*Toate (bogățiile) acestea ți le voi da ție (țară), dacă vei cădea înaintea mea și mi te vei închina*” (Mat. 4, 9). Iar cei mai mulți dintre politicienii aleși de marea masă, cad și se închină „*Stăpânului acestei lumi*”. În același timp însă marea masă se afundă și mai mult în sărăcie.

În fața acestui dezastru moral și spiritual, nouă celor care ne străduim să fim creștini și să supraviețuim, nu ne rămâne decât ca păstorii noștri laici și bisericești să-l imite pe Sfântul Vasile și pe alți sfinți în trăirea și activitatea lor, turma cea cuvântătoare urmându-i, ca astfel să-l facem pe Dumnezeu cel adevărat să se milostivească spre noi, să înlănească pe cei ce ne asupresc financiar, să-i aducă la conștiința românității lor și a străbunilor lor, ca așa să nu ne înghită adâncul, și cel propriu și cel figurat.

Bunicii din partea tatălui și a mamei acestui sfânt erau de neam nobil, creștini, pribegind prin munți în timpul prigoanelor, sau suferind martiriul. Revenind în viața socială, erau „pilde de virtute, propovăduitori prin fapte” ai învățaturii creștine, profunzi trăitori ai creștinismului, deși încă într-o lume păgână. Pildă și celor culti și celor înstăriți de astăzi, care sunt botezați în numele Sfintei Treimi, ca aceștia să nu se lase pradă celor cu concepții păgâne, cu credințe creștine alterate și cu duhul lumesc al secularismului, ci să-i îndemne și mai mult la integrarea în Hristos-ul cel

adevărat, în cunoașterea și în practicarea adevăratei vieți creștine. Cinstele celor ce au pribegit prin munți și cu dreaptă credință au suferit în timpul invaziei bolșevice și comuniste, împotrivindu-se astfel acestora.

Vasile, tatăl viitorului Vasile, avocat și retor, cunoscut de toți ca „profesor obștesc al virtuților“, s-a căsătorit cu Emilia, fiică de martir, și au avut nouă copii, cinci băieți - toți sfinți - și patru fete, una sfântă monahie. Și intelectualii noștri și ceilalți creștini să urmeze acestor sfinți, atât tăticii și mamele să aibă copii cât le dă Dumnezeu și să-i crească spre a fi buni creștini și buni români, punându-se astfel stavilă avorturilor și modei intelectualilor și bogaților de a avea numai unul sau doi copii.

În vremea aceea școala era păgână. De aceea elevi, ca Sfântul Vasile și alții, contemporani cu el, învățau credința și virtuțile creștine în familie, de la mame și bunici. Dar se documentau și mai mult în credință și trăire, mergând duminica la biserică, unde ascultau slujbele, citirile, predicile, se spovedeau și se împărtășeau fiind catehizați special. Să ia exemplu și părinții de astăzi, instruind pe copii și în familie, dar mai ales ducându-i la biserică duminica, spre a asculta slujbele, a cânta și ei, a se împărtăși. Iar preoții să organizeze catehizări la nivelul copiilor, dovedind prin fapte că și ei trăiesc cele predate copiilor.

Tânărul student Vasile cu prietenul său Grigorie, la Atena cea cu profesori păgâni și cu programa *structurată* de veacuri pe filosofia și religia păgână, au învățat mai bine decât mulți alții, dar n-au încetat a merge la biserică pentru sporirea în cunoașterea și trăirea creștină. Mărturisesc ei că au cunoscut doar „două drumuri: unul care ducea la dascăli, iar altul la biserică“. Mai mult, ei, ca niște albine harnice și înțelepte, au adunat din florile concepției păgâne mierea și polenul vieții celei după legea firii și au împreunat-o cu concepția și trăirea creștină, punând temeuri raționale și filosofice învățaturii și trăirii în Hristos. La fel trebuie să facă și elevii de liceu și cu deosebire studenții care învață materii pur laice, fără referire la Dumnezeu, să adune tot ceea ce este ziditor trăirii și cunoașterii creștine, neglijând nici o clipă ducerea la biserică pentru învățatură, savurarea slujbelor, spovedaniei și împărtășirii. Este foarte folositor ca unii preoți să-i instruiască special, cum a început să se facă la unele biserici. Ce vom spune de elevii și studenții teologi, care vor trebui educați în așa fel, cum sunt formați elevii și studenții din școlile militare, căci acești teologi vor fi instructorii și întâistătătorii parohiilor, mai ales în războiul cel nevăzut cu forțele Stăpânitorului acestei lumi. Iar profesorii (profesoarele) de religie

trebuie să ducă duminica elevii la biserică, fiindcă aici este laboratorul cel duhovnicesc. Și mai ales să nu neglijeze a-i duce la spovedit și la împărtășit în cele două posturi mari. Este desigur datoria celor însărcinați din partea Bisericii noastre cu organizarea și supravegherea acestora întru tot necesare activității spirituale.

Doctor în știință, retorică și medicină, Sfântul Vasile și prietenul său Grigorie s-au întors în țara lor dragă, deși au fost rugați să rămână la Atena ca profesori și au predat câțva timp retorică și avocatura, dovedindu-se adevărați dascăli. Tot asemeni să facă licențiații și doctorii noștri din orice disciplină iubindu-și țara și poporul lor, să se întoarcă pe plaiurile natale, ridicând confracții și dăruindu-li-se lor.

Tinerii Vasile și Grigorie au optat pentru viața monahală, iar Vasile, după ce a vizitat marile obști călugărești din tot Orientul creștin, a temeluit viața monahală pe cca. 1500 de texte neotestamentare, a dat rânduielei și a organizat viața monahală, infuzându-i durabilitatea până astăzi. El a pus bazele solide ale vieții de obște monahale cu activitate de dăruire și către confracții lor mireni. Tot astfel să facă și astăzi, în primul rând ierarhii locului ca stareți de drept, și apoi starețele și stareții mănăstirilor, stărpind orice nucleu de viață de sine (idioritmice) și de retragere în pustie sub pretextul desăvârșirii, dar în fond fugind de disciplina vieții de obște. Tot la fel, precum Vasile, ca monah și apoi ca episcop, care ducea viața de obște ca toți monahii, de asemenea și stareții și starețele mănăstirilor de astăzi, chiar înșiși episcopii, ca monahi să nu se deosebească în trai și în viață, de păstorii lor, ci să fie egali în toate cu cei din monahism.

În mănăstirile Sfântului Vasile ca și ale Sfântului Pahomie se primeau și copii pe care părinții sau rudele îi aduceau spre a fi educați. La majorat erau cercetați (unii în fața episcopului), dacă vor și dacă sunt vrednici să rămână în mănăstire, dar cu avizul părinților. Și așa pe unii îi primeau și-i călugăreau, iar pe ceilalți îi eliberau în lume unde deveneau buni și foarte buni creștini. Tot așa s-a întâmplat și la noi până în 1958, unde în mănăstirea Bistrița de Vâlcea erau primite copile orfane, de la grădiniță până la terminarea liceului, bine educate și apoi lăsate să plece în lume, iar cele care voiau deveneau monahii, unele studiind mai departe. Și acum, în noile seminarii - licee - monahale sunt acceptați și tineri sau tinere care să învețe, unele persoane rămânând în mănăstiri, altele mergând în lume spre a-și desăvârși cultura și a fi de folos Bisericii.

Sfântul Vasile, ca și toți sfinții ierarhi din acea epocă de aur, au luptat cu mult succes împotriva ereziilor (sectanții de astăzi), curențelor orientale și neoplatonice, ba chiar și a schismaticilor, care înaintau oarecum paralel cu creștinismul cel adevărat, ca să ademenească poporul. Și acești sfinți au reușit. Tot la fel să facă și toți cei sfințiți sau în funcții de conducere ai unităților bisericești, de la parohie și mănăstire până la eparhie, să fie bine pregătiți și documentați și să acționeze împotriva acestor denominațiuni religioase, străine de duhul Ortodoxiei străbune. Lupta să fie cu arma cuvântului, dar mai ales cu pilduitoare trăiri de înaltă spiritualitate cu adevărat patristică, căci aceasta este posibilă și celor cu studii și marii mulțimi de credincioși. Să facă ceea ce va învăța mai târziu Sfântul Ioan Gură de Aur: „Fii și tu credinciosule de rând, un apostol (cu atât mai mult cei hirotoniți spre a păstori). Dacă nu poți să aduci zece la Hristos, adu unu, iar dacă nu poți nici unul, atunci nu scandaliza pe nimeni (prin reaua ta purtare) că astfel tot îi câștigi pe unii”.

Și Sfântul Vasile și alți Sfinți Părinți ierarhi, consecvenți poruncii „*ce va face și va învăța mai mare se va chema în împărăția cerurilor*” (Ioan 15, 10), învață că orice creștin (mirean, monah) „trebuie să împlinească integral poruncile. Dacă această împlinire n-ar fi necesară în scopul mântuirii, nu s-ar fi scris toate poruncile, nici nu s-ar recomanda păzirea tuturor necondiționat”. Acest deziderat poruncit trebuie să-l avem strict în vedere noi, cei care călăuzim sufletele noastre și povățuim turmele cele cuvântătoare, ca și noi în acestea să plinim toate poruncile potrivite cazurilor pe care le rezolvăm și sarcinilor în aceste domenii. „Trebuie (așadar), recomandă Sfântul Vasile, o luptă continuă ca nici cel mai neînsemnat punct din câte s-au poruncit să nu se lase la o parte, ci toate să le facem cum am primit poruncă”.

O altă grijă, obsesivă chiar a acestui „Mare Dascăl” era de a păstra unitare comunitățile credincioșilor și cele monahale. Pentru aceasta ia ca temei pe Apostolul Pavel (Rom. 12, 6) și învață: „nefiind unuia cu putință să primească toate darurile spirituale, ci Duhul dându-i-se fiecăruia după măsura credinței sale, în comunitatea vieții darul fiecăruia devine comun celor ce formează societatea. În consecință acela care primește un dar din acestea nu-l are pentru sine mai mult decât pentru ceilalți. De aceea preotul, în comunitatea păstorită, stareți în mănăstiri, ierarhii în întinsul eparhiilor, fiecare din aceste categorii la locul de păstorie se împărtășește de darul tuturor și toți de al lui. De aici necesitatea ca această dăruire

reciprocă să nu fie împovărată de amestecul lui mamona (banilor), căci zice: „În dar ați luat în dar să dați” (Matei 10, 8). Se constată că acest amestec al lui mamona strică de cele mai multe ori unitatea sfintelor comunități, de care răspund în fața lui Dumnezeu înșiși păstorii respectivi.

În timpul unei secete cumplite în Capadocia, pe când Sfântul Vasile era preot, ajutând pe bătrânul său ierarh, a fost o secetă cumplită, descrisă de însuși sfântul într-o omilie specială. Bogații își zăvorăseră hambarele, deși erau și ei creștini. Inima li se împietrise. Sfântul preot pune la dispoziția comunității amenințată avutul său personal, este în mijlocul cetățenilor predicând, dând, încurajând și ofensând pe cei bogați. Aceștia și-au deschis inimile, odată cu ele și hambarele. Așa puterea cuvântului însoțită de exemplul personal, a salvat credincioșii de la pieirea prin înfometare. Astăzi, când și la noi se moare de foame, când sunt sleiți de puteri unii dintre bătrâni și copii etc., chipul și acțiunea Sfântului Vasile ar trebui să se imprime în toți cei care conduc spiritual comunitățile creștine ale țării, fiecare din treapta lui preotească, prin exemplul lor întâi, să descuie inimile celor îmbogățiți (indiferent prin ce mijloace au agonisit averea) și să-i determine a îndestula pe cei ce suferă, măcar „*cu fărâmiturile ce curg de la îmbelșugatele lor mese*”. Cred că mulți din cei avuți ar sări în ajutorul celor flămânzi și goi, văzând dăruirea păstorilor sufletești, stăruința și mai ales corectitudinea și sfințenia vieții acestora.

Cu daniile acestor bogați ai Cezareei Capadociei, cu ce mai avea însuși Marele Vasile ca ierarh și din moștenirea părintească, administrând el personal, s-a zidit acel mare așezământ de binefacere, *Vasiliada*, despre care Sfântul Grigorie Teologul, în discursul funebru rostit la sicriul Marelui Sfânt Vasile, spunea, arătând cu mâna: „Priviți noua cetate alăturată, opera lucrării Sfântului Vasile și dania celor convinși de el...” Acolo în *Vasiliada* erau tot felul de săraci, de toate vârstele, care învățau și meserii, ca să producă, trăiau viața de sfințenie, căci toți cei care-i slujeau erau călugări aduși din mănăstiri. Acolo erau tratați creștini, eretici, evrei și păgâni. După modelul acesteia, următorii mari Sfinți Părinți au înființat astfel de așezăminte de binefacere. Și noi, Biserica slujitoare de astăzi, de la orașe și de la sate, cu toate lipsurile de care suntem apăsați, este necesar să imităm pe Sfântul Vasile, dacă nu în amploarea așezământului său, măcar în măsura necesităților din localitățile respective, ca astfel să dovedim că suferim cu poporul când acesta suferă și ne bucurăm cu el când el se bucură, cum recomanda Sfântul Grigorie Teologul. Ce mult s-ar bucura

Dumnezeu și mai ales săracii lui, dacă în localitățile mai mari ar lua ființă astfel de așezăminte!

Pe lângă cele arătate, Sfântul Vasile are și o înrudire cu străromânii noștri, de după jumătatea sec. al III-lea. Atunci goții năvălesc în Capadocia și iau ostateci cca. 100.000 de persoane, familii cu copii, având în frunte și preoți; ocolind de-a lungul Mării Negre, îi așează la cotul Carpaților, unde există populație daco-romană (străromâni). Capadocienii de pe meleagurile noastre au ținut mereu legătura cu cei din patria lor de obârșie, căci erau din același imperiu. Când Sfântul Vasile consolidează monahismul reorganizat de el însuși, trimite misionari și la consăngenii lui aduși aici cu mai bine de un secol în urmă. Sfântul însuși ne amintește de acel „Fericit Eutihie“, un preot călugăr care a propovăduit aici și a înființat mănăstiri misionare, cu rânduială vasiliană. Aceste mici oaze, cu toată vitregia vremurilor, au ființat aici sub formă de mici schituri retrase în munți. Când în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, doi membri ai unei obști monahale din Ucraina - viitorul stareț Vasile de la Poiana Mărului și Paisie de la Neamț – fug din Ucraina, bătută de uniații catolici, ei coboară de-a lungul Carpaților unde erau deja mănăstiri puternice, se opresc însă la cotul Carpaților, găsind aici pustnici și monahi, cu adevărat după Sfinții Părinți. Erau vechii vasilieni. De la aceștia capătă ei adevărata trăire monahală chinovită. Plecând amândoi și cu alți ucenici la Sfântul Munte întru căutarea a și mai mult, au găsit acolo o criză spirituală, încât Cuv. Paisie s-a retras cu călugării lui într-un schit și a rânduit viața așa ca la cotul Carpaților. Cu acest grup vine în Țara Românească pe meleagurile de formare spirituală și apoi se duce la Dragomirna, așezându-se definitiv la Neamțu și Secu. Aici traduce asceticele Sfântului Vasile cel Mare, unele păstrându-ni-se numai în manuscris, altele și tipărite. Orice regenerare a monahismului românesc s-a făcut pe parcursul istoriei, de exemplu sub Mihai Viteazul la 1600, sub Miron Barnovschi în (1626), acesta s-a referit tot la pravila Sfântului Vasile. Cea mai mare readucere a monahismului la stilul vasilian a fost cea făcută de Patriarhul Justinian prin Regulamentul monahal din 1952, reluat și în cel după care se conduc mănăstirile românești astăzi.

N-am fi știut nimic direct, de această înrudire spirituală (oarecum și de sânge) dintre neamul nostru și cel al Sfântului Vasile, dacă din a doua jumătate a sec. al IV-lea nu ni s-ar fi păstrat corespondența privind moaștele Sfântului Sava Gotul martirizat prin înecare în apa Buzăului la

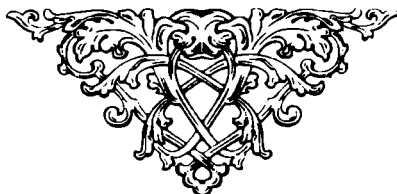
372 și ale cărui moaște le-a cerut Sfântul Vasile căci, după strămoșii lui, acest martir-călugăr, cantor, era din neamul celor deportați odinioară sau din monahii trimiși ca misionari.

Sciția Mică însăși avea ca guvernator pe Iunius Soranus, „un nepot” de-al Sfântului Vasile. Mai mult, după înființarea Mitropoliei Ungro-Vlahiei, mitropolitul primat al Țării Românești era denumit „Loctiitor al Cezareei-Capadociei”.

Așadar, slujitorilor străvechii noastre Biserici Ortodoxe Române, să ne fie Sfântul Vasile cel Mare modelul de urmat, al cărui chip duhovnicesc și arhieresc să ni se imprime în suflete și să se vadăască în activitățile noastre mântuitoare.

De asemenea și cinul monahal și credincioșii în general să nu se lase momiți de cei ce spun că-i învechită concepția acestor Sfinți Părinți. Nu este, căci „Hristos și ieri și azi și în veci același” zice inspirat de Dumnezeu Apostolul. Marea obște a credincioșilor ortodocși români, în frunte cu păstorii ei să-și modeleze viața după învățătura și trăirea atât a Sfântului Vasile cât și a altor Sfinți. Ca astfel să fim făclii în întunecare și cetăți de lumină. Ca „să lumineze celor ce au ajuns în întuneric și în umbra morții” și „să vadă oamenii faptele noastre cele bune și să slăvească pe Dumnezeu”.

Arhim. dr. Ioasaf Popa

SFÂNTUL GRIGORIE TEOLOGUL DESPRE PĂRINȚII ȘI FRAȚII SĂI

Înainte de a aborda acest subiect, fie-mi îngăduit să fac o scurtă mărturisire explicativă personală.

Cu mulți ani în urmă, când eram student în anul doi la Institutul teologic din București, marele profesor Pr. Ioan G. Coman mi-a fixat ca lucrare de seminar la Patrologie *Sfântul Grigorie de Nazianz ca autobiograf*. Subiectul mi-a plăcut și l-am lucrat „cu pasiune și cu multă înțelegere pentru personalitatea complexă a marelui Părinte capadocian”, cum se exprima exigentul profesor în referatul scris pe lucrare, pe care mi-a apreciat-o cu nota maximă, făcându-mi și recomandarea - tot scrisă - „să fie transformată în teză de licență”... De atunci, Sfântul Grigorie de Nazianz a devenit - dacă îmi este îngăduită această opțiune preferențială față de Sfinții Părinți - *teologul meu*, călăuză mea spirituală, mentorul meu în preocupările și strădaniile mele intelectual-teologice.

Rândurile de mai jos izvorăsc, așadar, din această afecțiune și preferință și ele se constituie într-o continuare și amplificare cu noi laturi a biografiei Sfântului Grigorie Teologul, acest „campion al Ortodoxiei”, cum îl numea, plin de entuziasm, neîntrecutul meu dascăl de Patrologie, la orele sale de curs, și căruia el însuși îi închinase până atunci și avea să-i închine în continuare, până în clipa încetării sale din viață, în 1984, alte valoroase studii.

Pe linia preocupărilor mele gregoriene - dacă mă pot exprima așa -, acest eseu se adaugă lucrării de seminar menționată mai sus, păstrată în manuscris, precum și celor două alocuțiuni festive: *Opera teologică a Sfântului Grigorie de Nazianz și ecoul ei asupra contemporanilor și posterității și Sinteză teologică gregoriană*, publicate în revista „Glasul Bisericii”.

În scrisul său, dens și variat și de aleasă expresie literar-stilistică, Sfântul Grigorie de Nazianz s-a manifestat ca un talentat mânuitor al condeiului. În multe din paginile scrisului său, îndeosebi în cele cu caracter autobiografic, vorbind despre sine personal, vorbește și despre părinții și frații săi, despre prieteni și cunoscuți, – aceste pagini constituindu-se în prețioase surse și documente monografice, la care se apelează, axiomatic, ori de câte ori este vorba de a prezenta epoca, viața, activitatea și personalitatea marelui Teolog.

Sfântul Grigorie de Nazianz se trăgea dintr-o familie înstărită, alcătuită din cinci persoane: Sf. Grigorie – zis „cel bătrân“, tatăl; Sfânta Nona, mama; Sfântul Grigorie zis „cel tânăr“, fiul cel mare, ce avea să fie numit „Teologul“; Gorgonia, sora și Cezar frate mai mic.

Din capul locului, trebuie să facem două precizări; în primul rând, până în prima jumătate a veacului IV, când, la sinodul I ecumenic de la Niceea (325) se reglementează noua lor situație canonică, episcopii puteau să-și aibă familie proprie întemeiată prin căsătorie binecuvântată de Biserică; în al doilea rând, de observat că trei dintre membrii familiei din care făcea parte Sfântul Grigorie Teologul s-au învrednicit de calitatea de sfinți.

Sfântul Grigorie „cel bătrân“ s-a născut, probabil, pe la anul 279 din părinți necreștini și va rămâne în această stare până prin jurul anului 325 când, la stăruințele soției sale care era creștină, primește botezul după ce trecuse prin fazele de catehumen și de neofit. De acum încolo, viața Sfântului Grigorie-tatăl, ne încredințează fiul său, a fost „dominată de virtuți“ și a fost „înflorită“ de duhul preoției creștine. Era un păstor vrednic, „o pradă a păstorilor“. În admirația lui pentru tatăl său, Sfântul Grigorie Teologul spune că odată cu ieșirea din apa botezului a părintelui său, chipul acestuia era aureolat de „lumina energiilor Divine“.

În anul 334, Grigorie-tatăl primește hirotonia în episcop. Conștient de marea misiune a treptei ierarhice în care fusese consacrat, acesta vedea în păstorul de suflete chipul lui Dumnezeu, și, pentru a fi un „vestitor divin și un colaborator al lui Dumnezeu“, își dădea seama că el trebuie să aibă o viață cât mai înduhovnicită. Anticipând pe Sfântul Vasile, pe fiul său Grigorie și pe Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigorie-bătrânul vedea în preoție o „slujire cerească și nu pământească“. Păstoria sa, care a avut loc în vremuri vitrege – suntem în epoca marilor erezii antitrinitare patriciene – a fost în general pe linie ortodoxă, cu o singură excepție când

– indus în eroare sau de frică – a semnat o formulă de credință semiariană, în spiritul sinodului de la Rimini din anul 363 – ceea ce a dus la îndepărtarea comunității din Arianz, unde păstorea ca episcop, de conducătorul ei bisericesc. Cu ajutorul fiului său cel mare, lucrurile se împacă, atitudinea păstoriților față de păstorul lor intră pe făgașul normal, iar bătrânul Grigorie păstorește în bună armonie și cu vrednicie ca episcop încă multă vreme. Avea să trăiască aproape o sută de ani.

Făcând odată o scurtă incursiune în viața și activitatea de păstor de suflute a tatălui său, Sfântul Grigorie Teologul făcea următoarea analogie: *„(...) pe tata l-am putea asemăna unui măslin sălbatic schimbat prin altoire în chip desăvârșit dintr-un măslin roditor (...); atât de bine s-a pătruns în rodnicia măslinului cel bun, încât i-au fost încredințate pentru altoi și i s-au dat pentru cultivarea sufletului suflutele altora... Ajuns la treapta cea mai înaltă de păstor a fost socotit vrednic să se apropie de Dumnezeu și să împartă cuvântul dumnezeiesc celor ce se țineau departe de credința noastră”* – aluzie la creștinarea acestuia și la vrednicia păstoririi sale ca preot și ca episcop peste obștea credincioșilor creștini din Arianz. Apoi, continuă cu această caracterizare: *„Blând, fără mânie, cu înfățișare senină, cu suflet înflăcărat, bogat în ceea ce apare privirii, dar mai bogat în comori lăuntrice”*... Cu altă ocazie, Sfântul Grigorie de Nazianz scoate în evidență pietatea ca trăsătură statornică a firii tatălui său, virtute înțeleasă de acesta ca o puternică și nezdruccinată credință și iubire față de Dumnezeu – virtute proprie, de altfel, și mamei sale: *„Din multele și marile calități care fac renumele acestor părinți, una – spune Sfântul Grigorie Teologul – este cea care mi se pare mai însemnată și-i caracterizează mai bine: pietatea. Da! Vorbesc de acești oameni venerabili, cu părul alb, deopotrivă de demni de respect pentru virtutea lor, cât și pentru bătrânețile lor.”*

Cu prilejul morții tatălui său, Sfântul Grigorie Teologul, relevând altă trăsătură a părintelui răposat, anume *milostenia*, se întreabă retoric: *„Cine a avut față de sărac – cea mai dezmoștenită parte a neamului omenesc și totuși egală oamenilor – mai multă milă și mai multă dărnicie ca el?”*

Despre Sfânta Nona, mama sa, Sfântul Grigorie are cuvinte admirabile, de caldă afecțiune și prețuire filială; o adora. De ea s-a simțit nespuns de mult atașat, iar aceasta a exercitat asupra fiului său mai mare, ca, de altfel, și asupra celorlalți doi copii ai ei, o puternică și binefăcătoare influență, un val adesea „providențial”, cum îl apreciază fiul său.

Puternicul atașament al Sfântului Grigorie față de mama sa nu se explică doar „prin instinctul natural al iubirii filiale”, ci și prin profilul ei „puțin comun”... Chipul ei moral de înaltă ținută, împodobit cu pietate, este un „imn adresat Creatorului”. Frumusețea caracterului ei trezește atâta admirație fiului, încât acesta o socotește „încoronarea virtuților feminine”. „Dacă tata – spune Sfântul Grigorie conturând profilul sufletească al mamei sale – era podoaba bărbaților, mama era podoaba femeilor. Și nu numai o podoabă, ci și model de virtute. Mama, soție a unui asemenea om și de o prețuire egală, era din părinți evlavioși, ea însăși o evlavioasă. Femeie ca trup, ea întrecea în caracter pe orice bărbat. Despre amândoi se vorbea deopotrivă de bine - ca de o linie nezdruccinată a vieții... Era obișnuită să ascundă marile ei însușiri, pe care toți le vedeau. Aceasta, pentru ca să-și facă glorie din lucruri care nu se vedeau. Teama de Dumnezeu, acest mare Învățător, era călăuză ei... Pentru ea, Hristos era o persoană vie cu care întreținea convorbiri.”

Tot pe aceeași linie de aprecieri a virtuozității sale mame, Sfântul Grigorie spunea: „Unele femei sunt celebre prin lucruri casnice, altele prin daruri deosebite și înțelepciune, altele prin faptele pietății sau prin durerile trupului, prin lacrimi, rugăciuni și prin mâna deschisă săracilor. Nona, mama mea, decât toate a fost mai minunată”.

Căsătorită cu un păgân, pe care l-a convertit după aceea la evanghelia Domnului Hristos, viața conjugală a ei era de aceeași curăție sufletească și de aceeași demnitate, necunoscând compromisuri sau devieri. Armonia dintre cei doi soți era așa de perfectă, încât Sfântul Grigorie spunea că „nimeni nu era mai fericit” decât tatăl său, că familia lor, „unea desăvârșirea calităților bărbătești și feminine”. Rugăciunea era rațiunea de a fi a Sfintei Nona. Din rugăciuni ea își făcea datorie și podoabă și de rugăciune se leagă lucrările ei. Venirea pe lume a Sfântului Grigorie este rodul stăruitoarelor și fierbinților ei rugăciuni: „Și pentru că Dumnezeu nu putea să nesocotească dorința inimii sale - spune fiul său – în dar i-l dădu (Dumnezeu) pe cel pe care ea dorea mult să-l primească”. Rugăciunii îi țineau trena, „modestia, postul și milostenia”.

Sfârșitul pământesc al mamei sale îl evocă Sfântul Grigorie într-un epitaf de o „mișcătoare duioșie” și de o „frumusețe impunătoare”: „Într-o zi, spune acesta, pe când Nona se ruga, Dumnezeu îi zise: „Vino!” Și, bucuroasă, își părăsi trupul, părănd a spune: „Hristoase, Împăratul meu, ajută-mă!”

Despre Gorgonia, sora sa, și despre Cezar (Chesane), fratele său mai mic, aflăm relatări biografice mai cu seamă din necrologurile închinat de Sfântul Grigorie acestora.

Pentru fratele său mai mare, Gorgonia era „sinteza prin excelență a celor mai frumoase calități omenesti”. Ea era o „arcă plină de hărnicie, de pudoare și de înțelepciune; era realizatoarea celor mai înalte virtualități ale făpturii și destinului nostru, întrecând prin frumusețea puțin comună a sufletului său majoritatea femeilor.”

Născută în orășelul Arianz, ca și frații săi, viața Gorgoniei a fost scurtă. A trăit între anii 336 - 373. O viață caracterizată printr-o „înalță ținută morală și o puternică credință în Dumnezeu”, astfel încât, pe pământ, patria Gorgoniei – spune Sfântul Grigorie – „era Ierusalimul de sus, nu cetatea văzută cu ochii trupului, ci aceea văzută cu ochii minții, ai sufletului, cetate în care suntem înșine cetățeni și către care ne silim”.

La vremea potrivită, Gorgonia se căsătorește, ca și maică-sa, tot cu un păgân, pe care – ca și aceasta – îl convertește la învățătura evanghelică a Domnului Iisus Hristos. În casa celor doi soți, apar copiii. „Lucrul cel mai frumos și mai nobil, spune Sfântul Grigorie despre toate acestea, a fost că ea și-a atras și soțul în preocupările sale, făcându-și-l nu stăpân absurd, ci un bun și împreună-slujitor. Nu numai atât, dar însuși rodul trupului ei, copiii (...) i-a făcut rod al duhului, afierosind lui Dumnezeu (...) întreaga lor casă, ca pe un singur suflet. Ea și-a făcut din căsătorie un monument de laudă, prin felul frumos și grația în care a trăit-o”.

Gorgonia era și o femeie cu „predispoziții intelectuale” cultivate în casa sa cu oarecare tradiții cărturărești a părinților săi: „cîtea și explica Sfânta Scriptură și era neîntrecută în cântarea Psalmilor”.

Ca femeie, și mai cu seamă ca femeie frumoasă și cu stare materială îmbelșugată, ar fi putut să fie roaba luxului, a podoabelor exterioare cele mai scumpe. Dar ea le disprețuia pe toate acestea. Dacă „cunoștea atâtea și atâtea podoabe exterioare de ale femeilor, nu cunoștea – spune fratele ei – nici una mai prețioasă decât caracterul și decât strălucirea ei interioară. O singură roșeață îi plăcea: aceea a pudorii, o singură albeață: aceea a cumpătării; sulemeneala, dresurile (...) le lăsa pe seama celor de la răspântii și pe seama tuturor acelora de care pe drept cuvânt se cuvine să roșești”. Podoaba cea mai de preț a ei era virtutea; virtutea sub toate formele și manifestările ei, la gradul superlativ.

Potrivit obiceiului și scrupulozității morale, simțindu-se niciodată îndeajuns de pregătită pentru a se apropia de luminoasa baie a Sfântului Botez, Gorgonia a primit această Sfântă Taină târziu, cu câțva timp înainte de a-și încheia rosturile vieții ei aici pe pământ. Spre sfârșitul vieții, ea fusese lovită de o paralizie imobilizantă.

Clipa despărțirii de această viață n-a înspăimântat-o; teamă de necunoscut nu avea. Era conștientă că se duce... Dădea sfaturi celor apropiați; le vorbea mai ales despre viața veșnică, clipa morții făcând-o o învingătoare, nu o învinsă.

În accente de lirism elegiac și vizionar în același timp, Sfântul Grigorie vorbind de clipele trecerii la Domnul a surorii sale, spune că „în armonia corurilor îngerești, contemplând splendorile divine” de care dorise „să se desfete”, aceasta ar fi rostit ca ultime cuvinte: „În pacea Ta, Doamne, vreau să dorm și să mă odihnesc!”.

Necrologul închinat fratelui său mai mic Cezar de către Sfântul Grigorie este - schimbăm conținutul normal, obișnuit al acestei noțiuni, care implică durere și lacrimi - mai de grabă un „veritabil imn adresat cumpătării, puterii de muncă și înțelepciunii”, toate caracterizând persoana celui mai tânăr membru al acestei deosebite familii creștine.

Cezar, spune fratele său mai mare, era tipul tânărului mistuit de dorința de a cunoaște și de a ști totul, de a explora taine, de a dezlega enigme și, spre deosebire de sine, fratele său mai mic avea destule înclinații realiste practice, studiind în special geometria, logica, gramatica, retorica și medicina. Făcuse strălucite studii la Alexandria în Egipt. Respingând lucrul înfăptuit pe jumătate și mediocritățile, Cezar studia temeinic și nu unilateral, ci în ansamblu, global, aprofundând toate disciplinele. Despre capacitatea și posibilitățile intelectuale excepționale, despre perseverența cu care Cezar studia, Sfântul Grigorie spune: „Cine a fost mai cunoscut decât el pentru înțelepciunea sa și mai ilustru decât el pentru inteligența sa în tot orașul? Ce știință i-a rămas necercetată sau pe care n-a aprofundat-o așa cum altul nu reușește măcar să studieze numai una? Nu vorbesc de cei de seama lui sau de aceeași vârstă cu el, ci de cei mai mari și mai vechi în studii. Că el mânuia științele cu aceeași pricepere ca pe una singură și pe fiecare în parte”... Cu aceste calități intelectuale deosebite, cu puterea sa de muncă uriașă, dacă ar fi trăit mai mult, Cezar ar fi putut să devină un „strălucit savant” pentru timpul său, ne asigură admirativ fratele său mai mare.

Ca student, Cezar a avut o comportare morală exemplară, cultivând și el, ca și fratele său, o prietenie caldă, cu care înconjura pe toți care corespundeau vederilor sale, căci „în alegerea prietenilor era condus de un criteriu propriu: nu privea și nu-l interesau atât blazoanele sociale sau puterea de muncă, pentru că nu oricine era în stare să-i semene în această privință lui, ci starea morală, măsura virtuții”.

Reîntorcându-se de la studii din Alexandria, unde se specializase îndeosebi în medicină, Cezar a ajuns pentru scurt timp medic imperial. Pentru că voia să stăruie în credință și tânjea după atmosfera religioasă din casa părinților săi, „dintre multele și marile titluri pe care le purta, cel care avea mai mult preț în ochii lui era acela de a fi creștin și de a purta acest nume”. Din pricina numelui și calităților sale de creștin, care pentru el era supremul titlu, Cezar avea să întâmpine surprize neplăcute, pline de necazuri, mergând până acolo încât - nelăsându-se convins și înduplecat de Iulian, împăratul apostat din acea vreme, care-l ademenea cu fel de fel de promisiuni ispititoare să îmbrățișeze păgânismul - va trebui să ia calea exilului, fie și pentru numai câțva timp. Căci, într-adevăr, după moartea împăratului apostat, în 363, Cezar se întoarce printre demnitarii curții, ca subaltern foarte apreciat al marelui împărat creștin ortodox, Jovian.

Subliniind credința puternică și viața morală curată ale fratelui său, Sfântul Grigorie Teologul ne relatează un fapt deosebit, cu însușire și valoare de minune, întâmplat cu Cezar. Pe când acesta era într-o misiune oficială în Bitinia, un puternic cutremur distruge orașul Niceea. Printre puținii supraviețuitori prinși între dărâmături se găsea și Cezar, care scăpase teafăr „numai grație rugăciunilor sale fierbinți și mâinii ocrotitoare a lui Dumnezeu” și nu „unei simple întâmplări”, ține să ne asigure fratele său.

Vorbind despre felul în care fratele său înțelegea să slujească omul practicând medicina, Sfântul Grigorie spune că „Cezar vedea în medicină o misiune”, de aceea „oferea gratuit serviciile sale; era un doctor fără de arginți”. Aceasta, pentru că era convins că „slujind aproapei, îl slujea pe Hristos”. Frumos apostolat științific și umanitar!

Ca toți din familia sa, și Cezar primise botezul creștin către sfârșitul vieții, după un îndelungat și rodnic stagiul de catehumen.

Am înfățișat în eseul nostru câteva aprecieri, opinii și caracterizări făcute de Sfântul Grigorie Teologul despre părinții și frații săi. Cum este, într-un fel, firesc, acestea poartă pecetea unor confesiuni cu multă încărcătură afectivă și subiectivă, înveșmântate însă cu haina unei

superlative exprimări, ceea ce, la prima impresie ar putea să eclipseze mult adevărul și credibilitatea lor.

Coborând însă atât cât este necesar ștacheta aprecierilor superlative ale Sfântului Grigorie Teologul la adresa părinților și fraților săi, aprecieri explicabile din punct de vedere al strânselor raporturi filiale și fraterne, caracterizate printr-o puternică prețuire și iubire reciprocă, avem toate motivele să credem că nu greșim afirmând că relatările despre familia din care se trăgea Sfântul Grigorie Teologul sunt reale și autentice.

Astfel, putem spune fără rezervă că familia din care făcea parte Marele Teolog a fost o familie creștină model; un strălucit exemplu de urmat, atât pentru creștinii cât și pentru păgânii din vremea sa; un strălucit exemplu de imitat și pentru lumea noastră modernă de astăzi. Așadar, un exemplu cu folos și valoare permanentă. Fidelitatea conjugală între soți, copii crescuți într-o ambianță de credință, evlavie și puritatea morală creștină; respect și dragoste sinceră, atmosferă de muncă stăruitoare și cinstită, în care să se urmărească și înfăptuiască totdeauna lucrul bun, bine plăcut lui Dumnezeu – toate acestea, așa cum arată Sfântul Grigorie Teologul, sunt virtuți, sunt coordonate care ar trebui să caracterizeze și pe care ar trebui să meargă orice familie creștină de azi și dintotdeauna.

Prof. Adrian N. Popescu

Referințe bibliografice:

1. J. P. Mygne, *Patrologiae cursus completus*, series greaca, vol. 35, 37, 38, (unde sunt cuprinse: cuvântări, poeme, necrologuri, epitafe, unele conținând referințe despre părinții și frații Sf. Grigorie de Nazianz) ;
2. L'abbé A. Bénéoit, *Saint Grégoire de Nazianze*, Marseille, 1876;
3. L'abbé Louis Montaut, *Revue critique de quelques questions historiques se rapportent a Saint Grégoire de Nazianze et a son temps*, Paris;
4. Pr. prof. Ioan G. Coman, *Vocația și pregătirea pentru preoție*, în „St. teol”, nr. 5-6/1954;
5. Idem, *Două femei de elită din epoca de aur a patristicii: Gorgonia și Macrina*, București, 1941;
6. Mag. Const. I. Cornițescu, *Sfântul Grigorie de Nazianz despre familia sa*, în „St. teol.” nr. 5-6/1964;
7. P. Papadopol, *Elogiul funebru al lui Cezar*, trad. rom. Rm. Vâlcea, 1939.

ÎNVĂȚĂTURA ORTODOXĂ DESPRE PREZENȚA LUI DUMNEZEU ÎN CREAȚIE

Societatea contemporană occidentală se află într-o criză spirituală de proporții. Ea este considerată a fi eminentemente o societate de consum în care individul este condamnat la consumul uniformizator al tot mai abundentei oferte a pieții. Este evident că din punctul de vedere al programului tehnic societatea contemporană occidentală a împlinit multe din dezideratele și nevoile ființei umane însă din punct de vedere spiritual ea a regresat. Astăzi, când există o tendință benefică și generoasă în același timp de unificare a celor două culturi sau tradiții spirituale: apuseană și răsăriteană în spațiul geografic și spiritual al bătrânului continent european, este necesară cunoașterea avantajelor și a dezavantajelor unei astfel de osmoze, și din punctul nostru de vedere evidențierea rolului pe care-l poate avea spiritualitatea creștină ortodoxă în succesul acestui demers politic, cultural și economic.

De aceea considerăm necesară o scurtă prezentare a celor două tradiții spirituale având originea și evoluția lor de-a lungul timpului și în special influențele lor asupra societății umane.

Cunoașterea lumii și a fenomenelor ei i-a preocupat încă din cele mai vechi timpuri.

În Grecia antică, în cadrul vestitei școli filosofice din Milet, marii gânditori ai acestei epoci erau preocupați de cunoașterea naturii înconjurătoare, în special prin cultivarea „științelor așa zis exacte“. Ceea ce i-a preocupat cel mai mult pe filosofilor Greciei antice ca, de altfel și pe filosofilor perioadei moderne, este problema ființei. Pornind de la constatarea empirică, că totul este supus mișcării și schimbării și-au pus următoarea întrebare: „Ce anume persistă de-a lungul tuturor schimbărilor?“¹

Astfel ei au ajuns la concluzia că în procesul mișcării și al schimbării totul se modifică sau se transformă însă „ceva” anume persistă.

Acest „ceva” socotit de ei realitatea fundamentală sau substanță unică era reprezentat de anumite elemente materiale precum: apa, aerul, focul etc.

În legătură cu raportul dintre schimbare, fenomen care se desfășoară sub „domnia” timpului ce trece inevitabil și „ființă”, a apărut o dispută între două școli celebre ale antichității: Școala ioniană reprezentată de Heraclit și Școala eleată reprezentată de Parmenide. Pentru Heraclit, totul este supus schimbării și tot ceea ce există nu există decât în virtutea luptei dintre lucruri și fenomene opuse, lupta contrariilor. Pentru Heraclit singura realitate este însăși schimbarea. Dialectica lui Heraclit „a fost preluată și dezvoltată în perioada modernă în special de Hegel și Marx”². Spre deosebire de Heraclit, care pornea de la realitatea empirică, Parmenide în încercarea sa de a accede la cunoașterea realității ultime se sprijină pe principiile logicii. Folosind principiul logic al identității, Parmenide afirmă că „imposibilitățile logice sunt totodată imposibilități ontologice”³ sau ființiale. Întrucât neființa nu poate fi gândită, înseamnă că ea nu există, căci nu poți să spui „neființa este” poți să spui doar că „ființa este”⁴.

Această problemă a fost reluată în întreaga istorie a filosofiei, de la Parmenide până în epoca modernă. În acest sens arătăm că o parte a filosofiei existențialiste a fost și este preocupată de problema „ființei”.

Heidegger încearcă să demonstreze existența „neantului” sau a „neființei”.

Prin ființă, Parmenide înțelege realitatea ultimă, un tot perfect sau Absolutul, ceva divin, însă fără nici o personificare. Această concepție despre ființă se perpetuează de-a lungul istoriei filosofiei occidentale până în prezent. Parmenide gândește perfecțiunea în sine. Pentru el ființa este „una”. „Numai ceea ce este unic există cu adevărat. El pune accentul pe „transcendența ființei” care este mai presus de orice reprezentare sau antropomorfizare”⁵ fiind unică.

Preluând și sistematizând întreaga filosofie anterioară lui, Platon face distincție între lumea ideală (a ideilor) și lumea materială (a lucrurilor), între spirit și materie. Existență reală are numai lumea spirituală, lumea materială fiind doar umbră sau proiecție a lumii ideale.

Mai târziu gnosticismul și maniheismul sub influența filosofiei platonice au învățat că materia este rea în sine.

Prin intermediul Fericitului Augustin, creștinismul apusean a preluat din filosofie două concepții care vor avea o influență covârșitoare asupra teologiei și asupra culturii occidentale:

a) Pe de o parte concepția lui Parmenide despre ființă ca unica realitate, profund divină și transcendentă fără posibilitatea de reprezentare și antropomorfizare;

b) Pe de altă parte concepția filosofiei antice despre materie ca realitate rea în sine. Filosofia lui Heraclit despre lumea materială ca rezultat al luptei contrariilor sub implacabila „mișcare“ a dus la separația platonice dintre spirit și materie și la considerarea materiei ca rea în sine.

Creștinismul răsăritean s-a folosit în mod selectiv de filosofia păgână, de terminologia și categoriile ei. Părinții capadocieni, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nyssa și Sf. Grigorie de Nazianz au depășit concepția substanțialistă a filosofiei grecești și au rezolvat „dilema“ legată de unitatea și în același timp diversitatea lui Dumnezeu.⁶

Ei au dat cuvântului „persoană“ (prosopon) o semnificație ontologică și relațională, arătând pe de o parte că nu poate exista ființă neipostaziată, adică în afara persoanei sau ipostasului, iar pe de altă parte că persoana nu poate să posede ființa decât în relație cu alte persoane. Astfel ei au elaborat conceptul de „ontologie relațională“, concept prin care au explicat relațiile cele mai presus de relație ale Persoanelor divine la nivel trinitar. Tatăl nenăscut, nepurces, Fiul născut din veci din Tatăl, Duhul Sfânt purces din veci din Tatăl. Nașterea și purcederea arată că Fiul și Duhul își au ființa de la Tatăl, fără ca prin aceasta să existe o inferioritate a lor față de Tatăl.

Spre deosebire de creștinismul răsăritean, creștinismul apusean, prin Fericitul Augustin s-a lăsat influențat masiv de filosofia greacă și din această cauză n-a putut să vadă în toată profunzimea sa, misterul lui Dumnezeu ca realitate personală sau tripersonală, supremă și absolută, și nici misterul prezenței lui Dumnezeu în lume prin energiile divine necreate, prezență ce nu atinge în nici un fel transcendența absolută a lui Dumnezeu după ființa Sa.

Influențată de filosofia lui Parmenide, care afirma superioritatea „Unului“ asupra „multiplului“, teologia occidentală prin Fericitul Augustin, cu privire la dogma Sfintei Treimi, a dat o prioritate logică

naturii divine în defavoarea Persoanelor dumnezeiești, care din punct de vedere logic vin după „ființa divină“.

În lucrarea sa „*De Trinitate*” referindu-se la fundamentala distincție operată de capadocieni între „natură” și „ipostas”, Augustin recunoaște că „nu prea am înțeles ce au vrut ei să facă”⁷.

Influențată de filosofia plonică, teologia occidentală a separat spiritul de materie și rațiunea de credință. Având o asemenea moștenire și sub puternica influență a filosofiei aristotelice, care a dus la dezvoltarea rațiunii și a științelor naturii, filosofie colportată în Occident de filozofii arabi, teologia scolastică a încercat să armonizeze între lumea ideală și lumea materială, între spirit și materie și între rațiune și credință folosind însă metode exclusiv raționale.

Decăderea Scolasticii a însemnat apariția Renașterii și a „Umanismului”, ce se caracterizează prin întoarcerea la valorile filosofiei antice și ale lumii antice, prin antropocentrism și printr-o deosebită dezvoltare a științelor naturii.

Din cauza raționalismului ei exagerat, teologia romano-catolică n-a înțeles pe deplin existența lui Dumnezeu ca realitate personală absolută – Sfânta Treime – și nici realitatea prezenței lui Dumnezeu în lume. Din cauza lipsei învățaturii despre energiile divine necreate, învățatură ce o găsim la Părinții capadocieni în sec. al IV-lea, Occidentul creștin, mai ales în perioada Renașterii, a devenit tributar filosofiei antice, care concepea absolutul divin drept o „ființă” impersonală și unică, mai presus de lume și separată de ea. Dacă divinitatea este o ființă impersonală, transcendentă și separată de lume, atunci întreaga preocupare a filosofiei renascentiste rămâne dezvoltarea științelor naturii.

Nu întâmplător deismul – apare în Anglia în sec. al XVII-lea, secolul filosofiei empiriste sau senzualiste ai cărei reprezentanți de seamă sunt John Locke și David Hume. Părintele deismului este considerat însă Herbert of Cherbury (+ 1648) și printre adepții acestui curent se numără o serie întregă de filosofi și teologi precum: Toland, Tindal, Nietzsche, Voltaire, J.J. Rousseau, d’Alambert, Diderot, Holbach etc.

Deismul este un curent filosofic „care acceptă existența lui Dumnezeu, dar numai din motive raționale. Refuză orice revelație și orice Biserică”⁸. Deismul recunoaște calitatea de Creator al lui Dumnezeu dar neagă Revelația supranaturală și Providența divină.

La baza dezvoltării științelor naturii din sec. al XVII-lea, stă pe de o parte eșecul raționalismului scolastic, iar pe de altă parte filosofia aristotelică. Influențat de Parmenide, Aristotel arată că ființa este o categorie, subzistentul primar dincolo de materie și formă. Ființa absolută este transcendentă și izolată de lume, căci Dumnezeu este acel „primum movens immobile”, iar lumea se conduce singură prin cauzele ei secunde ce decurg în sens cauzal din cauza primă și absolută care este Dumnezeu.

Așa s-a ajuns în sec. al XVII-lea la primatul simțurilor, în ceea ce privește cunoașterea asupra rațiunii căci după John Locke „nihil este în intelectu quod non prius fuerit in sensu”.

Deismul este o concepție filosofică hibridă provenită dintr-o concepție eronată despre realitatea lui Dumnezeu. Dumnezeu nu era conceput ca o realitate personală sau tripersonală, absolut transcendent după ființa sa, însă prezent în creație sau immanent prin energiile divine necreate. Datorită lipsei acestei învățături, proprii teologiei patristice, în cultura occidentală a reapărut concepția filosofiei antice despre divinitate ca ființă „absolută” și impersonală.

Urmările deismului în cultura occidentală sunt cu totul negative. Datorită izolării lui Dumnezeu în transcendent, omul a rămas singurul stăpân al lumii. El ia locul lui Dumnezeu pe pământ, se crede atotputernic, dar ce iluzie...

Concepția despre absența lui Dumnezeu din lume a generat în societatea occidentală două tendințe:

1. *Dominația omului asupra lumii și transformarea ei exterioară*; omul se consideră singurul stăpân al lumii și începe să o exploateze în scopuri personale egoiste.

Ca urmare apar o serie întreagă de concepții elitiste și rasiste. Apariția unor clase așa zis superioare, sau elitiste (intelectualiste) are la bază concepția despre lipsa lui Dumnezeu din lume și de aici lupta acerbă între oameni pentru câștigarea puterii sau a supremației pe pământ. Așadar cauzele inegalităților și a tensiunilor din societatea umană sunt în primul rând teologice și în al doilea rând sociologice. Este vorba de o neînțelegere a raportului lui Dumnezeu cu lumea, și a darurilor sau calităților cu care este înzestrat omul.

Concepția că aceste daruri sunt exclusiv naturale, de drept natural (datorită absenței lui Dumnezeu din creație) stă la baza tuturor teoriilor rasiste sau segregaționiste.

Pentru transformarea lumii s-a pus accent pe științele așa zis exacte. Astfel apare pozitivismul lui Auguste Comte. Comte consideră că fiecare știință „trece la început printr-o stare pe care el o numește teologică, urmează a doua stare numită metafizică și în sfârșit a treia stare, starea pozitivă”⁹.

Pentru pozitivism ceea ce nu poate fi măsurat, cântărit și analizat experimental nu există. Comte inițiază o nouă disciplină, o nouă știință a societății, un fel de fizică socială numită sociologie.

El a dorit să întemeieze o morală socială, însă pozitivismul s-a transformat într-un fel de religie modernă, însă o religie fără Dumnezeu.

Marxismul a apărut ca o continuare a pozitivismului însă pe temelia dialectică a lui Hegel. Marxismul pune accentul pe transformarea lumii prin Revoluție. Prin revoluție omul este adevăratul făuritor al istoriei. Pentru Marx „religia ca doctrină a lumii de dincolo este „opiul poporului”, iar adevărata istorie, rămâne totuși o lume pământească viitoare”¹⁰.

Socotind că Dumnezeu este absent din lume, omul s-a crezut singurul ei stăpân. De aici pornește folosirea bunurilor materiale în scopuri exclusiv personale egoiste. Acesta este izvorul nedreptăților sociale.

În concepția lui Marx înlăturarea nedreptății sociale nu se poate face decât printr-o transformare exterioară a societății, adică prin Revoluție. El pornește de la ideea că nimic nu-i este dat omului aprioric, ci omul este realmente făuritor de istorie.

Nu apare în concepția marxistă nevoia de transformare sau înnoire interioară a omului și nici filantropia ca expresie a dragostei față de om. Cineva de sus se îngrijește planificat și programat pentru fericirea societății în epoca de aur numită comunism. De fapt, cu toate că Marx a combătut nevoia oamenilor de transcendență, pentru el Revoluția „rămâne un eveniment eshatologic”¹¹.

Concepția marxistă, se caracterizează prin ateism, prin transformarea exterioară a lumii prin Revoluție și are la bază deismul.

2. Cea de a doua caracteristică a culturii occidentale, generată de deism poate fi observată la Kirkegaard, dar mai ales la Nietzsche.

Este vorba de *existența unei tensiuni extreme în oamenii de geniu occidentali*, care poate fi rezumată astfel: „Omul nu este ceea ce este. El nu „este” dacă nu încearcă să se autodepășească. Singura lui șansă de a putea fi om cu adevărat stă în încercarea de a se autodepăși neîncetat. Aceasta este o luptă dramatică, zbuciumată și dureroasă în același timp pentru autodepășire. La Nietzsche această luptă este dramatică și paradoxală.

Pe de o parte se poate constata în gândirea lui un gen de „amor fati“ dragoste de destin, un fel de supunere față de ceea ce este dinainte dat. De aici se poate vedea că Nietzsche nu este un „ateu“ în sensul simplist al acestui termen, cum de altfel din nefericire a fost înțeles. Pe de altă parte Nietzsche atacă creștinismul cu o virulență puțin întâlnită. El vede în creștinism o invenție a celor slabi, o apologie a lașității, o înfrângere a omului. Din această cauză el se erijează în profetul voinței, dar nu al voinței în sensul lui Schopenhauer, ci al voinței de putere. Omul se poate autodepăși, devenind cu adevărat om, sau supraom, prin voință. Nietzsche n-a considerat că puterea se opune întotdeauna blândeții sau smereniei. În scrierile sale găsim pasaje de admirație la adresa Mântuitorului Hristos, în care laudă blândețea și smerenia Lui.

Nietzsche trăiește drama omului modern de geniu, care experimentează absurdul existenței omenеști, în absența lui Dumnezeu.

La Nietzsche moartea lui Dumnezeu are la bază absența lui Dumnezeu din lume.

Prin „moartea lui Dumnezeu“ Nietzsche nu înțelege că Dumnezeu realmente nu există ci că oamenii l-au ucis prin gândirea și întreaga lor viață. Ca un analist de geniu Nietzsche observă că societatea occidentală l-a ucis pe Dumnezeu și se comportă ca și cum Dumnezeu n-ar exista.

Astfel pentru Nietzsche „moartea lui Dumnezeu“ înseamnă absența Sa. Este vorba de o absență infinit multiplicată, care-l provoacă neconținut pe om să-i dea dureros și eroic, răspunsuri mereu noi, prin care se transcende pe sine¹².

Absența lui Dumnezeu din creație resimțită de omul modern, ca o consecință a deismului, îl face pe acesta din urmă să trăiască o adevărată dramă.

Conștient de limitele sale și fiind lipsit de ajutorul lui Dumnezeu, care este izolat în transcendent, omul încearcă disperat să se autodepășească. Însă fără Dumnezeu, fără comuniunea cu El și fără ajutorul Lui omul nu se va putea autodepăși niciodată.

Deismul l-a condamnat pe omul occidental la neputință, cu alte cuvinte la robia imanenței. De aceea la un astfel de om nu se mai poate vorbi de comuniune cu semenii, de dragoste sinceră și „nefățarnică“ față de semenii săi. El se află în imposibilitatea de a-l iubi, sincer și dezinteresat pe semenul său, deoarece el nu se înțelege și nu se mai iubește nici pe sine. El trăiește drama absurdului existenței (ca în cazul filosofiei existențialiste),

absurd de care dorește să scape printr-o permanentă încercare de autodepășire, de ieșire din imanență, stare generatoare de atâtea suferințe sufletești.

Devenirea neîncetată a lumii, pe de o parte, și tăcerea veșnică sau neclintită a eternității pe de altă parte sunt pentru Nietzsche, insuportabile. Aceasta este drama omului modern, dramă de care încearcă să scape printr-o acumulare din ce în ce mai mare și mai febrilă de bogății materiale generatoare de confort material. Însă confortul material crește direct proporțional cu disconfortul mental și mai ales suflesc.

Consecințele absenței lui Dumnezeu din creație, din cultura occidentală sunt: ateismul, existențialismul (ca dramă a omului modern), secularizarea și indiferentismul religios.

În tradiția răsăriteană, în creștinismul ortodox n-au apărut asemenea tensiuni și drame. Sfinții Părinți ai Bisericii Răsăritene au avut o atitudine selectivă față de filosofia antică, pe care au cunoscut-o, au folosit-o ca terminologie și categorii, dar au depășit-o.

Părinții Răsăriteni au arătat că, pe de o parte Dumnezeu, după ființa Sa este absolut transcendent, necunoscut și nenumit, iar că pe de altă parte El este prezent în creație prin lucrare și astfel numit și cunoscut.

Așadar în Răsăritul ortodox, pe de o parte Dumnezeu este mai presus de lume, după ființa Sa, iar pe de altă parte El este prezent în lume prin lucrare și energii.

Astfel după această învățătură, Dumnezeu ca subiect sau ca o comuniune treimică de subiecte. Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, nu este un Dumnezeu izolat de lume ci este prezent în ea, în așa fel încât credinciosul „chiar în cursul vieții pământești, poate pregusta experiența comuniunii luminoase cu Dumnezeu, în care nu vede nici o graniță, dar nu are nici sentimentul vreunei monotonii sau plictiseli, ci se simte continuu ca la început”¹³. Astfel în comuniune cu Dumnezeu, care este totdeauna prezent în viața omului și în tot Universul, prin energie sau lucrare, omul își depășește propria condiție, se eliberează de plictiseală și tensiune și se simte totdeauna la început. Prin aceasta înțelegem dorința omului de a fi totdeauna mai aproape de Dumnezeu, în comuniune cu El, singurul izvor al fericirii ființei umane.

Acest fapt este arătat în chip minunat de Sfântul Simeon Noul Teolog prin cuvintele „Căci cu cât mă purific mai mult, cu atât sunt luminat mai mult,

nevrednicul de mine. Oricât mi se arată Duhul care mă purifică îmi pare că sunt la începutul purificării și al vederii. Căci cine poate vedea un mijloc sau un sfârșit în abisul nemărginit, în înălțimea nemăsurată?"¹⁴

Părintele Stăniloae spune că traducerea termenului din „Crez = Simbolul de credință” care se referă la Dumnezeu prin „Atotțiitorul” este mai corectă decât traducerea aceluiași termen prin „Atotputernicul”, cum este în Biserica Romano-Catolică, căci „Atotțiitorul” presupune un contact permanent, un sprijin mereu viu pe care Dumnezeu îl acordă creației, într-un fel, „Atotțiitorul” marchează în „Crez” existența energiilor necreate, în timp ce prin „Atotputernicul”, Dumnezeu este mai închis în sine, despărțit complet de lume, de parcă și-ar fi părăsit creația.”¹⁵

Învățătura ortodoxă despre prezența lui Dumnezeu în creație, nu a rămas de domeniul speculativului ci a fost trăită realmente de poporul ortodox. Chiar și în perioada când teologia ortodoxă românească a fost influențată cel puțin ca formă, de teologia scolastică romano-catolică, poporul a simțit neîncetat prezența lui Dumnezeu în viața lui și în toată creația. Acest fapt i-a dat pe de o parte certitudinea că existența sa este plină de sens, iar pe de altă parte, credința că binele este răsplătit iar răul pedepsit. Deschiderea spre comuniune, ospitalitatea, generozitatea și optimismul poporului român ortodox decurg din credința că Dumnezeu este prezent în lume, că vede, aude și răsplătește totul.

Cultura și spiritualitatea occidentală se sprijină, așa cum am văzut pe alte fundamente existențiale. Occidentul este tributار în mare parte Fericitului Augustin, care prin predilecția sa spre introspecție a dus la individualism. Din cauza individualismului omul nu poate să iasă din sine și nu se poate dărui celorlalți.

Respectând și apreciind la justa valoare valorile culturii occidentale, teologia ortodoxă consideră că este absolut necesar să le cunoaștem pe acestea în profunzime și să ni le facem folositoare. În ceea ce privește procesul integrării europene, considerăm că tradiția și spiritualitatea ortodoxă pot contribui la crearea unei simbioze cu spiritualitatea și cultura occidentală, însă fără pierderea identității și a specificului propriu. Despre aceasta un mare teolog ortodox contemporan spune: „*Considerăm că datoria noastră nu este cea de a ne confrunta cu cultura autonomă a Occidentului, ci trebuie să ne-o asumăm selectiv. Avem încredere în valorile noastre spirituale. De*

aceea, teologia ortodoxă se declară în favoarea procesului de integrare europeană.”¹⁶

Pr. lect. dr. Ion Popescu

Referințe bibliografice:

1. Hersch, Jeanne, *Mirarea filozofică, Istoria filozofiei europene*, Humanitas, București, 1994, p. 7.
2. *Ibidem*, p. 12.
3. *Ibidem*, p. 13.
4. *Ibidem*.
5. *Ibidem*, p. 16.
6. Rogobete, Silviu, *Ființa umană în perspectiva trinitară; noi tendințe în teologia contemporană occidentală*, în „Erezie și Logos”, Editura Anastasia, 1996, p. 124.
7. *Ibidem*, p 128.
8. Gonzalez, C.I. CRISTOLOGIA, *Tu ești mântuirea noastră*, București, 1993, p. 229.
9. Hersch, Jeanne, *Op. cit.* p. 243.
10. *Ibidem*, p. 262.
11. *Ibidem*, p. 264.
12. *Ibidem*, p. 326-327.
13. Stăniloae Dumitru, Pr. prof., *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, p. 165.
14. Symeon le Nouveau Theologien, *Hymne VIII*, Hymnes, tom I ed. J. Kroder, in *Sources Chretiennes*, nr. 156, 1969, p. 218.
15. Bălan, Ioanichie, *Omagiu Memoriei Părintelui Stăniloae*, Iași, 1994.
16. Popescu Dumitru, Pr. prof. dr., *Ortodoxie și contemporaneitate*, București, 1996, p. 156.

V. ORTODOXIA ÎN LUMINA BETLEEMULUI

VIZITA PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST LA LOCURILE SFINTE

La inițiativa Prea Fericitului Părinte Diodor I, Patriarhul Ierusalimului s-au întrunit la Ierusalim, între 4-8 ianuarie 2000, Întâistătători ai Bisericilor Ortodoxe și șefi de state din țări majoritar ortodoxe, pentru a se închina la peștera din Betleem și pentru a serba împreună aniversarea a 2000 de ani de la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, Mântuitorul lumii. Delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost condusă de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și era compusă din: I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului și P.S. Episcop – vicar patriarhal Teofan Sinaitul. Însoțitori ai delegației oficiale au fost: P.C. Pr. dr. Ioan Chivu – traducător, P.Cuv. arhim. Rafael Ghiță și P.C. Diacon Vasile Ioana. Paralel cu delegația oficială au mai participat la sărbătorile Betleemului, ca pelerini români, un grup mare de ierarhi, protopopi, preoți, profesori și credincioși mireni. Ierarhii români din acest grup au fost: I.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba-Iuliei, P.S. Episcop Epifanie al Buzăului, P.S. Episcop Timotei al Aradului, P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos, P.S. Episcop Laurențiu al Caransebeșului.

Marți, 4 ianuarie 2000, înalții oaspeți din toate țările ortodoxe s-au închinat la Sfântul Mormânt al Domnului nostru Iisus Hristos și la Crucea Golgotei și apoi au fost primiți la reședința Patriarhiei Ortodoxe din Ierusalim. Un dineu oficial a fost oferit oaspeților de către comunitatea ortodoxă palestiniană, la Hotel „Christmas” din Ierusalimul de Est.

Miercuri, 5 ianuarie, a avut loc sinaxa sau întâlnirea Întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe și a delegațiilor oficiale pe care le-au condus. Au adresat cuvinte de bun venit Prea Fericitul Diodor I și Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol. Cu acest prilej, a fost adresat lumii întregi un *Mesaj* spiritual solemn, prilejuit de aniversarea a 2000 de ani de la Nașterea Domnului.

În *Mesajul* Întâistătătorilor se arată că Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos este mai întâi de toate arătarea iubirii nesfârșite a lui Dumnezeu pentru lume. Întruparea sau înomenirea Fiului veșnic al lui Dumnezeu dă sens istoriei și creației: Hristos Domnul ne descoperă că lumea este chemată nu la moarte și stricăciune, ci la viață veșnică, la sfințire și transfigurare.

Mesajul deplânge dezbinarea dintre creștini și afirmă datoria de a lucra pentru refacerea unității creștine.

Mesajul este, de asemenea, un apel în favoarea păcii și a demnității umane a persoanelor și popoarelor, pentru apărarea unității familiei, a darului sacru al vieții și a integrității creației.

În încheierea *Mesajului* se spune că: *„acest loc sfânt al Betleemului strălucește astăzi, ca un punct de referință, de interes spiritual mondial, în lumina harului Dumnezeului nostru – Sfânta Treime, și trimite prin noi mesajul unității, al iubirii, al păcii și buneivoini către lumea întreagă. Este datoria fiecărui creștin să-și însușească acest mesaj ceresc, ca un bun început pentru noul mileniu, prin curăția inimii, smerenie și pocăință”*.

La sfârșitul întrunirii de la Ierusalim, Prea Fericitul Părinte Diodor I, Patriarhul Ierusalimului, a conferit ordinul „*Cavalerii Sfântului Mormânt*” Întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe prezente acolo. De asemenea, cruci și engolpioane jubiliare, care au în centrul lor icoana Nașterii Domnului la Betleem, au fost oferite membrilor delegațiilor oficiale.

Fotografia memorabilă a întrunirii a fost realizată pe scările centrale ale reședinței patriarhale din Ierusalim. Masa de prânz a fost oferită de primarul orașului Ierusalim, dl Ehud Olmert, la restaurantul din „Hotel Dan Pearl”.

În după-amiaza aceleiași zile, a fost oferită invitațiilor ocazia de a vizita o expoziție de icoane ortodoxe și de a participa la un concert de muzică ortodoxă greacă, arabă și rusă în edificiul „Jerusalem International Convention Center”.

Delegația Bisericii Ortodoxe Române a vizitat expoziția și a participat la concert, după ce în prealabil a făcut o vizită în orașul Ierihon, unde Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în prezența dlui Emil Constantinescu, Președintele României, a sfințit placa memorială a noului Așezământ românesc pentru pelerini, care se construiește acum la Ierihon pe un teren oferit de un bun credincios român din Moldova, fratele Dumitru Samoilă, trecut nu de mult la locașurile cerești veșnice. Sfințirea plăcii a fost un moment de evlavie, bucurie și demnitate românească.

În seara zilei de 5 ianuarie, Președintele României și delegația Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, au participat la dineul oficial oferit în onoarea invitaților, șefilor de state și de Biserici, la Palatul prezidențial, de către președintele Israelului, dl. Ezer Weizman.

Joi, 6 ianuarie, la Palatul Patriarhiei Ierusalimului, Prea Fericitul Părinte Patriarh Diodor I a conferit ordinul „Cavalerii Sfântului Mormânt” șefilor de state majoritar ortodoxe (Grecia, Rusia, România, Ucraina, Belarus, Georgia, Republica Moldova). Apoi, delegațiile oficiale ale șefilor de state și de Biserici au mers în procesiune la Betleem, cu o scurtă oprire la Mănăstirea „Sfântul Ilie”.

Ajunși în biserica Nașterii Domnului din Betleem, înalții oaspeți s-au închinat ca pelerini în Sfânta Peșteră unde S-a născut, din Fecioara Maria, Domnul nostru Iisus Hristos cu 2000 de ani în urmă, acolo unde s-a întâlnit cerul cu pământul, unde Cel fără de început S-a arătat prunc înfășat în scutece, din nemărginita Sa iubire pentru oameni.

După închinarea în Sfânta Peșteră a Betleemului, distinșii pelerini au asistat la slujba de Vecernie și la Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, care au fost celebrate în biserica Nașterii Domnului din Betleem, în acea zi de ajun al Crăciunului, după calendarul vechi, și zi de Bobotează, după calendarul ortodox îndreptat.

După ceremonia religioasă oficiată în biserica Nașterii Domnului din Betleem, în onoarea înalților oaspeți, a fost oferită o recepție de către primarul Betleemului, dl Hanna Nasser. În aceeași zi, spre seară, Președintele Autorității Palestiniene, dl. Yasser Arafat, a oferit șefilor de state și de Biserici un dineu la restaurantul hotelului „Paradise” din Betleem.

Seara târziu, la Betleem, a avut loc un concert de muzică religioasă dedicat „Jubileului 2000”.

În noaptea de 6 spre 7 ianuarie, a fost oficiată, în biserica Nașterii Domnului din Betleem, Sfânta Liturghie de către un sobor de ierarhi ortodocși, dintre care cei mai mulți au fost români: I.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba-Iuliei, P.S. Episcop Epifanie al Buzăului, P.S. Episcop Timotei al Aradului, P.S. Episcop Casian al Dunării de Jos, P.S. Episcop Laurențiu al Caransebeșului.

Vineri, 7 ianuarie, Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe și ierarhii care i-au însoțit au săvârșit, în biserica Nașterii Domnului din Betleem, Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur, în prezența șefilor de state din țările cu populație majoritar ortodoxă. Liturghia a fost prezidată de Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului. Acesta a fost momentul culminant al sărbătorii, încărcat de multă solemnitate, pace și bucurie sfântă.

Prânzul festiv a fost oferit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Diodor I al Ierusalimului la restaurantul „Nissan” din Betleem. La sfârșitul prânzului, șefii delegațiilor au primit daruri simbolizând lumina Betleemului. Cu aceasta, programul oficial al solemnităților de la Ierusalim și Betleem a luat sfârșit.

Delegația oficială a Bisericii Ortodoxe Române și ceilalți ierarhi ai Bisericii noastre au continuat pelerinajul lor în Țara Sfântă până în data de 12 ianuarie.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și ceilalți ierarhi români au fost însoțiți de mulți pelerini din România în acest pelerinaj de mare intensitate și bogăție spirituală. Un cor de muzică psaltică, condus de P.C. Arhid. prof. Sebastian Barbu Bucur din București, a înfrumusețat cele mai deosebite momente ale pelerinajului.

Sâmbătă, 8 ianuarie, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, înconjurat de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi, a săvârșit sfințirea altarului noii biserici de la Așezământul românesc de la Ierihon, cu hramul Nașterii Domnului și Sfinții Români, iar P.S. Episcop vicar Teofan Sinaitul a săvârșit sfințirea altarului unui mic paraclis din același așezământ.

Apoi, a fost celebrată Sfânta Liturghie în acea zi caldă și însorită, plină de frumusețe și semnificație pentru pelerini și pentru muncitorii români ortodocși care se află în Țara Sfântă și care contribuie cu munca lor la ridicarea acestui așezământ nou. P.Cuv. arhim. Ieronim Crețu, superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim, Ierihon și Iordan, a prezentat numele ctitorilor și binefăcătorilor acestui nou edificiu, iar Prea

Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, după cuvântul de învățătură, le-a oferit „Crucea patriarhală” ca semn de prețuire și binecuvântare.

Prânzul festiv a fost oferit de P.Cuv. Arhim. Ieronim Crețu, la un restaurant din Ierihon.

Apoi, a fost vizitat Așezământul românesc de la Iordan, care, din nefericire, este pustiu ca urmare a faptului că în zona aceea se află terenul minat ce desparte Israelul de Iordania.

Seara târziu, a fost vizitată biserica „Sf. Gheorghe” din Hozeva, unde pelerinii români în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, s-au închinat la moaștele sfântului român, Cuviosul Ioan Iacob de la Neamț (Hozevitul). Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a ținut un cuvânt de învățătură despre nevoițele sfinților, iar I.P.S. Daniel a citit rugăciunea din Acatistul Sfântului Ioan Hozevitul, întocmit și publicat de către Mitropolia Moldovei și Bucovinei.

În noaptea de sâmbătă, 8 spre duminică, 9 ianuarie, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, I.P.S. Mitropolit Aristarh, delegatul Prea Fericitului Diodor I și toți ierarhii români au slujit Sfânta Liturghie în „Paraclisul Îngerului” din Sfântul Mormânt de la Ierusalim. Proscomidia a fost făcută pe însăși piatra Sfântului Mormânt, iar Sfânta Masă este în locul unde a stat îngerul care a binevestit Învierea Domnului către femeile mironosițe.

Momentul a fost nespus de solemn și emoționant pentru că, de fapt, am trăit acolo taina Sfintelor Paști, pacea și bucuria datorite de Hristos Cel Înviat. În inimile noastre s-a unit atunci lumina Betleemului cu lumina Învierii, taina smereniei pruncului Iisus cu taina slavei Biruitorului morții. O binecuvântare pe care n-am sperat-o vreodată! Ea ne-a venit, desigur, din dragostea lui Hristos pentru poporul nostru român, purtător de Cruce și iubitor de Înviere!

Duminică, 9 ianuarie, ierarhii și pelerinii români au asistat la Sfânta Liturghie celebrată în biserica din Așezământul românesc de la Ierusalim, ctitorit de Patriarhul Miron Cristea. La sfârșitul Sfintei Liturghii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a vorbit despre semnificația evenimentelor solemne de la Ierusalim și Betleem prilejuite de aniversarea a 2000 de ani de la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos.

Apoi, în incinta Așezământului românesc de la Ierusalim a fost pusă piatra de temelie pentru un nou cămin de pelerini, în prelungirea actualului cămin devenit neîncăpător. Acesta a fost, de asemenea, un moment de mare însemnătate și elevație spirituală.

Seara, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și ceilalți ierarhi români au fost primiți de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Diodor I la reședința sa din Ierusalim. În timpul recepției, Prea Fericitul Sa a arătat o deosebită prețuire față de evlavia poporului român și o mare bucurie pentru că Patriarhul României și Președintele României au răspuns invitației Patriarhiei Ierusalimului de a participa la marele Jubileu de la Betleem.

Luni, 10 ianuarie, pelerinajul a continuat în Galileea: Netanya, lângă Marea Mediterană, apoi locul de pelerinaj la Iordan (Hayarden), înălțimile Golanului, ținutul Gadarei, localitatea Kursi, Muntele Fericirilor, ruinele casei Sfântului Petru și ruinele sinagogii din Capernaum, biserica ortodoxă greacă din apropiere și localitatea Tiberias.

Marti, 11 ianuarie, pelerinii români au vizitat alte locuri sfinte și anume: biserica ortodoxă de pe muntele Taborului, construită de Arhimandritul român isihast Irinarh Rosetti, al cărui mormânt se află lângă biserica pe care a ctitorit-o; biserica ortodoxă de la Cana Galileii și biserica Izvorul Maicii Domnului din Nazaret, biserică pictată de pictori români - frații Moroșanu, cu binecuvântarea Patriarhului României, Justinian Marina. La Nazaret, pelerinii români au fost întâmpinați de I.P.S. Mitropolit Kyriac al Nazaretului și a toată Galileea, care a oferit și un prânz festiv la reședința mitropolitană din Nazaret.

Seara, pelerinii români au vizitat Carmelul și apoi orașul Tel-Aviv, unde au luat cina împreună. La sfârșitul cinei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a vorbit celor prezenți despre bucuria și semnificația acestui pelerinaj românesc în Țara Sfântă. În timpul acestui pelerinaj, P.Cuv. Arhim. Ieronim Crețu și fratele David Pristavu de la Așezământul românesc din Ierusalim au oferit ample explicații pentru fiecare loc sfânt, legând istoria cu evlavia, Sfânta Scriptură cu simțirea românească creștină.

Seara târziu, la aeroportul Ben-Gurion din Tel-Aviv, delegația oficială a Bisericii noastre și pelerinii români au fost întâmpinați de către I.P.S. Mitropolit Aristarh, din partea Patriarhiei Ierusalimului, de către înalte autorități ale statului Israel, mai ales din Ministerul Cultelor, între care și dl Dany Haimovici, născut în România. De asemenea, au fost prezenți dl dr. Gheorghe Popescu, ambasadorul României în Israel și dl dr. Marin Albu, reprezentantul României pe lângă Autoritatea Palestiniană care, de altfel, au fost alături de Președintele și Patriarhul României la toate momentele solemne oficiale.

În dimineața zilei de miercuri, 12 ianuarie, la orele 4.00, pelerinii români s-au reîntors în București, aducând cu ei în România, binecuvântarea Betleemului, a Ierusalimului și a celorlalte Locuri Sfinte.

Încercând să evaluăm pe scurt această vizită, am putea spune că întrunirea Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe și a șefilor de state din țări majoritar ortodoxe la Ierusalim și Betleem, precum și pelerinajul românilor în Țara Sfântă au avut multiple semnificații spirituale.

1. Ea a constituit un act de recunoștință față de iubirea lui Dumnezeu pentru lume arătată în Iisus Hristos, Care S-a născut la Betleem, a sfințit spațiul și timpul și ne-a deschis, prin Biserică, ușile Împărăției veșnice a iubirii Sfintei Treimi.

2. Totodată, această întrunire prin simbolismul și prin mesajul ei de recunoștință, pocăință și speranță constituie o reafirmare a unității de credință și a comuniunii panortodoxe.

3. Întâlnirea la Ierusalim a reprezentanților Ortodoxiei cu reprezentanți ai unor popoare și religii diferite, în special iudaismul și islamismul, este un îndemn la conviețuire pașnică și cooperare practică într-o lume din ce în ce mai frământată și mai diversă, mai ales cooperare pentru apărarea demnității umane, a fiecărui om creat după chipul lui Dumnezeu.

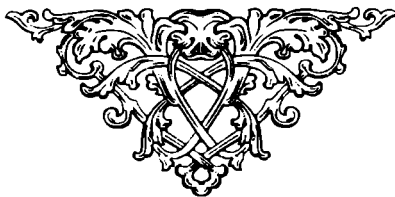
4. Pelerinajul creștinilor ortodocși români, ierarhi, cler și popor, în Țara Sfântă a constituit o reîmprospătare a evlaviei noastre românești, mai ales prin sfințirea temeliei noilor cămine românești pentru pelerini la Ierihon și Ierusalim.

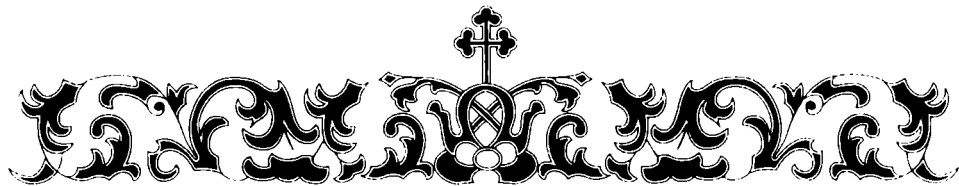
5. Pelerinajul românesc în Țara Sfântă este și un prilej de pomenire a dărnicii românilor: voievozi, clerici și mireni, care de-a lungul istoriei au ajutat mult bisericile și mănăstirile ortodoxe din Țara Sfântă (a se vedea cartea: *Românii și Țara Sfântă*, editată de Biroul de pelerinaj al Patriarhiei Române, București, 1999).

6. Serbările de la Ierusalim și Betleem constituie un simbol și un apel pentru continuarea celebrării „Jubileului 2000”, ca recunoștință și preamărire adusă Domnului nostru Iisus Hristos, împăratul veacurilor, Capul Bisericii și Mântuitorul lumii. Pelerinajul la Locurile Sfinte să fie pentru noi prilej de a căuta și mai mult sfințenia, pacea și bucuria, pe care Sfântul Duh le dăruiește ca o arvună încă din lumea aceasta celor care caută mai întâi de toate Împărăția lui Dumnezeu.

7. Prezența tot mai mare a românilor muncitori în Israel, precum și a pelerinilor români la locurile sfinte cere o atenție pastorală sporită a Bisericii noastre față de ei.

† **Daniel**
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

VI. VIAȚA BISERICESCĂ ÎN MITROPOLIA MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE ALE SFINTEI ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR

Anul 1999 a însemnat pentru Biserica Ortodoxă Română și mai cu seamă pentru Arhiepiscopia Bucureștilor un an plin de evenimente și realizări, dintre care unele s-au înscris în istorie.

Ne referim, în special, la vizita Papei Ioan Paul al II-lea, la târnosirea primei Biserici a studenților în țara noastră cu ocazia vizitei Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, la târnosirea celei dintâi biserici ortodoxe românești din America Centrală și de Sud din statul Venezuela.

Ca un bilanț al acestor evenimente și realizări s-a înscris și Adunarea Eparhială a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, convocată în sesiune de lucru, de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist pentru ziua de joi, 20 ianuarie 2000, în vederea analizării și aprobării activității administrativ-bisericești, cultural-misionare și economic-gospodărești defășurate în cuprinsul eparhiei noastre în anul 1999.

La orele 9.00 dimineața s-a oficiat slujba Te-Deumului în Catedrala Patriarhală din București, în prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și a membrilor Adunării Eparhiale, de către un sobor de preoți și diaconi în fruntea căruia s-a aflat Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Au asistat, de asemenea, P.C. Părinți Consilieri și Inspectori de la Centrul Eparhial, P.C. Părinți Protoierei, precum și alți invitați.

După terminarea slujbei, membrii Adunării Eparhiale au mers în Palatul Patriarhiei unde și-au ocupat locurile în sala indicată pentru această întâlnire.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în calitate de președinte, a invitat Secretariatul Adunării, alcătuit din P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, secretar general, Dl. Dr. George Stan și Dl. Director Valeriu Dăescu, secretari, să se constituie în Secretariat de ședință și să dea citire apelului nominal.

În urma apelului s-a constatat un singur absent și anume Dl. Popa Casian, din motive de sănătate. Apoi, Prea Fericitul Părinte Patriarh a declarat Adunarea Eparhială valabil constituită și a deschis lucrările anunțând că la ordinea de zi se află prezentarea dărilor de seamă ale sectoarelor Centrului Eparhial întocmite de P.C. Preoți Consilieri.

„Suntem adunați aici“, a spus Prea Fericitul Părinte Patriarh, „să constatăm dacă lumina de la Centrul Eparhial a străbătut în câmpul eparhiei noastre și mai ales în sufletele clerului și credincioșilor. Dăm însă acum posibilitatea de a cunoaște mai bine înfăptuirile și problemele eparhiei noastre din referatele întocmite de Părinții Consilieri, responsabili de sectoare, referate analizate și în Consiliul Eparhial“.

După acest scurt cuvânt introductiv, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a cerut Părinților Consilieri să depună la Secretariatul ședinței dările de seamă ale Sectoarelor Centrului Eparhial, pentru a fi distribuite Comisiilor de lucru ale Adunării și a indicat fiecăreia sala unde să-și desfășoare lucrările. În continuare lucrările Adunării Eparhiale s-au desfășurat pe comisii.

După reluarea lucrărilor în plen, la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, s-au prezentat rapoartele Comisiilor după cum urmează:

– P.C. Pr. Șchiopu Alexandru, raportorul Comisiei Bisericești a prezentat activitatea Sectorului Administrativ bisericesc și al compartimentelor: Inspectorat Eparhial, Secretariat Eparhial, Exarhat, Sectorul Juridic și Serviciul Personal de la Centrul Eparhial.

– P.C. Pr. Catrina Aurelian, raportorul Comisiei Culturale a expus activitatea desfășurată în școlile teologice, educația religioasă în școlile de stat, desfășurarea Conferințelor preoțești, Activitatea editorială, Activitatea corală, Lucrările de Pictură Bisericească și Lucrările de Patrimoniu.

– P.C. Pr. Cojocaru Marius, raportorul Comisiei Economice a expus activitatea Sectorului Economic ce cuprinde compartimentele: Inspectorat Economic, Social, Contabilitate și Tehnic.

Aspect din timpul lucrărilor Adunării Eparhiale ale Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor – 20 ianuarie 2000

Din prezentarea acestor rapoarte s-a constatat că anul 1999 a însemnat pentru Arhiepiscopia Bucureștilor un an plin de realizări cu adânci semnificații și împliniri în viața credincioșilor Bisericii noastre.

Sectorul Administrativ bisericesc

Sub îndrumarea directă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist s-a desfășurat întreaga activitate de la Centrul Eparhial, de la protopopiate, parohii și mănăstiri, încât nu a existat aspect al vieții bisericești din cuprinsul Eparhiei, pe linie administrativă, care să nu fie analizat în ședințele plenare ale Consiliului Eparhial.

Arhiepiscopia Bucureștilor are sub jurisdicția sa unitățile bisericești din Municipiul București și județele Ilfov, Giurgiu și Prahova, cuprinzând zece protopopiate cu 820 de parohii, 87 filiale, 23 de mănăstiri, 7 schituri și un metoc.

În schema Centrului Eparhial au existat în 1999, un număr de 1158 posturi clericale, dintre care 1069 posturi ocupate și 89 posturi vacante. De

asemenea au existat un număr de 448 posturi de cântăreți bisericești, dintre care 148 posturi ocupate și 300 posturi vacante.

În cursul anului au fost numiți preoți, 36 de tineri licențiați sau absolvenți de seminar și s-au efectuat 40 de transferări de preoți (12 tineri licențiați au primit numirea pentru spitale și penitenciare).

În același an s-au înființat 9 parohii în Capitală și Protoieria Ploiești (parohia Sfânta Vineri - Drumul Taberei, parohia Sfântul Andrei, parohia Sfânta Vineri - Pajura, parohia Doamna Oltea, parohia Sfântul Prooroc Daniel, parohia Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, biserica Nașterea Maicii Domnului și Dreptul Lazăr - cimitirul petroliștilor, Ploiești, parohia Ghighiu, parohia Pleașa II).

De asemenea în cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor există 31 de unități monahale (23 mănăstiri, 7 schituri și un metoc). În toate aceste așezăminte monahale sunt 989 de viețuitori, dintre care 275 monahi și frați și 714 monahii și surori.

Sectorul Cultural

La toate nivelele Arhiepiscopiei s-a constatat o intensificare și o permanetizare a activităților culturale precum și o mai mare angajare a clerului și a credincioșilor în organizarea misiunii culturale a Bisericii.

Privitor la Instituțiile de Învățământ pentru pregătirea personalului bisericesc, în Arhiepiscopia Bucureștilor funcționează două Seminarii Teologice Liceale: unul în București cu un colectiv de 41 de cadre didactice și un efectiv de 418 elevi și altul la Giurgiu cu un colectiv de 14 cadre didactice și 125 de elevi. Prin strădania Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în anul 1995 au fost reînființate și trei seminarii monahale: unul la mănăstire Cernica cu un colectiv de 12 cadre didactice și un efectiv de 135 elevi, altul la mănăstirea Căldărușani cu un colectiv de 12 cadre didactice și 113 elevi și un altul la mănăstirea Pasărea cu un colectiv de 14 cadre didactice și 92 eleve. După absolvirea acestor seminarii monahale, fiecare elev va primi și o specializare aparte (muzică bizantină la Seminarul Cernica, pictură - restaurare la Seminarul Căldărușani, broderie la Seminarul Pasărea). În cadrul Seminarului Teologic Liceal București funcționează și o Școală de Cântăreți Bisericești cu un efectiv de 65 de elevi.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din București este parte integrantă a Universității București și are spre formare 825 de studenți și studente la toate secțiile de teologie (Pastorală, Litere limba și literatura română, Limba și literatura engleză, Limba și literatura franceză, Limbi clasice,

Asistență socială, Patrimoniu cultural și Pictură bisericească), cursuri de zi și frecvență redusă, precum și un număr de 59 doctoranzi în teologie, dintre care 21 beneficiază de burse în străinătate.

Privitor la susținerea orei de religie în școlile de stat din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor situația este următoarea: în cele peste 1000 de unități școlare predau religia 379 de preoți, 420 studenți, 55 absolvenți de seminar și 82 persoane laice atestate; 155 de profesori sunt titulari pe catedrele de religie, 140 de profesori sunt definitivai în învățământ, iar 6 au dobândit gradul didactic II.

În ceea ce privește activitatea editorială, s-a precizat că revista mitropolitană „Glasul Bisericii” a fost adusă la zi, cu un tiraj de 2500 exemplare. De asemenea a fost editat Calendarul Creștin Ortodox de perete și format agendă, pentru anul 2000, inclusiv pentru Episcopiile Sloboziei și Alexandriei, precum și Almanahul Bisericesc.

Referitor la activitatea corală, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, în Catedrala Patriarhală din București își desfășoară activitatea formația corală mixtă „Nicolae Lungu”, care este o adevărată școală de interpretare corală ortodoxă, precum și de valorificare a cântării tradiționale de strană. De asemenea s-a menționat și formația de muzică bizantină „Psalmodia” condusă de către Arhid. Prof. Dr. Sebastian Barbu Bucur, corul de copii „Symbol” condus de Diac. Prof. Jean Lupu, formația corală bărbătească Te-Deum-Laudamus condusă de Prof. Dan Goia, formația corală a Sfintei Mănăstiri Pasărea condusă de P.C. Pr. Prof. Victor Frangulea, a Facultății de Teologie Ortodoxă din București condusă de P.C. Pr. Prof. Nicu Moldoveanu, a Seminarilor Teologice Ortodoxe din cuprinsul eparhiei noastre și ale bisericilor Sfântul Elefterie, Domnița Bălașa, Boteanu, Sfântul Spiridon-Nou, Cuțitul de Argint, Sfântul Antonie etc. Recent, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a acordat Înalta binecuvântare fostei corale a preoților să-și reia activitatea sub conducerea Dl. Prof. Constantin Gruiescu.

Lucrările de Pictură Bisericească s-au amplificat și ele în cursul anului 1999. Un număr de 70 de parohii au început pictarea sau restaurarea bisericilor, lucrări estimate la circa 5 miliarde lei, dintre care 25 au fost recepționate în cursul anului (exemplu: biserica Miron Patriarhul – Sfânta Maria, Schimbarea la Față – Drumul Taberei, Mihai Vodă, capela Spitalului Penitenciar Jilava, biserica parohiei Dobroiești, biserica parohială din Starchiojd, biserica Sfintii Împărați Constantin și Elena Ploiești etc.

Lucrările de Patrimoniu, deși nu au fost intense, au stat și ele mereu prezente pe ordinea de zi a Sectorului.

În acest sens amintim faptul că la depozitul de la Antim, precum și la cel de la Palatul Patriarhal, icoanele au fost din nou tratate. S-a organizat o expoziție permanentă de carte, obiecte de cult și icoane în incinta muzeului de la Mânăstirea Antim, o expoziție de icoane pe lemn a pictoriței Titiana Popa, precum și o expoziție în tuș și acuarele, reprezentând bisericile din București, a graficianului Dumitru Roșu.

Prin grija părintească a Părintelui Patriarh Teoctist, în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor funcționează alte zece muzee și colecții de artă bisericească, parte din ele beneficiind de personal calificat: la Cernica, Căldărușani, Ciorogârla, Pasărea, Tigănești, Ghighiu, Sinaia, Suzana, Cheia și Zamfira.

Sectorul Economic

În anul 1999, realizări notabile au fost înregistrate în ceea ce privește ridicarea unor noi locașuri de cult, în *Capitală*: biserica Sfântul Grigorie Palama din incinta Institutului Politehnic, biserica Doamna Oltea, biserica Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, biserica Sfântul Ioan Botezătorul din incinta Spitalului Sfântul Ioan-Vitan Bârzești, biserica Sfântul Prooroc Daniel, biserica Sfânta Vineri - Pajura, biserica Sfântul Voievod Ștefan cel Mare de la Direcția Tehnică a Ministerului Apărării Naționale, biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din incinta Spitalului Penitenciar Jilava, biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil de la Comandamentul de Jandarmi - Băneasa; în județele *Ilfov, Prahova și Giurgiu*: biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, satul Cozieni, comuna Găneasa, biserica cimitirului parohial Cernica, biserica Sfânta Varvara, Satul Minieri-Prahova, biserica Înălțarea Domnului-Ploiești, biserica Nașterea Maicii Domnului și Dreptul Lazar din cimitirul petroliștilor Ploiești, biserica Buda-Palanga, biserica Nașterea Maicii Domnului - Ștefești, biserica Drajna de Sus, biserica Sfânta Treime-Parepa, biserica Sfântul Dumitru-Vidra.

De asemenea s-au ridicat și trei capele în incinta unor unități militare și școlare: Sfântul Gheorghe de la Ministerul Apărării Naționale, biserica Sfântul Ilie de la Statul Major al Aviației, capela Sfântul Dimitrie cel Nou de la Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, iar 32 de biserici sunt în diferite stadii de construcție.

S-au executat lucrări: la Facultatea de Teologie din București, Căminul studentesc și Cantină în valoare de 426.423.528 lei, la Căminul

preoțesc în valoare de 422.850.424 lei, reparații la Cantină și garajul auto în valoare de 126.711.372 lei, reparații la Casa arhierescă din str. Radu Vodă în valoare de 286.037.234 lei.

Sectorul Social și de caritate al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor a continuat și în anul 1999 acțiunile de ajutorare a semenilor. Activitatea Biroului de Asistență Socială are 4 compartimente:

*Sfințirea capelei „Sfinții Trei Ierarhi” a cimitirului parohiei Cernica
(31 ianuarie 2000)*

1. Activitatea de asistență socială a Centrului Eparhial;
2. Activitatea misionar-socială a parohiilor din Arhiepiscopia Bucureștilor;
3. Activitatea fundațiilor și asociațiilor religioase din Arhiepiscopia Bucureștilor;
4. Activitatea de asistență religioasă în unitățile bugetare.

1. Activitatea de asistență socială a Centrului Eparhial

S-au organizat mese săptămânale pentru persoanele cele mai defavorizate aflate în evidența biroului. În acest sens au contribuit parohiile: Foișor, Târca, Domnița Bălașa, Cuvioasa Parascheva (Brâncoveanu), Apărătorii Patriei II, atât cu sume de bani și alimente, cât și cu ajutorul efectiv al Comitetelor parohiale.

Cu ocazia Sfințelor Sărbători de Paști, s-au acordat ajutoare pentru un număr de aproximativ 30 de familii nevoiașe și pentru 30 de copii de la Centrul de plasament „Pinochio III”.

Cu prilejul zilei de 1 iunie au fost organizate acțiuni sociale la Casele de Copii „Pinochio III”, „Gavroche”, „Spiritul copiilor”, pentru un număr de 125 de copii.

În cadrul colaborării Arhiepiscopiei Bucureștilor cu Primăria Sectorului 5, a avut loc Programul „Rahova 2000”, și a constat în acordarea unor mese gratuite în perioada 13 - 25 decembrie, pentru aproximativ 500 de persoane aflate în evidența biroului.

În ziua de 22 decembrie au fost împărțite persoanelor vârstnice nevoiașe pachete cu alimente prin asociația umanitară „Per aspera ad astra”. S-au oferit daruri și pentru bătrânele din căminul de la mănăstirea Pasărea, pentru copiii de la Centrul de plasament nr. 6, Sfânta Ana, Sfântul Nicolae, al Centrului „Pinochio III”, precum și pentru alți 300 de copii aflați în evidența Sectorului social.

Cu ocazia sărbătorilor de Crăciun, 50 de copii au beneficiat de masă la Cantina Arhiepiscopiei.

Au fost ajutate cu alimente și îmbrăcăminte 50 de persoane aflate în grija UNITER-ului.

În cursul anului 1999 a fost încheiată prima fază a proiectului Casa Barnabas, care a constat în lucrări de reparații la Centrul social al Arhiepiscopiei și Cantină, precum și înființarea unui Cabinet medico-farmaceutic deservit de un medic specialist, lucrări estimate la peste 100 milioane, fonduri obținute în exclusivitate de Sectorul social al Arhiepiscopiei prin legăturile sale cu organizațiile de misiune din Anglia.

2. Activitatea misionar-socială a parohiilor din Arhiepiscopia Bucureștilor

În cursul lunilor iunie și iulie s-a desfășurat o intensă activitate de strângere a ajutoarelor pentru sinistrați, la care au participat toți preoții și credincioșii din parohiile Arhiepiscopiei. Aceste ajutoare au constat din alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte și alte obiecte de uz casnic.

Au fost acordate ajutoare în îmbrăcăminte și alimente unui grup de 6 refugiați din Serbia. S-au organizat transporturi de haine pentru parohiile mai sărace din județele Bacău și Giurgiu. Prin Protoieria II Capitală au fost distribuite 3, 5 tone de îmbrăcăminte, încălțăminte și alimente pentru sinistrații din Coculeasa – Zoița, județul Buzău. Parohia Sfântul Pantelimon din Protoieria Ilfov a transportat 2 tone de cereale în localitățile sinistrate. Protoieria Câmpina a oferit ajutoare constând în alimente, cereale și

îmbrăcăminte cu o valoare estimativă de 30 milioane lei. Protoieria Vălenii de Munte a oferit 10 tone de cereale. Protoieria Ploiești și-a adus și ea contribuția la ajutorarea sinistraților cu 20 de tone de îmbrăcăminte, încălțăminte și cereale. Protoieria Giurgiu Sud a oferit 700 kg de cereale în județul Mehedinți. Ajutoarele bănești oferite de parohii s-au ridicat la suma de 2.419.113.367 lei. Centrul Eparhial a acordat ajutoare materiale în valoare de 182.687.080 lei, rezultând un total de 2.601.800.447. lei.

3. Activitatea fundațiilor și asociațiilor religioase ale Bisericii

În cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor au fost înregistrate opt instituții de asistență socială care funcționează cu binecuvântarea Bisericii: cantine sociale, cabinete medicale, cămine pentru bătrâni, centre de resocializare pentru copiii străzii, centre pentru nevăzători.

În acest sens amintim:

Instituții pentru îngrijirea copiilor:

- Asociația Pro-Vita care a oferit cazare, masă, asistență medicală pentru 450 de copii (150 de copii permanent) și a întreprins o serie de activități practice (pictură);

- Asociația Sfântul Stelian, care a oferit cazare, masă, pentru 100 de copii și a întreprins o serie de activități practice (pictură);

- Centrul Sfântul Dimitrie, care a oferit cazare, masă și a întreprins activități practice (croitorie, desen, tapițerie) pentru 20 de copii;

- Casa Sfânta Macrina, care a oferit cazare, masă, asistență medicală (stomatologie) pentru 15 copii.

Instituții de îngrijirea bătrânilor:

- Asociația Sfântul Stelian, care a oferit cantină pentru persoane fără adăpost (750 persoane);

- Căminul pentru vârstnici - mănăstirea Pasărea, care a oferit cazare, masă și asistență socială;

Cabinete medicale:

- Parohia Titan și Parohia Sfânta Cruce, care a oferit consultații medicale gratuite.

4. Activitatea de asistență religioasă în unitățile bugetare

În cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor există 80 de spitale în care activează un număr de 42 de preoți.

În unitățile spitalicești sunt amenajate 13 biserici sau capele unde se oficiază permanent slujbe religioase, iar în celelalte spitale preoții slujesc în spații amenajate în interiorul instituției (amfiteatre, săli etc.). În cursul anului 1999 a fost sfințită biserica de la Spitalul Sfântul Ioan Botezătorul a

Spitalului Sfântul Ioan – Vitan Bârzești și capela Sfântul Nicolae, a Spitalului Elias.

S-au făcut numiri de preoți la Spitalul Orășenesc Câmpina, Spitalul de Copii Victor Gomoiu – București, Spitalul Caritas, Spitalul Colțea, Leagănul de copii Sfânta Ecaterina, Spitalul Carol Davila și Spitalul Malaxa. În unitățile Ministerului Apărării Naționale și-au desfășurat activitatea, în anul 1999, 15 preoți misionari dintre care 6 selectați în cursul anului.

În unitățile militare din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor funcționează: o biserică, în unitatea militară de la Străulești, una la Comandamentul de Jandarmi de la Băneasa, două capele interioare, patru spații liturgice amenajate în interiorul unităților militare.

În penitenciarele din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor și-au desfășurat activitatea 5 preoți. În penitenciarul Rahova se află în construcție cea mai mare biserică din astfel de așezăminte de reeducare.

Pe tot parcursul desfășurării activității lor, preoții din unitățile spitalicești, militare și penitenciare au beneficiat în mod deosebit de prezența și îndrumarea atentă și părintească a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și a Prea Sfințitului Episcop Vicar Teodosie Snagoveanul.

După citirea rapoartelor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a invitat membrii Adunării Eparhiale să participe la discuții în legătură cu cele prezentate.

A luat cuvântul mai întâi Dl. Acad. Prof. Dr. *Virgil Cândea*, care în alocuțiunea sa a prezentat momentul în care Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost ales membru de onoare al celui mai înalt for de cultură din țara noastră – Academia Română: „Nu a fost pentru prima oară, a afirmat domnia sa, când Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist i s-a propus să accepte a fi membru al acestei instituții de înaltă demnitate culturală și națională, deoarece se justifică acest lucru prin neobosita Sa preocupare pe tărâm pastoral misionar, cultural, editorial și de slujire al altarului străbun. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a devenit membru de onoare al Academiei Române după ce aceasta și-a recăpătat deplina funcționalitate statutară și regulamentară, lucru care nu s-a putut întâmpla datorită regimului totalitar. Prea Fericirea Sa, s-a alăturat cu vrednicie marilor personalități ale vieții bisericești și teologiei românești: Patriarhul Miron Cristea, Patriarhul Nicodim Munteanu, Pr. Prof. Nae Popescu și alții”.

În ceea ce privește vizita Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea în mai 1999, Domnia Sa a arătat că aceasta a fost rezultatul împleririi din totdeauna a intereselor poporului român cu activitatea Bisericii Ortodoxe

Române. După 9 ani de imagine distorsionată a românilor, de imagine criticată peste tot cu temei și fără temei, pentru prima dată s-a putut vedea o reacție pozitivă și de amploare a presei internaționale, care a prezentat pe prima pagină acest eveniment.

Al doilea vorbitor, Dl. Acad. Prof. Dr. *Constantin Bălăceanu Stolnici*, a arătat în cuvântul său că anul 1999 a fost benefic pentru Biserica Ortodoxă Română, constatându-se o creștere semnificativă a imaginii Bisericii noastre, mai cu seamă în diaspora. S-a realizat un progres deosebit, mai ales în cadrul învățământului religios, și aceasta este o garanție a continuității spirituale a poporului român.

În continuare, Domnia Sa a scos în evidență că ceea ce s-a prezentat în rapoartele de activitate ale Adunării Eparhiale, este o notă remarcabilă a activității Bisericii pe latura asistenței religioase, culturale, economice și de reconstrucție a bisericilor. A atras atenția că aceste realizări trebuie să fie mediatizate, pentru a fi cunoscută mai bine activitatea Bisericii. În ceea ce privește restaurarea bisericilor, să se evite tehnicile care compromit valoarea acestora, mai cu seamă la cele care sunt monumente istorice.

În continuare, Prea Sfințitul Episcop *Teofan Sinaitul*, Vicar Patriarhal, a arătat în cuvântul său, că strădaniile Arhiepiscopiei Bucureștilor sunt sinonime cu ale întregii Biserici Ortodoxe Române, în plan pastoral, în cel cultural și de asistență socială. Din rapoartele comisiilor de lucru reiese efortul Bisericii de reintegrare în „*viața cetății*”, printr-o cât mai bună implicare în domeniul asistenței sociale, în domeniul învățământului teologic și al predării religiei în școlile de stat, fapt pentru care se cuvine să acordăm întreaga considerație preoților și credincioșilor care au contribuit la acest lucru.

A luat apoi cuvântul Dl. Prof. Dr. *Alexandru Oproiu*, care a afirmat că la ora actuală sunt probleme de natură religioasă extrem de serioase. Deși există în spitale asistență religioasă, este nevoie ca aceasta să se intensifice, pentru că anumite grupări protestante și neoprotestante propagă învățături și practici nesănătoase și distructive. În această privință a evidențiat cazul unei fete care făcea parte din secta „*Martorii lui Iehova*”, grav bolnavă, ai cărei părinți au refuzat perfuzia cu sânge și intervenția chirurgicală în cadrul Spitalului Fundeni. Așa zișii predicatori distrug credința atât a cadrelor medicale cât și a pacienților.

A afirmat apoi că între știință și religie există o strânsă legătură. „*Nici religia nu neagă știința, nici știința nu neagă religia, pentru că este imposibil să*

înțelegi perfecțiunea ființei umane fără să nu recunoști existența și atotputernicia lui Dumnezeu.“

A propus ca Biserica Ortodoxă Română să-și exprime în viitor, în mod clar și fără ambiguități, punctul de vedere cu privire la situațiile noi apărute în societate: transplantul de organe și clonarea. A sugerat ca și Biserica să folosească informatica, pentru a putea fi la zi cu toate noutățile și informațiile care apar în lume.

A vorbit apoi P.C. Pr. Prof. Dr. *Dumitru Popescu* care a evidențiat vizita Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea în România. A arătat rolul țării și al Bisericii noastre ortodoxe ca punct de întâlnire între Orient și Occident, românii fiind singurul popor de neam latin care mărturisește credința ortodoxă. A adus o profundă recunoștință Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist pentru că a dovedit în fața intelectualității românești și a întregii opinii publice deschiderea deosebită de care este capabilă Biserica noastră față de celelalte Biserici creștine. Pe fundalul unei lumi secularizate, integrarea noastră în structurile europene trebuie să se facă respectându-se identitatea și specificul cultural al poporului. Referindu-se la politica de globalizare economică actuală a subliniat faptul că aceasta trebuie întregită cu globalizarea spirituală, după modelul lui Hristos care s-a rugat „*ca toți să fie una*“.

Prea Cucernicia Sa a afirmat apoi că trăim astăzi o explozie beletristică înșesată de ideologii și filozofii care scufundă omul într-o confuzie totală, nemaștiind ce să creadă. Aceasta se întâmplă deoarece cultura se rupe de Dumnezeu și devine dependentă totalmente de om, ori omul nu este numai izvor de lumină ci uneori este și izvor de întuneric. Singurul remediu nu rămâne decât Biserica și Liturghia, care constituie *coloana ce înalță pe om către Dumnezeu și îi oferă posibilitatea să-și găsească centrul lui de greutate în Dumnezeu.*

A luat apoi cuvântul Dl. Inginer *Remus Tunaru* care s-a referit la o cât mai eficientă folosire a fondurilor alocate de stat pentru construirea de biserici noi și restaurarea celor existente, la o mai atentă grijă și preocupare față de procurarea și distribuirea colportajului și lumânărilor, aceasta făcându-se numai prin pangarele parohiilor. Legea monopolului (Legea 103) să se aplice cu acrivie, pentru ca Biserica să se poată folosi de privilegiile acesteia. Un punct important în luarea de cuvânt a domniei sale l-a constituit propunerea, în numele preoților și credincioșilor din cuprinsul județului Giurgiu, de a se înființa un centru eparhial în acest ținut, dorință ce a mai fost exprimată și în alte rânduri.

Noua Episcopie a Giurgiului va fi primită cu multă înțelegere și entuziasm, avându-se în vedere nu numai dezvoltarea spiritual-bisericască a Județului Giurgiu cât și poziția de vecinătate cu orașul bulgar de peste Dunăre, Russe, unde funcționează de mai mult timp o unitate bisericască episcopală cu rang administrativ de mitropolie.

Apoi a vorbit Pr. Prof. Dr. *Dumitru Radu*, care s-a referit la evenimentele de seamă ce au avut loc în viața Bisericii Ortodoxe Române și anume: vizita Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, care, cu ocazia târnosirii bisericii Sfântul Grigorie Palama din incinta Universității Politehnice București, în cuvântul său a arătat relația între știință și rolul Bisericii Ortodoxe în Europa care nu poate stagna cu nimic cultural și spiritual al omului. Acest eveniment a fost o provocare la dialog a tineretului studios, a lumii academice și universitare. Referitor la vizita Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, care deși s-a bucurat de o imensă popularitate, totuși nu s-au îmbunătățit cu nimic relațiile dintre ortodocși și greco-catolici.

Prea Cucernicia Sa a recomandat o mai mare apropiere de Biserică a elitei intelectuale, care are un rol determinant în salvarea țării și a ortodoxiei. Toate actele mari din istoria poporului român, au fost făcute și susținute de intelectuali, fiind apărute apoi cu jertfa sângelui întregului neam. Activitatea desfășurată la Centrul Eparhial pe anul 1999, precum și rezultatele deosebite înregistrate se impun a fi mediatizate pentru a fi cunoscute de majoritatea credincioșilor.

Apoi a vorbit Dl. *George Stanca*, care a recomandat o mai mare grijă față de obiectele bisericesti și colportajul ce se produce în Atelierele Patriarhiei Române pentru ca să se estompeze avalanșa altor obiecte de cult produse de diferite firme care nu fac decât să aducă prejudicii însemnate parohiilor. Domnia Sa a recomandat în același timp și organizarea unui pelerinaj la Locurile Sfinte cu membrii Adunării Eparhiale.

Față de cele expuse mai sus Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a oferit lămuriri tuturor întrebărilor ridicate, prin luările de cuvânt ale vorbitorilor, explicând aspectele care se referă la promovarea activității în toate domeniile cu care se confruntă Arhiepiscopia Bucureștilor și care privesc activitatea pentru anul viitor.

Prea Fericirea Sa a subliniat cu satisfacție dorința clerului și credincioșilor din județul Giurgiu de a se aproba înființarea unei Eparhii pentru județul Giurgiu cu reședința în orașul Giurgiu.

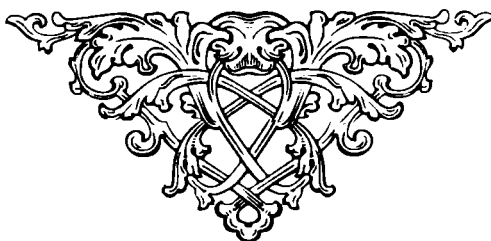
Această doleanță a clerului și credincioșilor a fost primită de Plenul Adunării Eparhiale cu mult entuziasm, înțelegere și aprobare, avându-se în vedere nu numai dezvoltarea spiritual-bisericească a județului respectiv ci și poziția de vecinătate cu orașul bulgar de peste Dunăre – Ruse, unde funcționează de mult timp o unitate bisericească episcopală cu rang administrativ de Mitropolie.

În continuare Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a supus Adunării Eparhiale rapoartele comisiilor și propunerile de îmbunătățire a activității în viitor, care au fost aprobate în unanimitate.

Apoi, Prea Fericirea Sa a mulțumit încă o dată celor prezenți pentru contribuția adusă de îmbogățirea activității misionar-pastorale, culturale, administrative, economice și sociale în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor și a declarat închise lucrările Adunării Eparhiale.

S-a rostit în continuare rugăciunea „Cuvine-se cu adevărat”, după care a urmat o agapă frățească în trapeza Palatului Patriarhal.

Pr. prof. Dorin Zarioiu

**DIN AGENDA DE LUCRU A PREA FERICITULUI PĂRINTE
TEOCTIST, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
(1 IANUARIE – 30 MARTIE 2000)**

Sâmbătă, 1 ianuarie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală și a rostit cuvânt de învățătură și binecuvântare;

– A participat la Concertul de colinde și cântări praznicale susținut de Corala ortodoxă *Sfântul Apostol Andrei* a preoților din Capitală, desfășurat în Aula Palatului Patriarhiei Române și a primit urările preoțimii din Capitală, cu ocazia Anului Nou 2000, adresând un părintesc cuvânt de binecuvântare;

Luni, 3 ianuarie a.c.:

– A acordat un interviu postului *Radio România Actualități*, în legătură cu vizita delegației Bisericii Ortodoxe Române la Locurile Sfinte;

– A participat, însoțit de I.P.S. Mitropolit *Daniel* al Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Mitropolit *Nicolae* al Banatului și P.S. Episcop Vicar Patriarhal *Teofan Sinaitul* la emisiunea în direct „*Se întâmplă acum ...*” a postului național de televiziune în legătură cu aniversarea a 2000 de ani de la Nașterea Mântuitorului Hristos și participarea delegației Bisericii Ortodoxe Române la ceremoniile religioase de la Locurile Sfinte;

Marti, 4 – miercuri, 12 ianuarie a.c.:

– La invitația Patriarhiei Ierusalimului a participat, în fruntea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române, la ceremoniile de la Locurile Sfinte prilejuite de aniversarea a 2000 de ani de la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos;

Miercuri, 12 ianuarie a.c.:

– A acordat un interviu pentru emisiunea „Pulsul zilei” a *Societății Române de Radiodifuziune* în legătură cu participarea delegației Bisericii Ortodoxe Române la festivitățile jubiliare de la Locurile Sfinte;

Joi, 13 ianuarie a.c.:

– A primit în audiență pe P.C. Pr. prof. dr. *Constantin Cornițescu*, decanul Facultății de Teologie a Universității din București care a prezentat Prea Fericirii Sale pe candidații la posturile didactice scoase la concurs;

– A acordat un interviu D-lui *Titi Dincă* pentru emisiunea *Credo* în legătură cu vizita delegației Bisericii Ortodoxe Române la Locurile Sfinte;

Vineri, 14 ianuarie a.c.:

– A participat la Sesiunea solemnă a Academiei Române prilejuită de aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Mihail Eminescu;

Primiri:

– I.P.S. *Daniel*, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei;

– I.P.S. *Bartolomeu*, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului;

Sâmbătă, 15 ianuarie a.c.:

– A prezidat *Adunarea festivă desfășurată la Cercul Militar Național* – în organizarea *Patriarhiei Române, Academiei Române, Cercului Militar Național, Ligii Culturale pentru unitatea românilor de pretutindeni și Fundației „Mihail Eminescu – 150”* – cu ocazia aniversării a 150 de ani de la nașterea poetului Mihail Eminescu, ținând un ales cuvânt de omagiere;

Duminică, 16 ianuarie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală și a rostit cuvânt de învățătură la Duminica a XXIX-a după Rusalii, prezentând credincioșilor delegația Bisericii Ortodoxe Române, care a participat alături de celelalte Biserici Ortodoxe, la festivitățile jubiliare de la Ierusalim și Locurile Sfinte (4 - 12 ianuarie);

Primiri:

– Dl. Acad. *Virgil Cândea*, vicepreședintele *Academiei Române*, Dl. Acad. *Răzvan Theodorescu* și Dl. arhit. dr. *Cristian Moisescu*, în legătură cu stilul arhitectonic al viitoarei Catedrale a Mântuirii Neamului;

– Dl. Prof. univ. dr. arhit. *Sorin Vasilescu*, în legătură cu proiectele referitoare la *Așezământul românesc de la Ierihon*;

Luni, 17 ianuarie a.c.:

Primiri:

– P.C. Pr. *Toader Doroftei*, parohul comunității ortodoxe române din Stockholm, Suedia;

– A participat la deschiderea cursurilor promoției anului 2000 a *Colegiului Național de Apărare*, desfășurată în *Sala de marmură a Cercului Militar Național*;

Marti, 18 ianuarie a.c.:

Primiri:

– I.P.S. Arhiepiscop *Nifon* al Târgoviștei;

– Dl. conf. univ. dr. *Gheorghe F. Anghelescu* de la Facultatea de Teologie a Universității din Craiova;

– A prezidat ședința de lucru a *Permanenței Consiliului eparhial* al Arhiepiscopiei Bucureștilor pentru lucrări curente;

– A primit un grup de tineri din Bisericile Creștine prezente în cadrul *Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină*, cărora le-a împărtășit din experiența ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române;

– A asistat la rugăciunea comună săvârșită în Catedrala Patriarhală cu ocazia *Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină* și a ținut o prelegere despre dimensiunea ecumenică a rugăciunii;

Miercuri, 19 ianuarie a.c.:

Primiri:

– P.C. Pr. *Nicolae Brânzea*, secretar de Stat la Secretariatul de Stat pentru Culte;

– În cursul după amiezei a acordat un interviu P.C. Pr. conf. dr. *Constantin Coman*, pentru „*Vestitorul Ortodoxiei*” în legătură cu împlinirea a zece ani de la apariția primului număr al publicației;

Joi, 20 ianuarie a.c.:

– A prezidat în Aula Palatului Patriarhiei Române ședința de lucru a *Adunării eparhiale* a Arhiepiscopiei Bucureștilor, care între altele a aprobat înființarea unei noi episcopii la Giurgiu;

– A participat la conferința cu tema *Crearea lumii în lumina Sfintei Scripturi și a științei contemporane. Omul și cosmosul într-o perspectivă nouă*, susținută de P.C. Pr. prof. dr. *Dumitru Popescu* în Aula Palatului Patriarhiei Române, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani a P.C. Sale;

– A prezentat condoleanțe familiei deputatului Dr. *Ion Rațiu*, cu prilejul depunerii acestuia în holul *Palatului Patriarhiei Române*;

Vineri, 21 ianuarie a.c.:

Primiri:

– D-na *Elisabeth Rațiu* împreună cu familia îndoliată a deputatului *Ion Rațiu*;

– A prezidat o ședință de lucru cu cadrele didactice șefi ai catedrelor Facultății de Teologie din București;

Duminică, 23 ianuarie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală și a rostit cuvânt de învățătură la „Duminica a XXXI-a după Rusalii despre Darul vederii”;

– A primit pe D-na Acad. *Zoe Dumitrescu Bușulenga* și pe D-na Prof. *Lidia Stoicescu-Popița*;

Martți, 25 ianuarie a.c.:

– A asistat la Sfânta Liturghie săvârșită de P.S. Episcop Vicar *Teodosie Snagoveanu* în Paraclisul Seminarului teologic din București, cu ocazia prăznuirii ocrotitorului duhovnicesc al școlii *Sfântul Grigorie Teologul*, și a rostit un părintesc cuvânt de învățătură. Apoi a asistat la concertul de muzică bisericească susținut de corurile Seminarului și Școlii de cântăreți bisericești din București înconjurat de o numeroasă asistență.

Miercuri, 26 ianuarie a.c.:

Primiri:

– Dl. *Viorel Badea*, secretar de Stat al *Departamentului pentru relațiile cu românii de peste hotare*. A fost prezent P.C. Pr. dr. *Mircea Alexă Uță*;

-- I.P.S. Dr. *Serafim Jcântă* al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală și I.P.S. *Iosif* al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Occidentală;

Joi, 27 ianuarie a.c.:

– A prezidat ședința de lucru cu preoții slujitori ai spitalelor din București, pentru stabilirea îndatoririlor liturgice și de asistență duhovnicească din cadrul unităților medicale;

– A participat la Concertul de muzică bisericească, susținut de corul Seminarului teologic monahal de la *Mănăstirea Pasărea*, desfășurat la Ambasada Republicii Polone, în prezența Corpului diplomatic acreditat la București. Au fost prezenți și câțiva ierarhi, membri ai Sinod;

Vineri, 28 ianuarie a.c.:*Primiri:*

– Dl. *Mugur Isărescu*, Prim-ministru al României, împreună cu Dl. Acad. *Tudorel Postolache*, în vederea participării reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române la simpoziioanele pe tema integrării europene;

– Eminentă Sa *Josef Homeyer*, Episcop de Hildesheim, președintele Conferinței Episcopilor Catolici din Uniunea Europeană. Au fost prezenți Prea Sfinții Episcopi Vicari Patriarhali *Teofan Sinaitul* și *Vincentiu Ploieșteanul* precum și P.C. Diac. lect. univ. *Ioan Caraza*;

– Dl. *Corneliu Minca*, prefectul județului Giurgiu, Dl. *Lucian Iliescu*, primarul Municipiului Giurgiu, însoțiți de Părinții Protopopi *Șerban Ion* și *Gheorghe Buga* și de P.C. Pr. prof. *Nedelea Cărămizaru*, directorul Seminarului teologic liceal din Giurgiu, în legătură cu dorința lor mai veche de a se înființa în Giurgiu o episcopie, oferind în acest scop tot sprijinul necesar;

– Dl. *Nicholas Chakos* din partea Arhiepiscopiei Ortodoxe grecești din America, în legătura cu problematica organizării asistenței sociale în Biserică;

Sâmbătă, 29 ianuarie a.c.:

– A primit pe Eminentă Sa, *Josef Homeyer*, Episcop de Hildesheim, președintele Conferinței Episcopilor Catolici din Uniunea Europeană, împreună cu membri ai Sfântului Sinod și colaboratori din Administrația Patriarhală și Arhiepiscopia Bucureștilor.

Duminică, 30 ianuarie a.c.:

– Înconjurat de Prea Sfinții Episcopi Vicari și de părinții profesori ai Facultății de teologie, a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica *Sfânta Ecaterina*, paraclisul facultății, cu ocazia prăznuirii *Sfinților Trei Ierarhi*, ocrotitorii duhovnicești ai facultății și a rostit un cuvânt de învățătură. După aceea a participat la concertul festiv susținut de corul facultății;

– La amiază a oferit un dejun la care au participat rectorul și prorectorii Universității din București, Prea Sfinții Episcopi Vicari și corpul didactic al Facultății de teologie din București. Prea Fericirea Sa a adresat tuturor, cu acest prilej, un apel stăruitor la reînvierea misiunii sfinte de formare a viitorilor slujitori ai altarelor în duhul dragostei și al comuniunii;

Marti, 1 februarie a.c.:*Primiri:*

– Dl. senator *Marcian Bleahu*, însoțit de o delegație de credincioși, în legătură cu situația bisericii Popa Chițu, din București;

Miercuri, 2 februarie a.c.:

– La praznicul *Întâmpinării Domnului*, a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală alături de I.P.S. *Daniel*, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, care a adresat cuvânt de învățătură;

– În cursul după-amiezii a primit pe Dl. General-Locotenent *David Tevzadve*, Ministrul Apărării din Georgia, însoțit de o delegație militară georgiană;

Joi, 3 februarie a.c.:*Primiri:*

– D-na *Roxana Theodorescu*, director general al *Muzeului Național de Artă al României*, în legătură cu oferirea pentru Patriarhie a unor Sfinte Moaște, aflate în trecut în tezaurul Muzeului de Artă;

– P.S. Episcop *Sofronie* al Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria;

– Dl. Acad. *Mihai Drăgănescu*;

– Dl. Drd. *George Apostolu* din Grecia;

– În cursul după-amiezii a acordat D-lui *Valeriu Dăescu* un interviu pentru postul *Radio România Cultural* al Societății Române de Radiodifuziune, cu prilejul împlinirii a 85 de ani de viață;

Vineri, 4 februarie a.c.:*Primiri:*

– Dl. *Horia Alexandrescu*, directorul cotidianului „*Cronica română*”, care a oferit găzduire unei pagini bisericești în cotidianul menționat;

– P.C. Pr. dr. *Vasile Palade* de la Parohia ortodoxă română de la Bruxelles, Belgia, în legătură cu construirea unei biserici parohiale ortodoxe românești;

– În cursul serii a acordat interviuri pentru *Radio România Actualități* și posturile de televiziune PRO TV și Antena 1, în legătură cu aniversarea zilei de naștere a Prea Fericirii Sale;

Luni, 7 februarie a.c.:

– A săvârșit împreună cu Înalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Ierahi ai Sfântului Sinod slujba de târnosire a Paraclisului Patriarhal cu hramurile Sfântul Mare Mucenic Gheorghe și Sfântul Prooroc Daniel și Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală. După slujba *Te Deumului* a răspuns cuvântului de felicitare al I.P.S. Dr. *Daniel Ciobotea*,

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. A acordat P.C. Pr. prof. dr. *Konstantinos Karaisaridis*, preot din Atena (Grecia), „Crucea Patriarhală”;

– În Palatul Patriarhiei Române a participat la festivitatea decernării *Plachetei omagiale* a Radiodifuziunii Române cu prilejul aniversării a zece ani de la prima transmisiune în direct a Sfintei Liturghii. A primit cu această ocazie, felicitările unor personalități ale vieții sociale și culturale din țara noastră: ierarhi, preoți și credincioși, ale unor oaspeți din străinătate, membri ai Corpului diplomatic acreditat în România. La festivitate au participat, de asemenea, I.P.S. *Petru*, Mitropolit al Basarabiei, I.P.S. *Vladimir*, Arhiepiscop al Chișinăului, I.P.S. *Grigorie* Mitropolit de Velico-Târnovo (Patriarhia Bulgară), E. S. Mons. *Jean-Claude Périsset*, Nunțiu apostolic la București, I.P.S. *Ioan Robu*, Arhiepiscop romano-catolic de București;

– În cursul serii a luat cina împreună cu bătrânii de la Căminul-azil *Radu Vodă*;

Marti, 8 februarie a.c.:

– A prezidat o întâlnire de lucru în legătură cu obținerea documentațiilor necesare pentru construirea *Catedralei Mântuirii Neamului*. La discuții au participat: P.S. Episcop Vicar *Vincentiu Ploieșteanul*, Dl. *Nicolae Noica*, Ministrul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, Dl. *Antonescu*, secretar de Stat și Dl. Ing. *Teodor Chirileanu*, director, din cadrul aceluiași minister, Dl. Arhit. *Gabriel Rădulescu* de la *Urban Proiect* ș.a.;

Primiri:

– D-na Acad. *Zoe Dumitrescu Bușulenga* și D-na *Lidia Stoicescu Popița*;

– A participat în direct la emisiunea *Credo* a Televiziunii Române;

Miercuri, 9 februarie a.c.:

Primiri:

– Dl. *Alex Mănăilă* din S.U.A., consultant în probleme de relații internaționale, împreună cu familia, însoțit de P.C. Pr. *Mihai Hau*;

Joi, 10 februarie a.c.:

Primiri:

– Dl. ing. *Doru Marius Vecerdia*, președintele S.C. Press TIPO CONSTRUCT S.A.;

– Dl. General de brigadă *Gheorghe Lungu*, loctiitorul comandantului *Academiei de Înalte Studii Militare*, însoțit de P.C. Pr. *Sorin Pitic*, în legătură cu construirea unei capele în incinta Academiei;

Vineri, 11 februarie a.c.:

Primiri:

– Dl. *Ljubco Georgevski*, Primul Ministru al Republicii Macedonia;
 – Dl. Prof. dr. *Virgiliu Radulian*, în legătură cu acordarea de către *Liga de Prietenie româno-sârbă*, a unei *Diplome de Onoare în promovarea prieteniei româno-sârbe*;

– P.S. Dr. *Damaschin Severineanu*, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei;

– În *Sala Nicolae Iorga* a Palatului Patriarhiei Române a prezidat o ședință de lucru cu factori de răspundere din ministerele și instituțiile abilitate în aprobarea documentațiilor tehnice pentru construcții edilitare;

Duminică, 13 februarie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală și a rostit cuvânt de învățătură la Duminica a XVII-a după Rusalii;

Luni, 14 februarie a.c.:

Primiri:

– Dl. Prof. dr. *Dan Zamfirescu*;

Marti, 15 februarie a.c.:

Primiri:

– Dl. *Cătălin Popa*, redactor-șef al cotidianului „Curentul”, însoțit de Dl. *Dumitru Manolache*, redactor;

– A prezidat ședința de lucru a Permanenței Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;

Miercuri, 16 februarie a.c.:

Primiri:

– P. Cuv. Arhim. *Melchisedec Velnic*, starețul Mănăstirii Putna, jud. Suceava;

Joi, 17 februarie a.c.:

– un grup de credincioși din nordul Bucovinei, în legătură cu problemele bisericești ale românilor din Ucraina;

– Dl. Col. *Nicolae Codiță*, șeful *Direcției Tradiții, Educație și Sport* din Ministerul de Interne, însoțit de P.C. Pr. *Nicolae Constantin*, șeful *Secției de Asistență religioasă* din cadrul aceleiași minister, în legătură

cu invitația de a participa la deschiderea *Salonului de carte juridică, civilă și polițistă*, la Casa de Cultură a M.I.;

– A prezidat, la Protoieria Giurgiu Nord, conferința administrativă cu preoții din această protoierie în legătură cu înființarea Episcopiei Giurgiu;

Vineri, 18 februarie a.c.:

Primiri:

– P.S. Episcop *Calinic* al Argeșului și Muscelului;

– P.S. Episcop *Gherasim* al Râmnicului;

Duminică, 20 februarie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în biserica parohiei *Răzoare* din Capitală și a rostit cuvânt de învățătură la *Duminica vameșului și fariseului*. A hirotonit preot pe P.C. Diac. *Ștefan Valentin* pentru capela *Elena Doamna*;

Luni, 21 februarie a.c.:

– A prezidat ședința de lucru a *Consiliului Național Bisericesc*;

Marti, 22 februarie a.c.:

– A prezidat ședința de lucru a *Consiliului Național Bisericesc*;

– A primit pe P. Cuv. Ierodiac. *Justinian Stoica* de la Schitul românesc *Prodromul* din Sfântul Munte Athos, în legătură cu nevoile mănăstirii;

Miercuri 23 februarie a.c.:

– A prezidat ședința de lucru a *Sfântului Sinod* al Bisericii Ortodoxe Române;

Joi, 24 februarie a.c.:

– A prezidat ședința de lucru a *Adunării Naționale Bisericești*;

– A prezidat ședința de lucru a *Colegiului Electoral Bisericesc* care a ales în demnitatea de Episcop al Sloboziei și Călărașilor pe P.S. Episcop Dr. *Damaschin Coravu*;

– A primit o delegație oficială din Albania formată din: Dl. *Behar Bejko*, președintele Comitetului pentru Culte din cadrul Consiliului de Miniștri, Dl. *Vasilaq Kureta*, consilier al primului-ministru - Ministrul pentru probleme de educație și culte, Dl. *Sokol Lamaj*, consilier juridic în Consiliul de Miniștri și E.S. Dl. *Marco Belo*, ambasadorul Republicii Albania în România. La discuții a fost de față și P.C. Pr. *Nicolae Brânzea*, secretar de Stat la Secretariatul de Stat pentru Culte;

Vineri, 25 februarie a.c.:

– A prezidat ședința de lucru a Sfântului Sinod în care s-a validat alegerea noului episcop al Sloboziei și Călărașilor;

Duminică, 27 februarie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Antim din Capitală și a rostit cuvânt de învățătură la *Duminica Fiului risipitor*;

– În cursul serii a participat în Studioul „Mihail Jora” al Societății Române de Radiodifuziune la un *Concert extraordinar - „Marin Constantin - 75”*, susținut de Corul Național de cameră „Madrigal” și a adresat felicitări Maestrului Marin Constantin, acordându-i distincția „Crucea Patriarhală pentru mirenii”;

Luni, 28 februarie a.c.:

Primiri:

– Dl. Dr. *Crin Marcean*, directorul Școlii Postliceale Sanitare Fundeni, care l-a invitat pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist să participe la sfințirea școlii și a aproba ca patroni spirituali ai școlii pe Sfinții Trei Ierarhi;

Marti, 29 februarie a.c.:

Primiri:

– Noua conducere aleasă a Facultății de teologie a Universității din București, formată din: P.C. pr. prof. univ. dr. *Nicolae Necula*, decan, P.C. Pr. conf. dr. *Constantin Coman* și P.C. Pr. conf. dr. *Ștefan Buchiu*, prodecani și P.C. Pr. lect. dr. *Tache Sterea*, secretar științific. La discuții au fost prezenți Prea Sfințiii Episcopi Vicari;

– O delegație din Spania formată din Pr. *Amador Roig Santacana*, din Barcelona, capelanul marinarilor din Spania, Dr. *Carles Furriols* și Dr. *Maria Dolors*, de la Asociația umanitară „*Doctor Josep Trueta*”, în logătură cu posibilități de colaborare în domeniul asistenței sociale;

– Dl. General de brigadă dr. *Anghel Andreescu*, comandantul Jandarmeriei Române, care a invitat pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist de a săvârși slujba de târnosire a bisericii din incinta Comandamentului Jandarmeriei;

– Dl. *Radu Preda*, doctorand la Universitatea din Heidelberg, Germania;

– Dl. *Emil Proscan*, primarul orașului Mizil, jud. Prahova, însoțit de cei doi preoți din localitate;

Miercuri, 1 martie a.c.:

Primiri:

– E.S. Dl. *Ahmad Fard Hosseini*, ambasadorul Republicii Islamice Iran, în vizită de prezentare la începutul misiunii diplomatice în țara noastră;

Joi, 2 martie a.c.:*Primiri:*

– Dl. univ. dr. *Dan Nica* din Statele Unite ale Americii împreună cu soția;

– Dl. Prof. univ. dr. *Virgil Petrescu*, deputat și Dl. *Dumitru Bălțatu*, prefectul județului Vaslui;

Vineri, 3 martie a.c.:*Primiri:*

– D-na *Ana-Maria Șireteanu*, director al canalului *Radio România Cultural al Societății Române de Radiodifuziune*;

– A.S. Prințul *Paul* de România însoțit de Dl. *Ralf Totten*, scriitor și fotograf din Hamburg, Germania;

Duminică, 5 martie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în Paraclisul patriarhal *Sfântul Spiridon Nou* din Capitală înconjurat de un ales sobor arhieresc din care au făcut parte: I.P.S. Mitropolit *Iakobos* al Laodiceii (Patriarhia ecumenică), I.P.S. Mitropolit *Daniel* al Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Arhiepiscop *Andrei* al Alba-Iuliei, Prea Sfințiii Episcopi *Gherasim* al Râmnicului, *Epifanie* al Buzăului, *Calinic* al Argeșului și Muscelului, *Ioachim* al Hușilor, *Casian* al Dunării de Jos, *Timotei* al Aradului, *Sofronie* al Ungariei, *Teofan Sinaitul*, *Vincentiu Ploieșteanul* și *Teodosie Snagoveanul*. A răspuns cuvintelor de felicitare, prilejuite de aniversarea a cincizeci de ani de la primirea Arhieriei, ale I.P.S. Mitropolit *Iakobos* și I.P.S. Mitropolit *Daniel*. A acordat distincția „*Crucea Patriarhală*”: P.C. Diac. prof. *Aurel Mihai*, directorul Seminarului teologic din București, P.C. Pr. prof. *Nedelea Cărămizaru*, directorul Seminarului teologic Giurgiu și P.C. Pr. *Marius Cojocaru*, secretar eparhial și parohul bisericii *Sfântul Spiridon Nou*;

– La orele 18,00 a primit felicitările unor personalități ale vieții academice, culturale și sociale din țara noastră în cadrul unei festivități ce a avut loc la *Palatul Patriarhiei Române*. Au luat cuvântul: I.P.S. Mitropolit *Iakovos* de Laodiceea, în numele Sanctității Sale, Patriarhul ecumenic *Bartolomeu I* al Constantinopolului, E.S. Mons. *Jean-Claude PÉRISSET*, Nunțiu apostolic la București, în numele Sanctității Sale Papa *Ioan-Paul al II-lea*, Dl. Acad. *Virgil Cândea*, vicepreședintele Academiei Române, Dl. Acad. *Răzvan Theodorescu* și Dl. Prof. univ. dr. *Ioan Mihăilescu*, rectorul Universității din București. Corala *Te Deum laudamus* sub conducerea d-lui *Dan Mihai Goia* a interpretat un frumos buchet de cântări bisericești;

Luni, 6 martie a.c.:*Primiri:*

– Familia Farm. *Dimitrie și Rodica Calimachi*, care și-au exprimat dorința de a dona capela de pe proprietatea familiei Calimachi din județul Botoșani, parohiei Stăucești;

Miercuri, 8 martie a.c.:

– A participat la lucrările Adunării generale a Academiei Române;
– În cadrul unei festivități ce a avut loc la Palatul Patriarhiei cu ocazia zile de 8 martie, a binecuvântat pe funcționarele din Administrația Patriarhală, oferindu-le daruri;

– A primit grupul de cursanți ai *Institutului de Înalte Studii de Apărare* din Franța, aflați în România la invitația *Colegiului Național de Apărare*, având cu aceștia un interesant schimb de opinii. A fost prezent P.S. Episcop *Teofan Sinaitul*, Vicar patriarhal și P.C. Pr. *Costel Stoica*, consilier patriarhal;

Joi, 9 martie a.c.:*Primiri:*

– Dl. *Petre Badea*, directorul general al S.C. *Aedificia Carpați*, în legătură cu proiectele necesare pentru ridicarea *Catedralei Mântuirii Neamului*;

– În cursul serii a vizitat la spitalul „*Dr. Carol Davila*” pe P.S. Episcop *Eftimie* al Romanului;

Duminică, 12 martie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii *Radu Vodă* din București adresând cuvânt de învățătură și binecuvântare elevilor seminariști la începutul Postului Mare. A săvârșit slujba de pomenire la mormântul fericitului întru pomenire Patriarhul *Justinian Marina*;

Luni, 13 martie a.c.:*Primiri:*

– P.S. Episcop *Eftimie* al Romanului;

– Dl. *Mihai Rădoi*, directorul *Băncii anglo-române* din Londra, însoțit de P. Cuv. Protos. *Ambrozie Meleacă*, starețul *Schitului Darvari*;

– P.C. Pr. *Costică Popa*, parohul Parohiei ortodoxe române din Caracas, Venezuela;

– P. Cuv. Arhim. Dr. *Zareh Baronian*, Vicarul Eparhiei armene din România;

Marti, 14 martie a.c.:*Primiri:*

– Dl. *Tadeus Mazowiecki*, fost prim-ministru al Poloniei, însoțit de E.S. Dl. *Michal Klinger*, ambasadorul Republicii Polone în România și de D-na *Magdalena Skrzynska*, directorul Biroului pentru Relații interparlamentare a Parlamentului polon;

– Dl. Prof. *Virgil Teodorescu*;

– A prezidat, la Facultatea de teologie a Universității din București, ședința de lucru a Consiliului profesoral în care a fost prezentată noua conducere a facultății;

Miercuri, 15 martie a.c.:*Primiri:*

– Dl. *Ioan Lăcustă*, redactor al revistei „Magazin istoric” care a prezentat ultima sa carte „41 de luni care au schimbat România”;

– P.C. Pr. prof. *Grigore Diaconu*, directorul Seminarului teologic liceal din Botoșani;

– A avut discuții cu conducerea S.C. *Aedificia Carpați*, la sediul acestei instituții, în legătură cu proiectul *Catedralei Mântuirii Neamului* și celelalte documentații necesare;

Joi, 16 martie a.c.:*Primiri:*

– P.S. Episcop Dr. *Laurențiu Streza* al Caransebeșului;

Vineri, 17 martie a.c.:*Primiri:*

– Dl. *Caius Dragomir*;

– Dl. General de brigadă *Lazăr Cârjan*, directorul *Direcției Poliției Criminale a Inspectoratului general al Poliției*;

– Dl. prof. dr. doc. *Alexandru Oproiu*, directorul Spitalului Clinic Fundeni, care a invitat pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist de a participa la inaugurarea *Unității de transplant de măduvă osoasă*;

– A prezidat la Palatul Patriarhiei Române o întâlnire de lucru cu personalități din conducerea instituțiilor implicate în construirea *Catedralei Mântuirii Neamului*;

Luni, 20 martie a.c.:*Primiri:*

– I.P.S. Arhiepiscop dr. *Nifon Mihăiță* al Târgoviștei;

– Dl. *Dean Milhovan* din S.U.A.;

Marti, 21 martie a.c.:*Primiri:*

– E.S. dl. *Marinel Ioana*, noul ambasador al României la Caracas, Venezuela;

– Dl. prof. *Dumitru D. Stanciu*, compozitor și dirijor;

Miercuri, 22 martie a.c.:*Primiri:*

– P.C. *Costică Popa*, parohul Parohiei ortodoxe române din Caracas, Venezuela;

– P. Cuv. Ierom. *Juvenalie Ionașcu*, parohul Parohiei ortodoxe române din Roma, Italia;

Joi, 23 martie a.c.:*Primiri:*

– E.S. Mons. *Jean-Claude Périsset*, Nunțitul apostolic la București. A participat la discuții P.S. Episcop *Teofan Sinaitul*, Vicar patriarhal;

Vineri, 24 martie a.c.:*Primiri:*

– P.S. *Gherasim*, Episcopul Râmnicului;

– P.S. *Damaschin*, Episcop ales al Sloboziei și Călărașilor;

– P.S. *Corneliu Bârlădeanul*, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Hușilor;

– P.C. Pr. prof. univ. dr. *Konstantinos Karaisaridis* din Atena, Grecia;

– Însoțit de P.S. Episcop *Damaschin* și de P.S. *Teofan Sinaitul*, a participat la recepția prilejuită de aniversarea Zilei naționale a Republicii Elene, desfășurată la Reședința Ambasadorului;

– În cursul după-amiezei s-a îndreptat spre Municipiul Slobozia, însoțit de P.S. *Damaschin*, ales Episcop al Sloboziei și Călărașilor;

Sâmbătă, 25 martie a.c.:

– A săvârșit, în fruntea unui ales sobor de ierarhi și preoți, Sfânta Liturghie în Catedrala episcopală din Slobozia și instalarea P.S. dr. *Damaschin Coravu* ca episcop al Sloboziei și Călărașilor, adresând cuvânt ocazional;

Duminică, 26 martie a.c.:

– A săvârșit Sfânta Liturghie în biserica *Sfântul Grigorie Palama*, paraclisul Universității *Politehnica* din Capitală, cu ocazia hramului, și a rostit cuvânt de învățătură și binecuvântare;

Luni, 27 martie a.c.:*Primiri:*

– Dl. *Robert Guerney*, secretar pentru Informații și Comunicații a Conferinței Bisericilor Europene, însoțiti de P.C. Pr. prof. univ. dr. *Viorel Ioniță*, director de studii în cadrul aceleiași organizații;

– A vizitat *Schitul Darvari* din Capitală având discuții cu dl. *Petre Badea*, directorul general al S.C. *Aedificia Carpați*, în legătură cu lucrările de amenajare a incintei mănăstirești;

Marti, 28 martie a.c.:

Primiri:

– Delegația *Comisiei Statelor Unite pentru libertatea religioasă internațională*, formată din Rabin *David Saperstein*, președintele comisiei, dl. *Robert A. Seiple*, E.S. dl. *James A. Rosapepe*, ambasadorul S.U.A. la București și de d-na *Caroline Johnson*, consilier politic al Ambasadei. La discuții a fost prezent P.S. Episcop Vicar *Teofan Sinaitul*;

Miercuri, 29 martie a.c.:

Primiri:

– Un grup de parlamentari ai landului Bavaria din Germania, în legătură cu asistența socială desfășurată de Biserica Ortodoxă Română și modalități de colaborare;

– P.S. Episcop *Gherasim* al Râmnicului;

– Dl. prof. univ. dr. *Mihai Drecin*, deputat și P.C. Pr. *Ioan Popa* din Oradea;

– Dl. *Eugen Doga*, compozitor și dirijor din Republica Moldova, însoțit de Dl. prof. univ. dr. *Victor Crăciun*, președintele *Ligii culturale pentru unitatea românilor de pretutindeni*;

– Un grup de copii din sudul Basarabiei cărora le-a împărtășit cuvânt de binecuvântare și le-a împărțit daruri;

Joi, 30 martie a.c.:

Primiri:

– D-na Acad. *Zoe Dumitrescu-Bușulenga* și d-na *Lidia Stoicescu-Popița*;

Vineri, 31 martie a.c.:

Primiri:

– E.S. Mons. *Jean-Claude Périsset*, Nunțitul apostolic la București;

– P.C. Pr. *Nicolae Brânzea*, secretar de Stat la Secretariatul de Stat pentru Culte.

Pr. Nicolae Vladu

**P.C. PR. ALEXANDRU ARMAND MUNTEANU,
NOUL VICAR ADMINISTRATIV AL ARHIEPISCOPIEI
BUCUREȘTILOR**

Preotul Alexandru-Armand Munteanu s-a născut la 3 august 1935, în București, din părinții Constantin și Maria Munteanu.

În perioada anilor 1942-1946 a urmat și absolvit cursurile Școlii primare „Vasile Alecsandri”, apoi, între anii 1946 – 1948, cursurile primilor doi ani ale fostului liceu „Spiru Haret”. După Reforma învățământului din 1948 a continuat studiile la Școala elementară nr. 6 (fostă Vasile Alecsandri). Între anii 1950-1955 a urmat și absolvit Școala pedagogică nr. 2 din București, iar studiile superioare le-a făcut la Institutele teologice de grad universitar din Sibiu (un an) și București (următorii trei ani). A susținut examenul de licență în teologie, în vara anului 1959, cu teza „Judecata bisericească după Sfintele Canoane”, precum și examenul de capacitate preoțească, iar în toamna aceluiași an, examenul de admitere la cursul de doctorat în teologie din cadrul aceluiași Institut teologic din București.

Preot Alexandru Armand Munteanu

Tot în toamna aceluși an, s-a căsătorit cu d-ra Elena Pandelescu, din care căsătorie au rezultat doi copii: Ioan și Cecilia.

Cursurile de doctorat în teologie le-a urmat la secția practică, specialitatea „Drept bisericesc”, și le-a absolvit în anul 1962, iar în

februarie 1964 a susținut și examenul de admisibilitate. În prezent lucrează la teza de doctorat în teologie, cu subiectul aprobat „*Pedeapsă și epitimie în dreptul creștin*”.

În această perioadă, între 18 octombrie 1959 și 31 iulie 1964, a funcționat în calitate de corist la „*Corală Sfintei Patriarhii*”. Temporar (în anul 1960), ca suplinitor, a lucrat și funcționar principal la Registratura Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor. Între februarie 1961 și 30 septembrie 1962 a fost profesor suplinitor la Seminarul teologic din București, iar de la 1 septembrie 1962 până la 15 august 1964 a îndeplinit funcția de corector la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Pe 2 și 6 august 1964, a fost hirotonit diacon și respectiv preot pe seama parohiei „*Sfânta Treime*” din București, iar cu data de 1 ianuarie 1965 a fost transferat, la cerere, la biserica „*Doamna Oltea*” din Capitală.

Tot din anul 1964, a activat ca membru în Corală preoților din Capitală, în cadrul căreia pentru merite deosebite a primit distincția de „*iconom stavrofor*” și „*Crucea patriarhală*”, iar din 1975 până în ianuarie 1980 a fost și membru judecător permanent în Consistoriul Central Bisericesc.

Cu data de 21 ianuarie 1980, din Înalta binecuvântare și numire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, a fost transferat la parohia ortodoxă română din Sofia (Bulgaria), unde în calitate de protopop și reprezentant al Patriarhiei Române pe lângă Patriarhia Bulgară și-a desfășurat lucrarea pastoral-misionară, cu rezultate deosebite, până la 28 februarie 1986, când s-a întors în țară, la parohia de unde a plecat. Începând cu data de 1 aprilie, același an, a funcționat și ca inspector general bisericesc, în cadrul cancelariei Sfântului Sinod până la 31 octombrie 1999. De la 1 noiembrie 1999 a fost transferat în postul de Vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Pe lângă preocupările și atribuțiile menționate, Pr. Alexandru-Armand Munteanu s-a străduit și în direcția cercetărilor de specialitate teologice publicând următoarele studii și articole:

„*Chestiuni de cult în Sf. Canoane*”, în rev. B.O.R., nr. 3-4/1960;

„*Opera canonică a lui Petru Maior*”, în rev. B.O.R., nr. 9-10/1960;

„*Rânduiala și explicarea (interpretarea) slujbei Botezului și a Mirungerii, după scrierile din literatura patristică*”, în rev. G.B., nr. 11-12/1960;

„*Aplicarea epitimiilor în lumina Sf. Canoane*”, în rev. S.T., nr. 7-8/1961;

„Pedepse aplicate clericilor de către Biserică”, în rev. B.O.R., nr. 9-10/1961;

„Arhiepiscopia Justiniana Prima și jurisdicția ei”, în rev. S.T., nr. 7-8/1962;

„Exarhii în Biserica veche”, în rev. S.T., nr. 9-10/1962;

„Monumente de arhitectură bisericească, descoperite pe teritoriul patriei noastre din 1944 până în prezent”, în rev. B.O.R., nr. 1-2/1964;

„Călăuză omiletică”, în rev. G.B., nr. 5-6/1968;

„Ghid bibliografic, pe teme și probleme, din publicațiile revistelor bisericești patriarhale” (1948 - 1973), în rev. B.O.R., nr. 5-6/1971; nr. 5-6/1976;

„Ghid bibliografic, din publicațiile revistei mitropolitane Glasul Bisericii”, (1948 -1973), în rev. G.B., nr. 3-4/1971, nr. 7-8/1976.

Ca urmare a evenimentelor din decembrie 1989, chiar din anul următor (1990), P.C. Pr. Alexandru Armand Munteanu, în calitate de preot paroh la Parohia Sf. Treime - Tei din Capitală (B-dul Lacul Tei nr. 115, sector 2 - București), unde a fost transferat împreună cu P.C. Pr. Ioan Gagiu, odată cu dezafectarea bisericii și casei parohiale a Parohiei „Doamna Oltea” (1986) a întreprins mai întâi lucrarea de recăștigare a terenului fostei biserici demolate al cărui perimetru n-a fost ocupat (minus 500 mp), până atunci (1986 - 1990). Apoi în baza noilor acte de proprietate redobândite a activat la strângerea de fonduri în vederea reconstruirii noii biserici „Doam-

*Biserica parohiei „Doamna Oltea”
reconstruită din temelie*

na Oltea". O lucrare foarte anevoioasă, având în vedere posibilitățile minime bănești ale enoriașilor fostei parohii.

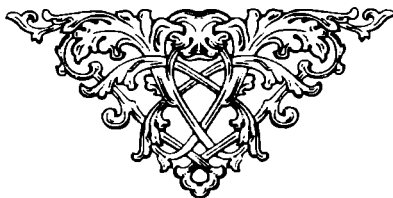
Totuși, înfruntând aceste greutăți, P.C. Sa a activat pe etape la construirea unui sfânt altar din metal și sticlă, în care din noaptea Sfintei Învieri a anului 1997 a oficiat slujba Învierii, Utrenia și Sfânta Liturghie la un număr foarte mare de credincioși. De atunci, în duminici și sărbători, s-a slujit permanent, credincioșii prezenți participând în număr neașteptat de încurajator, fiind ocrotiți de 5 panouri speciale așezate în jurul sfântului altar. Paralel cu oficierea sfintelor slujbe în acest sfânt altar s-a procedat și s-a realizat, treptat, ridicarea, adaptarea și perfecționarea unei capele, în apropierea sfântului altar (oct. 1997 - apr. 1998), cu contribuția credincioșilor, în care s-au slujit fără oprire sfintele slujbe din luna noiembrie 1997, pentru început în condiții dificile.

În același timp, cu sprijinul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, cu binecuvântarea căreia s-au desfășurat toate lucrările efectuate până atunci, s-a trecut la construirea unei biserici din schelet metalic.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, și urmare rugăciunilor credincioșilor în condițiile arătate, continuarea lucrărilor exterioare și interioare ale acestei biserici a fost preluată și finanțată sub formă de sponsorizare – ctitorială de frații Creștin Dumitru și Vasile, enoriași ai parohiei și maramureșeni de origine.

În prezent biserica este terminată și așteaptă ca o „mireasă a lui Hristos” momentul sfințirii sale de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

Redacția

**ALEGEREA ȘI INSTALAREA
ÎNALT PREA SFINȚITULUI DR. NIFON MIHĂIȚĂ ÎN
SCAUNUL DE ARHIEPISCOP AL TÂRGOVIȘTEI**

Prin trecerea la cele veșnice, la 29 octombrie 1999, după o lungă și grea suferință a Înalt Prea Sfințitului Dr. Vasile Costin, scaunul vlădicesc al Arhiepiscopiei Târgoviștei a rămas vacant.

După slujba înmormântării, săvârșită în ziua de 1 noiembrie 1999, în Catedrala din Târgoviște, de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și un sobor de ierarhi ai Sfântului Sinod, de preoți și diaconi, potrivit prevederilor statutare și regulamentare, Prea Fericirea Sa, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, din care face parte și Arhiepiscopia Târgoviștei, a preluat conducerea acestei eparhii, până la alegerea și instalarea noului arhiepiscop, îngrijindu-se îndeaproape de bunul mers al vieții și activității bisericești pe meleagurile dâmbovițene.

Alegerea pentru completarea scaunului vacant al Arhiepiscopiei Târgoviștei a fost așteptată, pe bună dreptate, cu nerăbdare și deosebit interes de clerul și credincioșii acestei eparhii, ce a reprezentat în trecutul nostru istoric un puternic centru cultural și bisericesc, care a iradiat lumină binefăcătoare în toate provinciile românești.

Cunoscută ca „târg vechi” – de unde și originea numelui său –, cu biserici și mai vechi, Târgoviștea este menționată în toate cronicile, dar mai ales în miile de documente ieșite din cancelaria domnească în toată perioada evului mediu. Nu de puține ori, ea a fost teatrul unor crâncene evenimente și întâmplări, unele rămânând înscrise în letopisețe și hrisoave, altele încrestate în pisaniile și epitafele bisericilor sau însemnate pe paginile evangheliarelor, iar și mai multe dăinuind în legende și povestiri istorice. Înzestrată cu superbe construcții religioase și cu un strălucit palat domnesc, toate împodobite cu odoare de mare preț.

Târgoviștea a atras pe toți cei care ne-au trecut hotarul, ca prieteni sau dușmani. Unii au venit aici pentru a admira măreția cetății, frumusețea edificiilor sau fastul curții domnești, cei mai mulți, însă, lacomi de bogății, spre a scotoci prin tainele ei, unde bănuiau că se ascund bogății fabuloase, după cum ne relatează cronicile.

Se consideră, îndeobște, că pe la începutul secolului al XV-lea, Mircea cel Bătrân a mutat scaunul domnesc de la Curtea de Argeș la Târgoviște, Mitropolia țării, însă, a continuat să rămână la Argeș, titularul ei venind, desigur, în noua capitală ori de câte ori nevoile îl chemau alături de domn. Aceasta se petrecea mai ales iarna și primăvara, începând dinainte de Crăciun și până după Paște, când prezența sa la Târgoviște era cerută mai cu seamă de aceste mari sărbători creștine. Vara, el va fi stat la Curtea de Argeș, având a sărbători, cu fast deosebit, hramul Mitropoliei, care cădea în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului.

Această stare de lucruri a durat mai bine de un secol, până după reorganizarea Bisericii muntene de către patriarhul ecumenic Nifon al II-lea. Originar din Peloponez, călugăr la Mănăstirea Dionisiu din Muntele Athos, apoi mitropolit la Salonic, Sfântul Nifon ocupase în două rânduri scaunul de patriarh al Constantinopolului, între 1486 - 1488 și 1496 - 1498, părăsindu-l de fiecare dată din cauza neînțelegerilor cu stăpânirea otomană, care l-a surghiunit în final la Adrianopol. Cunoscându-l și apreciindu-i evlavlia și însușirile de cărmuitor sufletesc, domnitorul Radu cel Mare (1495 - 1508) l-a chemat în Țara Românească, unde Sf. Nifon a venit în primăvara anului 1503. Între

*Înalt Prea Sfințitul
Dr. NIFON
Arhiepiscopul Târgoviștei*

altele, înaltul ierarh a convocat în capitala țării, la Târgoviște, sau poate la Mănăstirea Dealu, un sobor de clerici și laici - egumeni, preoți și mari dregători - și împreună cu domnul a hotărât organizarea Bisericii muntene în felul următor: Reședința mitropolitului, care era la Curtea de Argeș, să fie strămutată la Târgoviște, lângă scaunul domnesc. Episcopul din Oltenia, care în vremea lui Vlaicu Vodă (1364 - 1377) stătuse la Severin și, după căderea cetății în mâinile ungarilor, se strămutase la Râmnicu Vâlcea, să fie supus mitropolitului din Târgoviște. Apoi, pentru că populația țării se înmulțise, înființă o nouă episcopie în partea de răsărit, cu reședința la Buzău, supusă și ea Mitropoliei de la Târgoviște. Astfel, teritoriul muntean a fost împărțit în trei eparhii, în loc de două, câte erau până atunci, iar raporturile ierarhice mai clar precizate.

Cu toate că, așa cum spune cronica, „îndreptase Biserica și multe învățături sufletești arăta“, Sfântul Nifon n-a rămas mult timp în Țara Românească, din cauza unor neînțelegeri cu Radu cel Mare. Părăsind Târgoviștea, în 1505, el s-a retras la Muntele Athos, în Mănăstirea Dionisiu, metania sa, unde a trecut la Domnul, la 11 august 1508.

Deși hotărâse împreună cu patriarhul Nifon și cu boierii țării să mute Mitropolia la Târgoviște, Radu cel Mare n-a mai apucat a o strămuta, căci a murit în aprilie 1508 și a fost înmormântat la Mănăstirea Dealu, ctitoria sa. Nici cei care i-au urmat imediat în scaun, Mihnea cel Rău (1508 - 1510) și Vlad cel Tânăr sau Vlăduț (1510 - 1512), nu s-au învrednicit s-o facă, aceasta rămânând în seama lui Neagoe Basarab (1512 - 1521), care a împlinit îndemnul Sfântului Nifon. Astfel, la 17 august 1517, îndată după târnosirea mănăstirii Curtea de Argeș, un sobor impresionant, alcătuit din Teolipt, patriarhul Constantinopolului, Macarie, mitropolitul Țării Românești, ierarhi străini veniți la sfințirea mănăstirii, egumenii mănăstirilor din țară, domnul, toți boierii mari și mici, potrivit relatării lui Gavriil Protul, în *Viața și traiul Sfântului Nifon*, „tocmiră, ca de acum nici odată, în veci, să nu mai fie mitropolie la Argeș, ci să fie acolo mănăstire și arhimandrie, iar la Târgoviște să fie mitropolie stătătoare, cum s-au așezat. Și se făcură aceste lucruri cu mare opreală și blestem, ca să nu se mai clătească, nici să se mute în veci, nici de patriarh, nici de mitropolit, nici de domn, nici de boieri, nici odată“. Așadar, acum, în mod oficial, mitropolia s-a mutat de la Curtea de Argeș la Târgoviște, împlinindu-se de amintitul sobor ceea ce stabilise mai înainte Sfântul Nifon.

Strămutându-se în Târgoviște, mitropolia s-a adăpostit la început în biserica Sfântul Gheorghe, ce era metoc vechi al Mănăstirii Argeșului, până când Neagoe Basarab a ridicat pentru ea un lăcaș propriu, cu hramul Înălțarea Domnului. Începută în anul 1518, această nouă ctitorie a evlaviosului voievod, socotită a fi „mama tuturor bisericilor“, a fost gata, în afară de zugrăveală, în primăvara anului 1520. Despre această biserică, Gavriil Protul, biograful Sfântului Nifon, spune că era „mare și frumoasă, cu turlle și tot rotunde, și se satură ochii tuturor de vederea ei“. Într-adevăr, biserica Mitropoliei din Târgoviște era cea mai mare biserică din câte se construiseră până la acea epocă și chiar în epocile următoare în Țara Românească. Ea avea 40 metri lungime și 14, 50 metri lățime. Ca arhitectură se asemena cu biserica mare a Mănăstirii Snagov, zidită tot de Neagoe Basarab, lipsindu-i însă absidele laterale. Ca și aceasta, avea în față un pridvor cu stâlpi care, cu timpul, s-a închis. Era construită din cărămidă aparentă și sus, pe acoperiș, avea 8 turlle: una, a Pantocratorului, cu diametrul interior de 6 metri și înălțimea de aproape 12 metri; alta, așezată pe mijlocul pronaosului și alte șase turlle mai mici, laterale, din care două pe pridvor, două între naos și pronaos și alte două pe altar.

Ca și la Argeș, Neagoe Basarab a hotărât să se târnosească biserica Mitropoliei din Târgoviște înainte ca ea să fie zugrăvită și definitiv terminată. Sfințirea bisericii mitropoliei s-a făcut cu fast deosebit, în chiar ziua hramului, Înălțarea Domnului, care, în anul 1520, a căzut la 17 mai. Ceremonia n-a fost, desigur, cu nimic mai prejos decât cea de la târnosirea Mănăstirii Curtea de Argeș, ea săvârșindu-se, ca și atunci, „în fața întregii țări, a înalților ierarhi ai țărilor vecine și a vecinilor prieteni“. Amănunte asupra acestei prăznuiri nu s-au păstrat, dar o scrisoare a lui Neagoe Basarab, din 26 aprilie 1520, către brașoveni, ne lasă să înțelegem amploarea care s-a dat acestui eveniment.

Vreme de aproape 20 de ani, această ctitorie a lui Neagoe Basarab a stat neisprăvită. Cel care a desăvârșit-o, a fost soțul fiicei sale Ruxandra, domnitorul Radu Paisie (1535 - 1545), împreună cu fiul lor Marco Voievod, care, în toamna anului 1537, încheiau cu totul lucrarea începută în 1518. Astfel terminată, Mitropolia din Târgoviște s-a bucurat de sprijinul tuturor voievozilor următori, care i-au făcut felurite danii și i-au purtat de grijă. Daniile domnești și cele ale boierilor făcute ctitoriei târgoviștene au fost mari și nenumărate. În prima jumătate a secolului al XVI-lea, de pildă, Mitropolia din Târgoviște dispunea, pe lângă satul Aninoasa, cu care o

înzestraseră Neagoe Basarab, și moșia Groșani, hărăzită ei de Marcea postelnicul, de încă 32 de sate, 2 moșii mari, 5 schituri, 2 munți, 1 plai, mai multe mori și 12 vii. Cu vremea, datoriile au sporit, atingând valori însemnate.

Ajungând reședință mitropolitană, Târgoviște și-a păstrat acest statut timp de aproape două veacuri, fiind martoră a multor fapte de seamă din trecutul neamului românesc și a văzut înăuntru ei multe și alese chipuri de ierarhi cărturari din țară și de peste hotare.

Cel dintâi care a slujit la sfințirea bisericii mitropoliei a fost *Macarie*, „smeritul monah preot”, care, între anii 1508 - 1512, în tiparnița nou înființată la Mănăstirea Dealu, imprimase primele cărți în țara noastră, devenind apoi, între 1513 - 1521, prin râvna ostenelelor sale, mitropolit al Țării Românești.

Legat ca și el de această biserică a fost *Varlaam* (1535 - 1544), sub care, în anul 1537, sfântul locaș a fost zugrăvit. În afară de aceasta, numele lui este pus alături de începutul celei de a doua perioade a tiparului în Muntenia, când tipografia a funcționat la Târgoviște, chiar în chiliile de la Mitropolie. Urmașul său în scaun, mitropolitul *Anania* (1545 - 1558) a fost sprijinitor al vestitului diacon tipograf *Coresi*, iar mitropolitul *Serafim* (1576 - 1586) mergea în solie peste munți și stătea în strânse legături cu mitropolitul transilvănean *Ghenadie*.

În ultimii ani ai veacului al XVI-lea a păstorit la Târgoviște mitropolitul *Eftimie* (1594 - 1603), sfetnic apropiat al lui Mihai Viteazul, care, s-a îngrijit de viața mănăstirească, a mers în solii și a încheiat tratate de alianță în numele domnului său. Într-o situație asemănătoare față de Mihai Vodă a fost și mitropolitul *Luca* (1603 - 1629) bărbat învățat și plin de talent, care, pe când era episcop de Buzău, a fost trimis de domnitor în mai multe misiuni diplomatice peste hotare. Bune raporturi a avut el și cu românii ortodocși din Transilvania, precum și cu cei din Moldova, de la al căror vlădică, *Anastasia Crimca*, a primit în dar, pentru Mitropolie, „niște Proloage” adică *Vieți de Sfinți*.

Dintre vlădicii târgovișteni de după el, se cuvine să fie pomenite numele cărturarilor *Teofil* (1636 - 1648) și *Ștefan* (1648-1653 și 1655 - 1668), îngropat chiar la Mitropolie, apoi, al mitropolitului chivernisitor *Teodosie* (1668 - 1673), care a făcut adaosuri sfântului lăcaș, precum și al mitropolitului martir *Antim Ivireanul* (1708 - 1716), care a reînființat în chiliile Mitropoliei vechea tiparniță domnească.

Ierarhii târgovișteni au trudit intens și pentru strângerea legăturilor cu frații din celelalte provincii românești. În acest cadru se cuvine să fie amintită grija lor pentru românii din Transilvania, cărora, după puțină vreme, le-au trimis cărți și antimise, i-au ajutat să-și facă tipografiile, iar când nevoia a cerut, i-a îndemnat să se păstreze tari în credința străbună. Până în pragul veacului al XVIII-lea, românii de peste munți și-au trimis ierarhii pentru a primi investitura la Mitropolia din Târgoviște, din rândul cărora pomenim pe Ioan de la Prislop (în 1585), Sfinții Ilie Iorest (în 1640) și Sava Brancovici (în 1656) și pe eruditul Simion Ștefan (în 1643).

Multă înțelegere au arătat vlădicii târgovișteni și față de celelalte Biserici ortodoxe surori, reședința lor din această cetate voievodală fiind deschisă multor ierarhi din Orientul creștin, cărora le-au hărăzit și însemnate danii din avutul cu care evlavia străbunilor înzestrase din belșug acest scaun mitropolitan. Patriarhi de Constantinopol, ca Ieremia Tranos, Chiril Lucaris, care a predicat de mai multe ori în această Mitropolie, și Dionisie, care, din anul 1696, își doarme aici somnul de veci; patriarhi de Alexandria, ca învățatul Mitrofan Critopulos; patriarhi de Antiohia, ca acel Macarie, al cărui însoțitor, diaconul Paul din Alep, în jurnalul său de călătorie a lăsat pagini atât de frumoase despre strălucirea ctitoriei lui Neagoe Basarab, au cunoscut din belșug dărnicia și duhul de viață cărturărească ce pulsa la Mitropolia din Târgoviște.

Edificiile bisericesti târgoviștene uimesc și astăzi prin măreția și strălucirea lor. Încă de pe la mijlocul secolului al XIV-lea, domniile și sfetnicia lor încep să înalțe, în spiritul unei vechi tradiții, fie de-a dreptul din zid, peste temelii mai vechi, fie transformând pe cele din lemn, numeroase biserici, care au stârnit admirația călătorilor străini. Pe la 1640, de pildă, călătorul misionar Daksei socotise la Târgoviște și împrejurimi „două sute de biserici și opt mănăstiri”, iar Paul din Alep se grăbește să remarce în însemnările sale „că numai în Târgoviște sunt peste 80 de biserici și mănăstiri, cele mai multe din piatră, iar orașul e mare ca Alep și Damasc”. Desigur, în ambele cazuri cifrele sunt exagerate. Ele pot fi adevărate numai dacă s-ar fi numărat fiecare turlă drept o biserică, or numai biserica Mitropoliei avea 8 turlă. Cu toate acestea, se poate vorbi de existența unui mare număr de biserici la Târgoviște, care i-a impresionat pe călătorii străini. Transformate, între timp, alteori dărâmate și adeseori arse, pângărite și jefuite de cotropitori, câte au izbutit să străbată veacurile sunt și astăzi mărturie grăitoare despre însemnătatea Târgoviștei în trecutul nostru românesc.

Ctitoriile târgoviștene, de cărămidă sau piatră, ridicate din inițiativa domnească sau a unor boieri, au o înfățișare zveltă, cu numeroase turle și ornamente exterioare de certă valoare artistică. Construite în stilul caracteristic epocii, ele sunt de o rară măreție și frumusețe. De la splendida săpătură în piatră a lespezilor ce înveșmântează Mănăstirea Dealu, ctitoria lui Radu cel Mare, și până la pisania de o neîntrecută măiestrie din biserica Sfântul Nicolae, ctitoria lui Manea Vornicului; de la impunătoarea sculptură a tâmplei din biserica Mănăstirii Stelea, ctitoria lui Vasile Lupu și următoarele sfeșnice – lampadare de lemn din biserica Sfântul Dumitru, a marelui sluger Buzinca și până la admirabilele fresce brâncovenești așternute pe zidurile bisericii Domnești; de la măreția bisericii fostei Mitropolii zidită de Neagoe Basarab și până la formele arhitecturale ale ruinelor bisericilor Sfântul Ioan și Sfântul Gheorghe, toate aceste ctitorii târgoviștene poartă cu ele peste timp câte o pagină strălucită din cronică a Țării Românești.

Să nu uităm că în cuprinsul acestor așezăminte bisericesti, începând chiar cu secolul al XV-lea, s-a plămădit începutul vieții noastre culturale. Nu se poate spune că procesul a fost specific numai Târgoviștei. Dar și aici, ca pretutindeni în Țările Române unde s-a înălțat o biserică sau o mănăstire, călugării și diaconii, cunoscători ai limbii slavone, au copiat texte, au redactat cronologii și au împodobit paginile manuscriselor cu miniaturi și ilustrații de o mare frumusețe. Tot aici au luat ființă și modestele școli de învățatură bisericască și de cunoaștere a slavonismului. În pridvorul Mănăstirii Dealu, la Mitropolie și în chiliile de la Stelea, limba slavonă și chirilică, deprinsă conștiincios de generații de învățăcei, a deschis calea de inițiere în tainele cărții.

În sfârșit, în primii ani ai secolului al XV-lea, spre sfârșitul domniei lui Radu cel Mare, la Târgoviște, care devenise de un veac capitală, se întemeiază cea dintâi tipografie din Țara Românească. Nu se împlinise încă jumătate de secol de când Dragomir scrisese la Târgoviște primul nomocanon slav pentru domnitorul Vladislav al II-lea (1447 - 1456), și într-o zi se opri la curtea lui Radu cel Mare călugărul muntenegrean Macarie, priceput în meșteșugul așezării slovelor de tipar în cuvinte. El venea aici cucerit de faima luminoasă a lui Radu cel Mare, care dorea și pentru țara lui cărți de învățatură, cum auzise că se tipăreau de mult în strălucitoarea Veneția. Meșterul, fugit din țara lui de prigoana turcilor, care nu admiteau născocirea tiparului, auzind de câtă bunăvoință față de

Biserică era călăuzit Radu Vodă, căruia și pentru aceasta i s-a zis „cel Mare”, a trecut Dunărea cu desaga în spate, plină de litere și de scule tipografice. Dacă s-a oprit la curtea domnească din Târgoviște sau a mers puțin mai departe, la mănăstirea Dealu, părerile sun împărțite. Un fapt e sigur, că a tipărit cea dintâi carte apărută în Țara Românească, un *Liturghier slavon*, terminat la 10 noiembrie 1508, sub domnia lui Mihnea Vodă. Apoi, în 1510, sub Vlăduț cel Tânăr, apare *Octoihul slavon*, pentru ca, în vremea lui Neagoe Basarab, să tipărească un *Evangheliar slavon*, cu care se încheie activitatea tipografică a lui Macarie.

În 1545, după 33 de ani, călugărul Moisi, care învățase de la cel dintâi meșteșugul tipografiei, imprimă tot aici, din porunca lui Radu Paisie, *Molitvenicul slavon*. În acest timp își face apariția la Târgoviște sârbul Dimitrie Liubavici, întemeietorul celei de-a doua tiparnițe domnești. El dă la iveală, în 1547, *Apostolul slavon* sau *Praxiu*, în două ediții, dintre care una pentru Iliăș Vodă al Moldovei.

În 1557, activitatea tipografică este reluată de diaconul Coresi, târgoviștean de baștină. Ajutat de zece ucenici, printre care și fiul său Șerban, el tipărește, începând de la 8 iulie 1557, tot în slavonește, *Triodul-Penticostar*, pe care-l termină la 1 iulie 1558, după care pleacă la Brașov, unde scoate în tiparnița de acolo cele dintâi cărți românești. Cu plecarea lui Coresi, tipografia din Târgoviște își încetează activitatea, pentru a treia oară, până în 1644, când re apare la Mănăstirea Dealu, cu *Evanghelia învățătoare* (1644), *Liturghierul slavon* (1646), *Imitarea lui Hristos* (1649) și continuă la Târgoviște, cu *Triod-Penticostar* (1649), *Îndreptarea legii și Târnosania*, ambele în 1652. Întemeietorii, cu râvnă și pricepere, ai acestor cărți folositoare, sunt cei doi frați cărturari, Udriște Năsturel și Elena Doamna, soția lui Matei Basarab.

Începând din secolul al XVIII-lea, activitatea tipografică cea mai îndelungată din Țările Române este dusă tot la Târgoviște, de eruditul mitropolit Antim Ivireanul, în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu. Între anii 1709 - 1715, el a tipărit la Târgoviște nu mai puțin de 19 cărți. O bună parte din aceste cărți sunt traduceri în graiul poporului din grecește și slavonește.

Prin strămutarea tipografiei la București, în 1714, așa cum s-a întâmplat mai înainte cu scaunul domnesc și mai apoi și cu Mitropolia Târgoviștea încetează de a mai fi izvorul de lumină cărturărească pentru românii de pretutindeni.

Oficial, Târgoviștea a încetat să mai fie reședință mitropolitană la 8 iunie 1668. Dar și după această dată, unii din ierarhii Mitropoliei Ungrovlahiei și-au mai petrecut o parte din păstorire aici. Această situație a durat până în anul 1716, când reședința mitropolitană s-a mutat definitiv la București.

La capătul acestei sumare prezentări a vieții și lucrării Mitropoliei din Târgoviște, se poate afirma că ea n-a fost numai cel mai important centru administrativ al Bisericii din Țara Românească și nici o simplă martoră a multor fapte de seamă din zbuciumata noastră istorie, că s-a afirmat, mai ales, ca adevărată vatră de cultură și viață ortodoxă. Aici a fost locul unde s-au zămislit multe idei de spiritualitate românească, un izvor din care, prin diaconul Coresi, s-a pus temei limbii române literare și, prin care a înmugurit și s-a cristalizat conștiința unității neamului nostru, care, pe atunci, datorită vitregiilor timpului trăia în provincii separate.

După cum se cunoaște, pe temeiul acestei bogate și înfloritoare vieți bisericești, naționale și culturale, desfășurate timp de aproape două veacuri pe meleagurile dâmbovițene, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa din 4 aprilie 1990, a hotărât reînființarea Eparhiei Târgoviștei, cu titlul de Arhiepiscopie, ca sufragână a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, având reședința în municipiul Târgoviște și jurisdicția asupra județului Dâmbovița, desprins de la Arhiepiscopia Bucureștilor.

Vestea reactualizării acestui vechi centru eparhial a fost primită cu bucurie de clerul și credincioșii din Târgoviște și județul Dâmbovița, în tradiția cărora s-a păstrat mereu vie amintirea scaunului vlădicesc care a dăinuit aici vreme de aproape două secole. Prin apeluri și memorii către Sfântul Sinod, ei și-au afirmat tot sprijinul ca această hotărâre să se concretizeze cât mai degrabă, considerând că prezența permanentă a unui arhieru în mijlocul lor este necesară nu numai din considerente de ordin istoric, ci și administrativ-bisericesc și misionar-pastoral, pentru a binecuvânta și sfinți în duhul Ortodoxiei strădaniile ce le depun în folosul Bisericii strămoșești, al țării și neamului românesc.

Dând curs acestei dorințe a clerului și credincioșilor din părțile dâmbovițene, Adunarea Națională Bisericească, întemeiată în ziua de 17 mai 1990, a ratificat hotărârea Sfântului Sinod de reînființare a Arhiepiscopiei Târgoviștei și s-a trecut la constituirea organelor eparhiale ale noii eparhii, încât, după îndeplinirea tuturor prevederilor statutare și

regulamentare, s-a convocat *Colegiul Electoral Bisericesc*, în ziua de 3 septembrie 1991, în care a ales în scaunul de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei pe I.P.S. Dr. Vasile Costin, până atunci episcop-vicar patriarhal, a căror instalare a avut loc la 22 septembrie 1991, în catedrala din Târgoviște.

După reînființare, în Eparhia Târgoviștei, sub călăuzirea primului ei arhipăstor, s-au pus temelii trainice pentru un bun început de lucrare în toate laturile slujirii bisericești. Dar, după opt ani de slujire, cu râvnă și înțelepciune, I.P.S. Vasile a trecut la Domnul, lăsând eparhia fără călăuzitor, ceea ce a făcut necesară declanșarea procedurii pentru desemnarea unui succesor.

Cu nădejdea că Bunul Dumnezeu va rândui, prin purtarea Lui de grijă, un ierarh potrivit a continua și spori lucrarea începută, s-au făcut din timp, atât la București, cât și la Târgoviște, toate pregătirile pentru alegerea și instalarea noului arhiepiscop.

Alegerea

Spre a nu lăsa Eparhia Târgoviștei fără titular mai mult de trei luni de la declararea vacanței, pe temeiul prevederilor art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cu decizia nr. 5406, din 12 noiembrie 1999, a convocat la București, pentru ziua de 14 decembrie 1999, *Colegiul Electoral Bisericesc* – alcătuit din membrii Sfântului Sinod, membrii clerici și mireni ai Adunării Naționale Bisericești, și membrii clerici și mireni ai Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Târgoviștei, precum și decanii facultăților de teologie și directorii seminariilor teologice liceale din cuprinsul Patriarhiei Române, ca membrii de drept – în vederea alegerii noului arhiepiscop.

În ziua stabilită, la primele ore ale dimineții, membrii *Colegiului Electoral Bisericesc* au luat parte la slujba Sfintei Liturghii și a Te-Deum-ului, săvârșită în Catedrala Patriarhală, de un sobor de preoți și diaconi, după care au trecut în Aula Mare a Palatului Patriarhiei, unde s-au întrunit în ședință de lucru, sub președenția Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist. După constituirea Secretariatului ședinței, s-a dat citire apelului nominal, în urma căruia a rezultat că sunt prezenți 151 membri ai *Colegiului Electoral Bisericesc*, adică marea majoritate, din totalul de 164 membri cu drept de vot, 13 absentând motivat.

Constatându-se legalitatea constituirii Colegiului Electoral Bisericesc, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Președintele acestui înalt forum al Bisericii Ortodoxe Române, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, din care face parte și Arhiepiscopia Târgoviștei, a deschis lucrările, spunând următoarele cuvinte:

Mărit Colegiu Electoral Bisericesc,

„Scopul acestei convocări este completarea scaunului rămas vacant al Arhiepiscopiei Târgoviștei, în urma trecerii, pe neașteptate, la cele veșnice a vrednicului de pomenire arhiepiscop Vasile Costin. Acest vrednic ierarh al Bisericii noastre, cu studii strălucite la Atena, unde și-a luat și doctoratul în teologie, a funcționat ca Vicar administrativ la Episcopia Oradei, apoi, Superior al Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan. Remarcat aici de Prea Fericitul Patriarh Iustin, ca distins teolog și vorbitor a trei limbi străine, a fost chemat la treapta arhieriei, ca Episcop-Vicar Patriarhal, unde a depus o rodnică activitate pastoral-misionară, ecumenică și administrativă. În această slujire l-am aflat și eu, când a rânduit Dumnezeu să fiu ales în această responsabilitate. Mi-a fost colaborator în rezolvarea unor probleme importante și urgente ale Centrului Patriarhal.

În 1990, cum se știe, la inițiativa preoților și credincioșilor din județul Dâmbovița, s-a restabilit scaunul vlădicesc la Târgoviște, după mai bine de trei secole de la strămutarea Mitropoliei Țării Românești la București. După constituirea Adunării Eparhiale și a celorlalte foruri de conducere ale noii eparhii și a demersurilor pentru reședință și pentru cancelarie, s-a trecut la alegerea de arhiepiscop și vlădica Vasile a fost vrednic a se înscrie ca primul ierarh al Arhiepiscopiei Târgoviștei.

Participând nemijlocit la înființarea Arhiepiscopiei Târgoviștei, ca parte canonică a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei și a Patriarhiei noastre, mi-am dat seama, încă de atunci, că noul ierarh era chemat să depună o lucrare amplă și strălucitoare pentru ca această eparhie să fie trainică. În doar câțiva ani de arhipăstorire, pentru că o suferință necruțătoare l-a smuls de timpuriu din mijlocul păstoritorilor săi, Înalt Prea Sfințitul Vasile Costin s-a ostenit și a izbutit să pună temelii durabile noii eparhii, prin organizarea clerului și slujirea pilduitoare a credincioșilor, înființarea unei facultăți de teologie în cadrul Universității din Târgoviște și a unui seminar, restaurări de biserici și mănăstiri, inițierea unor acțiuni caritative și editoriale.

Am fost adânc impresionat, la înmormântarea Înalt Prea Sfințitului Vasile, de lacrimile și de cuvintele duioase ale preoților și credincioșilor eparhiei, care

și-au mărturisit durerea pentru pierderea ierarhului lor, dar și iubirea pentru el, pentru blândețea și pentru bunătatea inimii sale. Tot așa l-am cunoscut și noi, membrii Sfântului Sinod, generos și îngăduitor, și mi-am exprimat personal recunoștința față de fiii săi duhovnicești, pentru dragostea și atașamentul cu care l-au petrecut pe drumul veșniciei. El și-a lăsat vasul său de lut, acolo, în Catedrala arhiepiscopală, ca să fie mereu prezent la viața eparhiei, să asculte, de dincolo de zare, rugăciunile care se înalță către Dumnezeu în această biserică și să primească făcliile inimilor ce nu-l vor uita niciodată.

Nu mică a fost tristețea familiei sale. O familie de maramureșeni atașați Ortodoxiei noastre, care doreau cu orice chip să-l înmormânteze în localitatea natală. Nu mi-a fost ușor să stau de vorbă cu frații săi și să-i conving să fie de acord cu noi, că un ierarh devine trup și în mod fizic, nu numai sufletește, cu păstorii săi. Le-am spus: „Acum, fratele Dumneavoastră, Înalt Prea Sfințitul Vasile, aparține Trupului acestuia viu, care este Arhiepiscopia Târgoviștei. Aici s-a rugat, aici s-a frământat și aici, împreună cu fiii și fiicele lui duhovnicești, a slăvit pe Dumnezeu. De aceea, aici se cuvine să rămână, ca părinte al lor, fiind primul ierarh al acestei vrednice, de toată cinstea și prețuirea, Eparhii a Târgoviștei”. Și dâșii, spre bucuria noastră, au înțeles acest mesaj.

Rostind aceste cuvinte, vă propun să păstrăm un moment de reculegere întru amintirea sa, rugându-L pe Dumnezeu să-l ierte, și să-i cântăm Veșnica pomenire!

Venerați membri ai Colegiului Electoral Bisericesc,

După cum se cunoaște, această parte de țară, județul Dâmbovița, aflată la răscrucea unor drumuri ce leagă Câmpia Muntenă cu Podișul Transilvaniei și Dealurile Muscelului cu Țara Buzăului, până la Gurile Dunării și Marea Neagră, a fost intens locuită din vremuri străvechi, iar cetatea Târgoviștei, capitala de altădată a Țării Românești, a fost vreme de aproape două veacuri reședință mitropolitană. Voievozii și domnii români, ca și mitropolii țării, au lăsat urme adânci în acest ținut, care se mai păstrează și astăzi în denumirea unor localități, ca Voievozi, Domnești și altele, dar mai ales în vestitele mănăstiri ctitorite de el, de la Dealu, Viforâta, Bâldana, Nucet, Bunea și Stelea din Târgoviște, pecetluind peste veacuri fapte de seamă din istoria neamului și a Bisericii strămoșești. Atâtea vrednicii a adunat acest colț de țară, încât a atras și ierarhi din Orientul ortodox, începând cu Sfântul Nifon, Patriarhul Constantinopolului, chemat de domnitorul Radu cel Mare (1495 - 1508), care a reorganizat Biserica din Țara Românească, între anii 1503 - 1505, înființând episcopii de la Râmnic și Buzău, și până la Patriarhul Macarie al Antiohiei, care a vizitat Țările Române între anii

1653 - 1658 și al cărui însoțitor, diaconul Paul din Alep, a lăsat în jurnalul său de călătorie pagini nemuritoare despre măreția catedralei ctitorită de Neagoe Basarab, în 1520, și despre strălucirea curții domnești a lui Matei Basarab (1632 - 1654) din Târgoviște.

Așadar, în trecutul nostru istoric, plaiul Dâmboviței, cu cetatea Târgoviștei, a fost adevărată vatră de trăire ortodoxă și cultură românească, de unde, prin activitatea tipografică a Diaconului Coresi (1556 - 1583), a izvorât limba română literară, pe trunchiul căreia a înmugurit, apoi, și s-a cristalizat conștiința unității noastre naționale.

Pe temeiul acestei bogate și înfloritoare vieți bisericești, culturale, și naționale, desfășurate timp de aproape două veacuri pe meleagurile dâmbovițene, în 1990, cum spuneam, Sfântul Sinod a reînființat Eparhia Târgoviștei, cu titulatura de Arhiepiscopie, ca sufragana a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, iar în 1991 după îndeplinirea tuturor prevederilor statute și regulamentare, a fost ales primul ei arhipăstor, Înalt Prea Sfințitul Vasile Costin.

Astăzi, această Arhiepiscopie, cu credincioși vrednici, mulțumită ostenețelor Înalt Prea Sfințitului Vasile, are preoți destoinici, mulți tineri, un seminar teologic și o facultate de teologie încadrată în Universitate, mănăstiri cu personal de vocație, tipărituri bisericești și un frumos început de activitate filantropică. Așa încât, ea a dobândit, prin prezența și lucrarea Înalt Prea Sfințitului Vasile, cunoscător și vorbitor de limbi străine, o deosebită importanță, un nivel ridicat de viață bisericească, ce trebuie păstrat și consolidat, începând cu reședința și birourile Centrului eparhial și continuând cu sprijinirea inițiativelor pilduitoare ale preoților, care înalță peste tot biserici, adevărate catedrale, atât la Târgoviște, cât și prin satele și orașele eparhiei. Dar, acolo unde prisosește harul se ivesc câteodată și încercări, ca cea de la Pucioasa, din județul Dâmbovița, unde o grupare religioasă, autointitulată Ierusalimul Ceresc, s-a rupt de Biserica noastră și lucrează tănuț, provocând o rană dureroasă. Cu toate eforturile ce le-am depus, împreună cu Înalt Prea Sfințitul Vasile și cu alți ierarhi din Sfântul Sinod, n-am reușit să intrăm în dialog, pentru a-i readuce la Trupul Sfintei noastre Ortodoxii. Înțelegem, astfel, câte îndatoriri și ce muncă îl așteaptă pe noul ierarh al Arhiepiscopiei Târgoviștei. Desigur, asemenea responsabilități sunt valabile peste tot în Biserica noastră, dar fiecare eparhie își are specificul său, problemele sale, care se cer rezolvate într-un mod propriu. Prioritățile Arhiepiscopiei Târgoviștei confirmă acest adevăr și ne cheamă să cugetăm profund și bine, ca prin ceea ce vom săvârși astăzi să aducem slavă lui Dumnezeu și pace în sufletele bunilor credincioși și preoți din județul Dâmbovița.

Întâlnirea de astăzi este, deci, un moment de meditație adâncă pentru fiecare dintre noi, ca în conformitate cu aceste cerințe, cu aceste priorități ale Eparhiei Târgoviștei, care sunt și ale Bisericii noastre în general, aflată în relații strânse și frumoase cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, cu Creștinătatea întreagă, să alegem acolo ierarhul potrivit. Pe lângă activitatea pastorală propriu-zisă, de totdeauna, se cere acum de la fiecare eparhie și o participare sporită la misiunea Bisericii întregi, la asistența comunităților noastre de peste hotare și conlucrarea cu ierarhii pe care îi avem în Europa, în America, dar și în relațiile ecumenice. Prin urmare, gândul și vrerea noastră, a tuturor, trebuie să se îndrepte spre aceste îndatoriri ale Sfintei noastre Biserici, multe, felurite și deloc ușoare, dar pentru care întotdeauna se cuvine să mulțumim lui Dumnezeu că le avem, fiindcă numai un organism viu are nevoie de împlinirea celor necesare existenței sale. Biserica noastră este și ea un organism viu, care cere în fiecare clipă câte ceva din partea noastră, a slujitorilor și a forurilor noastre bisericești.

În lumina acestor îndatoriri, la care se adaugă și altele, pe care le știu preoții de la parohii și credincioșii ce ne sunt mai apropiați, am cugetat împreună cu Sfântul Sinod și am apreciat ca voturile noastre să se îndrepte asupra următorilor candidați, frați ai noștri, cunoscuți și de membrii Adunării Eparhiale de la Târgoviște, și anume: Prea Sfințitul episcop Nifon al Sloboziei și Călărașilor, Prea Sfințitul Episcop-Vicar Teodosie Snagoveanul de la Arhiepiscopia Bucureștilor și Prea Sfințitul Episcop-Vicar Damaschin Severineanul al Arhiepiscopiei Craiovei.

Luminându-ne Bunul Dumnezeu, vom alege pe cel care va fi merit să pășească la această grea și însemnată lucrare."

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a dat scurte lămuriri în legătură cu alegerea și a rânduit citirea articolelor 129 și 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române privind procedura de urmat.

Ședința Colegiului Electoral Bisericesc s-a suspendat apoi timp de o jumătate de oră, potrivit Regulamentului.

La reluarea lucrărilor, s-a format biroul Colegiului Electoral, din doi secretari și doi bărbați de încredere, și s-au împărțit buletinele de vot, apoi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a chemat alegătorii la urne pentru depunerea voturilor, în ordinea apelului nominal.

După încheierea votării, s-a procedat la deschiderea urnelor și la numărătoarea buletinelor și s-a constatat că au votat toți cei 151 membri prezenți ai Colegiului Electoral Bisericesc, precizându-se că, potrivit

prevederilor statutare, pentru a fi ales, candidatul trebuie să întrunească majoritatea absolută a voturilor exprimate, adică 76 de voturi.

Trecându-se la desfacerea buletinelor și citirea voturilor s-a constatat că majoritatea voturilor necesare pentru ocuparea scaunului de arhiepiscop al Târgoviștei - 97 la număr - au fost obținute de Prea Sfințitul Episcop Nifon Mihăiță al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

În urma acestui rezultat, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a proclamat ales ca arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei pe Prea Sfințitul Episcop Nifon Mihăiță, care a întocmit cele mai multe voturi, necesare pentru alegere, apoi l-a felicitat călduros pe noul ales, spunând următoarele:

↓ **Prea Sfințite Părinte Nifon,**
„În numele Colegiului Electoral Bisericesc, cu deosebită bucurie, vă aduc la cunoștință că ați fost ales în scaunul vacant de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei.

Dacă până acum ați păstorit Episcopia Sloboziei și Călărașilor, de astăzi înainte, voința lui Dumnezeu, prin lucrarea Duhului Sfânt de care am fost stăpâniți, noi, membrii Colegiului Electoral Bisericesc, sunteți chemat să călăuziți această tânără Arhiepiscopie, de un deceniu reactualizată, dar cu o încărcătură istorică și bisericască de mare valoare. Am putea spune că Târgoviște, pe lângă Curtea de Argeș, deține o întreagă comoară de mărturii ale vieții bisericesti care s-a petrecut în spațiul cultural al Țării Românești, în decursul tumultoasei noastre istorii. Cum arătam la început, centrul acesta bisericesc a fost binecuvântat de Sfântul Nifon, Patriarhul Constantinopolului, care a reorganizat Biserica din Țara Românească în primii ani ai secolului al XVI-lea, și de urmașii săi, ierarhi vrednici și cărturari luminați, dar unele din înfăptuirile lor s-au risipit cu vremea, poate și din neglijența oamenilor. Dumnezeu, însă, a binevoit ca jertfele celor care au murit acum zece ani, chiar în luna aceasta, decembrie, să aducă roade și în lucrarea Bisericii noastre, refăcându-se, rând pe rând, de atunci încolo, centrele noastre eparhiale istorice, cum sunt Tomisul, Argeșul, Târgoviște, Hușiul, Caransebeșul, la care s-au adăugat eparhiile noi, cerute de proeți și credincioși.

Vă așteaptă la Târgoviște, Înalt Prea Sfințite Arhiepiscop Nifon, nenumărate și grele lucrări de început. Ați dovedit în anii de slujire la Sfântul Sinod, ca secretar de sector și consilier patriarhal, apoi, episcop-vicar patriarhal, pricepere, dăruire și putere de muncă. Avându-vă câțiva ani colaborator, pe când îndeplineați încredințarea de episcop-vicar, și supunându-vă multor chemări, atât atunci, cât și pe urmă, ca episcop al nou înființatei Episcopii a Sloboziei și

Călărașilor, am văzut atașamentul și simțirea launtrică cu care Înalt Prea Sfinția Voastră slujiți pe Dumnezeu, stăpânit fiind de cunoașterea profundă a ființei Bisericii și a oamenilor.

Alegerea de astăzi ne amintește de strădaniile depuse în urmă cu cinci ani pentru a întemeia în Câmpia Bărăganului, acolo unde, în 1634, Matei Basarab a înălțat o frumoasă mănăstire, Episcopia Sloboziei și Călărașilor, de la care, acum, după o rodnică păstorire, Înalt Prea Sfinția Voastră, iată, sunteți chemat la Târgoviște. Am vizitat pentru prima dată Mănăstirea Slobozia, vestită ctitorie a lui Matei Basarab, când eram episcop-vicear al Patriarhului Justinian și am găsit-o tristă și părăsită. Cugetând la strălucirea ei de odinioară, vă mărturisesc că m-am gândit, încă de atunci, că va veni odată vremea ca această mănoasă câmpie a Bărăganului să aibă păstorul ei, cu reședința la Slobozia, și am împărtășit acest gând al meu și Patriarhului Justinian.

În 1990, îndată după revoluție, când Dumnezeu a binevoit să ne putem exprima dorințele, între altele, am luat în discuție și restaurarea acestei ctitorii a lui Matei Basarab, care ajunsese aproape o ruină, mai ales că Slobozia, un oraș frumos, este lipsit de biserici. Tot atunci, am primit vizita unor credincioși din Slobozia, care ne invitau să punem piatra de temelie pentru o catedrală în acest oraș, în locul cel mai frumos, cu o poziție centrală. Văzând insistențele lor, m-am gândit că sunt condiții prielnice pentru înființarea unui Centru eparhial în Bărăgan, cu jurisdicție peste două județe: Ialomița și Călărași, ceea ce, peste puțin timp, s-a și realizat. S-a ivit, însă, o întrecere între credincioșii din Slobozia și cei din Călărași, fiecare oferind clădiri pentru reședință și pentru cancelarie. Întrucât eram aproape zilnic asaltat, în sensul cel frumos al cuvântului, de reprezentanții credincioșilor din cele două orașe, totdeauna însoțiți și susținuți de fratele Ion Alexandru, care nu poate să participe la sărbătoarea noastră duhovnicească de astăzi, căci s-ar fi bucurat, am numit o comisie, în frunte cu Părintele vicar patriarhal Constantin Pârvu, socotind că va fi nepărtinitor. Comisia a mers la fața locului, atât la Slobozia, cât și la Călărași, dar când a văzut reședința de la Slobozia, pe care o are și astăzi Episcopia, a decis ca acolo să fie Centrul eparhial.

Am spus aceste lucruri spre a se înțelege că fiecare moment din viața Bisericii noastre, la care ați fost martori din 1990 încoace, a fost mai întâi bine gândit și oarecum clădit din interior pentru a lua apoi forma și consistența de astăzi. Desigur, Înalt Prea Sfințitul Nifon a pus un început trainic la Slobozia. I s-a oferit spațiu corespunzător pentru reședință și pentru cancelarie, dar a fost necesar să fie amenajat și înzestrat. Catedralei i s-a pus temelie, dar a trebuit să înceapă lucrările de construcție. Acum, ea este aproape gata, ajungând la turle, și

se profilează ca una dintre cele mai mari și mai frumoase din Mitropolia noastră. Mănăstirea Slobozia, ctitoria lui Matei Basarab, de care aminteam, este acum complet restaurată, cu o biserică ce strălucește de frumusețe, un adevărat rai al lui Dumnezeu, cu zidurile refăcute și cu chilii noi, iar un mănunchi de măicuțe lucrează în atelierul mănăstirii, înzestrat cu aparatură adusă de Înalt Prea Sfințitul Nifon de peste hotare. Dacă adăugăm Seminarul teologic bine organizat, restaurările de biserici și impulsționarea activității clerului, potrivit cerințelor actuale, avem imaginea unei eparhii, cu toate dimensiunile ei, temeinic așezată.

Dacă Dumnezeu a rânduit ca Înalt Prea Sfinția Voastră să mergeți la Târgoviște, experiența aceasta vă va folosi acolo, unde, de asemenea, există un început bun, care trebuia consolidat pe temelii moderne, desigur, cu noi eforturi și cu înțelepciunea dovedită până acum.

Ca mitropolit al locului, împărtășesc bucuria credincioșilor și a preoțimii acestei eparhii, pentru că, în acești ani, așa cum spuneam, nici o ascultare, nici o misiune ce va fost încredințată, acasă și peste hotare, n-a fost ocolită, ci totdeauna ați îndeplinit-o cu mult folos pentru Biserica noastră.

Vă felicităm din toată inima și rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă ajute și să vă ocrotească și acolo, la conducerea arhiepiscopiei Târgoviștei.”

Cu vădită emoție, Înalt Prea Sfințitul Nifon a adresat Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, membrilor Sfântului Sinod și membrilor Colegiului Electoral Bisericesc următoarele cuvinte:

**Prea Fericite Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfințiile și Prea Sfințiile Voastre,
Onorați membri ai Colegiului Electoral Bisericesc,**

„Mulțumesc Bunului Dumnezeu pentru că, în milostivirea Sa, ne-a adunat pe toți astăzi aici, ca să împlinim acest important act de viață și de istorie bisericească. Consider alegerea de astăzi ca pe un dar de la Dumnezeu, care s-a revărsat asupra mea prin voința Onoratului Colegiu Electoral Bisericesc. Numai așa, având convingerea fermă că asemenea momente sunt de la Dumnezeu, în ciuda manifestărilor omenești, ne dăm seama de importanța bisericească a acestor zile binecuvântate.

Desigur, acest dar de la Dumnezeu, pe care-l primesc astăzi, ca orice dar, trebuie răsplătit prin muncă și străduință permanentă prin credințioșia față de Sfânta noastră Biserică și prin continuarea lucrărilor începute și inițierea de noi proiecte care să aducă propășire spirituală și materială în această istorică și binecuvântată eparhie. Primesc, deci, acest dar cu bucurie și, în același timp, cu îngrijorare, pentru că, așa cum bine se știe, cinstirea aduce întotdeauna răspundere mare în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

Oferindu-mi-se astăzi un nou prilej de a continua și intensifica lucrarea închinată Mântuitorului nostru Iisus Hristos și Bisericii Sale, sunt însufletit de îndemnul Sfântului Apostol Pavel către episcopii așezați în diferite Biserici: „Să aprindeți și mai mult harul Duhului Sfânt, care este în voi, pentru că Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii, ci al puterii, al dragostei și al înțelepciunii” (II Tim. 1, 6-7), iar altă dată li se spune: „Păstoriți turma lui Dumnezeu, dată în paza voastră, cercetând-o cu voie bună, după Dumnezeu, și din dragoste” (I Petru 5, 2).

Mărit Colegiu Electoral Bisericesc,

Cu adevărat, cum a spus Prea Fericitul Părinte Patriarh, reînființarea Eparhiei Târgoviștei, acum opt ani, cu primul ei ierarh de pioasă aducere aminte, I.P.S. Vasile Costin, constituie un act istoric deosebit, pentru că Târgoviștea a fost, timp de aproape două veacuri, scaun voievodal și vlădicesc. Acolo, sunt biserici și mănăstiri de mare valoare istorică și artistică, moștenire de mare preț lăsată de înaintași, care așteaptă să fie reînnoite, restaurate și aduse la starea frumuseții lor dintâi. De asemenea, la Târgoviște sunt urmele de neuitat ale Sfântului Nifon, Patriarhul Constantinopolului, care a binecuvântat Țara și Biserica noastră românească prin viața, prezența și activitatea sa. Lângă Târgoviște, la Mănăstirea Dealu, străjuiește capul lui Mihai Viteazul, simbolul luptei pentru unitatea noastră națională. Dar, la Târgoviște și în județul Dâmbovița, în această minunată parte de țară, binecuvântată de Dumnezeu cu frumuseți naturale, sunt, mai ales, creștini vrednici și buni, suflete evlavioase, care au dovedit de-a lungul anilor râvnă și statornicie în dreapta credință, dragoste și atașament față de Biserică și respect pentru datinile străbune. Pentru toate acestea, rog pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să continuăm lucrarea începută deja în această eparhie și totodată, să dăm misiunii noastre un caracter potrivit cu cerințele vremii de azi, ca să putem afirma valorile noastre creștine și naționale atât pe plan european, cât și mondial, dacă este posibil.

Mărturisesc, cu toată smerenia, că anii slujiți la Patriarhie, ca episcop-vicar, când am sfințit biserici în județul Dâmbovița și orașul Târgoviște, am hirotonit preoți, am participat la hramuri și am prezidat conferințe preoțești, care mi-au înlesnit cunoașterea clerului și credincioșilor de acolo, precum și experiența dobândită în cei șase ani, la Episcopia Sloboziei și Călărașilor, îmi vor fi de mare folos în noua misiune la Arhiepiscopia Târgoviștei. De aceea, încredințez pe toți membrii Adunării Eparhiale, clerici și mireni, pe toți preoții și credincioșii, că la mine vor găsi dragoste, înțelegere, voință multă de bine și dăruire pentru slujirea Sfintei noastre Biserici.

În aceste momente binecuvântate, Prea Fericită Părinte Patriarh, Vă asigur de recunoștința, devotamentul și dragostea filială. Pe toți membrii Sfântului Sinod îi încredințez de prețuirea, respectul și dragostea mea în Hristos Domnul. Iar pe dumneavoastră, membrii Adunării Eparhiale ai Arhiepiscopiei Târgoviștei, vă îmbrățișez cu toată dragostea, în mod cu totul special, pentru că vom avea multe lucruri de împlinit împreună.

În încheiere, îmi exprim nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu, pe care-L rog fierbinte să-mi călăuzească pașii după Cuvântul Său.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!"

După această scurtă, dar elocventă și pătrunzătoare cuvântare a Înalt Prea Sfințitului Nifon, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a mulțumit membrilor Colegiului Electoral Bisericesc pentru participarea la alegerea noului arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei și pentru voturile exprimate, spunând următoarele:

Onorați membri ai Colegiului Electoral Bisericesc,

„Reafirm și cu acest prilej că atât la Patriarhie, cât și la eparhii, noi gândim și lucrăm neîncetat după poruncile Mântuitorului Iisus Hristos, după învățătura Sfinților Părinți și cerințele credincioșilor noștri. Nu uităm nici un moment că vremea de libertate în care trăim și lucrăm trebuie să rodească prin grija și strădaniile fiecărui slujitor și fiu al Bisericii noastre strămoșești. Fiecare clipă trebuie să o închinăm îndeplinirii îndatoririlor noastre în această sfântă libertate, mai ales îndatoririi legate de ajutorarea celor care nu pot să-și manifeste prezența și activitatea lor socială, aflându-se în spitale, azile, penitenciare, sau sunt împiedicați de alte suferințe. De asemenea, trebuie să ne îngrijim și de problema tineretului, care se arată tot mai receptiv la mesajul Bisericii. Secerișul este mare și promițător în această direcție, de aceea își caută loc și neghina. Au devenit astăzi, în societatea noastră, tot mai numeroase posibilitățile care incită la păcat, mai ales pe tineri, dur și pe vârstnici. Mergând pe drumul înțelepciunii, al tradiției noastre scumpe, să lucrăm în așa fel încât să se adape toți la izvoarele binefăcătoare ale învățăturii noastre ortodoxe.

Vă mulțumesc tuturor pentru prezența pilduitoare la alegerea de astăzi. Participarea Dumneavoastră la împlinirea unor acte bisericești așa de importante este o cheazășie puternică pentru noi că Biserica noastră este vie și dinamică, deschisă către societate.

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să întâmpinăm Nașterea Domnului cu simțiri și fapte creștinești. Să ne îndreptăm gândurile către cei care și-au jertfit viața pentru libertate și să ne rugăm ca Duhul Sfânt să se pogoare asupra țării și poporului nostru, spre a putea înainta cu pași siguri către raza de lumină care îi stă în față.

Tuturor, binecuvântări din partea noastră, sărbători fericite și la mulți ani!"

Cu rugăciunea „Cuvine-se cu adevărat“, rostită de toți cei prezenți, lucrările Colegiului Electoral Bisericesc pentru alegerea noului arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei au luat sfârșit.

Validarea și recunoașterea alegerii

A doua zi, 15 decembrie 1999, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunindu-se în ședință de lucru, a procedat la examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei de către Colegiul Electoral Bisericesc. Constatând că alegerea s-a făcut cu respectarea rânduielilor canonice și statutare, la propunerea Comisiei canonică, juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod a validat alegerea Prea Sfințitului Episcop Nifon al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor în scaunul vacant de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei.

La mijlocirea Sfântului Sinod și a recomandării Secretariatului de Stat pentru Culte, Prea Sfințitul Episcop Nifon Mihăiță a fost recunoscut în funcția de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei, prin Decretul Prezidențial nr. 437 din 22 decembrie 1999, publicat în Monitorul Oficial nr. 636 din 27 decembrie 1999.

Festivitatea instalării în funcție a Înalt Prea Sfințitului Nifon s-a stabilit să aibă loc după toate rânduielele bisericesti tradiționale, în ziua de duminică, 26 decembrie 1999, a doua zi de Crăciun, în Catedrala din Târgoviște cu hramul „Înălțarea Domnului“, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii.

Alegerea Înalt Prea Sfințitului Nifon Mihăiță ca arhiepiscop titular al Arhiepiscopiei Târgoviștei și fixarea datei instalării în scaun au fost aduse la cunoștința clerului și credincioșilor de posturile de radio și televiziune și au fost consemnate ca atare de presa laică și bisericească, împreună cu scurte date biografice ale Înalt Prea Sfinției Sale.

Înalt Prea Sfințitul Dr. Nifon Mihăiță, Arhiepiscopul Târgoviștei ***Repere biografice***

Noul titular al scaunului arhiepiscopal de la Târgoviște, Înalt Prea Sfințitul Nifon Mihăiță, s-a născut la 5 ianuarie 1944, în comuna Crețești - Vidra, județul Giurgiu, fiind al treilea din cei patru copii ai evlavioșilor săi părinți Anghel și Maria Mihăiță, și a primit la botez numele Nicolae. Crescut de familie în frica lui Dumnezeu, a primit educație creștină mai ales de la bunici, pe care îi socotește primii săi dascăli în „buchiile“ credinței. Datorită lor, cum însuși mărturisește, înainte de a învăța să scrie și să citească, a deprins a rosti în biserică „Tatăl nostru“ și „Crezul“.

După absolvirea școlii generale în comuna natală, dând urmare a unui îndemn lăuntric de a păși mai departe pe treptele învățaturii și de a sluji lui Dumnezeu, a urmat între anii 1959-1964 cursurile Școlii de cântăreți și Seminarul teologic la București, apoi, în urma promovării examenului de admitere, s-a înscris la Institutul Teologic Universitar din București. La capătul celor patru ani de studii, în 1968 a obținut titlul de licențiat în teologie, cu lucrarea având ca subiect: „*Aspecte noi în eclesiologia ortodoxă contemporană*” susținută la Catedra de Teologie Dogmatică și Simbolică.

Dorind să-și perfecționeze studiile teologice, după obținerea licenței, s-a înscris la doctorat și a urmat timp de trei ani cursurile de specializare la Vechiul Testament și Limba Ebraică, în cadrul Secției Biblice, la același institut. Între anii 1971 - 1974, beneficiind de o bursă de studii în Anglia, a urmat cursuri de specializare la Universitățile din Londra și Oxford, precum și la Ierusalim (iulie - septembrie 1972), în cadrul Colegiului Anglican din Țara Sfântă, în vederea alcătuirii tezei de doctorat. Pentru titlul de „*Master of Theology*” a prezentat la Universitatea din Londra o disertație cu tema: „*O nouă evaluare a formării canonului Vechiului Testament*”. De asemenea între septembrie 1977 - iunie 1978 a beneficiat și de o bursă de specializare în teologie din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la Universitatea din Geneva (Elveția). Aceste stagii de studii și documentare, în țară și peste hotare, completată cu o serioasă muncă de cercetare în arhive și biblioteci, au fost încununată cu dobândirea titlului de doctor în teologie, echivalat la Facultatea de teologie din Oradea, cu lucrarea intitulată: „*Cartea lui Mihela: teologie și exegeză*”, care s-a și publicat de curând.

Aceeași râvnă cu care s-a evidențiat la studii a arătat-o și în funcțiile didactice și administrative ce i s-au încredințat: pedagog și apoi profesor la Seminarul teologic din București, secretar de redacție la Almanahul „*Altarul*”, editat de comunitatea românească din capitala Angliei, în care a publicat mai multe articole, reportaje, note și recenzii; documentarist principal și apoi șef de serviciu și secretar al Sectorului de Relații Externe Bisericești din cadrul Administrației Patriarhale.

În căutarea agonisirii duhovnicești, a intrat în monahism, la 8 mai 1980, când a primit și numele de Nifon, cu închinovierea la Mănăstirea Cernica. Hirotonit ieromonah, la 15 mai 1980 s-a îmbisericit în același an, ca preot slujitor, la Mănăstirea Antim din București. Pentru meritele sale

deosebite și devotamentul cu care a slujit Biserica, Sfântul Sinod i-a acordat, la 16 iulie 1980, rangul de arhimandrit.

Truda sa în dobândirea culturii teologice, priceperea, hărnicia și pregătirea duhovnicească, au îndemnat pe patriarhul Iustin să-i încredințeze funcții de mai înaltă răspundere în slujirea Bisericii. Fiind vacant de câțiva ani unul din cele două posturi de episcop-vicar patriarhal și înmulțindu-se problemele de rezolvat la Administrația Patriarhală, la propunerea patriarhului Iustin, părintele arhimandrit Nifon Mihăiță a fost ales de Sfântul Sinod în acest post, la 30 septembrie 1985, acordându-i totodată și rangul de arhieru, cu titlul de Ploieșteanul. În aprilie 1982 vrednicul de pomenire patriarhul Iustin Moiescu, având în vedere pregătirea teologică deosebită și experiența cumulată în activitatea ecumenică de părintele arhimandrit Nifon Mihăiță, l-a numit la 1 decembrie 1982 în postul de Consilier patriarhal pentru Sectorul de Relații Externe Bisericești, iar de la 1 februarie anul următor, i-a încredințat și conducerea Mănăstirii Antim din București.

Hirotonia întru arhieru a avut loc în ziua de 24 noiembrie 1985, în Catedrala Patriarhală din București, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii, oficiată de patriarhul Iustin Moiescu, împreună cu regretatul arhiepiscop Vasile Costin al Târgoviștei, pe atunci episcop-vicar patriarhal, și vrednicul de pomenire P.S. Roman Ialomiteanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În cei opt ani cât a funcționat ca episcop-vicar patriarhal a îndeplinit cu conștiință arhierescă importante atribuțiuni, între care și cea de Secretar al Sfântului Sinod. Totodată, a făcut parte din delegații oficiale peste hotare și a reprezentat cu demnitate Biserica și pe Întâistătătorul ei la numeroase întruniri, simpozioane, conferințe ecumenice și ca delegat în unele organizații creștine internaționale: membru în Comitetul Central Executiv al Consiliului Mondial al Bisericilor de la Geneva și membru în Comisia de dialog dintre Comunitatea Anglicană și Bisericile Ortodoxe.

Neuitând buna tradiție a Bisericii creștine de a se îngriji de alinarea durerilor celor în suferință, Prea Sfințitul Episcop-Vicar patriarhal Nifon Ploieșteanul, în calitate de vicepreședinte al Consiliului Național al Societății de Cruce Roșie din România și de președinte al acestei societăți pentru municipiul București, s-a învrednicit să inițieze și să organizeze, după anul 1990, o acțiune de mobilizare a clerului și credincioșilor la ajutorarea dezmoșteniților soartei din cămine, azile, orfeline și a celor

din spitale, arătându-le tuturor câtă nevoie are astăzi țara noastră de lucrarea samariteană.

Urmare a contribuției aduse la promovarea ecumenismului local este și alegerea Prea Sfinției Sale, de către Adunarea generală a Asociației Ecumenice a Bisericilor din România (AIDROM), care a avut loc la 20 mai 1994, la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, în funcția de președinte, al acestei Asociații, constituită în 1990, de către trei Biserici fondatoare (Ortodoxă, Luterană și Reformată) în scopul revigorării aportului umanitar, spiritual și moral-educativ al Bisericii Creștine în societatea românească contemporană.

Dând dovadă de aleasă pregătire teologică, de vocație de slujitor al Sfântului Altar și de bun chivernisitor al treburilor bisericesti, la 11 ianuarie 1994, Colegiul Electoral Bisericesc l-a ales episcop titular al nou înființatei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor. A fost instalat în scaun la 6 februarie, același an, în Catedrala din Slobozia, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii, săvârșită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și un sobor de ierarhi ai Sfântului Sinod înconjurați de preoți și diaconi. La festivitățile de instalare au participat, pe lângă membri ai Sfântului Sinod, miniștri, parlamentari, reprezentanți ai autorităților de stat locale, alți oaspeți și invitați, între care, academicieni, scriitori, ziariști, profesori de la școlile de teologie și un mare număr de preoți și credincioși din județele Ialomița și Călărași.

În cei șase ani de muncă neobosită la Episcopia Sloboziei și Călărașilor, Prea Sfințitul Episcop Nifon a înregistrat remarcabile realizări între care se impune a fi menționate: înființare unui seminar teologic, ridicarea din temelie a unei impunătoare catedrale la Slobozia, întemeierea a patru mănăstiri și revigorarea lucrării pastoral-misionare în toate parohiile eparhiei. La toate acestea se adaugă strădaniile sale cărturărești, concretizate în valoroase studii și articole publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate, abordând diferite domenii teologice și ecumenice, unele grupate în volumul recent tipărit cu titlul „*Ortodoxie și Ecumenism*”, precum și în numeroase predici, cuvântări și meditații duhovnicești.

Vacantându-se scaunul vlădicesc al Arhiepiscopiei Târgoviștei, la 14 decembrie 1999, Colegiul Electoral Bisericesc l-a ales pentru acest scaun, iar la 26 decembrie, același an, a fost instalat arhiepiscop în Catedrala din Târgoviște, cu nădejdea unor noi și frumoase împliniri în slujirea Bisericii Mântuitorului Hristos.

Instalarea

Festivitățile instalării Înalț Prea Sfințitului Nifon, cel de-al doilea arhiepiscop al Târgoviștei, după reînființarea, în 1990, a acestei istorice eparhii, au deschis calea pregătirilor trebuitoare primirii înalților oaspeți și invitați ce aveau să cerceteze cu acest prilej municipiul Târgoviște. Membrii Permanenței Consiliului Eparhial, profesorii, studenții și elevii Facultății și Seminarului teologic din Târgoviște și-au asumat cu însuflețire îndatoriri concrete în cadrul programului întocmit în acest scop. Un comitet de organizare pe plan local a festivităților a coordonat strădaniile celor ce s-au ostenit să asigure reușita acestor pregătiri.

Vestea instalării Înalț Prea Sfințitului Nifon, așteptată cu nerăbdare de poporul dreptcredincios, s-a răspândit cu iuteală în întreaga eparhie, pentru că, cu mult timp înainte, în toate bisericile, după sfintele slujbe, preoții i-au anunțat pe credincioși despre importantul eveniment, chemându-i să fie prezenți în număr cât mai mare la festivitate.

Ultimele pregătiri în vederea instalării au fost puse la punct de către organizatori cu o zi înainte. Toți ostenitorii s-au străduit cu însuflețire să-și îndeplinească îndatoririle asumate de bună voie. În toate locurile legate de aceste festivități au fost așezate flori, simbolizând bucuria fiilor duhovnicești care-și așteaptă păstorul.

Sâmbătă, 25 decembrie 1999, prima zi de Crăciun, îndată după prânz, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, după ce a săvârșit în cursul dimineții slujba Sfintei Liturghii în catedrala Patriarhală din București, a plecat spre Târgoviște. Prea Fericirea Sa a fost însoțit de Înalț Prea Sfințitul Nifon, care a venit anume la București de la Slobozia, unde, dimineața, a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala episcopală din acest oraș.

Ajungând la Târgoviște, spre seară, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Înalț Prea Sfințitul Nifon s-au oprit la Catedrala arhiepiscopală, unde au fost întâmpinați cu flori și cu tradiționala urare: „Bine ați venit sănătoși!”, de consilieri de la Centrul Eparhial, protopopi, preoți, profesori de la cele două școli teologice din oraș, studenți teologi și elevi seminariști, precum și un mare număr de credincioși.

S-a oficiat un Polihroniu pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și pentru noul arhiepiscop al Târgoviștei, după care, Prea Fericirea Sa, răspunzând dragostei cu care a fost primit, a adresat tuturor celor prezenți câteva cuvinte calde de întâlnire și a apreciat lucrarea vrednică ce se desfășoară în această eparhie în duhul sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române.

La ieșirea din catedrală, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Înalț Prea Sfințitul Nifon s-a oprit în pronaos, la mormântul primului arhiepiscop al acestei eparhii, după reînființarea ei, acum opt ani, regretatul vlădica Vasile Costin, unde s-a oficiat un trisaghion pentru odihna sufletului său.

În cursul serii, au sosit la Târgoviște și alți ierarhi ai Sfântului Sinod, precum și unii invitați din București și din alte orașe ale țării, spre a participa la instalarea Înalț Prea Sfințitului Nifon, noul arhiepiscop al Târgoviștei, fixată pentru a doua zi.

Instalarea Înalț Prea Sfințitului Nifon în scaunul de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei a avut loc, potrivit tradiției îndătinată, duminică, 26 decembrie 1999, a doua zi de Crăciun, în Catedrala din Târgoviște, cu hramul „Înălțarea Domnului”, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii, săvârșită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și un sobor de ierarhi ai Sfântului Sinod, înconjurați de preoți și diaconi.

Sfânta Liturghie și ceremonie de instalare s-au desfășurat în prezența unui mare număr de credincioși, câteva mii, care au umplut până la refuz Catedrala și s-au revărsat afară, în marele parc din jurul sfântului lăcaș, unde au ascultat cu evlavie slujba, de la început până la sfârșit, la difuzoarele anume montate în acest scop, sfidând zăpada și gerul puternic din acea zi.

Dintre membri Sfântului Sinod, alături de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, au participat: I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei, P.P. S.S. Episcopi Gherasim al Râmnicului, Epifanie al Buzăului, Calinic al Argeșului, Casian al Dunării de Jos, Ioan al Covasnei și Harghitei, Galaction al Alexandriei și Teleormanului și P.S. Episcop-Vicar Patriarhal Teofan Sinaitul.

Au fost prezenți la ceremonie membri ai Guvernului României, parlamentari, reprezentanți ai Secretariatului de Stat pentru culte, și autorităților locale, conducători de instituții culturale și unități administrative. Au mai luat parte și numeroși oaspeți și invitați, fie cu rosturi oficiale, fie din dragoste și prețuire pentru vrednicul vlădică: delegați ai Episcopiei Sloboziei și Călărașilor și ai altor Centre eparhiale din țară, cadre didactice de la școlile teologice, preoți, stareți, elevi și studenți teologi, reprezentanți ai unor asociații creștine și de tineret.

La sfârșitul slujbei Sfintei Liturghii potrivit rânduielii, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și soborul arhierilor, împreună cu preoții și

diaconii slujitori, au ieșit pe solee, unde Prea Sfințitul Episcop-Vicar Patriarhal Teofan Sinaitul, din încredințarea Prea Fericirii Sale, a citit următoarea Gramată Patriarhală și Sinodală de instalare:

† Teoctist

**Din mila lui Dumnezeu Patriarh al României și
Mitropolit al Munteniei și Dobrogei**

„Prea iubitului cler și tuturor dreptcredincioșilor creștini din de Dumnezeu păzita Arhiepiscopie a Târgoviștei și tuturor ascultătorilor și cititorilor acestei patriarhicești și mitropolitane GRAMATE, har și pace de la Dumnezeu, Părintele nostru cel din ceruri, iar de la Noi binecuvântare arhipăstorească.

Se cuvine să facem cunoscut tuturor că Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a așezat în Sfânta Biserică dregătorii și vrednicii deosebite și prin trimiterea din ceruri în chipul limbilor de foc a Prea Sfântului și de viață făcătorului Duh, peste sfinții Săi Ucenici și Apostoli, i-a întărit pe aceștia întru propovăduirea cuvântului Evangheliei Sale, iar prin punerea mâinilor, într-o neîntreruptă succesiune de la Sfinții Apostoli și până astăzi, pe toți slujitorii Bisericii și face vrednici de a fi părtași darurilor Sale de multe feluri.

Ca smerit slujitor al lui Hristos în vrednicia de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, cunoscând că s-a vacantat Scaunul de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei și călăuzit fiind de îndatorirea de a nu lăsa această eparhie lipsită de canonicescul ei cârmuitor, pe temeiul art. 30 litera „g” și art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, am convocat cu adresa noastră nr. 5406/1999 Colegiul Electoral Bisericesc pentru alegerea noului Arhiepiscop al Târgoviștei, în ziua de marți, 14 decembrie 1999, orele 10.00 în sala Palatului Patriarhiei din București.

Acest Colegiu, după săvârșirea cuvenitei slujbe religioase în Catedrala Sfintei Patriarhii a ales, prin vot secret, în scaunul vacant de arhiepiscop, pe Prea Sfințitul Episcop NIFON al Sloboziei și Călărașilor, care s-a arătat vrednit de această chemare prin alegerea și îmbrățișarea cinului monahal la vatra de trăire duhovnicească a Mănăstirii Cernica, prin mărturisirea și trăirea credinței noastre strămoșești, prin pregătirea teologică dobândită în Seminarul Teologic și Institutul Teologic Universitar din București, prin studii de doctorat și cercetarea biblică în țară și peste hotare, la Universitățile din Londra, Oxford, Ierusalim și Geneva, prin dobândirea titlului de doctor în teologie la Facultatea de Teologie din Oradea, prin vocația sa pentru slujirea Sfântului Altar în țară și în mijlocul românilor ortodocși din afară, prin statornicia cu care a slujit Biserica în funcțiile care i s-au rânduit de-a lungul anilor ca profesor la Seminarul Teologic din București,

consilier patriarhal la Sectorul relațiilor externe bisericești, ca episcop vicar patriarhal și Secretar al Sfântului Sinod, din anul 1985, iar din 6 februarie 1994, ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor, dând dovadă de competență și devotament ca reprezentant al Patriarhiei Române, trimis la numeroase întruniri catolice, simpozioane, conferințe ecumenice și ca delegat în unele organizații creștine internaționale, cât și ca ierarh eparhial, bun chivernisitor al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, arătând întotdeauna ascultare față de Sfântul Sinod și de rânduielele canonice ale Sfintei noastre Biserici.

Sfântul Sinod, potrivit dispozițiilor art. 10, alin. „e”, art. 130 și art. 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, procedând, în ziua de 15 decembrie 1999 la examinarea și cercetarea canonică a alegerii noului arhiepiscop, făcută de Colegiul Electoral Bisericesc în ziua de 14 decembrie 1999, a constatat că alegerea Prea Sfințitului Episcop NIFON MIHĂIȚĂ în scaunul vacant de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei s-a săvârșit cu păzirea normelor canonice și legale.

În urma mijlocirii Sfântului Sinod și a Secretariatului de Stat pentru Culte, Prea Sfințitul Episcop Nifon Mihăiță a fost recunoscut în funcția de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei prin Decretul prezidențial nr. 437 din 22 decembrie 1999.

Astăzi, 26 decembrie 1999, în Catedrala Eparhială din Municipiul Târgoviște, cu hramul „Înălțarea Domnului”, după rânduielele bisericești, NOI, TEOCTIST, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, înmânăm Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop NIFON, cârja arhipăstorească și îl așezăm în scaunul de ARHIEPISCOP AL ARHIEPISCOPIEI TÂRGOVIȘTEI.

Pe temelul celor arătate mai sus, al Sfintelor canoane și al prevederilor cuprinse în art. 131 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, NOI, TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, facem cunoscut tuturor această GRAMATĂ mitropolitană și dăm alesului ARHIEPISCOP, PREA SFINȚIEI SALE NIFON MIHĂIȚĂ, împuternicirea canonică de arhipăstorire ca ARHIEPISCOP al de Dumnezeu păzitei ARHIEPISCOPII A TÂRGOVIȘTEI, cu toate orașele și satele care țin astăzi și vor ține și în viitor de această eparhie, drept mărturie că ÎNALT PREA SFINȚIA SA, dobândind jurisdicția de ARHIEPISCOP, are darul și puterea de a așeza după rânduielele Sfintei noastre Biserici dreptmăritoare de Răsărit și după Legile Țării: ceteți, cântăreți, ipodiaconi, preoți și protopopi la toate bisericile din Arhiepiscopia Înalt Prea Sfinției Sale, stareți și starețe, egumeni și

egumene la mânăstiri și schituri, și de a îndeplini toate câte i se cuvin ca ierarh spre zidirea duhovnicească a turmei sale duhovnicești.

Din partea Înalt Prea Sfinției Sale așteptăm cinstire și ascultare către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și lucrare neobosită pastorală și misionară, jertfelnicie în slujirea caritativă și socială, grijă pentru promovarea învățământului religios, înțelepciune și dragoste față de dreptcredincioșii creștini și părintească îndrumare a tineretului ortodox, făcându-se tuturor călăuză întru păstrarea neștirbită a dreptei credințe și a rânduielilor Bisericii noastre străbune.

Așadar, tuturor celor din cinul preoțesc și călugăresc, precum și tuturor dreptcredincioșilor din de Dumnezeu păzita Arhiepiscopie a Târgoviștei, le recomandăm cu căldură și dragoste pe Înalt Prea Sfinția Sa, Arhiepiscopul Nifon Mihăiță drept Chiriarh iubit al lor, povățuindu-i să-l cinstească, plecându-i-se cu toată voia și arătându-i în toate împrejurările supunere și ascultare întru împlinirea îndatoririlor lor de buni fii ai Bisericii și ai Țării noastre.

Cunoscând însuflețirea cu care slujitorii și credincioșii din ținutul DÂMBOVIȚEI au întâmpinat întotdeauna cuvântul ierarhilor, îi îndemnăm pe toți cu părintească dragoste ca, sub cărmuirea noului arhipăstor, să păstreze unitatea dreptei noastre credințe, viețuind în pace și bună înțelegere ca fii adevărați ce cred cu statornicie „întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică.”

Și astfel, cu un cuget și o inimă, să preamărim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită. AMIN.

Data în reședința noastră patriarhală din București, la 24 Decembrie, anul mântuirii una mie nouă sute nouăzeci și nouă.”

În continuare, Dl. Consilier prezidențial Traian Radu Negrei a dat citire Decretului Prezidențial de recunoaștere a Înalt Prea Sfințitului Nifon în funcția de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei.

După citirea Gramatei de instalare și a Decretului de recunoaștere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a înmănat Înalt Prea Sfințitului Nifon cărja arhiepiscopală și însemnele arhieresti (engolpionul și crucea), pronunțând tradiționalul „Vrednic este!”, repetat de trei ori de mulțimea credincioșilor, însuflețiți de solemnitatea momentului.

Înalt Prea Sfințitul Nifon a fost apoi condus în scaunul arhieresc. A urmat cea dintâi binecuvântare dată credincioșilor în calitate de Chiriarh al locului și primul imn arhieresc cântat de corul Catedralei pentru noul arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei.

Apoi, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adresat Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Nifon, clerului și credincioșilor Arhiepiscopiei Târgoviștei și întregii asistențe, următoarea cuvântare:

Înalt Prea Sfințite Arhiepiscop Nifon,

„În Gramata patriarhală, citită acum de P.S. Episcop Teofan Sinaitul, Secretarul Sfântului Sinod, s-a arătat programativ însemnătatea instalării Înalt Prea Sfinției Voastre ca Arhiepiscop al Târgoviștei și lucrarea ce vă așteaptă. Nu vă aflați pentru prima dată ca subiect al evenimentului important din această zi, ci aveți o bogată experiență ierarhică de slujire a Bisericii noastre ani îndelungați. Îmi revine bucuria să subliniez doar ceea ce se cere să împliniți negreșit în această nouă etapă de slujire în câmpul Bisericii noastre Ortodoxe Române, ca cel de-al doilea arhipăstor al de curând înființatei Eparhii a Târgoviștei.

Într-o asemenea împrejurare nu putem trece cu vederea cuvintele Mântuitorului Hristos: „Eu sunt Păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale” (Ioan 10, 11), în care aflăm un izvor nesecat de virtuți cu care este împodobită viața păstorului bisericesc, îndeosebi în vremea noastră. Stăpânit de această zestre sufletească, păstorul cel bun veghează și stăruie cu iubire ca păstoritii săi, clerul și credincioșii, să fie călăuziți la pășunea cea îndestulătoare, spre viață și mântuire. Purtătorii de Dumnezeu, Părinții Bisericii și cei ai neamului nostru, într-un glas ne cheamă, zicând: „Păstoriți Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său” (Fap. 20, 28). Pe lângă cele pe care ni le recomandă toți înaintașii noștri, datori suntem noi, ierarhii și preoții, să fim cu urechea duhului și a sufletului atenți și la chemările și semnele vremurilor noastre, vremuri de renaștere spirituală și națională, de reconciliere ecumenică între Biserici, de regăsire a drumului în istorie de către țara și poporul nostru cel dreptcredincios. călăuzit de valorile noastre creștine, spre unitatea europeană.

Săvârșind astăzi instalarea Înalt Prea Sfinției Voastre în jiltul pentru care ați fost ales de Măritul Colegiu Electoral Bisericesc, am îndeplinit și o lucrare dumnezeiască, nu numai istorică, Biserica fiind Așezământul divino-uman întemeiat pe pământ de Duhul Sfânt, coborât peste Sfinții Apostoli la Cincizecime, după cum a făgăduit Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Acest Așezământ lucrează pururea sub călăuzirea Duhului Sfânt, iar noi suntem chemați să purtăm această lumină necreată, lumina Betleemului, care a adus mântuirea lumii prin conștiința cea adevărată a lui Dumnezeu. Dar a-L cunoaște pe Dumnezeu înseamnă a ne cunoaște pe noi înșine, prin adâncă smerenie și efort continuu, ca apoi să ne cunoaștem mai bine semenii.

De aceea, instalându-vă astăzi în vechea cetate a Târgoviștei, încărcată de o istorie multiseculară, dar tânără prin aspirațiile fiilor ei de astăzi, între care vrednică de laudă este și rămâne aprinderea candelii Sfântului Ierarh Nifon, cel chemat la Târgoviște, în 1503, de binecredinciosul Domnitor Radu cel Mare, adică reînființarea acestei Arhiepiscopii. Din acele îndepărtate și strălucite vremi, pe aici au pășit marii noștri înaintași, patriarhi, mitropoliti și domnitori, cărturari, tipografi, poeți, preoți și mărturisitori ai lui Hristos, care și-au lăsat în acest ținut nu numai numele lor slăvite, ci și sfințele lăcașuri deținătoare ale unor lucrări de artă, roade ale primului tipar din țara noastră și opere cunoscute în literatura română. Nu ne îndoim că Înalt Prea Sfinția Voastră veți folosi cultura și experiența dobândită ca ierarh, ca teolog și mesager al Bisericii noastre peste hotare, pentru a sluji Arhiepiscopia Târgoviștei la nivelul exigențelor Ortodoxiei întregi, ale Creștinătății noastre.

Biserica noastră nu-și îndeplinește astăzi misiunea ei mântuitoare numai la nivelul parohiei și al mănăstirilor. Deși această strădanie are o mare importanță, fiindu-ne cunoscute foloasele determinante ale slujbelor liturgice, cuprinzătoare, tălmăcirea învățaturii Sfinților Părinți, exprimată atrăgător, pe înțelesul credincioșilor, în anii pe care îi străbatem trebuie să lărgim câmpul lucrării noastre dincolo de cadrul liturgic. Ne întâmpină credincioșii cu frământările lor privind discrepanța dintre săraci și bogați, problema reconcilierii, a slujirii societății, a lumii în general, care așteaptă de la teologi și ierarhi studii aprofundate ale Bibliei și ale teologiei Sfinților Părinți, așteaptă prezența și participarea la întâlniri și dezbateri pe plan ecumenic, pe cea a dialogului teologic, al dialogului cu cultura și știința, pentru reconciliere și apărarea creației lui Dumnezeu. Dacă pe plan eparhial, ierarhul zilelor noastre este chemat să vegheze și să apere turma dreptcredincioasă de lupii răpitori, să vestească neconținut cuvântul adevărului, după pilda lui Iisus Hristos, Păstorul trebuie să fie blând, răbdător, plin de bunătate și înțelepciune, cu dragoste nesfârșită față de preoți și credincioși, care au păstrat secole de-a rândul și mai ales decenii de întuneric dictatorial, credința cea adevărată și atașamentul față de Biserică.

Mai trebuie spus că lucrarea ierarhului nu poate să se limiteze numai la jilțul arhiepiscopal, în care v-am instalat astăzi, ci să ocupe cât mai mult jilțul arhieresc existent în fiecare biserică parohială și în fiecare mănăstire. Bolnavii, orfanii, bătrânii, săracii și neajutorații, să fie pentru noi chipul lui Hristos, Cel ce s-a smerit pe Sine în peștera Betleemului, ca, lumea „viață să aibă și din belșug să aibă” (Ioan 10, 10).

Înalt Prea Sfinția Voastră,

În numele Sfântului Sinod, al clerului Bisericii noastre, care vă cunoaște din slujirile de până acum, și al preoților din Episcopia Sloboziei și Călărașilor, ce regretă plecarea Înalt Prea Sfinției Voastre, vă felicit călduros, nădăjduind că rugăciunile noastre de astăzi vor fi bine primite în fața Prea Sfintei Treimi. Se cuvine să pomeniți numele și lucrarea primului și vrednicului ierarh al Arhiepiscopiei Târgoviștei, Vasile, care s-a bucurat astăzi împreună cu noi, văzând din locul de unde se află, în lumina cea neînserată, că în această catedrală arhiepiscopală s-au înălțat rugăciuni și i-a venit urmașul pentru a-i continua activitatea.

Vă dorim sănătate și mulțumire sufletească, iar ziua de astăzi, cea de-a doua zi a Nașterii Domnului, atât de mult îmbălsămată de bătrânele noastre colinde, să îmbălsămeze și lucrarea Înalt Prea Sfinției Voastre de slujire a Bisericii și a poporului dreptcredincios.

Dumnezeu să vă aducă tuturor celor de față bucuria și lumina Betleemului în toate momentele vieții sociale și de familie.

Sărbători fericite și la mulți ani 2000!"

Cu vădită emoție, din scaunul arhieresc, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Nifon s-a adresat Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, ierarhilor Sfântului Sinod și tuturor celor prezenți în Catedrală, la ceremonia de instalare, spunând:

Prea Fericirea Voastră,

Înalt Prea Sfinția Voastră,

Prea Sfințiile Voastre,

Domnilor miniștri, membri ai guvernului,

Iubiți credincioși,

„Prin milostivirea lui Dumnezeu, ne aflăm și astăzi, ca și în ziua de ieri, sub înrăurirea binefăcătoare de har și binecuvântare a Sărbătorii Nașterii Domnului, care ne hărăzește tuturor fericitul prilej de a fi duhovnicește lângă ieslea Betleemului, acolo unde, acum 1999 de ani, „Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit între noi” (Ioan 1, 14). Astfel, ni se descoperă tuturor iubirea nemărginită a lui Dumnezeu față de oameni și cât de minunată „și mare este taina creștinătății” (I Tim. 3, 16).

Se cuvine acum, pe culmea dintre ani și de milenii, să mulțumim „Părintelui luminilor” (Iac. 1, 17), pentru toate binefacerile pe care ni le-a dăruit și să-L rugăm să reverse harul și binecuvântarea Sa asupra Bisericii Sale, a Arhiepiscopiei Târgoviște, a țării noastre în anul 2000, în care vom intra.

Cu adâncă emoție trăiesc aceste momente în care sunt așezat în acest jilț, care reprezintă catedra de propovăduire a dreptei credințe și de cârmuire duhovnicească a Bisericii Mântuitorului din părțile Târgoviștei. Dacă am urcat aceste trepte simbolice, cugetul îl port spre sușul spiritual a ceea ce cu adevărat reprezintă înălțimea acestui scaun. De la înălțimea lui grăiește o întregă istorie a acestui colț de țară, care a fost cândva centrul spiritual și politic al țării. Trăim fiori binecuvântați gândind la epoca destul de prelungită, când scaunul arhiepiscopal de Târgoviște oferea lumină binefăcătoare, culturală și duhovnicească în toată Țara Românească și în celelalte provincii românești.

Venind acum la cârma acestei Arhiepiscopii, în atmosfera înmiresmată de istorie și evlavie străbună, îmi îndrept cugetul cu reverență spre ierarhii care au brăzdat ogorul Sfintei noastre Biserici, aici la Târgoviște, timp de aproape două sute de ani, în sec. XVI și XVII, dar și spre cel care a fost primul Ierarh, după reînființarea Eparhiei, Î.P.S. Arhiepiscop Vasile Costin, care s-a bucurat de cinste și considerație de la preoți și credincioși.

Evocând pe predecesorii mei, drept omagiu pentru strădaniile lor, nădăjduiesc să le continui lucrarea lor duhovnicească, misionară, culturală și națională, căutând să sporesc zestrea spre lauda lui Dumnezeu și folosul credincioșilor.

Cum se știe, pe la începutul veacului al XV-lea, reședința domnească se deplasează spre miazăzi și răsărit, stabilindu-se în orașul Târgoviște. Scaunul mitropolitan însă a continuat să rămână la Argeș, titularul lui venind, desigur, în noua capitală, de câte ori nevoile îl cereau alături de domnul Țării.

Această situație a durat mai bine de un secol, adică până la reorganizarea Bisericii muntene de către Sfântul Nifon al II-lea, patriarhul ecumenic, prin anii 1503-1505. Potrivit celor spuse de Gavriil Protul, acest înalt prelat îndemnase pe Radu cel Mare să „mute Mitropolia den Argeș în Târgoviște”, dar „Radul Vodă nu s-au învrednicit a o muta”. Nici urmașii săi imediați - Mihnea cel Rău și Vlăduț - n-au putut „umple” patriarhicescul îndemn, aceasta rămânând în seama lui Neagoe Vodă, cu care „s-au înplut cuvântul Sfinției Sale”. Și într-adevăr, în ziua de 17 august 1517, după sărbătorile de târnosire a mănăstirii Argeșului, un sobor alcătuit din Teolipt, patriarhul Țarigradului, Macarie, mitropolitul Ungrovlahiei, ierarhi străini veniți la sfințirea mănăstirii, egumenii sfintelor lăcașuri din țară, domnul, toți boierii mari și mici, în mod oficial, „au mutat mitropolia de la Argeș la Târgoviște”.

Strămutându-se aici, mitropolia va fi fost poate adăpostită în biserica cu hramul Sfântul Gheorghe. Acest lucru a durat timp de doi - trei ani, adică până în

1520, când evlaviosul Neagoe a ridicat în Târgoviște, pentru Mitropolie, un sfânt lăcaș propriu, cu hramul Înălțarea Domnului. Începută în anul 1518, această nouă ctitorie a lui Neagoe, sortită a fi „mama tuturor bisericilor”, era gata în afară de zugrăveală, în primăvara anului 1520. Despre ea, același Gavriil Protul spune că era „mare și frumoasă, cu opt turle și tot rătăunde, cum se satură ochii tuturor de vederea ei”. Sfințirea i s-a făcut în chiar ziua hramului: Înălțarea Domnului care, în anul 1520 a căzut la 17 mai.

După două decenii, ea este zugrăvită, în anul 1537, de domnul Radu Paisie, „împreună cu fiul său Marco Voievod”.

Jefuită crunt de ostașii lui Gabriel Bathory, în iarna anului 1611, ea este reparată de Matei Basarab, care instalează aici o tipografie. Curând după aceasta, i s-au făcut stricăciuni de seimenii răsculați, dar în anii 1707-1708 a fost adusă în bună stare prin purtarea de grijă a mitropolitului Teodosie, care a și rezugrăvit-o și i-a adăugat în față un frumos pridvor. În anul 1709, mitropolitul Antim Ivireanul mută aici tipografia de la Râmnic, dând la iveală până prin anul 1715 - cât ea a funcționat - mai multe cărți de slujbă și de doctrină ortodoxă, în grecește și românește.

Se știe că, încă din toamna anului 1459, orașul București este atestat de documente drept scaun domnesc, ceea ce este un indiciu că, de acum, ori poate și de mai înainte, domniii țării au început să-și petreacă parte din timp în această cetate de pe malurile Dâmboviței. Până la domnia lui Brâncoveanu, voievozii munteni au locuit atât la Târgoviște, cât și la București. Mutându-se domnul la București, când nevoia a cerut, a venit și mitropolitul lângă el, mai ales după jafurile și distrugerile pricinuite Târgoviștei de seimenii și dorobanții revoltați - sub Matei Basarab și Constantin Șerban - și de tătari și turci, în urma răscoalei din anul 1659 a lui Mihai Radu (Mihnea III) împotriva acestora din urmă. Astfel cu timpul, și reședința mitropolitană s-a stabilit în orașul lui Bucur. Oficial aceasta s-a făcut la 8 iunie 1668, printr-un hrisov emis de voievodul Radu Leon. Totuși și mai înainte de această dată, vlădicii Ungrovlahiei au mai petrecut la București, cum iarăși și după vara lui 1668, unii din ei au mai stat la Târgoviște.

Prea Fericirea Voastră,

Iubiți credincioși,

Cuvântul Scripturii arată cum trebuie să se poarte cei care se află în atare situații de responsabilități ierarhice: „se cuvine ca episcopul să fie fără prihană, ca iconom al lui Dumnezeu...” (Tit. 1, 7). Ori, a avea chivernisirea Bisericii în grijă este o lucrare de care fiecare iconom trebuie să dea seama înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. O eparhie de prestigiu ca aceasta, cu Facultate de teologie și

Seminar teologic, cu mănăstiri și biserici monumente istorice, este lesne de înțeles că cere o înțeleaptă chivernisire. Sunt grăitoare cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „O, Timotei, păzește comoara ce ți s-a încredințat... Stăruiește cu timp și fără timp” (II Tim. 4, 2), sau „Ia aminte la tine însuși și la învățătura, căci făcând așa și pe tine te vei mântui și pe cei ce te vor asculta... Dojeniți pe cei fără de rânduială, îmbărbătați pe cei slabi la suflet, sprijiniți pe cei neputincioși, fiți îndelung răbdători față de toți” (I Tes. 5, 14). Peste toate, primează dorința Apostolului care devine poruncă pentru fiecare dintre slujitorii Sfințelor Altare: „Slujba fă-o deplin!” (I Tim. 4, 5). Pentru ca această slujire să fie deplină, este necesară respectarea unei adevărate reguli de trăire ortodoxă legată de mărturisirea credinței, buna rânduială a cultului, cinstita organizare a instituțiilor bisericesti. La această mare lucrare, unul singur nu poate face totul, ci toți trebuie să fie una. Iar harul Duhului Sfânt este acela care ne ține pe toți în strânsă unitate, întru slujirea celei „una, sfântă, sobornicească și apostolică Biserică”.

Când ierarhul se identifică cu destinele poporului dreptcredincios și cheamă pe preoți și pe credincioși să slujească împreună cu el interesele superioare ale Bisericii, atunci are el autoritatea eficientă a păstorului apostolic voit de Mântuitorul. Iar a te identifica cu Hristos și cu Biserica Sa, înseamnă a te identifica cu poporul întreg al lui Dumnezeu. Această împletire între iubirea de Hristos și iubirea de popor - întrupată în viața Mântuitorului, a Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți - a fost și este o realitate vie în Biserica Ortodoxă, care consideră națiunile și limbile ca realități istorice voite și binecuvântate de Dumnezeu (Matei 28, 9; Fapte 2, 3-4). Biserica Ortodoxă a fost un factor de seamă al unității poporului român, al începuturilor limbii literare, ce se adresa „semintiei” românești de pretutindeni. Scaunul eparhial de Târgoviște a dovedit acest lucru din plin, dacă ne gândim la nenumăratele lumini de spiritualitate și cultură ivite din tiparnițele târgoviștene sau din cea de la Mănăstirea Dealu. Este suficient dacă amintim aici „Pravila cea Mare” sau „Îndreptarea legii”, „Evangelhia învățătoare”, „Liturghierul” și multe alte tipărituri înfăptuite până în secolul al XVIII-lea.

Deși Arhiepiscopia Târgoviștei, după reînființare, are numai opt ani de existență, ea este moștenitoarea unei străvechi și impresionante istorii bisericesti și naționale, după ce, timp de aproape două sute de ani, a fost reședința Mitropoliei Țării Românești, precum și capitala țării, cum am arătat mai înainte. Și astăzi, Eparhia Târgoviștei are meleaguri binecuvântate de Dumnezeu cu frumuseți naturale, cu istorie seculară, cu oameni credincioși și harnici. Sunt aici temelii puternice puse de înaintașii noștri care, de-a lungul secolelor, au zidit și ctitorit

lăcașuri de închinare, dar au zidit și sufletele creștinilor, care nu s-au abătut de la dreapta credință și rânduielele bisericești.

Trăim astăzi momentele binecuvântate ale sfârșitului de secol și ale începutului de an Jubiliar 2000 de la Nașterea Mântuitorului nostru și al lumii întregi, Domnul nostru Iisus Hristos. Această pregătire de celebrare trebuie să constituie pentru noi toți un îndemn la intensificarea puterilor noastre de trăire a marilor valori ale creștinismului, să constituie un prilej de abordare a relației noi și dinamice dintre teologie și cultură, dintre Biserică și societate. Este momentul ca Biserica să se adapteze vremurilor actuale în contextul relațiilor cu celelalte Biserici creștine din Europa și din lume, în spiritul sănătos al ecumenismului, dar numai pe baza valorilor veșnice ale sfintei noastre Ortodoxii. Dialogul cu celelalte culturi și Biserici nu înseamnă micșorarea noastră, ci îmbogățirea noastră și afirmarea sublimei noastre Ortodoxii. Aceste lucruri aș dori să meargă în sufletele tineretului acestei eparhii, al celor aproape 10.000 de studenți ai Universității Valahia din Târgoviște și a celor peste 40.000 de elevi din școlile dâmbovițene, cu speranța că-și vor deschide inimile și mințile, prin entuziasmul și exuberanța lor tinerească, spre credința și valorile nepieritoare ale Sfintei Evanghelii.

Mă rog la Bunul Dumnezeu să ne ajute să adăugăm la lucrarea bisericească începută, o misiune și un apostolat adaptat la vremurile noastre pline de încercări, dar și cu multe șanse ce ni se oferă și nouă slujitorilor Bisericii, în vederea afirmării valorilor bisericești și naționale pe plan european și chiar mondial.

Îngrijorare pe care o simt la acest început de lucrare la o altă eparhie este compensată și ameliorată de speranța plină de curaj că activitatea de la Patriarhie, ca episcop vicar, când, în județul Dâmbovița, am sfințit biserici, am prezidat conferințe preoțești și am hirotonit preoți, precum și experiența celor șase ani de la Eparhia Sloboziei și Călărașilor, unde de asemenea am avut preoți și credincioși vrednici, ne va ajuta ca, alături de preoții și credincioșii de aici, să ne bucurăm de împliniri în ogorul sfintei noastre Biserici de pe meleagurile dâmbovițene. Aici sunt urmele de neuitat ale Sfântului Nifon, care a sfințit Biserica noastră cu prezența și activitatea sa. Aici avem capul lui Mihai Viteazul, de la Mănăstirea Dealu, simbolul luptei pentru unitatea națională. Aici sunt urme deosebit de grăitoare ale culturii și luminii spirituale, ilustrate de figurile luminoase ale clericilor și credincioșilor.

Primind astăzi, după rânduiala canonică, cârja de arhipăstor de la Prea Fericirea Voastră, Vă aduc prinosul sentimentelor mele de recunoștință pentru încrederea la care m-ați făcut părtaș și la care nădăjduiesc și pe viitor, ca arhiepiscop sufragane al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei. Vă mulțumesc din

inimă pentru osteneala ce ați luat de a prezida această solemnitate, înconjurat de membri ai Sfântului Sinod, cărora de asemenea le exprim bucuria pentru dragostea frățească ce mi-au arătat.

Adresându-mă către Dumneavoastră, iubiți preoți, slujitori ai sfintelor altare și iubiți credincioși, vă încredințez că vă voi fi alături cu sfatul și cu dorința mea de a vă vesti cuvântul Evangheliei și a vă povățui să păstrați neștirbite învoățătura și unitatea de credință. Socot o datorie a mea de conștiință de a mă ruga pentru Dumneavoastră și pentru întreaga turmă ce mi-a fost încredințată, așa cum Însuși Mântuitorul se ruga pentru ucenicii Săi: „Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău pe cei care Mi i-ai dat, ca să fie una, precum suntem și Noi... Sfintește-i pe ei întru adevărul Tău“ (Ioan 17, 11).

Părintele Ceresc să reverse cu îmbelșugare bunătatea Sa peste noi toți și să binecuvânteze Arhiepiscopia noastră, întreaga noastră Biserică strămoșească, țara noastră și tot lucrul cel bun care se săvârșește spre binele tuturor. Iar eu mă rog stăruitor la Bunul Dumnezeu să-mi fie spre ajutor și să mă întărească pentru a duce cu vrednicie toiagul păstoriei pe care l-am primit, spre slava numelui Său și a Sfintei noastre Biserici naționale.

Cu adâncă smerenie îmi înalț rugăciunea de mulțumire către Prea Bunul Dumnezeu care, prin Sfânta Sa Biserică Ortodoxă Română, mi-a hărăzit darul Său ales de a ocupa un loc de cinste în ierarhia bisericească, în scaunul de arhiepiscop al Târgoviștei. De aceea, în sufletul meu se împreunează bucuria cu îngrijorarea; bucuria – pentru cinstirea dăruită mie de Domnul Hristos și Biserica Sa, și îngrijorarea – pentru răspunderea ce apasă pe umerii mei, de a fi vrednic urmaș al înaintașilor care au ilustrat acest scaun străvechi, de a răspunde speranțelor ce se leagă de arhipăstoria mea în această eparhie cu mulți oameni vrednici și credincioși. De aceea, pășesc cu sfială și cu hotărâre spre această înaltă slujire. Cu sfială, pentru că pășesc în casa Dumnezeului nostru; cu hotărâre, pentru că nădăjduiesc în mila Domnului, în dragostea clerului și a credincioșilor.

Mulțumesc din toată inima membrilor Adunării Eparhiale și viitorilor mei colaboratori de la Centrul Eparhial, părinților protoieriei, precum și tuturor oaspeților de aproape și de mai departe, care au cinstit cu prezența lor această solemnitate. Simt cu adevărat că nu sunt singur; de față la această bucurie este întreaga Biserică Ortodoxă Română, reprezentată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist. Puterea noastră vine de la Biserica întreagă și este de datorie noastră să slujim acestei Biserici ca un mădular vrednic de cinste.

Deci, iubitelui cler și binecredincioșilor mireni ai Eparhiei Târgoviștei le adresez un prim cuvânt de mulțumire pentru întâmpinarea plină de dragoste și

locul pe care sper că îl am rezervat în inimile lor. Îi rog să mă considere din mijlocul lor, cum însumi am temei să mă socotesc.

Mulțumesc și prețuiesc după cuviință pentru emiterea în conformitate cu rânduielile canonice statornicite, a Decretului Prezidențial de recunoaștere în funcție, al Domnului Președinte Emil Constantinescu.

Aș dori să adresez cuvânt de aleasă prețuire Domnilor Miniștrii - membrii ai Guvernului, Domnilor Senatori și Deputați și nu în ultimul rând onoratelor autorități locale, care sunt prezente astăzi aici: Domnul Prefect, Domnul Președinte al Consiliului Județean, Domnul Primar al Municipiului Târgoviște.

Îmi deschid inima și părinteasca mea dragoste către slujitorii Sfințelor noastre Altare - preoți, monahi și monahii și către toți credincioșii, rugându-i să vadă în mine nu numai pe ocârmuitorul lor duhovnicesc după dreptate, ci și pe părintele iubitor, gata oricând să ajute strădaniile și împlinirile lor închinare Sfintei noastre Biserici. Toți vor găsi la mine dragoste, înțelegere, dreptate, voință de mai bine și multă dăruire pentru Biserică și poporul ei dreptmăritor.

Cu aceste gânduri, înalt rugăciune către Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, Treimea cea întru tot Sfântă și de o ființă și dătătoare de viață, cerând binecuvântare pentru toți cei de față, pentru toți locuitorii din aria jurisdicțională a sfintei noastre Arhiepiscopii a Târgoviștei.

Așa să ne ajute Dumnezeu!"

Cu aceasta, festivitățile instalării Înalt Prea Sfințitului Nifon în scaunul de arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei, s-au încheiat.

La ieșirea din Catedrală, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a binecuvântat mulțimea credincioșilor care a așteptat afară, mai bine de trei ceasuri clipa în care îl vor saluta pe Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române și pe noul său păstor duhovnicesc.

La rândul său, Înalt Prea Sfințitul Nifon, printre buchetele de flori primite, a mulțumit credincioșilor pentru dragostea lor de a fi prezenți în număr așa de mare la ceremonia instalării sale în scaunul arhiepiscopal și a mărturisit că se bizuie pe rugăciunile și sprijinul lor sincer în lucrarea la care a fost chemat de Hristos Domnul, spre slava lui Dumnezeu și întărirea unității Bisericii și a neamului nostru strămoșesc.

După aceste cuvinte adresate mulțimii din pridvorul Catedralei, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Nifon și Ierarhii Sfântului Sinod prezenți la ceremonie au coborât printre credincioși, care s-au arătat dornici să-i vadă mai de aproape, și să le ceară

binecuvântare discutând, îndreptându-se într-un târziu spre reședința arhiepiscopală.

Festivitățile instalării s-au prelungit la agapa oferită de Centrul eparhial în onoarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a Înalt Prea Sfințitului Nifon, noul arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei, a ierarhilor Sfântului Sinod și a celorlalți oaspeți și invitați.

Cum se obișnuiește în asemenea momente, masa comună a fost însoțită de cuvântări și toasturi, care au exprimat bucuria, speranțele și încrederea tuturor în lucrarea noului ierarh.

Dintre membri Sfântului Sinod prezenți la agapă, cel dintâi a dorit să vorbească Prea Sfințitul Episcop Gherasim al Râmnicului, care, după ce a transmis un cald mesaj de felicitare noului arhiepiscop al Târgoviștei, a făcut această mărturisire: *„Sunt ialomițean de baștină și cunosc bine strădaniile depuse de Înalt Prea Sfințitul Nifon la Episcopia Sloboziei și Călărașilor. Acolo, în Câmpia Bărăganului, ce se părea că este uitată de Dumnezeu, în numai șase ani a reînviat viața bisericească, a întemeiat mănăstiri și a ridicat noi biserici, dar mai ales a înălțat la Slobozia o frumoasă catedrală, care depășește cu mult pe cele existente în țara noastră”*. De aceea, a adăugat Prea Sfinția Sa, *„mă alătur regretelor preoților și credincioșilor de la Slobozia și Călărași pentru plecarea Înalt Prea Sfințitului Nifon la Târgoviște și îl rog să nu uite lucrările începute în această eparhie și să-l sprijine pe succesorul său în desăvârșirea lor”*. Ales ca ierarh vecin cu Arhiepiscopia Târgoviștei, Prea Sfințitul Episcop Calinic al Argeșului și-a exprimat bucuria că în scaunul de arhiepiscop al acestei istorice eparhii *„a fost ales un ierarh tânăr, energic și priceput”* și a oferit în dar Înalt Prea Sfințitului Nifon, cu prilejul instalării, o amforă străveche din lut ars, spunând: *„Vă dăruim această amforă, descoperită în părțile Argeșului, având încrustată pe ea imaginea Maicii Domnului, spre a avea binecuvântarea Născătoarei de Dumnezeu în noua lucrare pe care o începeți atăzi la Târgoviște”*. La rândul său, Prea Sfințitul Episcop Casian al Dunării de Jos, după ce a subliniat prezența masivă a preoților de parohie și a credincioșilor la festivitățile din Catedrală, pe care-i consideră apostoli și misionari, în continuarea bucuriei instalării Înalt Prea Sfințitului Nifon în scaunul de arhiepiscop al Târgoviștei, a trecut pe scut în revistă câteva momente istorice mai importante din viața acestei eparhii, altădată reședință mitropolitană. Felicitându-l apoi cu dragoste pe Înalt Prea Sfințitul Nifon pentru noua lucrare la care a fost chemat și urându-i arhipăstorire rodnică la Târgoviște, Prea Sfinția Sa a încheiat, spunând: *„Să nu uitați, Înalt Prea*

Sfințite Nifon, că ați avut șansa de a sta pe lângă un mare ierarh al Ortodoxiei și al Creștinătății contemporane, care este Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, și de a lucra cu un alt mare ierarh al Bisericii noastre, cu Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie al Ardealului, pe vremea când era episcop-vicear patriarhal, care v-a fost dascăl și mentor, și care, fiind suferind, nu a putut să vină astăzi aici, dar sunt sigur că se bucură acolo, la reședința sa de la Sibiu, de această nouă slujire a Înalt Prea Sfinției Voastre”.

Din partea autorităților de stat centrale, Înalt Prea Sfințitul Nifon a fost felicitat de Dl. Petre Roman, ministru de externe, care a spus: *„Am trăit de dimineață, în Catedrală, momente înălțătoare, gândindu-ne că Arhiepiscopia Târgoviștei a primit ca păstor un om cu multe cunoștințe, cu mari merite și mari strădanii în sânul Bisericii Ortodoxe Române”,* apoi a adăugat: *„Prin vrerea și știința Bisericii noastre naționale, pentru că ea este o realitate națională, am avut prilejul să simțim în adâncul sufletelor noastre dorința de a fi ca o mare familie, care își gospodărește bine munca, își culege cu bucurie roadele și trăiește cu vrednicie valorile credinței”.* Călăuzit de aceleași sentimente, Dl. Mircea Ciumara, ministru de stat, a mulțumit, mai întâi pentru onoarea ce i s-a făcut de a fi invitat să participe la această solemnitate, după care a subliniat că *„una din marile cerințe ale timpului de față este de a scoate țara din marasmul în care se zbate, iar pentru aceasta este nevoie de colaborarea și sprijinul Bisericii Ortodoxe Române, care este Biserica noastră națională”* și a încheiat afirmându-și convingerea că *„instalarea de astăzi a Înalt Prea Sfințitului Nifon ca arhiepiscop al acestei eparhii va transforma Târgoviștea într-un centru european și mondial al credinței, într-un nou centru cultural pentru societatea europeană și mondială contemporană”.* Sentimente de dragoste și prețuire pentru noul arhiepiscop a mai exprimat și Dl. Traian Radu Negrei, consilier prezidențial, care a mărturisit cât de bine a colaborat cu Înalt Prea Sfințitul Nifon la pregătirea vizitei Sanctității Sale, Papa Ioan Paul al II-lea, la București, din primăvara acestui an, prilej cu care *„Înalt Prea Sfinția Sa a dovedit pricepere, spirit de organizare și de prevedere, hotărâre și energie în acțiuni și, nu în ultimul rând, o adâncă cunoaștere a problemelor pe care le ridică ecumenismul în zilele noastre”.* La rândul său, P.C. Pr. Nicolae Brânzea, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, considerând alegerea Înalt Prea Sfințitului Nifon în scaunul de arhiepiscop al Târgoviștei ca pe o alegere dorită și fericită, a calificat actul instalării ca pe *„un moment binecuvântat”* și l-a felicitat călduros pe Înalt Prea Sfinția Sa pentru *„împlinire de până acum în Eparhia Sloboziei și Călărașilor și pentru ce va face de acum înainte ca arhiepiscop al Arhiepiscopiei Târgoviștei”.*

Luând cuvântul în numele Academiei Române, dar și pe temeiul unei prietenii mai vechi cu Înalt Prea Sfințitul Nifon, noul arhiepiscop al Târgoviștei, Dl. Prof. Virgil Cândea, vicepreședinte al acestui înalt for științific, a făcut o scurtă incursiune în trecutul istoric al acestei eparhii și a importanței sale pentru cultura și spiritualitatea poporului român și a explicat pe acest temei legăturile care s-au stabilit în timp între Academie și Arhiepiscopia Târgoviștei. Referindu-se, apoi, la persoana noului arhiepiscop, vorbitorul a scos în evidență „prețuirea de care se bucură Înalt Prea Sfințitul Nifon din partea Academiei pentru pregătirea sa, pentru munca și experiența sa, pentru capitalul imens de relații pe care a știut să și-l facă în Occident, în anii de studenție și această Arhiepiscopie va fi benefică”. În final, vorbitorul a transmis Înalt Prea Sfințitului Nifon, din partea Academiei Române, un mesaj de „sănătate, înțelepciune, curaj și dăruire pentru binele acestei eparhii, al țării noastre și pentru binele lumii creștine”. În consens cu Dl. Prof. Cândea, colegul său de Academie, Dl. Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici, după ce a evocat însemnătatea istorică a cetății Târgoviște, fostă reședință voievodală și mitropolitană a Țării Românești a spus: „Sunt bucuros că în scaunul de arhiepiscop al Târgoviștei a fost instalat astăzi Înalt Prea Sfințitul Nifon, pe care am avut prilejul să-l cunosc de multă vreme și să constat că este o mare personalitate. Știu cât a fost de chinuit, cât a fost de umilit în anumite împrejurări, dar cu tenacitatea și energia ce-l caracterizează a depășit aceste nedreptăți. Apoi, toți am avut prilejul să constatăm cât de bine vorbește limba engleză”. În continuare, vorbitorul a descris evenimentul înscăunării noului arhiepiscop al Târgoviștei ca pe o demonstrație de idei spirituale ce caracterizează Biserica noastră ortodoxă și a forței cu care se impune societății românești, fiind „coloana în jurul căreia s-a plămădit cultura și spiritualitatea națională”, apoi, a subliniat „greutatea misiunii ce revine Înalt Prea Sfințitului Nifon, de a reda strălucirea de altădată a scaunului de la Târgoviște”, dorindu-i din toată inima ca „Dumnezeu să-i ajute în păstoria acestei arhiepiscopii, astfel încât ea să fie spre binele întregii Ortodoxii și a Bisericii noastre, dar și a culturii românești”.

Un cald cuvânt de întâmpinare a adresat noului arhiepiscop, în numele Permanenței Consiliului Eparhial, P.C. Ion Ștefănescu, vicar administrativ, care a exprimat bucuria tuturor că Eparhia Târgoviștei, văduvită de ierarhul ei, are de acum înaintea un nou păstor, care să îndrume lucrarea preoților și să călăuzească viața duhovnicească a credincioșilor, spre binele Bisericii și păstrarea credinței străbune. Fără să-și poată

ascunde emoția, adresându-se Înalț Prea Sfințitului Nifon, vorbitorul a spus: „Numele Înalț Prea Sfinției Voastre este cunoscut în eparhia noastră. Este cunoscut în toată țara și peste hotare. Faptul că sunteți un teolog de seamă, faptul că aveți dar organizatoric, că sunteți iubitor de cultură și adânc cunoscător al problemelor bisericești, la care se adaugă împlinirile de până acum ale Înalț Prea Sfinției Voastre, pe care mulți dintre noi le cunoaștem, v-au recomandat și v-au adus la Târgoviște, unde vă primim cu bucurie, ca să continuați și să sporiiți lucrarea începută aici”. În final, vorbitorul a mai spus: „În numele preoților dâmbovițeni, vă asigurăm că suntem hotărâți ca și de acum înainte să ne facem datoria, așa cum ne-am făcut-o și până acum. Mulțumim lui Dumnezeu și Sfântului Nifon, care a rânduit probabil ca un alt Nifon să poposească între noi. Să fiți sigur, așadar, că vom sta cu toții în jurul ierarhului pe care ni l-a trimis Dumnezeu și-l vom ajuta și sprijini”. Cu aceeași bucurie în suflet a luat cuvântul, din partea preoțimii dâmbovițene, P.C. Pr. Gheorghe Chițescu, protoiereul Protoierei Târgoviște, care a mărturisit: „Această zi a instalării în scaun a Înalț Prea Sfinției Voastre o privim ca pe o zi mare, de proiectare în viitor a visurilor noastre celor mai îndrăznețe și mai pline de speranță și de hotărâre de a da tot ce avem mai bun în noi, forța gândurilor și a faptelor noastre, căldura inimilor și tăria voințelor. După ani și ani, cât ați slujit ca episcop-vicear patriarhal, după experiența dobândită ca episcop al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, acum începeți o nouă lucrare, iar noi, preoții și credincioșii dâmbovițeni, laolaltă, vă primim cu brațele deschise, ca pe un adevărat părinte și îndrumător. Vom fi alături de brațul Înalț Prea Sfinției Voastre și ne angajăm, prin credința noastră, că noi, ce suntem din această tânără și binecuvântată eparhie, să ne sporim strădanțiile în a aduce încredere și bucurie în sufletele oamenilor, prin fapte de viață duhovnicească”.

Ca reprezentant al autorităților de stat locale, Dl. Constantin Iancu, prefectul județului Dâmbovița, și-a exprimat încrederea că, „de acum înainte, Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Nifon va fi piatra unghiulară a Bisericii Ortodoxe de pe aceste meleaguri, va fi toiagul de sprijin al credinței noastre în Bunul Dumnezeu, iar noi îi vom fi alături, cu gândul, cu credința și cu fapta”, și i-a urat „să aibă puterea de a duce până la capăt responsabilitatea covârșitoare ce i-a fost încredințată, de a ne strânge pe toți în jurul Înalț Prea Sfinției Sale, pentru a păși împreună pe calea spre Adevăr”, iar Dl. Teodor Băte, primarul municipiului Târgoviște, a adresat, la rândul său, noului arhiepiscop, „sănătate, spor în toate și multe realizări”, asigurându-l „de sprijinul și participarea Administrației publice locale la tot ceea ce depinde de bunul mers al

vieții oamenilor din această zonă binecuvântată de Dumnezeu“. Urări de „sănătate și de bun sosir la Târgoviște“ a mai adresat Înalț Prea Sfințitului Nifon și Dl. General Andrei Kemenici, afirmând că „noi cei care slujim drapelul României, vă vom fi alături, în rezolvarea tuturor problemelor pe care le veți avea în această Arhiepiscopie“.

O notă aparte de emoție și duioșie a adus în cuvântul său P.C. Pr. Ștefan Florea, consilier cultural la Episcopia Sloboziei și Călărașilor, unde, „până ieri, Înalț Prea Sfințitul Nifon a păstorit, ca episcop titular, vreme de șase ani, lăsând o frumoasă amintire“. Mișcat sufletește, vorbitorul a mărturisit: „Astăzi, noi, cei de la Slobozia și Călărași, care am cunoscut din belșug dreptatea și bunătatea Înalț Prea Sfinției Voastre, ne bucurăm întrinstându-ne. Ne bucurăm știind că, prin această nouă responsabilitate, vi se recunoaște încă o dată strădaniile ce le depuneți, pentru că ne legasem strâns unii de alții. Ne mângâiem, însă, amintindu-ne de cuvintele pe care ni le-ați spus la plecare, în catedrala din Slobozia, că nu ne veți da uitării și, oriunde vă veți afla, să contăm pe sprijinul Înalț Prea Sfinției Voastre, pe care ni-l veți da după puteri“. Cu aceeași emoție, vorbitorul a încheiat, spunând: „Vă mulțumim pentru tot ce ați făcut pentru noi, acolo, la Slobozia, și vă încredințăm că veți fi mereu în inima noastră, că nu vă vom uita, și vom lucra mai departe, așa cum ne-ați învățat Înalț Prea Sfinția Voastră“.

Despre anii de formare ca teolog a Înalț Prea Sfințitului Nifon, pe băncile Facultății de teologie din București, a vorbit P.C. Pr. Prof. Dumitru Popescu, fost decan al acestei facultăți, care a spus: „L-am urmărit cu atenție, pe Înalț Prea Sfințitul, când era student și doctorand. Deși mai tânăr decât mulți alții, încă de pe atunci făcea dovada unor deosebite resurse intelectuale pentru un bun teolog. Apoi, are talent organizatoric, deci și pastoral, precum și o bogată experiență dobândită în atâtea vizite și deplasări în misiuni peste hotare. Este și bun slujitor și chivernisitor. Toate aceste, la care se adaugă caracterul său sociabil, îl recomandă cu prisosință pentru a urca astăzi în scaunul de arhiepiscop al Târgoviștei“. La rândul său, P.C. Pr. Prof. Nicolae Necula, decanul Facultății de teologie din București, fost coleg de studenție cu noul arhiepiscop al Târgoviștei, a adăugat: „Înalț Prea Sfințitul Nifon știe să-și atragă oamenii, știe să-și facă prieteni și să lucreze cu ei. Așa ne-a considerat și pe noi, foștii săi colegi, ca pe niște prieteni și apropiați. Cultivat, cum s-a spus, în atâtea centre universitare din țară și de peste hotare, doctor în teologie, iubitor al științei teologice și a tot ce se leagă de cultură, Înalț Prea Sfințitul a venit astăzi aici să conducă această eparhie și credem că va avea multe roade frumoase“. În încheiere,

vorbitorul a mai spus: „Înalt Prea Sfinției Voastre vi s-a cântat până acum de trei ori „Vrednic este!“: la hirotonia în arhiereu, la instalarea ca episcop al Sloboziei și Călărașilor și acum, la urcarea în scaunul de arhiepiscop al Târgoviștei. Credem că mai este loc să vi se mai cânte încă de trei ori „Vrednic este!“, pentru că, într-adevăr, sunteți vrednic de misiuni și răspunderi tot mai înalte în Biserica noastră, iar noi ne-am bucura să vă fim alături în asemenea momente înălțătoare“.

Șirul vorbitorilor s-a încheiat cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist care, într-o atmosferă înălțătoare, a spus următoarele:

Iubiții mei,

„Am trăit astăzi momente de bucurie atât în catedrală, văzând receptivitatea sinceră și deschisă a credincioșilor față de actul pe care l-am săvârșit, cât și la această agapă, unde s-au rostit cuvântări care ne încurajează că ceea ce s-a făcut este de la Dumnezeu și după dorința credincioșilor. Dacă preoții, credincioșii și reprezentanții învățământului și ai autorităților s-au arătat în biserică atât de receptivi, înseamnă că Măritul Colegiu Electoral Bisericesc a făcut o alegere dreaptă. Așadar, de pe acum se poate spune că au rămas mulțumiți. Alegerea ierarhului la un asemenea Centru Eparhial, cum este Târgoviște a trebuit să fie pregătită în așa fel încât fiecare membru al acestui înalt for bisericesc să-și îndeplinească obligația de a alege în mod liber. În tot ce s-a făcut, ei au dat dovadă și acum, ca și altădată, de multă înțelepciune și de bună credință. Din trei candidați, anunțați de data aceasta în mod public, au ales pe cel mai indicat pentru Arhiepiscopia Târgoviștei. Ierarhii Bisericii au vrednicii prisositoare, dar pecetluirea acestor vrednicii în Biserica noastră o fac cei chemați să aleagă, ca și Colegiul Apostolic. Viziunea fiecăruia în parte, deși se exprimă subiectiv, este foarte importantă, dar împreună pronunțându-se, majoritatea voturilor decide.

Aș vrea să se înțeleagă de către toți că în Biserică nu este ceva mai valoros decât comuniunea. Arhiepiscopia Târgoviștei a impus, deci, continuarea unei activități deschise către lume, nu numai la nivel de eparhie, ci și la nivel național și chiar internațional, pentru că Biserica noastră este chemată să se afirme astăzi în toate împrejurările, atât pe plan ecumenic local, cât și la nivel mondial. Și ea are nevoie de ierarhi capabili, buni teologi și vorbitori de limbi străine. Așadar, iubiți părinți ai Arhiepiscopiei Târgoviște și onorați reprezentanți ai autorităților de stat locale, să fiți încredințați că ați dobândit arhipăstor pe măsura cerințelor acestei eparhii. Noul ierarh înțelege semnele vremurilor noastre, vremuri grele, pe de o parte dar și de afirmare, pe de altă parte, căci cu cât vom lucra mai mult și mai bine, cu atât vom împlini voia lui Dumnezeu.

Festivitatea de astăzi confirmă dorința Sfântului Sinod ca Biserica noastră să fie mai vie, mai dinamică, mai mult implicată în slujirea filantropică. De aceea, ni se cere o prezență activă în toate laturile vieții sociale, mai ales în renașterea morală a societății. Niciodată să nu ne mulțumim cu puțin, ci să ne facem cu prisosință datoria. De aceea, trebuie să terminăm cu navetismul unor frați, acolo unde mai există, mai ales să ieșim din așa-zisa autonomie parohială și să ne întoarcem la misiunea noastră apostolică. Parohia este nucleul eparhiei. Ea trebuie să fie transparentă sub toate privințele și legată de Centrul Eparhial atât dogmatic cât și moral, pastoral-misionar, cât și economic și disciplinar. Să organizăm orfeline și cămine pentru bătrâni, să sprijinim amenajarea capelelor și numirea preoților în spitale, să înființăm cantine pentru săraci. Să intervenim pe lângă autorități să ne restituie terenurile și bunurile bisericesti, ca să avem cu ce susține aceste inițiative. Suntem datori ca ofranda credincioșilor să meargă direct la cei în suferință, sprijinind economic acțiunile organizate de Centrul eparhial. Parohia nu este o unitate economică închisă, iubii părinți, ci trebuie să contribuie la nevoile eparhiei, după cum eparhiile sunt datoare să sprijine Centrul Patriarhal, prin difuzarea tipăriturilor și obiectelor bisericesti. Administrația Patriarhală nu are surse proprii de venituri, decât sprijinul ierarhilor și al preoților, care vor lămuri credincioșii să folosească lumânările, iconițele și cărțile de rugăciuni numai de la magazinele eparhiale și de la pangarelele bisericilor.

Prin urmare, ni se cere și în această privință același spirit de comuniune. Iubii Părinți, este de la sine înțeles, că acest Centru eparhial așteaptă să fie consolidat. Între altele, are grabnică nevoie de reședință pentru Arhiepiscopie. Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Nifon va fi trimis de Sfântul Sinod și în misiuni importante peste hotare. Vor veni aici delegați din străinătate, unde îi va primi pentru dialog. La Târgoviște vor avea loc simpozioane și întruniri ecumenice. De aceea, trebuie să arătăm cu toții multă înțelegere pentru Biserica noastră și un înalt duh de unitate în toate sectoarele de lucrare eparhială.

Înalt Prea Sfințitul Părinte Nifon știe bine că nu-l așteaptă nicidecum odihna, ci o mai vie activitate, având o Facultate de teologie, un Seminar liceal și mânăstiri. Preoțimea și credincioșii știu acum foarte bine valoarea și însemnătatea Arhiepiscopiei Târgoviștei, care trebuie slujită cu râvnă și sprijinită de către autoritățile locale centrale, spre a merita rangul bisericesc pe care îl are în Biserică. Instituțiile Arhiepiscopiei, unele de valoare istorică unică, așteaptă să fie restaurate și valorificate. Nu mă îndoiesc că Domnii miniștri, reprezentanții și conducerea județului și orașului, care ne-au onorat la acest moment important, vor acorda sprijinul prețios noului Ierarh ca această eparhie să fie la înălțimea zilei pe care cu

toții am trăit-o astăzi, la Târgoviște. Fiind într-o zi sfântă, cea de a doua zi a Nașterii Domnului, să-L rugăm să ne vie în ajutor în înfăptuirea tuturor îndatoririlor noastre față de Biserică și de neamul nostru. În așteptarea sosirii Anului 2000, vă doresc tuturor la mulți ani!"

Mulțumind Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și ierarhilor Sfântului Sinod, precum și tuturor oaspeților și invitaților pentru participarea la festivitățile de instalare, pentru luările de cuvânt și pentru dragostea cu care a fost înconjurat, Înalț Prea Sfințitul Nifon, noul Arhiepiscop al Târgoviștei, a spus cele ce urmează:

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Iubiți Părinți,

Dragi oaspeți și invitați,

„Trăim cu toții în aceste zile bucuria marelui praznic al Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care este sărbătoarea păcii, a luminii, dar și a familiei, pentru că, potrivit datinei, mai ales astăzi, a doua zi de Crăciun, rudele și prietenii se vizitează și se bucură împreună. Dacă, totuși, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a hotărât ca festivitatea instalării smereniei mele în scaunul de arhiepiscop al Târgoviștei să aibă loc astăzi, a doua zi de Crăciun, și nu mai târziu, ceea ce este un mare privilegiu, aceasta se datorește faptului că, peste puțin timp, Prea Fericirea Sa va pleca în Țara Sfântă, în fruntea unei delegații sinodale, pentru a sărbători împreună cu toți Întâistătătorii de Biserică și cu șefii de state din țările ortodoxe, marele jubileu al celor două mii de ani de la Nașterea Fiului lui Dumnezeu pe pământ, Mântuitorul și Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea, mulțumesc din inimă tuturor aceluia care au participat la instalarea de astăzi și au rămas și la această agapă, precum și celor care au luat cuvântul, făcând și unele aprecieri, care nu mi se potrivesc întocmai, dar rețin, totuși, buna intenție, delicatetea, generozitatea și mărinimiu lor sufletească.

Prea Fericirea Voastră, Vă mulțumesc din adâncul inimii pentru instalarea de astăzi. Sunteți și aici, ca și la Episcopia Sloboziei și Călărașilor, ctitorul acestei Arhiepiscopii, încă de acum opt ani, când ați aprobat reînființarea, restituind astfel cetății de scaun a Târgoviștei dreptul istoric, bisericesc și național, care i se cuvine.

S-au spus astăzi atâtea lucruri frumoase, dar mai mult de speranță și de nădejde în împliniri de viitor. Și până acum s-au făcut multe realizări în Eparhia Târgoviștei. Cu modestie, dar și cu hotărâre, noi trebuie să continuăm ceea ce s-a început și, cu ajutorul Bunului Dumnezeu, să inițiem proiecte noi, care să ilustreze și să onoreze așteptările despre care s-a vorbit astăzi aici.

Mulțumesc Prea Sfințiților Membri ai Sfântului Sinod, aici, de față, care au vorbit atât de frumos. Prea Sfințitului Episcop Gherasim al Râmnicului, pentru

cuvintele de întărire și încurajare pe care mi le-a adresat, Prea Sfințitului Episcop Calinic al Argeșului, cu care vom avea o strânsă conlucrare, ca eparhii vecine, și Prea Sfințitului Episcop Casian al Dunării de Jos, cu care am colaborat foarte bine până acum. Cât timp am fost Episcop la Slobozia și Călărași, am participat la unele acțiuni pe care le-a organizat la Galați și am apreciat și pricepera Prea Sfinției Sale. Aș mai sublinia aici modul în care știe să promoveze interesele noastre bisericesti peste hotare. În Italia, de pildă, când mi s-a decernat un premiu pentru ecumenism și pace, de către o fundație catolică, Prea Sfințitul Casian a rostit un Laudatio, în care m-a prezentat foarte frumos. Îi mulțumesc acum pentru obiectivitatea și noblețea caracterului său.

De asemenea, mulțumesc din toată inima Domnilor miniștri Petre Roman și Mircea Ciumara, pentru aprecierile frumoase și urările pe care mi le-au făcut, precum și Domnului consilier prezidențial Traian Radu Negrei, cu care am colaborat frumos la pregătirea vizitei istorice a Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea în România, din primăvara acestui an, care a dorit să prezinte personal, dimineata, în Catedrală, Decretul Președintelui României de recunoaștere în funcția de Arhiepiscop al Târgoviștei, ca și Părintelui Nicolae Brânzea, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, pentru delicatețea cu care mi-a adresat cuvinte de felicitare.

Cu recunoștință, mulțumesc celor doi reprezentanți de seamă ai Academiei Române la instalarea de astăzi, Domnii academicieni Virgil Cândea și Constantin Bălăceanu Stolnici, personalități cunoscute ale vieții noastre publice, care știu să exprime în mod clar și convingător punctul de vedere al Bisericii în fața societății. Și astăzi au vorbit atât de frumos, încât ne-au emoționat pe toți.

Cu deosebită dragoste, mulțumesc reprezentanților autorităților de stat locale, Domnului prefect, Domnului președinte al Consiliului județean Dâmbovița și Domnului primar al municipiului Târgoviște, cu care vom colabora începând de mâine. Interpretez aplauzele Dumneavoastră ca pe o chemare la înțelegere și conlucrare pentru noi realizări în Arhiepiscopia Târgoviștei.

Nu în ultimul rând, mulțumesc din adâncul inimii Părinților consilieri de la Centrul eparhial, care s-au îngrijit de buna organizare a festivităților de astăzi, și mai ales Părintelui vicar Ion Ștefănescu, pentru frumoasele cuvinte de întâmpinare pe care mi le-a adresat, precum și a Părintelui Gheorghe Cristescu, prototopul Târgoviștei, care a vorbit în numele preoțimii. Aș vrea să-i asigur de toată dragostea și înțelegerea mea și îi rog să se bizuie pe ea, pentru că vom lucra împreună, cu bune intenții unii față de alții.

Mulțumesc foarte mult Părinților profesori Dumitru Popescu și Nicolae Necula, care m-au emoționat cu aprecierile pe care mi le-au adresat. Îi mulțumesc

călduros și Părintelui consilier Ștefan Florea, care a vorbit în numele preoțimii din Episcopia Sloboziei și Călărașilor, adresându-mi cuvinte care m-au mișcat în mod deosebit.

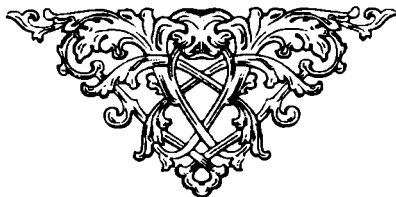
Cu aceasta, vă încredințez pe toți de o lucrare activă și continuă și de înțelegerea cuvenită tuturor problemelor din Arhiepiscopia Târgoviștei.

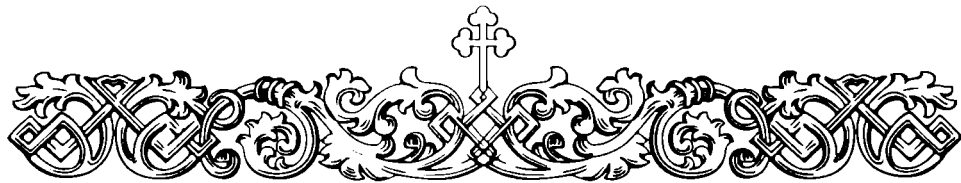
Prea Fericite Părinte Patriarh, Vă mulțumim încă o dată pentru dragostea ce ne arătați și Vă dorim din toată inima sănătate, pace și multe bucurii, ca să conduceți Sfânta noastră Biserică la noi și frumoase împliniri, spre binele neamului și a țării noastre, România. La mulți și fericiți ani!"

Toți cei care au luat parte, în ziua de 26 decembrie 1999, la festivitățile de instalare ale Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Nifon vor păstra multă vreme în suflet amintirea acestui eveniment, care se înscrie ca un moment de seamă în cronică Arhiepiscopiei Târgoviștei, dar și în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Nu putem încheia acest reportaj fără a pomeni, cu laudă și mulțumire, pe toți ostenitorii care au contribuit, într-un fel sau altul, la reușita acestor festivități. Munca loc tăcută și devotată a dat roadele așteptate: totul a decurs bine, după cum au remarcat cu deplină satisfacție și participanții la eveniment. Ei au dorit să-i facă Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Nifon și invitaților săi o frumoasă primire. Dorința li s-a împlinit. Dumnezeu să le răsplătească ostenele.

Gheorghe Vasilescu

VII. BISERICA ȘI ȘCOALA

ÎN SLUJIREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI RELIGIOS PRĂZNUIREA SFINȚILOR TREI IERARHI LA FACULTATEA DE TEOLOGIE DIN BUCUREȘTI

Duminică, 30 ianuarie, anul Domnului 2000. Prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul și Ioan Gură de Aur.

Zi de aleasă sărbătoare pentru corpul profesoral, pentru studenții și întregul personal al Facultății de teologie din București care își cinstește, ca în fiecare an, patronii spirituali.

Și cu atât mai înălțător este simțământul tuturor celor care, în mare număr, au dorit a fi martori și trăitori ai bucuriei sfințitului praznic, cu cât la ora dimineții, întâmpinat cu însuflețire, în acordurile imnului patriarhal, intonat de numerosul sobor al părinților profesori slujitori și de impunătorul cor al studenților teologi, a pășit în biserica Sfânta Ecaterina, paraclisul Facultății noastre, cu înaltă și părintească binecuvântare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, împreună cu Prea Sfințiii Episcopi Teofan Sinaitul și Vincențiu Ploieșteanul, Vicari Patriarhali.

Împreună cu înalții noștri ierarhi au sosit și alți oaspeți de seamă la acest moment de prăznuire între care amintim: Excelența Sa dr. Joseph Homeyer, episcop catolic de Hildesheim, președintele Conferinței episcopilor catolici din Uniunea Europeană de la Bruxelles, împreună cu o delegație a Bisericii Catolice din Germania, precum și conducerea Universității din București, în persoana domnului rector Prof. univ. dr. Ioan Mihăilescu și a domnului prorector Prof. univ. dr. Ion Munteanu.

Îndată arhierestile rugăciuni și obșteștile cântări au unit, sub bolta Pantocratorului, cerul cu pământul, întru sfânta lumină a liturghisirii.

Au fost clipe de slăvită comuniune în care trăirea spirituală s-a înălțat înaripată către cea Sfântă, Deoființă și Nedespărțită Treime. Soborul înalților noștri ierarhi, sub protia Prea Fericitului Părinte Patriarh, al numeroșilor slujitori, preoți și diaconi, închipuia, prin prelunga sa înșiruire de o parte și de alta a naosului și altarului sfântului lăcaș, nesfârșirea mult slăvitoarelor cete îngerești și a unor rugătoare brațe întinse cu smerită nădăjduire spre înalțuri de suflarea întreagă, încălzită de fiorul cel sfânt al Imnului heruvimic și al Epiclezei.

Cele două strane, de studenți și studente, au alternat în emoționante intonări ale cântărilor liturgice, conferind, la rândul lor, deosebită solemnitate acestor binecuvântate ceasuri ale împreună-slujirii.

După ce soborul slujitorilor, studenții și credincioșii pregătiți întru aceasta, au primit cu evlavie, împărțășirea cu Sfintele Taine, plinitu-s-au, întru slava lui Dumnezeu, cele rânduite ale slujbei Sfintei Liturghii.

Apoi, adresându-se mulțimii studenților și credincioșilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a subliniat:

Dragi studenți și studente,

„După tradiția noastră, astăzi este ziua de prăznuire a Sfinților Trei Ierarhi și ea a fost aleasă de Biserică drept zi de sărbătoare a facultăților de teologie. Așa încât și Facultatea de teologie din București, una din cele mai vechi școli de teologie de la noi, sărbătorește astăzi pe Sfinții Trei Ierarhi și, în același timp, cinstește vrednicia întemeietorilor și a profesorilor ei, dar și a celor care au învățat în această facultate, generație după generație. Suntem bucuroși că Dumnezeu ne-a ajutat, acum, la început de an jubiliar al Creștinătății. să ne regăsim în fața acestui Sfânt Altar, împreună cu părinții profesori și cu studenții, dar și cu credincioșii. Credincioșii, prin prezența lor în zilele de sărbători bisericești, ajută foarte mult, am putea spune, învățământul teologic. Studenții și studentele i-au pildă de la evlavia credincioșilor, de la concentrarea lor în rugăciune, de la respectul cu care ei păstrează aceste datini de hram.

Ne bucurăm de prezența în mijlocul nostru a Prea Sfințitului Episcop Ioseph Homeyer de Hildesheim, președintele Comisiei Conferințelor Episcopale Catolice din Uniunea Europeană de la Bruxelles, împreună cu trei distinși însoțitori, între care Mgr. dr. Nikolaus Wyrwoll, director adjunct al Institutului pentru Bisericile Orientale din Regensburg, unde au studiat și unii dintre ierarhii și preoții noștri. Așa încât, avem o mare bucurie că se află astăzi împreună cu noi

o personalitate a Bisericii Romano-Catolice, cu responsabilități importante la Uniunea Europeană, unde și noi, Biserica Ortodoxă Română, cum știți, sprijinim eforturile Statului român de integrare în Comunitatea statelor europene, cu identitatea noastră spirituală și națională, cu comoara de învățătură a celor două mii de ani de Creștinătate pe pământul românesc.

Vă doresc la toți sănătate, profesorilor, studenților și ostenitorilor Facultății de teologie din București. Felicit corul studenților și al studentelor, care au cântat astăzi așa de frumos.

Tuturor celor ce purtați numele Vasile, Grigorie sau Ioan, nume sfinte și sfântitoare, vă doresc tot binele și la mulți ani. Dumnezeu să ne ajute să mai slujim împreună Sfânta Liturghie în Paraclisul acestei facultăți, biserica Sfânta Ecaterina."

În continuarea cinstirii praznicului facultății noastre, înalții ierarhi, oaspeții de seamă amintiți, corpul profesoral și studenții au participat, în incinta facultății, la un alt moment de înaltă trăire spirituală: concertul festiv susținut cu acest sărbătoresc prilej, de corul studenților teologi.

Salutul de bun venit a fost adresat de părintele profesor dr. Constantin Cornițescu, decanul Facultății de teologie, care a exprimat bucuria și onoarea deosebită pe care prezența înalților oaspeți din țară și de peste hotare, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, o aduc în inimile tuturor celor ce, într-un fel sau altul, slujesc această înaltă școală a Ortodoxiei românești și prin aceasta, Biserica noastră în întregul ei.

A urmat concertul propriu-zis susținut de ansamblul coral al studenților teologi condus de părinții profesori Nicu Moldoveanu și Victor Frangulea.

Programul, special pregătit pentru acest sărbătoresc popas, a inclus atât cântări bisericesti psaltice sau armonizate pentru cor mixt pe patru voci, cât și piese de rezonanță folclorică sau aparținând repertoriului muzicii clasice europene.

Interpretarea măiastră pe care corul tinerilor teologi a conferit-o sub rafinata baghetă a celor doi părinți dirijori întregului repertoriu, divers și, totodată, armonios prin bogăția sa de expresie, a încălzit cu adevărat inimile unei săli arhipline, conferind sărbătorii Facultății de teologie valențele înălțătoare ale neuitării.

Dând expresie acestei stări unanime de spirit, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus următoarele:

„În biserică ați cântat foarte frumos, dar aici v-ați întrecut, dând expresie bucuriei sufletești prilejuită de sărbătoarea hramului. Ați invocat, în cântările pe care le-ați prezentat, pe poetul nostru național Mihai Eminescu, dar și pe Ludwig van Beethoven, doi mari gânditori care au proslăvit lumea, fiecare în felul lui, văzând-o frumoasă, așa cum a văzut-o Dumnezeu, când a creat-o. Oricine cunoaște România, cu tezaurul ei de valori spirituale, înțelege atitudinea Bisericii noastre față de curente care întinează aceste frumuseți și ființa omului, chemat să fie slava creației lui Dumnezeu.

Vă felicit și Dumnezeu să binecuvânteze lucrarea Dumneavoastră. Să arătați întotdeauna aceeași frumusețe sufletească, pentru a sluji adevărul, frumosul și binele în viață.”

A luat apoi cuvântul Excelența Sa dr. Joseph Homeyer, episcop catolic de Hildesheim și președinte al Conferinței Episcopilor Catolici din Uniunea Europeană de la Bruxelles care s-a arătat deosebit de impresionat de a fi putut cunoaște nemijlocit trăirea creștin ortodoxă românească contemporană într-o redare atât de plină de prospețime și atât de bogată în conținut.

Excelența Sa a subliniat satisfacția de a fi fost invitat de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist să fie martor al acestei sărbători de suflet a învățământului teologic românesc și de a i se fi oferit astfel prilejul unor aprecieri deosebite și sincere față de Biserica Ortodoxă Română în ansamblul său, ca partașă activă, prin valorile sale străvechi și prin deschiderea sa ecumenică, la lucrarea de comuniune frățească în care sunt angajate astăzi popoarele Europei.

Cu aceeași căldură s-a adresat apoi celor prezenți domnul Prof. univ. dr. Ioan Mihăilescu, rectorul Universității din București.

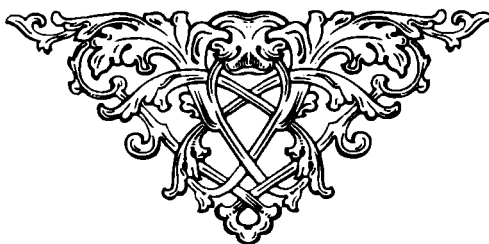
Domnia sa a dat aceeași înaltă expresie ambiantei înălțătoare în care s-a desfășurat aniversarea patronilor spirituali ai Facultății de teologie, fapt de natură să confere speranțe deosebite în privința accentuării locului și rolului specific pe care această școală de frunte a teologiei românești îl are în cadrul Universității bucureștene.

Momentul festiv a fost încununat, după mulțumirile exprimate de Părintele Decan, Prof. univ. dr. Constantin Cornițescu prin oferirea de către gazde a unor frumoase buchete de flori înalților oaspeți, ca semnificative expresii ale prețuirii deosebite pe care corpul profesoral, studenții teologi și întregul personal al Facultății de teologie o acordă prezenței și purtării permanente de grijă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a celorlalți

înalți ierarhi și a conducerii Universității din București față de facultatea noastră, precum și ale interesului și aprecierii exprimate de înalții oaspeți de peste hotare față de spiritul viu și emulația de trăire creștin-ortodoxă și europeană, deopotrivă, pe care le-au putut cunoaște nemijlocit prin prezența lor la această tradițională sărbătoare a teologilor de la București.

Festivitatea s-a încheiat în acordurile solemne ale imnului patriarhal și ale Imnului studentesc „Gaudeamus igitur”, înalții oaspeți fiind înconjurați, până la sfârșit, cu deosebită și firească dragoste și venerație.

Pr. Florin Șerbănescu

DE ZIUA PRAZNICULUI SFÂNTULUI GRIGORIE TEOLOGUL LA SEMINARUL TEOLOGIC DIN BUCUREȘTI

În ziua de marți, 25 ianuarie 2000, în biserica Radu Vodă, paraclisul Seminarului teologic ortodox din București, a avut loc tradiționalul serviciu religios festiv întru pomenirea Patronului spiritual al școlii noastre, Sfântul Mare Dascăl al lumii și Ierarh Grigorie Teologul sau Cuvântătorul de Dumnezeu.

La acest popas festiv de mare încărcătură afectivă și semnificație ortodoxă, au participat, în afară de „cei ai casei” - profesori și elevi -, numeroase oficialități bisericești și laici, precum și credincioși obișnuiți, biserica devenind neîncăpătoare.

Serviciul dumnezeiesc festiv a fost onorat și în acest an de prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care, la intrarea în biserică, a fost întâmpinat cu imnul patriarhal interpretat de elevii seminariști.

Dintre oficialitățile bisericești participante, menționăm, printre alții pe: P.C. Pr. Dumitru Colotelo, consilier patriarhal, P.C. Diac. Nicu Octavian, consilier patriarhal, P.C. Pr. Armand Munteanu, Vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, P.C. Pr. Mihai Hau, consilier la Sectorul Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor, P.C. Pr. Nicolae Iordăchescu, inspector M.E.N.

Ca persoane oficiale laice, au fost prezente: d-na Olimpia Mateescu, inspector general I.S.M.B., dl. Radu Rădulescu, șeful Comisiei de Învățământ pe lângă Primăria Capitalei, sectorul IV, dl. Nicolae Nuțu, inspector Serviciul Personal a I.S.M.B, d-na Maria Erhan, inspector coordonator al Inspectoratului Școlar al sectorului 4.

Programul special bisericesc închinat „zilei hramului”, a început, de fapt, în ajun, seara, când, în paraclis, a fost oficiată slujba vecerniei cu litie,

cu participarea elevilor, a unora dintre profesorii Seminarului teologic și a obișnuiților credincioși, care vin aici atrași de frumusețea slujbelor religioase de la „*Radu Vodă*”.

Slujba religioasă din această seară a fost oficiată de P.S. Teodosie Snagoveanu, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, ajutat de următorii profesori clerici: Pr. Florin Boitan, Ierom. Varsanufie Gogescu, Pr. Dorin Zarioiu, Pr. Daniel Pestroiu, Pr. Gheorghe Dogaru, Pr. Sorin Filip, Diac. Aurel Mihai, directorul Seminarului teologic, Diac. David Pestroiu, Diac. Ionuț Bărbulescu.

Răspunsurile stranei au fost date de elevii seminariști.

A doua zi, marți, 25 ianuarie, serviciul divin festiv a început la orele 8,00 dimineață. În afară de slujitorii din ajun care au oficiat slujba vecerniei, din soborul care a slujit sfânta liturghie arhierescă de azi, au mai făcut parte: arhim. Grigore Băbuș, slujitor la Catedrala patriarhală, Pr. Mihai Dragomir, Pr. Ioan Barbu, Pr. I. Cătănescu, Arhid. Sebastian Barbu Bucur, profesor la Academia de Muzică din București, Diac. Valeriu Roman, Diac. Gabriel Cățe ș.a.

Cântările la strană au fost susținute de corul elevilor seminariști dirijat de elevul Costea Florin, clasa a XIII-a A, iar predica zilei a fost rostită de elevul Burlacu Nicolae, clasa a XII-a B, - care s-a străduit să prezinte personalitatea, activitatea pastorală și importanța teologică ortodoxă a Sfântului nostru Patron și Octrotitor ceresc.

La momentul potrivit, în cadrul sfintei liturghii au fost pomenite și cadrele didactice de la Seminarul teologic, decedate de-a lungul timpului.

Către sfârșitul părții a doua a sfintei liturghii arhieresti au fost interpretate, de corul elevilor de la școala de cântăreți bisericești și de corul elevilor seminariști, următoarele cântări religioase:

a) Elevii școlii de cântăreți bisericești: 1) *Psalmul 33, gl. I, III, V* în primă audiere la București (melodie obișnuită la Mănăstirea Putna); 2) *Să trâmbițăm ...*, gl. V de I. Popescu-Pasărea;

b) Elevii seminariști: 1) *Imnul cântăreților* de I. Popescu-Pasărea, arm. de Pr. Nicu Moldoveanu; 2) *Până când, Doamne...*, de Dimitrie Bortneanschi; 3) *Cine se va sui...*, de Gavril Musicescu.

După executarea acestor cântări, la rugămintea P.C. diac. Aurel Mihai, directorul Seminarului teologic, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit obișnuitul cuvânt de învățătură:

Dragi elevi,

„Farmecul slujbei Sfintei Liturghii, armonia acestor cântări și gândurile frumoase care l-au stăpânit pe colegul vostru în predica de astăzi, vin în întâmpinarea năzuinței noastre de mai bine, de mai frumos, care nu încetează niciodată să fie vie, pentru că ființa omenească este creată de Dumnezeu să tindă neîncetat spre desăvârșire. Promovarea acestor valori, pe care nu ni le poate procura decât Sfinții Părinți, care s-au ostenit să citească cu multă atenție Sfânta Evanghelie a Mântuitorului Iisus Hristos și au vegheat la împlinirea ei în viață, este îndatorirea noastră de căpetenie. Iată de ce, într-o zi ca aceasta, care exprimă cinstirea și bucuria seminariilor noastre, dacă nu în totalitate, a celor mai multe dintre ele, care îl au ocrotitor pe Sfântul Ierarh Grigorie Teologul, se cuvine să fim împreună. Nu se putea o alegere mai fericită decât acest mare ierarh, mare învățat și om al rugăciunii, ca să-l avem pildă cu toți.

Așa cum știți, el este unul din cei trei teologi pe care Biserica i-a consacrat cu acest nume. După Sfântul Evanghelist Ioan și Sfântul Grigorie, doar Sfântul Simeon Noul Teolog s-a învrednicit cu acest nume în Biserica noastră. Dar, așa cum însuși Sfântul Grigorie arăta, învățătura teologică dobândită în seminar și la facultate, fără rugăciune, fără trăire, nu dă roade în viața Bisericii și a credincioșilor. Numai împletind învățătura pe care o primiți aici, potrivit programului stabilit de Sfântul Sinod și de Ministerul Educației Naționale cu rugăciunea, cu participarea la Sfânta Liturghie și la Sfintele Ierurgii, veți trăi deplin bucuria unei zile ca aceasta și toate cele rânduite de Biserică, pe care sunteți chemați să o slușiți.

Astăzi, ca și în vremea Sfântului Ierarh Grigorie Teologul, lumea este zbuciumată. Ca și atunci, și astăzi sunt oameni care cred și oameni care tăgăduiesc pe Dumnezeu, sunt mărturisitori ai credinței, rugători, sfințiți slujitori ai Altarului, dar și păcătoși și denigratori. Biserica, însă, în viața ei de două mii de ani, reafirmă mereu adevărurile sfinte ale Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos și învățăturile Sfinților Părinți.

Părintele director a vorbit aici despre peregrinarea elevilor pe la diferite școli din Capitală, cerută de construirea noului sediu al Seminarului. Dar toată viața omului, de la naștere până la mormânt, este o peregrinare, o călătorie permanentă după Dumnezeu, după lumina Lui. Chiar dacă alunecă uneori, Biserica nu-l lasă. Școala noastră bisericească, inspirată de Academii înființate de Sfinții Părinți la Alexandria, la Antiohia și în alte centre ortodoxe, promovează principiul învățării depline, a rugăciunii și slujirii Bisericii. Preotul care nu iubește rugăciunea, care nu-și respectă uniforma și cinul din care face parte, sau n-are dragoste de

credincioși și se prezintă la biserică precum un funcționar oarecare grăbit să ajungă acasă, peregrinând, astfel, între parohie și locuința sa – pentru că din nefericire mai avem și cazuri de preoți „navetiști” în Biserica noastră – acela nu poate să slujească deplin lui Dumnezeu, nu poate să trăiască frumusețea slujirii preoțești. Toate acestea să pătrundă adânc în mintea și în inima voastră, dragi elevi, să rămână acolo și să rodească.

Europa de astăzi însetează după o nouă identitate, care nu i-o pot asigura decât popoarele ce-o alcătuiesc, prin valorile identității lor naționale și de credință, care se cer, însă, a fi înțelese și împlinite cum trebuie, spre folosul tuturor. Suntem creștini de două mii de ani. Oricine merge în Țara Sfântă, la Betleem, la Iordan, pe Tabor, pe Golgota, la Sfântul Mormânt, în celelalte locuri menționate în Noul Testament, își dă seama după graiul pietrelor, al râurilor, al arborilor, al naturii în general, de realitatea întrupării, jertfei și învierii Mântuitorului Iisus Hristos, adevărită de viața Sfinților Părinți și a cetelor de martiri ai credinței, până în zilele noastre. De aceea noi, slujitorii Bisericii, privim la Sfântul Mormânt, la izvorul vieții și al nemuririi noastre, de unde primim puteri noi, ne înprospătăm forțele și ne înnoim lucrarea. Cu fiecare nou preot, cu fiecare nou creștin, Biserica se înnoiește mereu, împlinindu-se, astfel, Trupul lui Hristos, ceea ce ne îndatorează pe noi, ierarhii și profesorii seminariilor și facultăților de teologie, să veghem neîncetat la sădirea și cultivarea virtuților care trebuie să împodobească viața creștină. Pentru aceea, vin aici, ca și la Facultatea de teologie, cu această responsabilitate, ca să vă obișnuți de pe acum cu cerințele slujirii preoțești. Efortul de a merge dimineața în locurile stabilite pentru desfășurarea programului de învățământ și a vă întoarce la amiază aici, pe care l-ați numit peregrinare, nu este greu, ci este o mișcare frumoasă și sănătoasă. Nimeni nu trebuie să vadă în aceasta o povară.

Dacă totuși cineva vede o povară în această deplasare de la un loc la altul, cerută de nevoile învățământului, e bine și așa, pentru că simte greutatea responsabilității cu care se dobândește darul preoției și își aduce aminte de cuvintele Mântuitorului Hristos, care spune: „Luați jugul Meu asupra voastră. Căci jugul Meu e bun și povara Mea este ușoară” (Mat. 11, 29-30).

Noi ducem cu toții jugul lui Hristos. Depinde cum ne înhăimăm la el, ca să nu fie greu, ci ușor. Pentru unii preoți, el este foarte greu, dar cei mai mulți îl poartă cu dragoste și responsabilitate. Este ușor jugul lui Hristos pentru cel care este conștient de misiunea preoției. De aceea, de pe acum trebuie să vă formați această conștiință, că purtați jugul lui Hristos și vă obișnuți cu el. Vremurile nu îngăduie ca slujitorii Bisericii să aibă o situație materială înfloritoare. De altfel, în

Biserica celor două mii de ani n-a fost totdeauna așa, iar când s-a întâmplat să fie, n-a fost spre binele, ci spre paguba Bisericii și a celor care au pășit cu nevrednicie spre Sfântul Altar.

Aceste învățăminte ne sunt foarte necesare, ca și zilele acestea de hram, pentru a trăi mai viu exemplul de viață al Sfinților Părinți, care adaugă un spor strădaniilor noastre. Bisericile Reformate și Protestanții în general, n-au asemenea înaintași, dar au multă tresvie și multă râvnă în lucrarea lor. De ce să n-o folosim și noi? Oare preoții și profesorii noștri de teologie nu pot să-i învețe cu aceeași râvnă pe credincioși, pe tineri, mai ales că Biserica Mântuitorului Iisus Hristos are toată ceata de sfinți, de martiri și mărturisitori, de mari Părinți, care au trăit pilduitoare adevărurile credinței? Întâlnindu-ne ocazional, de mai multe ori, aici la București, cu Părinții Ortodoxiei, am trăit fiorul acestei continuități și autorități spirituale, a Ierarhiei lăsată de Sfinții Apostoli și de Sfinții Părinți, care sunt ierarhii Bisericii, membri Sfintelor Sinoade, apoi, treapta preoției și cea a diaconiei și celelalte trepte bisericesti.

Așadar, să mergem pe drumul acesta foarte frumos al Bisericii noastre, care nu ne frânge de osteneală, pentru că lucrul lui Dumnezeu nu istovește niciodată. În viață, numai necazurile legate de cele pământești ne doboară. Cele sufletești le biruim cu arma rugăciunii. De aceea, preoții pe care Dumnezeu i-a rânduit și-i va rândui de acum înainte trebuie să fie adevărați apostoli. Voi, care sunteți elevi la seminar tocmai acum, la sfârșitul celui de-al doilea mileniu, încă de aici trebuie să vă gândiți la mileniul viitor, care va fi un mileniu al credinței, al comuniunii și iubirii. Dar și al jertfei, pentru că nimic nu se poate face fără jertfă, fără osteneală, iar preotul este chemat să dea pildă de dăruire, să se biruiască pe sine. Un om care nu se poate birui pe sine, care nu-și poate stăpâni patimile, deprinderile urâte, obișnuințele degradante acela nu poate învinge nici greutățile vieții. Dacă nu poate supune vrăjmașul dinăuntru, nu poate răzbi nici în noianul de încercări ale vieții. Lupta cea mare, este, deci, cu omul cel lăuntric, care fie că ne dezonoarează, și ne pune în inferioritate, fie că ne înalță și ne sfințește.

Aceste gânduri, înfiripate acum, cu prilejul acesta foarte frumos, să le păstrăm cu toții. Nu le spun numai pentru dumneavoastră, ci și pentru mine. Și totdeauna mă rog lui Dumnezeu ca ele să prindă viață mai întâi în sufletul meu. Adăugând bucuria pentru cele împlinite, care se văd, să ducem mai departe munca de pregătire tot mai înaltă a elevilor de la acest seminar. Ați cântat astăzi foarte frumos. Am văzut cadre didactice noi, cântare cu talent și continuitate între profesorii vârstnici și cei tineri. La cor se vede că se muncește cu râvnă și cu spor.

Ca un elev să descopere vechi pagini muzicale într-o mănăstire este un lucru foarte important și arată seriozitatea cu care se lucrează în această școală.

Vă felicit pentru frumusețea cu care ați cântat astăzi la Sfânta Liturghie și pentru rezultatele la învățătură, pe care le dorim tot mai bune. Rugăm pe Sfântul și Ocrotitorul nostru Grigorie Teologul, Cuvântătorul de Dumnezeu, să ne ajute să dobândim curajul faptelor bune. Amin!"

La ieșirea din biserică după terminarea Sfintei Liturghii în acordurile imnului patriarhal, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teotist a poposit puțin în sala special amenajată pentru tradiționala „agapă a hramului”. Apoi, după ce a binecuvântat pe cei prezenți, a părăsit incinta Seminarului teologic, îndreptându-se spre Reședința patriarhală.

La agapa festivă, prezidată de P.S. Episcop vicar Teodosie Snagoveanul, au fost prezenți o parte din Părinții consilieri patriarhali și eparhiali, salariați din cadrul sectoarelor administrative bisericești, profesori de la Facultatea de teologie, între care P.C. Pr. prof. dr. Dumitru Popescu, decanul onorific al acestei Facultăți, profesori de la Seminarul teologic din Giurgiu, în frunte cu directorul acestei școli Pr. Nedelea Cărămizaru, reprezentanți oficiali din I.S.M.B. și de la sector IV, care participaseră și la slujba religioasă din biserică.

În timpul agapei au luat cuvântul mai mulți vorbitori, începutul făcându-l P.S. Episcop vicar Teodosie Snagoveanul, care în numele celor prezenți a felicitat, adresându-i călduroase urări de sănătate și îndelungată viață, pe P.C. arhim. Grigore Băbuș cu prilejul zilei numelui său de monah.

La rugămintea P.S. Episcop Teodosie, Părintele decan onorific, dr. Dumitru Popescu, fost, la începuturile activității sale didactice, profesor și director al Seminarului teologic din București, a depănat amintiri și a făcut constatări și aprecieri, în retrospectiva timpului, asupra condițiilor și modului cum se sărbătorea „ziua hramului” atunci și cum se sărbătorește astăzi, arătând ce putere spirituală, ce forță interioară degaja această sărbătoare atunci, în condițiile grele de constrângere a manifestărilor religioase impuse de puterea oficială politică ateo-comunistă a acelor vremuri.

Dintre persoanele oficiale laice participante la „agapa hramului” a vorbit d-na Maria Erhan, inspector școlar coordonator al sectorului IV, care, ca și altădată a mărturisit, printre altele că „apreciază foarte mult activitatea didactică și educativă desfășurată în Seminarul teologic

ortodox din București, pe profesorii și pe elevii acestei școli”, și că îi face totdeauna o „deosebită plăcere să vină în această școală, să stea de vorbă cu profesorii și cu elevii”.

În timpul agapei, două grupuri de elevi seminariști au prezentat partea a doua a programului coral festiv, interpretând următoarele piese muzicale laice:

Măria neichii, Mărie, armonizare de Nicolae Lungu;

Sârba-n căruță de Gheorghe Danga;

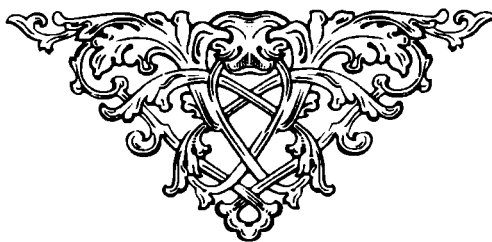
Corul captivilor din opera „*Nabucco*” de Giuseppe Verdi;

Marșul soldaților din opera „*Faust*” de Charles Gounod;

Corul vânătorilor din opera „*Freischutz*” de Otto Maria von Weber.

La sfârșitul agapei, a luat cuvântul Părintele director Aurel Mihai care, în numele tuturor ostenitorilor școlii noastre a mulțumit antevorbitorilor săi pentru deosebitele aprecieri făcute asupra bogatului program festiv închinat sărbătoririi zilei hramului Seminarului teologic din București.

Prof. Adrian N. Popescu

UN NOU LABORATOR DUHOVNICESC – SFÎNȚIREA ȘCOLII POSTLICEALE SANITARE „FUNDENI”

Școala Postliceală Sanitară „Fundeni” a fost înființată în sec. al XIX-lea, pe atunci numindu-se Școala Sanitară „Sfânta Maria”, menită să pregătească asistenți medicali pentru toate specializările cu 2 și 3 ani de studiu. În anul 1974 i se schimbă titulatura în Liceu Sanitar pentru ca în 1990 să se reînființeze Școala Postliceală Sanitară cu următoarele specializări: asistent medical generalist, asistent medical de balneofizioterapie, asistent medical de laborator, asistent medical de igienă și sănătate publică, asistent medical de radiologie, asistent medical de farmacie și tehnician dentar.

Începând din anul 1997, în cadrul acestei școli funcționează, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, 3 clase teologico-sanitare, la secțiile de specializare: asistent medical generalist, asistent medical de igienă și sănătate publică, și tehnician dentar (anul I, II și III), fiecare clasă având câte 25 de elevi spre școlarizare. În prezentul an școlar au fost înscriși în total 200 de elevi. Pe lângă materiile de specialitate, în planul de învățământ este inclus și studiul religiei, elevii frecventând cursurile de Istoria Biblică a Vechiului și Noului Testament, Istoria Bisericii Ortodoxe Române și a Bisericii Universale, Învățătura de credință ortodoxă și Morala creștină.

Anul acesta a absolvit prima promoție de asistenți medicali pregătiți și din punct de vedere teologic, ce s-au prezentat la posturi.

* * *

În ziua de joi, 2 martie 2000, elevii Școlii Postliceale Sanitare – Fundeni din București, au trăit momente de neuitat, legate de viața lor

spirituală, prin care și-au luminat și înseninat sufletele într-o înnoire permanentă.

Acești elevi, care în procesul de învățământ îmbină teologia cu medicina, de altfel legătură firească, având în vedere că medicina este o lucrare sfântă prin grija față de om, realizând vindecarea trupească, iar teologia pe cea sufletească, au avut prilejul de a-l întâmpina, în jurul orei 12.00, pe delegatul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor însoțit de colaboratori de la Centrul Eparhial.

Aspect din timpul slujbei de sfințire – 2 martie 2000

Cu acest prilej, Prea Sfinția Sa, înconjurat de un ales sobor de preoți și diaconi, a săvârșit slujba de sfințire a acestui lăcaș de învățământ care în ultimii ani, prin strădania d-lui prof. Crin Marcean, directorul școlii, a d-nei prof. Gâdinceanu Elena, director adjunct și a Consiliului Profesorial a primit veșmânt nou, atât prin lucrările de reparații efectuate cât și prin dotările cabinetelor și a laboratoarelor.

Atmosfera a fost întregită de un grup de studenți de la Facultatea de teologie din București care, pe lângă răspunsurile liturgice, au susținut un mic concert de cântări psaltice și corale.

Tot cu această ocazie s-a rânduit ca patroni spirituali ai școlii, Sfinții Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.

La acest eveniment de mare încărcătură spirituală, au participat de asemenea, reprezentanți din cadrul Ministerului Sănătății, al Ministerului Educației Naționale și al Inspectoratului

În mijlocul elevelor Școlii Postliceale Sanitare „Fundeni”

Școlar al Municipiului București, cum ar fi: prof. dr. Oproiu Alexandru - directorul Spitalului Fundeni, prof. dr. Neacșu Ioan - consilier la Ministerul Educației Naționale, Bedreagă Adriana - inspector general adjunct în cadrul Inspectoratului Școlar al Municipiului București, prof. Nuțu Nicolae - inspector cu evidența personalului, Prof. Dragoș Florescu - inspector economic, prof. Palea Firea - inspector coordonator Sector II, prof. Lațcu Dumitru - inspector cu evidența personalului inspectoratului sector II, precum și directori, profesori de la liceele învecinate și numeroși elevi și părinți.

La sfârșitul slujbei, Prea Sfințitul Episcop Teodosie Snagoveanul a transmis celor prezenți Înalta binecuvântare a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, precum și purtarea de grijă pe care o are și o manifestă față de ostenitorii acestei școli. Apoi, Prea Sfinția Sa a reliefat viața și activitatea Sfinților Trei Ierarhi depusă în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor, care prin jertfelnicia lor au contribuit la formarea de caractere religioase și morale. Ei au fost și vor fi totdeauna modele vrednice de urmat pentru toți dascălii și elevii școlilor.

Sărbătoarea de la Școala Postliceală Sanitară „Fundeni” s-a încheiat cu un cuvânt de mulțumire al domnului dr. Crin Marcean, directorul școlii adresat Prea Sfințitului Episcop Teodosie Snagoveanul și tuturor celor care au luat parte la această înălțătoare slujbă, manifestându-și totodată dorința fierbinte ca Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist să viziteze această școală în care se instruiesc tineri cu alese calități morale și intelectuale formați în duhul credinței noastre ortodoxe.

SFINȚIREA CAPELEI DIN INCINTA LICEULUI „GRIGORE MOISIL” DIN BUCUREȘTI

Cum era și firesc, după 1989, predarea religiei în școlile primare a devenit o realitate pe cât de așteptată de copii, pe atât de necesară. În plus, începând cu anul 1998, religia a devenit obiect de studiu și în licee.

În calitate de profesor de religie la unul din liceele bucureștene, credeam că am reușit să înțeleg nevoile spirituale ale elevilor, așteptările lor, cât și bucuria lor de a descoperi frumusețea și ineditul trăirii vieții în Hristos. Frumoasele și interminabilele ore de discuții, vizitele la muzee și teatre, excursiile la mănăstiri - toate acestea credeam că este tot ce își poate dori un elev de la osteneala profesorului său de religie. Eram chiar încredințat că făceam tot ce trebuia ca să-mi fac datoria. Dar într-o zi am aflat că niciodată nu este îndeajuns ce făceam pentru oameni și pentru Dumnezeu.

Până într-o zi, deci, cum se întâmplă ca Dumnezeu să mijlocească întâlnirile cruciale dintre oameni, când l-am cunoscut pe, de-acum, prietenul și fratele meu în Hristos, George Oprea, tânăr profesor de religie la Liceul „Grigore Moisil” și student în anul IV la *Facultatea de teologie ortodoxă*, Universitatea București. Într-o bună zi, acesta mi-a mărturisit planul său de perspectivă pe care totuși, avea să-l pună în cel mai scurt timp în practică (și care, mie, o recunosc, îmi părea puțin realizabil), construirea unui paraclis, a unui loc de închinare, în incinta Liceului „Grigore Moisil”.

Însă primul pas pe care George Oprea îl făcuse cu trei ani înainte, a fost acela ca liceul „Grigore Moisil” să fie primul liceu cu hram din București, și anume „Sfântul Grigorie Teologul”.

Un gest de o rară și autentică noblețe creștină, din partea lui George, l-a constituit rugămintea lui față de mine ca nimeni să nu afle de paraclis până la momentul sfințirii.

Și iată că planul a fost pus imediat în aplicare, începând cu luna iulie a anului 1999. Toți banii, de care a făcut rost, au venit de la sponsori, directori de firme sau simpli credincioși. Încet, banii de pictură se strângeau; azi – crucile, mâine – candel, covoare sau icoane. Investiția nu a fost nici pe de parte mică, pentru un om care pleca dimineața doar cu rugăciunea pe buze și în suflet, pentru ca Dumnezeu să îi lumineze pașii și pentru a face rost de fondurile necesare: 85 de milioane de lei.

Bineînțeles, măsura jertfei fiecăruia numai Dumnezeu o are; dar și mie mi-a fost dat să văd o mică parte din prețul osteliei lui. Tot ce pot să spun este că n-a fost nici pe departe mic.

Dar a venit și ziua bucuriei, ziua în care urma să aibă loc sfințirea paraclisului: 26 ianuarie 2000. Pe lângă hramul Sfântului Grigorie Teologul, al doilea ocrotitor al paraclisului și al liceului este Sfântul Grigore Decapolitul, de la Mănăstirea Bistrița, primit „în dar” de la Dumnezeu de către elevi și profesori și-n urma unei minuni, pe care, atât mie cât și lui George, ne-a descoperit-o Sfântul Grigore Decapolitul, cu ocazia unei excursii cu elevii la Mănăstirea Bistrița, de-acum trei luni de zile.

Sfințirea paraclisului a fost, fără îndoială, un eveniment de presă: televiziune, presa scrisă. La această sărbătoare au participat elevii liceului, profesori, părinți, invitați de onoare, dar nu în ultimul rând și cei care au realizat pictura, de o frumusețe mai rar întâlnită. Este vorba despre preotul pictor Haik Azarian, de origine armeană, student în anul IV al Facultății de teologie ortodoxă din București și Adrian Botea, licențiat al Academiei de Arte a Universității București.

Un sprijin hotărâtor și demn de amintit este cel adus de chiar directorul liceului, profesorul Alexandru Ștefana, care nu numai că nu s-a opus ridicării paraclisului, dar a fost și un sprijin sufletesc neprețuit, pentru toate câte au urmat.

Sfințirea a fost oficiată de P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, împreună cu un sobor de preoți și diaconi.

Evident, bucuria duhovnicească cuprinsese sufletele tuturor. Cu aceeași bucurie și dragoste în Hristos, P.S. Teodosie Snagoveanul i-a binecuvântat pe toți cei prezenți adresându-le, în final, un frumos și demn de urmat cuvânt de învățătură:

„Este cea mai frumoasă lucrare pe care am săvârșit-o până acum într-o școală. Am fost stăpânit de o emoție deosebită când am intrat și am văzut acest frumos fundal al intrării în paraclis, școala aceasta fiind străjuită cu adevărat, acum, de sfinți.

Acest loc, după sfințirea sa este ca un soare ce luminează întreaga școală. Acest soare nu este unul material ci unul imateria; Biserica are această dimensiune, ca să cuprindă atât cele văzute cât și cele nevăzute; cele ce se pot măsura cât și cele ce nu se pot măsura.

Faptul că ați ales acest loc și l-ați înveșmântat atât de frumos, este o binecuvântare pe care o veți simți fiecare dar numai deschizându-vă inima și sufletul spre rugăciune și spre înțelegerea celor ce sunt mai presus de noi, celor ce ne copleșesc, care ne înconjoară dar nu ne silesc, care ne îmbie și pentru care noi trebuie să simțim chemarea lor.

Nici o chemare nu poate fi atât de vrednică de dorit ca aceea de a avea parte de comuniunea cu Atotputernicul, cu purtătorul de grijă, cu Cel ce este frumusețe absolută, cu Cel ce este conducătorul întregului Univers.

După învățătura Mântuitorului Hristos, apropierea de Dumnezeu se face prin cunoștință, prin știință, prin înțelepciune și prin rugăciune.

Aceasta este voia lui Dumnezeu: să-L cunoaștem pe El, iar cunoștința de Dumnezeu, înseamnă toate căile puse în slujba acestui scop, și calea naturală a revelației naturale de care luăm cunoștință la toate disciplinele de cultură generală și calea revelației supranaturale de care luăm cunoștința la disciplina numită religie, dar mai ales la practica acestei discipline, la rânduiala din Sfânta Biserică.

Această rânduială a Bisericii se poate regăsi într-o anumită măsură, de acum și în acest paraclis de rugăciune.“

Prof. Alexandru Paul

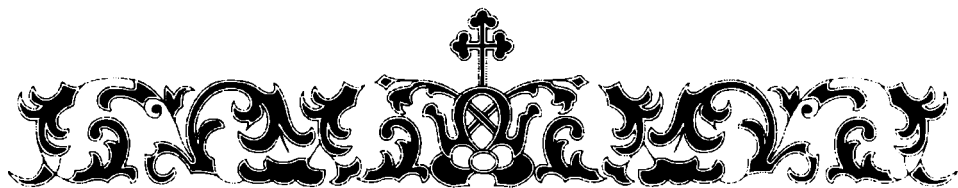

Troparul Sfântului Grigorie Teologul, patronul spiritual
al Seminarului teologic din București

Muzica: Pr. conf. dr. M. Velea

mf
Moderato

Flu ie rul cel păs to resc — al te o — lo gi
ei — ta — le a bi ru it — trâm bi
țe — le ri — to ri lor că ți e ca ce —
lui — ce ai cer cat a dăn cu ri le Du hu lui
și frum'se — ți — le vor — be ți — s-au a da — os
roa gă pe Hris tos — Dum ne zeu Pă rin — te Gri go ri
e să măn tu ia — scă su fle te — le noa — stre.

VIII. DE SUFLET . . .

ÎMPREUNĂ CU SINISTRAȚII DE SFINTELE PAȘTI

Și în acest an Biserica Ortodoxă Română a fost alături de cei aflați în suferință din cauza inundațiilor ce au afectat partea de vest a țării în prima jumătate a lunii aprilie 2000.

În urma acestor calamități abătute peste poporul nostru, în cadrul Sfintei Liturghii de la Catedrala Patriarhală din ziua de duminică, 9 aprilie a.c., Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adresat preoților și credincioșilor Bisericii noastre următorul Apel pentru ajutorarea sinistraților:

„În fața revărsării nemiloase a apelor care a produs pagube de nedescris în Ardeal și Banat adresăm îndemn stăruitor tuturor preoților și credincioșilor din parohii și mănăstiri să-și plece genunchii la pământ, rugând pe Bunul Dumnezeu să-si întoarcă fața către poporul Său din România.

În același timp îndemnăm preoții ca astăzi, în sfânta zi de Duminică, precum și în duminicile următoare, să organizeze colecte de bani și diferite bunuri pentru a fi distribuite prin intermediul Episcopiiilor și parohiilor din zonele sinistrate celor care au acum atâta nevoie de solidaritatea noastră”.

Apelul Prea Fericirii Sale a sensibilizat inimile credincioșilor și s-a concretizat printr-o serie de acțiuni realizate în perioada 15 aprilie –12 mai, de către Arhiepiscopia Bucureștilor în cadrul Sectorului Social-Caritate prin Programul „Împreună cu sinistrații de Sfintele Paști”.

Asistenții sociali de la Centrul Eparhial și Protoierii, împreună cu părinții inspectori au coordonat acțiunile de colectare a produselor donate de către credincioșii din parohii sau de la diferite firme și instituții.

Concomitent cu aceste colectări de fonduri și bunuri a fost efectuată și o analiză a situației existente în diferite localități calamitate, utilizând informațiile primite prin Inspectoratele de Protecție Civilă, Protoierii și parohii sau de la primăriile respectivelor zone.

Din evaluarea nevoilor, a rezultat necesitatea trimiterii de ajutoare constând în alimente, cereale, materiale de construcții, sume de bani, mobilier și haine. Arhiepiscopia Bucureștilor a transmis imediat în teritoriu ajutoare însumând: 350 milioane lei, cca 50 tone de îmbrăcăminte, 500 kg de alimente de primă necesitate, 50 kg de detergenți și mai mult de 20 tone de cereale. S-a remarcat contribuția unor parohii din județele Giurgiu, Ilfov, Protoieriile Urlați și Ploiești (județul Prahova) – pentru cereale.

Pentru îmbrăcăminte, încălțăminte, alimente și alte bunuri de uz casnic sunt de amintit firmele: „Dâmbovița“ (îmbrăcăminte), Spitalul Călinești – Argeș (detergent, lenjerie), S.C. „Administrare, cazare, cantine“ S.A., S.C. „Jordan“ (alimente), Comunitatea evreiească din București (paturi), Direcția generală a vămilor, precum și Curtea Supremă de Justiție care a contribuit cu suma de 50 milioane lei din contribuția anagajaților.

Contribuția directă a peste 5.000 de credincioși întregeste acest bilanț al acțiunilor caritabile.

Transporturile de ajutoare au vizat județele Timiș și Hunedoara, care din datele obținute suferiseră multe pierderi materiale prin avarierea parțială a unor locuințe și distrugerea culturilor agricole.

Graficul desfășurării transporturilor de ajutoare se prezintă astfel:

- 1) 20 aprilie – Parohia COȘTEIU (Protoieria Lugoj – jud. Timiș);
- 2) 20 aprilie – Parohia JENA (Protoieria Logoj – jud. Timiș);
- 3) 22 aprilie – Parohia PETROASA (Protoieria Făget – jud. Timiș);
- 4) 26 aprilie – Protoieria LUGOJ – jud. Timiș;
- 5) 27 aprilie – Parohia TOMEȘTI (Protoieria Făget – jud. Timiș);
- 6) 27 aprilie – Parohia LUNCANI (Protoieria Făget – jud. Timiș);
- 7) 27 aprilie – Parohia POIENI (Protoieria Făget – jud. Timiș);
- 8) 27 aprilie – Protoieria BRAD – jud. Hunedoara; (Parohiile Brad, Baia de Criș, Vața de Jos);
- 9) 12 mai – Protoieria BRAD – jud. Hunedoara.

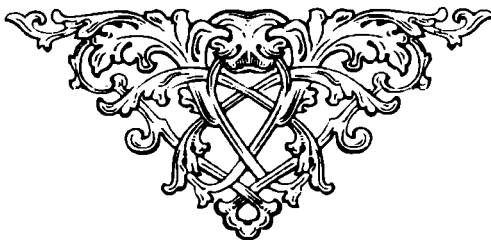
Au fost utilizate autocamioane din dotarea Arhiepiscopiei Bucureștilor, de asemenea prin firmele: „BĂR“ COMIXT și „TIR EXPRES“.

Două coloane cu un total de 10 autovehicule de la Unitatea Militară din Stupini-Braşov au efectuat transporturile la Parohia Poieni (Timiş) și Protoieria Brad (Hunedoara), iar de la Unitatea de Jandarmerie din Măgurele-București au fost utilizate camioane și personal pentru transportul de ajutoare.

Aceste rezultate reflectă strădania credincioșilor și a Bisericii de a-i ajuta pe cei aflați în suferință.

Cu toate acestea nu putem acoperi toate problemele celor sinistrați și din acest motiv este de dorit o conlucrare permanentă cu instituțiile statului pentru găsirea unor soluții viabile ce pot preîntâmpina astfel de situații dificile.

**Biroul de Asistență Socială
al Arhiepiscopiei Bucureștilor**

LEGENDA SFINTEI CRUCI

Parcă ninge cu frunze pomul vieții,
 Ca lacrimile-amare de căință
 Vărsate de strămoșii Adam și Eva
 Atât de apăsăți de-a lor conștiință.
 Domnește pace-adâncă peste toate
 Și frunzele pe râu plutesc alai,
 Un heruvim cu sabie de pară
 Păzește calea care duce-n rai.

E-atât de mult de când păcatul
 Și-ispita neascultării-aduse moarte
 Primilor oameni și de-atunci urmașii
 Aveau cu toți' să-l poarte mai departe.
 Dar iată că sosește clipa-n care
 Pământul să se-ntoarcă-n ale sale
 Iar sufletul să meargă-n iadul unde
 E-atâta chin și-atât de-amară jale.

Adam, bătrân, împovărat de anii
 Trăiți, simțea sfârșitul cum sosește,
 Chemă pe Set, pe Eva, toți urmașii
 Și către ei, cu glasul stins vorbește:
 "Din lutul ce-l călcăm zilnic sub talpă
 Am fost făcut de Bunul Dumnezeu
 După-al Său chip și-a Sa asemănare
 Din duhul Lui primi-i viață eu.
 Uitați-vă la voi și-apoi la mine,
 Făr'a Sa voie n-aș fi fost nimic,
 Voi cei născuți aveți cu toți burice,
 Eu omul nenăscut nu am buric.
 Eram stăpân pe tot ce El crease,

La tot ce ne-nconjoară am pus nume
 Și dacă nu ar fi venit ispita
 Nemuritor aș fi trăit pe lume.
 Munceam fără a ști ce-i oboseala,
 Orice aș fi făcut mi-era ușor,
 Iar într-o zi a hotărât Stăpânul
 Să-mi facă pe-potrivă ajutor.
 Mi-a dat un somn adânc și-o coastă luându-mi,
 Făcu femeia-n fapt de dimineață,
 Când am văzut-o am numit-o Eva,
 Căci cei născuți prin ea vor lua viață;
 Noi am trăit în raiul desfătării
 Și-am fi trăit poate și astăzi încă
 Făr' de-a cunoaște griji și bătrânețe
 De-am fi luat seama-a Domnului poruncă.
 - Din pomii toți, ce se-află în grădină
 Puteți mânca și veșnic să trăiți,
 Din pomul cunoștinței, luați aminte...
 Când veți mânca de moarte o să știți!
 Așa ne-a dat poruncă Creatorul,
 Dar diavolul ca șarpe ni se arată,
 Ne-a amăgit, noi am călcat porunca
 Și i-am făcut pe voia-i blestemată.
 Ni s-a deschis atunci ochii minții,
 Vedeam greșala noastr-o grea povară,
 Viața cunoștea de-acum durerea
 Și trupul începea în timp să moară.
 Ne-am văzut goi. Deodată ne e rușine
 Cum nu ne mai fusese niciodată,
 N-aveam curaj să ne privim în față
 Și ne simțeam conștiința zbuțuită.

Abia atunci recunoșteam păcatul
 Venit prin-neascultarea-nfăptuită,
 Simțeam ce-nseamnă greul, suferința,
 În toată ființa noastră vlăguită.
 Ne-a blestemat atuncea Creatorul
 Să trudem greu pentru-a putea trăi,
 Căci prin păcat veni în lume moartea
 Și omul se va naște spre-a muri.
 Era în rai, în mijloc de grădină
 Pomul vieții binecuvântat,
 Dar n-am gustat din dânsul nici o poamă
 Cum alta nu-i și nu va fi vreodată'.
 Acum ne-a mai rămas numai speranța
 Că Dumnezeu ne-o ierta de păcate
 Prin Cel ce-L va trimite printre oameni,
 Biruitor al morții cu-a Sa moarte...
 Acum voi coborî cu al meu suflet
 În iad la diavolul ce mă așteaptă
 Ca să primesc pedeapsa ce o merit
 Pentru păcatul care nu mă iartă.
 Sus pe colină trupu-mi îngropați
 Căci în pământul care m-a născut
 Îmi este dat cu moartea a mă-ntoarce
 Eu omu-Adam, că-Adam înseamnă "lut".
 De-a voastră mamă voi să aveți grijă
 Iar sfatul ei cu toți să-l ascultați,
 Când sufletu-i de trup se va desprinde
 Alături de mine s-o-ngropați..."

Într-un târziu pe-Adam îl prinde somnul:
 Zărește raiu-n vis ca o poiană,
 Acum e prea târziu să-l regăsească
 Și-o lacrimă-i se scurge pe sub geană...

Tot priveghind, pierdut, în miez de noapte
 Îți amintește Set de pomul vieții,
 Crezând că poate să-și salveze tatăl
 Plecă devreme-n fapțul dimineții,
 Iar către seară-a raiului grădină
 O vede ca pe-o tainică minune,
 Cu teamă se apropie de-un înger
 Și cade-n fața lui la rugăciune:
 - "Mărite înger, robul tău te roagă

Să-i dăruiești un fruct din pomul vieții,
 Căci tatăl meu, Adam, bătrân sârmanul
 Se află la un pas de ceasul morții".
 - "Eu fiule-nțeleg, îți știu durerea,
 Dar n-are vreun folos a ta dorință,
 Căci prin păcat Adam și-a găsit moartea
 Și-acum a-l șterge nu e cu putință.
 Urmașii toți, cât va mai fi pământul,
 Cu-acest păcat s-or naște neam de neam
 Și pân' nu va veni răscumpărarea,
 Veți moșteni păcatul lui Adam.
 Privește-n sus la steaua ce pălește,
 O vezi cum cade pâlâpând spre zare?
 Aceasta vă va fi în veci dovada
 Și semn din cer că om din lume moare.
 Bătrânul tău părinte-și dete duhul,
 El printre oameni prima creatură
 Te du acasă de-i îngroapă trupul
 Și pune-i acest sâmbure în gură.
 E fructul ce-ai cerut din pomul vieții,
 Ți-l dăruiesc ca simbol al iubirii,
 Căci din acesta Dumnezeu va face
 Semnul ceresc și sfânt al mântuirii..."

Îndurerat se-ntoarce Set acasă,
 Găsi pe-al său părinte adormit,
 Îngură-i puse sâmburele vieții
 Cum îngerul din rai i-a poruncit.
 L-au plâns cu toții cu amară jale
 Și trupul l-au purtat către mormânt,
 Când ziua își dădea mâna cu noaptea,
 Au tras peste bătrânu-Adam pământ...

În timpul scurs spre-a deveni legendă
 Atâtea neamuri și popoare-au fost născute,
 Cu ele-odat' culturi, civilizații,
 Ce astăzi prin milenii par pierdute.

Doar cei bătrâni își aduceau aminte
 De vremuri' de demult, de început,
 De primii lor strămoși, de pomul vieții,
 De marele copac necunoscut
 Ca pe mormântul lui Adam crescut-a,

Ca simbol tainic mai presus de fire,
Din sâmburele dat lui Set de înger,
Spre-a aminti pierduta nemurire.

În fiecare an sub umbra-i deasă,
Cu vârful ce domnea pierdut în nori,
Se adunau urmașii cete, cete,
La-ndemnul unei tainice chemări.
Credeau c-acest copac ce n-are seamăn
Trezește-nțelepciunea, dă putere,
Că-i scară care urcă către ceruri
O rugăciune plină de durere...

Cu timpul, însă-a fost uitat copacul
Și omul s-a-ndreptat spre tot ce-i rău.
Cu setea lui nestinsă de-a cunoaște,
Cu totul a uitat de Dumnezeu.
Omu-a uitat cui datora viața
Și făptuia păcat după păcat,
De-aceea hotărâta Creatorul
Ca să distrugă omul ce-a creat...

Din toți acei ce stăpâneau pământul
Târându-și viața-ntră păcat și vis,
Numai pe Noe-l găsi drept Stăpânul
Și de aceea către el a zis:
- "Pământul s-a umplut de nedreptate,
Iar omul a uitat de tot ce-i sfânt,
Cu rea părere pedepsi-voi omul
Și-ntraga viață de pe-acest pământ.
Din ceruri voi trimite-a Mea pedeapsă,
Potop de apă, cum n-a fost vreodată,
Muri-vor toate spre-a-și spăla păcatul
Ca orișicine-n ceas de judecată.
Vei face-o arcă, - casă plutitoare -,
Cu toți ai tăi în ea apoi intrați,
Ia animale, păsări, ce ți-'oi spune
Și de urgia ce va fi o să scăpați.
Un legământ voi face-apoi cu tine
Și curcubeul va fi martor peste vreme,
Să vă-nmulțiți, să populați pământul,
De alt potop să n-aveți a vă teme.
Îndeplinește-a Măa poruncă sfântă

Căci te voi face-asemeni lui Adam,
Din tine se vor naște iar popoare
Și pomenit vei fi din neam în neam...

Primind poruncă de-a-și salva viața,
De-a face arcă pentru a trăi,
Tot frământat de gânduri și de teamă,
De pomul vieții Noe-și aminti...
De pe mormântul lui A D A M strămoșul
Tăie copacul-nalt, plin de mister,
Îl transformă-n corabia vieții,
Spre-a rezista potopului din cer...

A fost urgie patruzeci de zile
Și patruzeci de nopți, neîncetat,
Abia atunci corabia lui N o e
A poposit pe vârful A r a r a t,
Iar după încă tot atâtea zile
A primit semn că totul s-a sfârșit,
Prin porumbelul ce s-a-ntors în pliscu-i
Cu ramura din pomul înflorit...

Din nou viața-ncepe-a-și toarce firul
Și roata vieții iar se învârtește,
Mor neamuri spre-a se naște alte neamuri,
Dar peste toate Domnul stăpânește.

Un trainic pod au ridicat urmașii
Din scândurile arcei de pe munte
Și punte-aceea ce trecea Iordanul,
Iudeii au numit-o "Sfânta Punte".
Trecând-o murmurau o rugăciune
Lui Dumnezeu, cerându-i ajutorul
De a fi vrednici ca să viețuiască
Spre a vedea venind I z b ă v i t o r u l,
Promis de C r e a t o r primilor oameni,
Ce-au săvârșit păcatul sub ispită
Și blestemați cu greu să-și ducă viața
Și tot cu greu să-i pară fericită.
Cu timpul s-au născut zeci de popoare
Și fiecare și-au numit un rege,
Se-nstrăinase un popor de altul
Că au ajuns de-a nu se înțelege.

Lângă Iordan a fost cândva o luptă,
 Cei urmăriți găsiră-atunci cu cale
 De a scăpa, să taie Puntea Sfântă,
 Care-o porni pe apă-ncet la vale.
 Lemnul purtat de ape liniștite
 La poalele unei coline-a poposit
 Și un dulgher din Nazaret văzându-l
 De cedrul lui A d a m și-a amintit.
 Recunoscându-i urmele de zmoală;
 L-a luat cu pioșenie adâncă
 Bătrânul Iosif, și-a făcut o masă
 Din lemnul vieții - tare ca o stâncă.

În clipa de-nceput a noii ere
 O stea a răsărit din cer, pe sus,
 Vestind pe-ntreg pământul vestea bună,
 Că-n iesle s-a născut H r i s t o s I i s u s.
 Ce-avea s-aducă lumii împăcarea
 Cu Dumnezeu, trădatul prin ispită,
 Prin moarte să răscumpere păcatul,
 Să-aducă-n staul "oaia" rătăcită.

Iosif în vis de noapte-a luat poruncă
 De la un înger, și-n Egipt departe
 Plecat-a cu I i s u s și cu M a r i a
 Pentru-al scăpa pe P r u n c u l sfânt de moarte.
 Căci regele Irod, prin magi aflase
 Că-n lume s-a născut mare-mpărat
 Și-n teama de a nu își pierde tronul,
 Toți pruncii din Iudeea-morții-a dat.

În vreme ce Iosif era departe,
 Casa din Nazaret i-a fost prădată,
 Iar masa ce-a făcut din pomul vieții
 De către Lachedem a fost furată.

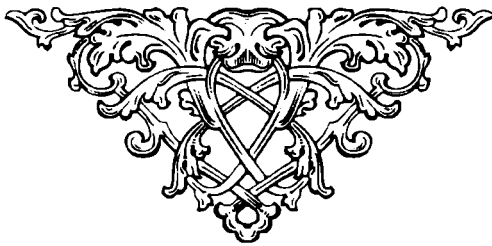
Dar vechiul lemn era atât de tare,
 Că-al prelucra era peste puțină
 Și-ntr-un hambar va sta, uitat de vreme
 Făr' a-i putea găsi vreo trebuință.

Când după ani și ani sosit-a ceasul
 Să vină mântuirea peste fire,
 Pe Varava-l voia salvat poporul,
 Iar pe Iisus să-L dea spre răstignire.
 Și Lachedem își aminti deodată
 De lemnul ce-n hambar sta părăsit,
 L-a luat. Și a făcut din el o cruce
 Pe care-a fost Hristos-Mesia răstignit.

De ne-am întoarce înapoi cu mintea
 La pomul vieții - clipă de-nceput,
 Ne-am dat mai bine seama că păcatul
 În care primii oameni au căzut,
 A adus moartea-n locul veșniciei,
 Un chin istoric peste omenire,
 Viață grea trăită în speranța
 Răscumpărării pentru mântuire.

Cum soarele pământului viață
 Se pare-ai dăru-i cât va străluce.
 La fel și pomul vieți-n veșnicie
 A dat viață omului prin Cruce.
 Acest sfânt semn, etern spre nemurire,
 Cu toți-l vom vedea la răsărit,
 Când iarăși va fi o plinire-a vremii,
 Spre-o altă viață fără de sfârșit...

Pr. Aurel Nicolae

Abonamente se pot face pe adresa:
Arhiepiscopia Bucureștilor
str. Intrarea Patriarhiei, nr. 21, sector 4, București
Telefon: 01-337.21.02

IMPRIMERIA

**ARTA
GRAFICA**

Collea Șerban Vodă 133, S. 4, Cod 70517, BUCUREȘTI
Tel.: 336 29 11 Fax: 337 07 35